

Gelişmiş sosyalizm ve bilimsel-teknik ilerleme

Andrey Kirilenko

SBKP Politik Bürosu üyesi ve MK Sekreteri

Sovyet komünistleri, tüm Sovyet yurttaşları şu günlerde kendilerini SBKP'nin 26. Kongresinin hazırlıklarına vermişlerdir. Bizde kongre öncesi dönemlerde toplumun emek ve yaratıcılık alanlarındaki çabalarının artması çoktandır bir gelenek halini almıştır. Bu çabalar, toplumun önünde duran en önemli görevlerin çözümüne yöneliktir. Gelişmiş sosyalizm koşullarında çözüme bağlanması gereken görevlerden biri ekonomide etkinliğin sürekli artmasıdır.

Parti Merkez Komitesi'nin bu yılın Haziran ayında yapılan Plenumunda L. I. Brejnev şunları belirtti: «Önümüzde üretimde etkinliğin artırılması ve emeğin kalitesinin yükseltilmesi gibi bir ana ödev durmaktadır. Bunu her zaman gözönünde bulundurmanız gereklidir.» İşte bu, günümüzde SBKP'nin ekonomik stratejisinin en önemli halkalarından biridir ve olgunlaşmış sosyalist toplumda halk ekonomisinin, emek verimliliğinin artırılması ve bilimsel-teknik ilerlemenin hızlandırılması yoluyla geliştirilmesi yönünde yasal olarak ortaya çıkan zorunlulukla uyum halindedir.

1

Emekçilerin durmadan artan maddesel ve tinsel gereksinimlerini karşılamak amacıyla ekonominin bilimsel temellere dayanarak yönetilmesini sağlayan SBKP, emek verimliliğinin artmasıyla ilgili nesnel olanakların kendi kendine, otomatik olarak gerçekleşmediği görüşünden yola çıkmaktadır. Bunların gerçekleşmesi plânlama ve yönetme yöntemlerinin yetkinleştirilmesini, çağdaş bilim ve tekniğin kazanımlarına dayanılmasını, mil-

yonların aktif bir yaratıcı emek harcamasını gerektirmektedir. Bu nedenle partimiz gelişmiş sosyalist ekonominin etkinliğinin yükselmesini çok yanlı, karmaşık bir sorun olarak ele almaktadır. Partinin yürüttüğü politik çalışmalar, ülkede gerçekleştirilen örgütsel-ekonomik, ideolojik-eğitimsel ve toplumsal nitelikli büyük önlemler bu ödevin çözüme bağlanmasına katkıda bulunmaktadır. SBKP bilim ve tekniğin gelişmesi sorunlarına dolaysız olarak da büyük bir önem vermektedir.

Yeni toplumun kuruluşundaki bütün aşamalarda partimiz bilimsel-teknik ilerlemeyi ardıcıl olarak sosyalizmin ve bugünkü koşullarda komünizmin maddesel-teknik temelini yaratılması için en önemli etmen saymış ve saymaktadır. Burada *biz Marksist-Leninist bilimin temel ilkelerini ve sosyalizm kuruluşunda biriktirilen deneyimleri kılavuz edinmekteyiz.*

Bilimsel komünizmin yaratıcıları yeni toplumun kuruluşunda ve emek verimliliğinin artmasında bilim ve tekniğin oynadığı çokyanlı rolü göz-önüne almışlar, bilimin dolaysız olarak üretim gücüne dönüşmesinin yasalarını ortaya koymuşlardır. K. Marks büyük endüstri geliştikçe, toplum için gerçek zenginlikler yaratılmasının «bilimin genel düzeyine ve tekniğin gelişmesine, ya da bu bilimin üretimde uygulanmasına» ⁽¹⁾ gitgide daha geniş ölçüde bağlı olduğunu belirtmiştir.

Partimizin ve devletimizin kurucusu V. İ. Lenin bilim ve tekniğin gelişmesini, her iki alandaki kazanımlardan halk ekonomisinde geniş ölçüde yararlanılmasını ülkenin yüzyıllar boyu sürmüş olan teknik-ekonomik geri kalmışlığını en kısa zamanda ortadan kaldırmaya ve yeni düzenin baş ödevi olan toplumsal eşitliği ve kişinin çokyanlı ve uyumlu gelişmesini sağlamaya yararlı bir kaldıraç sayıyordu. İç savaş alevlerinin ülkeyi sarıdığı o boralı 1919 yılındaki sosyalist toplumun kurulması programını hazırlarken: «Bilimin, tekniğin tümünden, bütün bilgilerden ve sanattan yararlanmalıyız. Bunlar olmadıkça komünist toplumun yaşamını sağlayamayız» ⁽²⁾ diye yazıyordu.

Sosyalizmin sağladığı üstünlüklerden yararlanan Sovyetler Birliği kısa bir tarihsel süre içinde güçlü bir endüstri devletine dönüştü. Daha savaş öncesi dönemizin halk ekonomimizin, kendi oluşturduğu teknik temele dayanarak, gelişmesi olanakları sağlanmış oldu.

Partinin, sosyalizmin utkuya ulaştığı ülkemizde üretim güçlerinin geliştirilmesine gösterdiği özen, hemen hemen bütün Avrupa ekonomisini kendisine bağlamış olan Alman faşizminin bozguna uğratılmasında en önemli etmeni oluşturdu. Savaş topraklarımıza geldiğinde Sovyet egemenliği henüz 24 yaşındaydı ve bu bize tümüyle gelişip serpilme olanağını vermedi. Faşizme göğüs germeyi, insanlık uygarlığını bu vebadan kurtarmayı sosyalist düzenin gücü, genç devletin ekonomik gücü sağladı.

(1) Bak: K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 46, ikinci bölüm, s. 213.

(2) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 38, s. 55.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Sovyet bilim ve tekniği daha yüksek bir niteliksel düzeye ulaştı, ve bunların toplumsal ödevlerin çözümüne ve ülke savunmasının güçlenmesine katkısı artı. Bilimsel-teknik kazanımların geniş ölçüde uygulanması ekonominin etkinliğinin yükseltilmesi koşullarını yarattı. Son üç beş yıllık plân döneminde toplumsal emeğin verimliliği yüzde yüz artmış oldu.

1979 yılında Sovyetler Birliği'nin ulusal geliri 1940 yılına kıyasla 13,6 kat, endüstri üretiminin hacmi 20 kat, tarım üretimi 2,5 kat arttı. Söz konusu dönem içinde insan başına düşen reel gelir 5,6 kat yükseldi.

Sovyet devleti ulusal gelirin yüzde 4,6'sını bilimin gelişmesine ayırmakta, bu paranın beşte birinden fazlası yatırımlara harcanmaktadır. Bugün Sovyetler Birliği'nde yüksek düzeydeki kalifiye bilim kadroları büyük bir ordu oluşturacak niteliktedir. Sayıları 1,3 milyonu aşkın olan bu kadrolardan yaklaşık 400 binini ülkedeki bilim kurumlarında ve yüksek okullarında çalışan bilim doktorları ve doktor adayları oluşturmaktadır. Bugün Sovyetler Birliği'nin bütün cumhuriyetleri bilim akademileriyle, bilim kurumları, üniversiteler ve yüksek okullar şebekelerine sahiptir. Yeni bilim merkezleri kurulmasıyla ilgili örgütlenme plânları hazırlanmıştır. 1979 yılı başlarında halk ekonomisinde yüksek ve orta öğrenim görmüş 26-milyon uzmanın görev aldığı gözönünde bulundurulursa, ülkemizin en karmaşık bilimsel-teknik sorunların çözülmesinde ne büyük potansiyele sahip olduğu kolayca anlaşılır.

Bu veriler Sovyet toplumunun nitel bakımdan yeni bir aşamaya, gelişmiş sosyalizm aşamasına girdiğini göstermektedir. Bunu bir yandan halk ekonomisinde bilimin ve ileri tekniğin uygulanması, öte yandan da *ekonomide bilimsel-teknik devrimin kazanımlarından çokyanlı olarak yararlanılması, bu kazanımların ilerici toplum düzeninin üstünlükleriyle kaynaştırılması olanaklarının nesnel olarak bu aşamada ortaya çıkması sağlamaktadır.*

Partimizin buradan çıkardığı sonuçları komünist toplum düzeninin kurulmasında bilimin, bilimsel-teknik ilerlemenin rolünü durmadan yükseltmek için gösterdiği özende görüyoruz.

Bu amaçla herşeyden önce halk ekonomisinin plânlanmasından geniş ölçüde yararlanılmaktadır. Bu planlama bilim ve tekniğin gelişmesiyle ilgili ödevlerin gerçekleştirilmesini, bilimsel-teknik ilerlemenin başlıca yönlerinin biçimlenmesini sağlıyor, emek güçlerinin dağılımında, ekonominin çeşitli kollarında üretimde niteliksel ilerlemeler sağlıyor. *Plânlama ekonomik ve örgütsel bir kaldıraçtır. Onun aracılığıyla yeni bilimsel-teknik düşünce ve buluşların pratikte uygulanması gibi karmaşık bir süreç gerekli ölçülere ulaşmakta ve toplumun günlük yaşamının diğer yanlarıyla birleşmektedir.*

Bilim ve teknik alanında tüm başarılar Devlet Plânı'nın her bölümünde

gözönüne alındığı gibi, plânda ayrıca bilim ve teknik ilerlemeye ayrılmış özel bir bölüm de bulunmaktadır.

Günümüzde plânlamada bilimsel araştırmalardan başlanarak, bu araştırmaların pratikte uygulanmasına kadar bilim ve tekniğin yönetiminde programlama yönteminden geniş ölçüde yararlanılmaktadır.

Onbirinci beşyillik plânın (1981–1985) hazırlanması sürecinde SSCB Bilimler Akademisi ve SSCB Devlet Bilim ve Teknik Komitesi ile ekonominin çeşitli dallarında eylem gösteren bilimsel örgütler ortaklaşa 2.000 yılına kadar bilim ve tekniğin gelişmesindeki başlıca yönleri saptayan bir kompleks program hazırlamışlardır.

Söz konusu programlar, örneğin yakıt ve metal tasarruf etme, geniş tüketim mallarının üretimini artırma vb., Devlet Plânı'nın ekonomi dalları ve bölgelerle ilgili bölümleriyle, maddesel ve finans kaynaklarıyla sıkıya bağlıdır.

Bugün Sovyet ekonomisi öyle bir düzeye erişmiştir ki, birçok durumlarda yeni teknik şu veya bu işletmenin çerçevesi içinde «sıkışıp kalmaktadır», bu nedenle de daha büyük çapta, birleşmiş üretim ve bilim-üretim birimlerinin meydana getirilmesi gibi nesnel bir zorunluluk ortaya çıkmaktadır. Sayısı 17 bin 500 dolayında olan bu endüstri işletmelerinde ve üretim birimlerinde endüstri üretiminde görevli personelin yaklaşık yarısı çalışmaktadır. Ekonominin değişik kollarındaki ve çeşitli bölgelerindeki işletmelerin daha rasyonel bir biçimde birleştirilmesi için Rusya Federasyonu'nun Avrupa kesiminde, Ural'larda, Sibirya'da, Uzak-Doğu'da, Kazakistan ve Tacikistan'da on bir bölge-üretim kompleksi kurulmaktadır.

Parti, bilim ve tekniğin gelişmesini örgütleme ve yönetme metotlarını daha da yetkinleştirmeyi, SBKP Merkez Komitesi ile SSCB Bakanlar Kurulu'nun 1979 yılında planlama işlerinin iyileştirilmesi ve ekonomik mekanizmanın üretimde etkinliğini artırılması ve emek kalitesinin yükseltilmesine yaptığı etkinin güçlendirilmesiyle ilgili kabul ettiği kararın uygulanmasıyla sıkı sıkıya bağlıdır. Bu kararda başlıca dikkat beşyillik ve yıllık plânların bilimsel-teknik ilerlemeyi daha fazla etkilemesine, bu amaçla kendi masraflarını kendi karşılayarak çalışma ve üretim kolektiflerinin girişimlerinden daha aktif olarak yararlanılmasına ayrılıyordu.

Sosyist toplumda bilimsel-teknik ilerlemeyi yönetme mekanizması en önemli girişimlerin merkezden plânlanmasının yanı sıra ekonomik kaldıraçların ve özendirmelerin uygulanmasını da kapsamaktadır. Endüstriyle ilgili birçok bakanlıklarda bilim ve tekniğin geliştirilmesi amacıyla fonlar meydana getirilmiştir. Elde edilen kârlardan oluşturulan bir fonlar üretimin teknik açıdan yetkinleştirilmesinde, bilimsel araştırma yapma ve projeler hazırlama örgütlerine verilen ödeneklerin artırılmasında, yeni tür mamûller ve teknolojik süreçler yaratılması ve benimsenmesi için yapılan mas-

rafların karşılanmasında, yeni mamûllerin üretiminde ilk yıllarda kaçınılmaz olan zararların kapatılmasında kullanılmaktadır.

Halk ekonomimize yeni işçi sağlamak, ek yakıt-enerji ve hammadde kaynakları bulmak olanaklarının aşağı yukarı kısıtlı olduğu günümüz koşullarında partimizin ekonomi politikasının en başta gelen ödevi eldeki işletmelerin rekonstrüksiyonu ve teknik açıdan donatılması yoluyla emek verimliliğinin artısını hızlandırmaktır. Şimdiki beşyıllığın dört yılında, eldeki işletmelerde yeni tekniğin uygulanması endüstride emek verimliliğinin yarı yarıya artmasını etkilemiş ve her yıl 550 bin dolayında işçinin emeğini tasarruf etme olanağını sağlamıştır. Bunun önemini, yapılan tasarrufun, pratikte endüstride görevli olanların sayısının yıllık artışına eşit olması ortaya koymaktadır.

Teknik ilerlemenin etkinliği, kuşkusuz yalnız materyal ve emek harcanmasında yapılan tasarruflara indirgenemez, bunun en önemli yanı, üretilen malın kalitesindeki iyileşmedir. Sona ermekte olan beşyıllık dönemde endüstri üretiminin genel hacminde en iyi kaliteli malların oranı üç kat artmıştır.

26. Kongresine hazırlanan partimiz, gelişmiş sosyalizm toplumunun daha da ilerlemesi için, ekonominin en ileri bilim ve tekniğin başarılarıyla donatılması temeli üzerinde toplumsal emek verimliliğinin artması da dahil, tüm rezervlerini seferber etmektedir. Ve bu çalışmalar gerçekten çok büyük boyutlarda yapılıyor. Bu çalışmalar sırasında güçlüklerle de karşılaşılıyor, yanlışlıklar da salınıyor. SBKP Merkez Komitesi'nin 1979 Kasım'ındaki Plenumunda, ekonominin çeşitli kollarında bilimsel-teknik ilerlemeden yeterince yararlanma olanaklarının kullanılmadığını dile getiren sert, ilkesel tartışmalara tanık olduk. Bu ilkesel eleştiriler üretim kolektiflerini, bilimsel araştırma örgütlerini, plânlama ve ekonomiyi yönetme organlarını bilimsel-teknik devrimin başarılarının ekonomiye uygulanmasıyla ilgili tüm karmaşık sorunları çözmesi için daha sistemli çalışmalara yöneltmektedir.

Bugün ülkemizde, partinin yönetimi altında, çağdaş bilim ve tekniğin başarılarının plânlı bir biçimde benimsenmesi sonucunda yekpare bir halk ekonomisi kompleksi olarak gelişen ve daha sonraki gelişmeler için sağlam bir temel oluşturan Sovyet ekonomisinde etkinliğin durmaksızın artmasının sağlandığını güvenle söyleyebiliriz.

Ülkenin büyümekte olan bilimsel-teknik ve üretimsel potansiyeline dayanan partimiz 24. ve 25. Kongrelerde ülkede olgunlaşmış sosyalizm koşullarına uygun olarak teknik alanında bütünsel bir politikayı ardıcıl olarak uygulamaktadır. Bu politika çağdaş üretim araçlarında, teknolojik

süreçte, enerji ve mal üretimi alanlarında derin nitel değişimlere yöneliktir. Bu temele dayanılarak bilim ve tekniğin gelişmesindeki en önemli yönler arasında uyum sağlanmakta, bunların halk ekonomisindeki ve toplumsal sorunların çözülmesindeki rolü artmaktadır.

Ekonominin yapısındaki nitel değişimler gerek bugünkü durum, gerekse gelişmesindeki perspektifler açısından son derece önemlidir. Bu nitel değişimler dünya çapındaki sınıf savaşımı bakımından olduğu kadar, birbirine karşıt toplumsal sistemler arasındaki yarışma açısından da son derece önemlidir ve bunlar sadece iç ekonomik yaşamımızda değil, aynı zamanda uluslararası politikada da birer etmen haline gelmiştir. Emperyalist çevrelerin uluslararası gelişmeyi yeniden «soğuk savaş»a çevirmek ve bize karşı «kuvvet konumundan» hareket etme politikası yöntemlerini uygulamak niyetleri Sovyetler Birliği'nin ve genellikle sosyalizmin «teknik gerikalmışlığı» umutlarına bağlı değil mi? Son zamanlardaki anti-komünist ve anti-sovyet propagandada, sosyalist ekonominin bilimsel-teknik devrimin başarılarını benimsemeyi başaramayacağı ikide birde ima edilmiyor mu?

Bütün bunlardan dolayı ekonomimizin bilimsel-teknik ilerleme temellerine dayalı gerçekten büyük başarıları, sadece sosyalizmde halk ekonomisinin sonuçlarını göstermesi bakımından değil, aynı zamanda düzenimize karşı olanların izledikleri politikanın tutarsızlığını nesnel olarak kanıtlanması açısından da son derece önemlidir.

Partinin son on yıl içinde teknik alanda uyguladığı politika olağanüstü verimli olmuştur. Bu politika *bilimsel ve teknik ilerlemenin, bugün ülkenin tüm üretim aygıtını olumlu olarak etkileyen birçok yeni yönlerinin yaşamada yer almasını sağlamıştır.*

Günümüzde bilimsel-teknik devrimin niteliğini geniş ölçüde elektronik tekniği saptamaktadır. Sovyetler Birliği'nde elektronik hesap makineleri üretimi öyle tempolarla gelişiyor ki, halk ekonomisinin diğer alanlarındaki üretimin büyümesini bir hayli aşmaktadır. Şimdiki beşyıllığın ilk dört yılında üretilen elektronik hesap makineleri bir önceki beşyıllığın aynı dönemi içindeki üretimin iki katına çıkmıştır. Ülkede elektronik hesap makineleri temeli üzerinde 4.400 otomatik yönetim sistemi çalışmaktadır ve bunlardan 1.645'i teknolojik sürecin yönetimini sağlamaktadır.

Sovyet endüstrisi şifreli programla yönetilen makineler üretimini başarıyla benimsemiş, beşyıllığın arkada kalan döneminde otomatikleştirme alet ve araçlarının üretimi 1,6 kat artmıştır. Ülkemizde artık sağlığa elverişli olmayan, usandırıcı ve yorucu işlerde çalışan insanların emeğini yükümlenen endüstriyel robotlar kullanılması en doğal bir şey sayılmaktadır.

Elektrik enerjisi üretiminde atom elektrik santrallerinin payı durmadan artmaktadır. Bunlar sayesinde yılda 17 milyon tondan fazla yakıt tasarruf edilmekte, ulaşım masrafları önemli ölçüde azaltılmakta, ülkenin taşıt

şebekelerinde kayda değer bir hafifleme sağlanmaktadır. Beloyarsk atom elektrik santralinde dünyanın en büyük hızlı nötron reaktörlü enerji bloğunun işletmeye açılmasıyla nükleer yakıtın etkinliği kat kat artırılmıştır. Mıknatıslı hidrodinamik jeneratörle, ısı enerjisinin elektrik enerjisine dolaysız olarak dönüştürülmesini sağlayacak bir deneme istasyonu meydana getirilmiştir.

Halk ekonomisinde endüstri üretiminde olduğu gibi, diğer alanlarda da uzay ve lazer ışınları tekniğinden gitgide daha geniş ölçülerde yararlanılmaktadır. Örneğin jeolojide, okyanuslar bölümünde, ormancılık ve tarımda, iletişim ve meteoroloji alanlarında uydular ve uzay istasyonları aracılığıyla yapılan araştırmaların sonuçları giderek daha geniş çapta uygulanmaktadır.

Sovyet devletinin teknik politikasında bilimsel-teknik devrimin, toplumsal üretimin her yanını ilgilendiren yasallıkları gözönünde bulundurulmaktadır. *Üretim araçlarının yetkinleştirilmesinde ve makine yapımının geliştirilmesinde* her makine ve aracın gücünü önemli ölçüde artırma eğilimine tanık olmaktayız. Bunun örneklerinden birini bundan bir süre önce kurulan ve yarım milyon nüfuslu modern bir endüstri merkezine elektrik enerjisi sağlayabilecek durumda bulunan ve 1 milyon 200 bin kilovatlık gücüyle dünyanın en büyük enerji blokları arasında yer alan blok oluşturmaktadır. Daha önce meydana getirilen 800 bin kilovatlık blokla kıyaslayacak olursak, yeni enerji blokunun yatırım ve materyal bakımından yüzde 20, görevli personel bakımından ise yüzde 40 oranında tasarruf olanağı sağladığını görürüz.

Teknik politikamızın üretim araçları yaratılmasındaki önemli özelliklerinden biri de, makine yapımında yüksek derecede etkinliğe sahip makine, donatım ve aletler sisteminin hazırlanması ve benimsenmesidir. Bu sistemler teknolojik süreci tamamiyle kapsamakta ve yardımcı işler, taşıma işleri ve depolama işleri başta olmak üzere üretimin tüm aşamalarını makineleştirme olanaklarını sağlamaktadır.

Sovyetler Birliği'nde yeni sistem makinelerden, üretimin elektrikleştirilmesi ve kimyasallaştırılmasından yararlanılarak *teknolojinin yetkinleştirilmesi* alanında büyük adımlar atılmıştır. Şimdi bunlardan birkaç örnek verelim:

Metallerin işlenmesindeki yeni yöntem ve ilkeler makine yapımı teknolojisini büyük ölçüde değiştirdi. Tüm olarak endüstride makineleştirilmiş döner bandlar 1979 yılında 1965'e kıyasla üç kattan fazla, otomatik bandlar ise 4 kat artış kaydetti.

Demir-çelik endüstrisine gelince, çelik üretiminde oksijen-konvertör metodundan daha geniş ölçüde yararlanılmaya başlandı, madenlerden direkt redüksiyon metoduyla demir çıkarma ise endüstriyel çaplar aldı. Petrol endüstrisinde, yeni kuyularda modern teknolojinin uygulanması son 15

yılda her petrol kuyusunda üretimin dörtte bir oranında artmasını sağladı. Kömür çıkarma endüstrisinde 60'lı yılların ortalarında uygulanan daha ekonomik, üstü açık kömür ocakları işletme yöntemiyle üretim yaklaşık 2 kat arttı. Ural dağlarının doğusundaki bölgelerde ise kömür üretiminin yaklaşık yüzde 60'ı bu yöntemle yapılmaktadır.

Çağdaş endüstri teknolojisinin etkisiyle tarımda büyük değişiklikler yapılmaktadır. Toprakların yararlı hale getirilmesi, ilerici tekniğin geniş çapta uygulanması, madensel gübreler, ve bitkilerin korunmasını sağlayan kimyasal maddeler kullanılması üretimin artmasını, elverişsiz iklim koşulları etkilerinin daha büyük başarıyla ortadan kaldırılmasını sağlamaktadır. Kolhoz ve sovhozlarda bitki ve hayvan ürünlerinin endüstriyel biçimde işlenmesini sağlayan tarım-endüstri komplekslerinin meydana getirilmesi tarım üretiminde endüstri teknolojisinin daha fazla yaygınlaştırılmasına katkıda bulunmaktadır.

Kuruculuk işlerinde de endüstrileşme düzeyi bir hayli yükseldi, fabrikalarda üretilen betonarme panoların montajı gitgide daha geniş ölçüler aldı. İlerici metotlar konut yapımında, ülkenin doğu ve kuzey bölgelerindeki doğal kaynakların kazanılmasında, Angara ve Yenisey nehirlerinde güçlü su elektrik santralleri şebekesinin yaratılmasında, Baykal-Amur demiryolunun kurulmasında ve büyük makine yapımı işletmelerinin meydana getirilmesinde çözümleyici bir rol oynadı.

Bilindiği gibi günümüzde uluslararası çapta çetin bir yakıt ve hammadde sıkıntısı vardır. Kapitalist dünya yakıt-hammadde bunalımına güçlükle göğüs gerebilmektedir. Bu koşullarda *Sovyetler Birliği'nin yakıt-hammadde kaynaklarının* istikrarlı ve plânlı olarak kullanılması ve gelişmesi büyük bir önem taşımaktadır. Ülkemizdeki her çeşit yakıt maddesinin üretimi 1965 yılına kıyasla yaklaşık iki kat artarak 1.853 milyon tonu buldu ve böylelikle dünya çapındaki üretimin beşte biri oranına erişti.

Sovyetler Birliği 70'li yılların ortalarına doğru petrol üretiminde diğer ülkeleri geride bıraktı. Batı Sibirya'nın, yerleşmiş merkezleri bulunmayan ve doğa-iklim koşulları son derece elverişsiz olan kesimlerinde petrol-gaz çıkarılabilmesinin bilimsel-teknik açıdan dünya çapında bir başarı olduğunu söylemek hiç de abartma sayılamaz. 1965 yılında burada 1 milyon ton petrol elde edilmişken, 70'li yılların ortalarında üretim 148 milyon tonu bulmuş, bu yıl ise 315 milyon ton petrol ve gaz çıkarılması plânlanmıştır. Sovyetler Birliği'nde gerek uzunluk, gerekse kapasite bakımından son derece büyük petrol ve gaz iletme boruları döşenmiştir. Bunların aracılığıyla ülkenin endüstri işletmelerinin büyük kesiminin bulunduğu ve nüfusunun yoğun olduğu Avrupa bölgesine, kardeş sosyalist ülkelere yakıt iletilmektedir.

Ülkemizin yakıt-enerji kaynakları büyüktür ama, kuşkusuz tükenmez değildir. Bu nedenle teknik politikamızın daima bu kaynaklardan rasyo-

nel olarak yararlanılmasına yönelik olduğunu belirtmek gerekir. Nitekim 1965 yılına kıyasla yakıt maddelerinin harcanmasında ulusal gelirin her rublesi için yüzde 20 oranında tasarruf sağlanmaktadır ve teknik politika alanındaki bu ödevin önemi gelecekte daha da artacaktır.

70'li yılların ortalarında Sovyet endüstrisi demirçelik, betonarme ve diğer birçok yapıcılık materyalleri üretiminde dünyada birinci duruma geldi. Sözkonusu dönemden 5-10 yıl önce de demir madeni çıkarılmasında, çimento ve ağaç materyaller üretiminde dünya birinciliği sağlanmıştı. Hammadde kaynakları temelini güçlendirilmesi şimdi *kuruculuk materyallerinin kalitesinin iyileştirilmesine* (metal çeşitlerinin artırılmasına, ağaç materyallerin işlenmesine ve komple kullanılmasının geliştirilmesine, sentetik materyaller üretiminin artırılmasına, ıskarta ve kayıpların azaltılmasına vb.) olanak sağlamaktadır.

Bütün bunlar üretimin örgütsel-teknik düzeyindeki köklü değişikliklere tanıklık etmektedir ve burjuva propagandasının Sovyetler Birliği'nin teknik-ekonomik «zayıflığı» ile ilgili uydurmalarını çürütmektedir. Gerçek şudur ki, *SSCB'nin halk ekonomisi son üç beş yıllık plân döneminde bilimsel-teknik ilerlemenin başta gelen bütün alanlarında yeni yeni başarılarla ulaşmıştır ve ülkenin ekonomik ve bilimsel-teknik potansiyelinin uyumlu olarak büyümesi güvence altına alınmıştır.*

Ülkemizin bu alandaki başarılarının çok büyük olması nedeniyle Carter yönetiminin Sovyetler Birliği üzerine, Sovyet-Amerikan ekonomik ve bilimsel-teknik ilişkilerini kısıtlama yoluyla baskı yapma denemeleri gerçekten gülünç görünmektedir. Öyleyse dayandığı nedir? Belirli ki günümüzde bilimsel-teknik ilerlemenin uluslararası işbirliği olmaksızın tek başına başarıyla gelişmeyeceğini gözönüne alıyor. Ne var ki, Washington'daki yöneticiler bizim ABD ile bilim-teknik ve enformasyon alanlarında değiş-tokuşu sürdürmeden yapamayacağımızı düşünmekle dileklerini gerçek olarak kabul etmektedirler.

Biz bilimsel-teknik devrimin gelişmesini ve başarılarının enternasyonal niteliğini tamamiyle kavırıyoruz ve sosyalist topluluktaki diğer ülkelerle birlikte bu devrimin toplumsal ekonomik etkisini artırmaya ve bunu herşeyden önce sosyalist entegrasyonun temeli üzerinde ve çerçevesi içinde gerçekleştirmeye çalışıyoruz.

Kardeş sosyalist ülkeler arasındaki bilimsel-teknik ilişkiler sürekli ve plânlı olarak gelişmektedir. Yalnız son on yıl içinde Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (EYK) üyesi ülkelerin ortak çabalarıyla 1.700 kadar yeni makine, mekanizma ve alet, 1.300 dolayında teknolojik süreç, 1.400 çeşit mamûl ve materyal üretilmiştir. Bu arada 14 tek tip elektronik hesap makineleri ve mini elektronik hesap makineleri modeli hazırlanmış ve yığınsal üretime başlanmış, enformasyonların işlenmesine özgün yüzlerce çeşit

araç, plânlama – ekonomi ve mühendislik – teknik ödevlerin çözülmesine yararlı komple programlar gerçekleştirilmiştir.

Sayıları yaklaşık üç bini bulan bilimsel araştırma, proje-konstrüksiyon enstitüsü, üniversite ve diğer yüksek okulların çabaları bilimsel-teknik ilerlemenin başta gelen yönlerinde birleşmiştir ve bunlar EYK tarafından onaylanan uzun süreli hammadde, yakıt ve enerji programlarının gerçekleştirilmesiyle görevlidir. Yürütülen ortak çalışmalar her sosyalist ülkenin bilimsel potansiyelini artırmakta, kolektif araştırmaların sonuçlarından yararlanmayı sağlamakta ve bu temel üzerinde kaynaklardan ve zamandan tasarruf edilmesine olanak vermektedir.

Bilimsel-teknik devrimin uluslararası niteliği bilim ve tekniğin geliştirilmesi yolunda kapitalist ülkelerle de işbirliği yapılması için elverişli koşullar sağlamaktadır. Bunlardan birçoğu bu işbirliğinin yararlarını kavramışlardır ve bu ülkelerdeki gerçekçi politikacılar ve iş çevreleri bu işbirliğinin tek yönlü bir nitelik taşıdığı yolundaki uydurma savları yalanlamaktadırlar. Biz kurulmuş olan ilişkileri, bilimsel-teknik devrimin başarılarından toplumsal ilerlemenin, barışın güçlenmesinin ve gerginliğin azalmasının çıkarları için yararlanılmasını tüm gücümüzle desteklemekteyiz.

3

Bilimsel-teknik ilerleme sorunlarını ve bu alandaki başarılardan yararlanmayı toplumsal düzenden ayrı düşünemeyiz. Kapitalizm koşullarında, bu düzenin tüm tarihi boyunca görüldüğü gibi, teknik yeniliklerin uygulanması emekçilerin sömürülmesinin artırılmasına, kâr oranlarının yükseltilmesine, burjuvazinin egemenliğinin pekiştirilmesine hizmet etmiştir. Geçmişte buhar makinesi olduğu gibi, günümüzde de insanlığın elektronik, otomatikleştirme, yeni enerji ve hammadde kaynakları ortaya çıkarma gibi en yeni buluşları burjuva toplumunda uyumsuz çelişkilerin keskinleşmesine yol açmış ve açmaktadır. Yurttaşların işyeri bulabilmesi gibi temel bir toplumsal sorunu ele alırsak kapitalizm ile sosyalizmde teknik ilerlemenin uygulanmasının toplumsal-ekonomik sonuçları arasındaki fark bütün çıplaklığıyla gözönüne serilir. Bilindiği gibi işsizlik, kapitalizmin ilk adımlarından bugüne kadar kaçınılmaz yol arkadaşıdır. Burjuva toplumunda bilim ve tekniğin gelişmesi işsizler ordusunun artmasına eşlik etmekte, teknik ilerleme emekçilerin karşısına dikilmektedir.

Sosyalist toplum bilimsel-teknik ilerlemeden, herkese iş sağlanması ve emekçilerin yaşam koşullarının eşitlik ve toplumsal adalete dayanması ilkelerine göre yeniden düzenlenmesi yolunda bilinçli ve plânlı olarak yararlanmaktadır. Sovyetler Birliği işsizliği 30'lu yılların başlarında kaldırdığı için yarım yüzyıldır yurttaşlarımız böyle bir toplumsal afetle karşı karşıya kalmamışlardır. Sosyalizmin ekonomik sistemi her yurttaşta emek

hakkı sağlamaktadır. Bu hak SSCB'nin daha 1936 yılındaki Anayasası ile tanınmış ve gelişmiş sosyalizmin anayasası olan 1977 Anayasasında istek, yetenek, mesleki hazırlık ve öğrenim gereğince meslek, zanaat ve iş seçme hakkının tanınması gibi bir ilkenin eklenmesiyle pekiştirilmiştir.

SBKP'nin 25. Kongresinde L. İ. Brejnev «Partimizin etkinliğinin, güttüğü amacın bir tek noktaya, insanların genliği için, insanlara gerekli olan herşeyi yapmaya yönelik olduğunu ⁽³⁾» vurgulamıştır. *Parti bu anlayışı sosyalizm koşullarında gerçekten de insanlığın hizmetine koştığı ve insan emeğinin kültürel-teknik düzeyinin yükseltilmesine ve insancılaştırılmasına yönelttiği bilimsel-teknik ilerlemenin yönetiminde de ardıcıl olarak uygulamaktadır.* Bu anlayış yeni teknolojinin gelişmesine geniş çevrenler açmakta ve bilimsel-teknik ilerlemenin toplumsal-ekonomik süreçlerle Sovyet yurttaşlarının tüm yaşamı üzerindeki olumlu etkileri son derece artırmaktadır.

Bilim ve teknolojinin gelişmesi diğer etmenlerle birlikte halkın genliğinin durmadan artmasına yardımcı bulunmaktadır. Aşağıdaki verilerin tümü buna tanıklık etmektedir: 1965 yılından sonra 100 aileye düşen televizyon sayısı 3,5, buzdolabı sayısı 7, çamaşır makinesi sayısı ise 3,3 kat artmıştır. Bu arada yurttaşlara satılan otomobillerin üretimi de kat kat fazlalaşmıştır.

Bilim ve teknikten verimli bir biçimde yararlanma toplumsal ilişkilerin etkinleştirilmesine katkıda bulunmaktadır. Dolaysız bir üretim gücü olarak bilim toplumumuzun sosyal ve tinsel ilerlemesinde gitgide daha önemli bir etmen olmaktadır. Bilimsel-teknik ilerlemenin toplumsal yapı üzerindeki etkisi aralıksız artmakta, toplumsal türdeşliğin güçlenmesi yolunda sınıfsal farkların ortadan kalkmasına katkıda bulunmaktadır.

Ülkemizde halk ekonomisinde görev alan yurttaşların büyük çoğunluğunu işçiler oluşturuyor. 1940 yılında SSCB'ndeki işçilerin sayısı 23,7 milyon dolayındaydı. Bugün ise 78 milyonu bulmuştur. Teknik ilerlemeyi belirleyen enerji, kimya, petro-kimya, makine yapımı ve metal işleme endüstrilerinde görevli işçilerin sayısı en hızlı templerle artmaktadır.

Daha geliştirilmiş makine ve mekanizmadan yararlanılması sonucunda endüstride el emeğinin payında azalma olmuştur. Tarımda bitkicilik alanında başlıca işler makineleştirilmiş, hayvancılıkta da makineleşme düzeyinde artış sağlanmıştır.

Bilimsel-teknik devrim koşullarında çalışmaların da kol ve kafa emeğini birleştiren, özel orta öğrenim, çoğu kez de yüksek öğrenim temelinde yüksek derecede uzmanlaşmasıyla ayrımlanan yeni tip üreticilerin sayısı durmadan artmaktadır. Otomatik bandların ayarlayıcıları ve montajcıları, programla yönetilen makinelerle çalışanlar, radyo ve elektrik makinist-

(3) Bak: L. İ. Brejnev, Lenin'in yolunda. C. 5. Moskova, 1976, s. 549.

leri, karmaşık teknik sistemler operatörleri vb. bunlardandır. Bugün Sovyetler Birliği'nde dört işçiden üçünün orta ya da yüksek öğrenimi vardır. Köylerdeki nüfusun toplumsal yapısı da değişmekte, işçi sınıfı ile köylüler arasında kalifikasyon ve genel kültür düzeyi, çalışma koşulları, emeğin ödenmesi ve gelirlerin düzeyi bakımından yakınlaşma olmaktadır. Bilimin ve modern tekniğin durmadan daha geniş ölçüde uygulanması aydınların toplumsal rolünü de yükseltmektedir.

Ülkemizde işçilerin, kolhozcuların ve aydınların işçi sınıfının yönetici rolü altında birleşmiş olmaları çokuluslu genel halk devletimizin, Sovyet toplumunun ideolojik-politik bakımdan daha da pekişmesinin toplumsal temelini oluşturmaktadır. Genel kültür düzeyinin uzman emekçilerin bilgilerinin artması ve sosyalist üretim ilişkilerinin yetkinleşmesi *yığınların üretimin yönetimine ve toplumsal yaşamın tüm alanlarında yığınsal yaratıcılığa katılmaları için elverişli koşullar yaratmaktadır.*

Parti Merkez Komitesi'nin son yıllarda endüstri, kuruculuk, tarım, ulaşım alanlarında görevli öncü kollektiflerin bilim ve teknikten sosyalizm kuruculuğunda yararlanmanın yeni yeni olanaklarıyla ilgili bir çok girişimlerini onaylamıştır. Bunların arasında emek verimliliğinin artırılmasıyla ilgili kompleks yöntem, Volga otomobil işletmesi kollektifinin üretimin etkinleştirilmesi ve çalışmaların kalitesinin artırılması girişimi, Çelyabinsk bölgesi endüstri işletmeleriyle bilimsel araştırma ve örgütlerinin metal tasarruf edilmesi, kalitesinin yükseltilmesi, makine ve donatılarda metal kullanmanın azaltılması alanlarındaki deneyimleri, «ZİL» (Moskova) otomobil fabrikalarının yüksek kaliteli üretim elde edilmesi için bilim ve tekniğin başarılarının benimsenmesinin hızlandırılması, Lvov bölgesindeki üretimin kalitesinin yükseltilmesi sistemi yer almaktadır.

Parti, sendika, komsomol örgütleriyle bilim-teknik derneklerinin yönetimi altında geniş emekçi yığınları bu gibi girişimlerin ülkedeki tüm işletmelerce benimsenmesi işine canla başla katılıyorlar.

Bizde emekçiler bilim ve tekniğin geliştirilmesi çalışmalarına, buluşçu ve rasyonalizatörler hareketi aracılığıyla en yığınsal biçimde katılmaktadırlar. Bugün ülkedeki bilim-teknik dernekleriyle buluşçu ve rasyonalizatörler hareketine üye olanların sayısı 17 milyonu bulmakta, bunlar çalışanların yedide birini oluşturmaktadır. 1979'da öneride bulunanların sayısı 4 milyon 600 bini bulmuş, 1965 yılına kıyasla 1,6 kat artmıştır. Buluşların ve rasyonalizasyon önerilerinin benimsenmesi sonucunda her yıl yaklaşık 6 milyar ruble tutarında tasarruf sağlanmaktadır. Emekçilerin bilim-teknik alanındaki yaratıcılıklarının gelişmesiyle hem mesleki-teknik düzeyleri yükselmekte, hem de bilim ve tekniğe karşı ilgileri artmaktadır.

SBKP Merkez Komitesi'nin 1979 ilkyazında yayınlanan «İdeolojik ve Politik-Eğitimsel Çalışmaların İyileştirilmesi»yle ilgili kabul ettiği kararnamesinde, Sovyet yurttaşının halk ekonomisi plânlarının yerine getirilmesinde

ve bilimsel-teknik ilerlemenin geliştirilmesindeki kişisel katkısının ülkenin gücünün daha da artmasında, komünizmin utkuya ulaşmasında oynadığı çözümleyici rolün toplumsal anlamını tamamiyle kavradığı belirtilmektedir.

Önümüzdeki beşyılıktan başlanarak işletmelerin ekonomik ve toplumsal gelişme planlarında teknoloji alanındaki öncülerin deneyimlerinden yararlanma; emeği, üretimi ve yönetimi bilimsel açıdan örgütleme konularında ödevler verilmesi öngörülmektedir. Böylelikle V. İ. Lenin'in öncülerin deneyimlerinden zorunlu olarak ve her yerde yararlanılmasıyla ilgili direktifi gerçekleştirilmektedir.

Yığınların bilimsel-teknik yaratıcılığı her zaman sosyalist yarışlara kopmaz bağlarla bağlı bulunmuştur. Bugünkü koşullar içinde bu bağlar her şeyden önce emek kolektiflerince hazırlanan ve üretimde iç rezervlerin ortaya çıkarılmasına olanak sağlayan karşılık plânlarına dayanmaktadır. Yıllık plânların, SBKP Merkez Komitesi ile SSCB Bakanlar Kurulu'nun ekonomi mekanizmasının yetkinleştirilmesiyle ilgili kararnamesinde öngörülen yeni biçimi iyi sonuçlar veren bu uygulamaya dayanmaktadır. Yıllık plânların hazırlanmasına tabanda, üretim birimlerinde ve işletmelerde başlanmaktadır. Bu plânların amacı beşyılığın o yılı ilgilendiren bölümünde yer alan ödevlerden daha fazlasının yapılmasını sağlamaktır. Maddesel kaynaklar gözönünde bulundurularak üretim kolektiflerinin girişiyle hazırlanan bu plânlar yıllık Devlet Plânı'nın kapsamına alınmaktadır. Bu işlemden sonra emek kolektiflerine maddesel özendirilmede köklü bir üstünlük sağlanmaktadır. Şu sıralarda Sovyet emekçileri 1980 yılı ödevlerinin yerine getirilmesi için canla başla çalışırken bilimsel-teknik devrimin başarılarının benimsenmesinde önemli bir aşamayı oluşturacak olan onbirinci beşyılık plânın taslağı hazırlanmaktadır.

Bilim ve tekniğin durmadan gelişmesine özen gösterilmesi SBKP'nin toplumsal-ekonomik politikasının organik bir bölümüdür. Parti, bilimin canlı gücünün ekonominin daha da gelişmesine, Sovyet yurttaşlarının genlik ve kültür düzeyinin yükselmesine, komünizm kuruculuğu sorunlarının çözülmesine yöneltilmesi için gerekli olan herşeyi yapmaktadır.

«Olanaklı olanın ençoğu»

Enternasyonal dayanışmada Lenin'in Partisi'nin rolü

William Kashtan

Kanada Komünist Partisi Genel Sekreteri

1981 Şubatında Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin, Lenin'in Partisi'nin 26. Kongresi yapılacak. SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev yoldaş, partinin kongrelerini, Leninci gelenekler ruhunca, yalnız kendi komünistleri karşısında değil, aynı zamanda tüm dünya komünist partileri karşısında, dünya işçi hareketi karşısında çalışmaları üstüne hesap verme olarak niteliyor. ⁽¹⁾ Bu sözler, SBKP'nin, uluslararası işçi sınıfı karşısındaki sorumluluğunu bilinçle kavramakta olduğu anlamına geliyor. Biz bu sözlerde, en büyük sosyalist ülkenin yönetici partisi olarak, SBKP'nin, hepimize, diğer ülkeler komünistlerine karşı gerçekten enternasyonalist davranışının belirtisini görüyoruz.

Bu davranış, bizleri çalışma raporu uluslararası işçi hareketi karşısında kendine özgü bir hesapverme anlamı taşıyacak olan SBKP Kongresi'ne gayet iyi hazırlanmakla yükümlüyor. Bu nedenle, Sovyet komünistlerinin önümüzdeki kongresi, Kanada Komünist Partisi'ni ve aynı zamanda diğer kardeş partileri çağdaş gelişmenin en önemli sorunlarına eğilmeye yöneliyor. Bu sorunlardan biri, SBKP'nin ve Sovyetler Birliği'nin, devrimciler ve ilerici güçler arasındaki enternasyonal dayanışmada oynadıkları rol sorunudur.

Biz, her partinin eylemini, dünya devrim hareketine katkısını, Lenin'in enternasyonalizme ilişkin görüşünden kalkarak değerlendiriyoruz Lenin şöyle diyordu: «Tek ve yalnızca bir tür gerçek enternasyonalizm vardır. O da kişinin kendi ülkesindeki devrimci hareketin, devrimci savaşımın gelişmesi için vargücüyle çalışması ve ayrıcasız bütün ülkelerde bu savaşımı, bu ve yalnızca bu çizgiyi (propaganda, sempati, maddesel yardımla) desteklemesidir.» ⁽²⁾

Partimiz, kendi ülkemizde devrimci çalışmaları, tıpkı böyle, yani enternasyonal dayanışmanın ayrılmaz bir parçası olarak irdeledi ve irdeliyor. Bu çalışmaların sonuçlarını, hem dünyada sınıf güçleri arasındaki nesnel denge, hem de gereği olan yerlerde sınıf kardeşlerimize dolaysız yardımlarda bulunma reel olanakları ve dâvamızın genel başarısı belirlemektedir.

Kendi ülkelerimizde devrimci savaşım, uluslararası proletarya dayanış-

⁽¹⁾ L. İ. Brejnev, Lenin'in yolunda, c. 3, Moskova, 1972, s. 320.

masını dışlamıyor, tam tersine gerektiriyor. Böyle bir konumu, uluslararası işçi sınıfının temelde ortak çıkarlara sahip olduğu ve emperyalizme karşı, sosyal ilerleme uğrunda savaşımda birlik gerekliliği anlayışı zorunlu kılıyor. Bu konum devrimci başarıların sağlamlığını garanti ediyor.

Bundan ötürü, enternasyonal dayanışmada SBKP'nin rolü, ancak her şeyden önce, bu partinin kendi ülkesindeki çalışmasının tüm dünya ölçüsündeki ulaşım bakımından ne gibi sonuçlar verdiğine bakılarak, bundan yola çıkılarak doğru biçimde anlaşılabilir. Lenin, vaktiyle, bu yaklaşımı şu sözlerle belirledi: «Tüm ülkelerde devrimin uyandırılması, desteklenmesi, geliştirilmesi için bir ülkede olanaklı olanın ençoğunu yapmak.»⁽³⁾

SBKP'nin geçtiği yolu bir düşünecek olursak, çıkaracağımız sonuç bellidir: Bu parti «olanaklı olanın ençoğu»na her tarihsel aşamada ulaşmaya çalışarak, Lenin'in bu belgisine daima bağlı kaldı ve kalıyor. Bununla birlikte, bu hedefe, dünyanın bütün ülkelerindeki devrimci güçlere örnek olarak, tarihte ilk kez olarak ulaşmaya çalışmış bulunuyor.

Sovyetler Birliği'nde, zamanımızda tüm dünya sosyal sürecinin en yüksek aşaması sayılan gelişmiş sosyalist toplumun kurulması, evrensel-tarihsel önem taşıyan bir ulaşımdır. Bu ulaşım dünya devrimci süreci üzerinde derin bir etki yapıyor.

Birincisi, *gelişmiş sosyalizmin kurulması, Sovyet devletinin ekonomik, bilimsel-teknik ve savunma potansiyelinin daha öte sağlamlaştırılması, uluslararası alanda sınıf güçleri dengesinde olumlu değişimlerin çözücü maddesel etkenidir.* Bunun sonucu olarak, barış, demokrasi, halkların özgürlüğü ve sosyalizm uğrunda savaşımda elverişli koşullar ve olanaklar yaratılıyor.

Geçen onyılın deneyimi, komünist ve işçi partilerinin 1969 Uluslararası Danışma Toplantısı'nın yaptığı sonuçlamayı, yani insanlığın ana gelişme yolunu dünya sosyalist sisteminin, uluslararası işçi sınıfının ve tüm devrimci güçlerin belirledikleri gerçeğini doğruladı.⁽⁴⁾ 1970 yıllarında, dünyanın politik haritasında önemli değişimler oldu: Uzun ve dirençli bir savaşımdan sonra Vietnam halkı ABD emperyalizmini yenilgiye uğrattı; Portekiz'de devrim gerçekleştirildi ve eski Portekiz sömürgeleri özgürlüklerini elde ettiler; Etyopya halkı devrimci dönüşümler yaptı ve sosyalist gelişme doğrultusunu seçti; Afganistan'da ulusal-demokratik devrim üstün geldi; İran halkı monarşist Şah rejimini devirdi; Nikaragua'da Sandinist devrim Somoza kanlı diktatörlüğüne son vererek utkuya ulaştı; Grenada'da ilerici değişiklikler gerçekleştirildi ... Bu gelişigüzel ve eksik sayım

(2) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 31, s. 170.

(3) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 37, s. 304.

(4) Komünist ve İşçi Partilerinin Uluslararası Danışma Toplantısı. Moskova, 1969, s. 11.

bile, gelişmiş sosyalizmin kurulmasıyla bağlı yeni tarihsel aşamada devrimci savaşımın yükselişi ve boyutları hakkında bir fikir edinmeye olanak veriyor.

Kuşkusuz, bizler, dünya emperyalizminin konumlarına karşı devrim güçlerinin yeni taaruzu dönemine girmiş bulunuyoruz.

İkincisi, Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin kuruluşu örneği, devrimci savaşım üzerinde çok büyük bir seferber edici etki yaptı. SSCB'nin başarıları, Kanada Komünist Partisi için, aynı zamanda diğer ülkeler Marksist-Leniniist partileri için, yığınsal çalışmalarda, insanları sosyalizmden yana çekmek suretiyle eşsiz bir destek ve dayanak oluşturuyordu ve oluşturuyor. Reel sosyalizmin örneklik gücü, bir yandan kapitalizmin bunalımının derinleşmesiyle, bu düzenin doğurduğu sosyal sorunların keskinleşmesiyle, öte yandan olgun sosyalist toplumun üstünlüklerinin gitgide daha belirgin ve dolgun biçimde ortaya çıkmasıyla kat kat büyüdü. Politikada birincil önemi olan iki karşıt sosyal ilkenin özü, yani kapitalizmin «her şey kazanç için» ilkesine sosyalizmin «her şey insan adına ve insanın iyiliği için» ilkesinin karşı durduğunu, halkları günden güne daha açık görüyorlar.

Doğal olarak, yeni toplumu kurmada birçok reel güçlük ortaya çıkıyor. Başka türlü de olamaz. Ama bunlar büyüme halindeki toplumun sorunlarıdır. Sovyetler Birliği komünistlerinin bu güçlükleri çözümleme tarzı, bunları giderme yöntemleri, SBKP'nin uluslararası saygınlığını, sosyalizmin çekim gücünü artırıyor.

Üçüncüsü, *enternasyonal görevini dürüstlük ve özveriyle yerine getirme örneği olarak, SBKP'nin politik eylemi, önemli bir rol oynuyor. Sovyet halkı, Birinci Dünya Savaşı'nda ve İç Savaş'ta yanıp yıkılan, nispeten zayıf ekonomili bir ülkeyi, devsel bir ekonomik, bilimsel-teknik ve savunma potansiyeline sahip yüksek gelişimli bir çağdaş devlet haline getirmek için çok büyük çabalar harcamalıydı. İkinci Dünya Savaşı yıllarında, faşizme karşı savaşımın asıl yükü Sovyetler Birliği'nin omuzlarına çöktü. İnsanlık, yeni yeni halkların sosyalizme geçmelerine olanak veren bu çabaları ve sayısız kurbanları büyük bir takdirle anıyor.*

Sovyetler Birliği'nde sosyalist toplumun kurulması, sosyalizm ülkülerinin pratikte gerçekleştirilebilir olduğunu ilk kez ortaya koydu. Ama çizgileri uluslararası bir önem taşıyan bu deneyim tüm komünist partilerine açık bulunuyor. Bunun gerçekliğini ve önemini, diğer ülkelerde komünistlerin yürüttükleri savaşım ve sosyalizm kuruluşu pratiği de doğrulamaktadır.

Enternasyonal dayanışmada SBKP'nin rolünün artmasını belirliyen olağanüstü önemli bir etken de, bu partinin dış politikası, uluslararası eylemidir. Dış politika hattıyla sınıksız, organik bağlantı bu eylemde kendini gösteriyor. Biz, SBKP'nin uluslararası politikasının, Sovyet halkının barış-sever istek ve emellerini dile getirdiğini ve komünizm kuruluşu için en elverişli uluslararası koşulları sağlamakta olduğunu görüyoruz,

Leninci dayanışma ilkesi, yani dünya devrimci sürecinin desteklenmesi ve geliştirilmesi için olanaklı olanın ençoğuna ulaşma çabaları bir yandan SBKP'nin dış politika eyleminde de yaşama geçiriliyor. Biz, dünya politikası alanında, olanca gücüyle savaşım yürütmenin, SBKP'nin benimsediği ödevin yerine getirilmesinde olanak sınırının ötesini zorlayarak kesintisiz ve sürekli bir savaşım vermenin ne kadar güç ve sorumlu iş olduğunu biliyoruz.

Bir kere, enternasyonal ortak sorun, yani dünya çapında sosyalizme geçilmesi sorunu ile somut durumlarda beliren ulusal çıkarlar arasındaki çelişkileri gayet iyi görüyoruz. Bu gibi çelişkiler, artık tarihte örnekleri görüldüğü üzere, yalnız ulusalın enternasyonale bağlı kılınmasını değil, aynı zamanda dünya ölçüsünde devrim sorununu çözüme kavuşturma adına ulusal özverilerde bulunulmasını gerektirebilir. Böyle durumları sınıfsal ve enternasyonal konulardan değerlendirme yeteneği noksanlığı, tek tek militanları ve giderek tüm partileri çok defalar ulusalcılığa itelemiş, devrimci siyaset hattında çarpıklığa yol açmış ve bu da son çözümde hem ulusal çıkarlara, hem de genel devrim dâvasına ciddi zararlar vermiştir.

Bugün, uluslararası alanda dünya devrimci sürecini geliştirmek için olanaklı olanın ençoğuna ulaşma uğrunda bütün güçleri seferber ederek savaşım vermenin somut anlamı nedir?

Bu, her şeyden önce, *tüm uluslararası ilişkiler sisteminin, toplumsal düzenleri ayrı devletlerin barış içinde yan yana yaşamaları, halkların içişlerine karışmaktan sakınma, hak eşitliği ve karşılıklı yarara dayalı işbirliği ilkeleri temeli üzerinde köklü biçimde yeniden kurulması için savaşım yürütülmesi demektir. Bu da, Lenin'in deyimiyle «köle durumundaki tüm halk gruplarının emperyalist ezgiden kurtulmalarına olanak verecek»* ⁽⁵⁾ nitelikte uluslararası ilişkiler kurulması anlamına gelmektedir.

Emperyalizm, savaşsız ve silâhsız bir dünyaya ulaşılması yolunda, insanlığın sosyal ilerlemesi ve devrimci değişimler yolunda ciddi engeller yaratıyor. Ama bu, statüko çerçevesi içinde gerçekleşebilir olanla yetinmemizi gerektirir mi? Elbette hayır. Böyle bir yaklaşım, kendimizi duruma uyarlamak, devrimci savaşımın olanaklarını ve enternasyonal dayanışmanın gücünü küçümsemek olur. Halklara demokratik ve âdil bir barış sağlayacak, emperyalizmin ezgisinden kurtuluş getirecek olan yeni bir uluslararası ilişkiler sistemi yaratma yolu, ta Lenin'in Barış Buyrultusu'yle başlamış bulunuyor. Dünyada barış sorununu halkların özgürlüğü savaşımıyla organik olarak bağlayan bu yol, bu siyaset hattı, SBKP 24. ve 25. Kongrelerinin kabul ettiği Barış Programı'nda geliştirildi. Bu programın yaşama geçirilmesi için 70'li yıllarda verilen ardıcıl savaşım, dünyada önemli değişimlere ve özellikle bu yıllar içinde enternasyonal dayanışma dâvasına ola-

(5) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 42, s. 107.

ğanüstü büyük bir katkı olarak bir savaş olasılığının bertaraf edilmesine yol açtı. Dünya devrimci ve ilerici güçleri tarafından desteklenen Barış Programı'nın yaşama geçirilmesi sayesinde, gerek yumuşama alanında, gerekse halkların özgürlüğü uğrunda savaşımda önemli bir ilerleme kaydedildi.

Son zamanlarda emperyalist gerici güçlerin uluslararası yumuşamaya karşı saldırıları arttı. Kimileri yumuşamayı alelacele gömmeye bile kalkıştılar. Örneğin, «Time» dergisi, geçenlerde, yumuşamadan sonra «soğuk savaşta yeni aşamanın gerçek haline geldiği»ni yazdı. ⁽⁶⁾ Dikkate değer nokta, yumuşamayı, uluslararası ilişkilerde yalnızca bir yanın işine gelen ve tüm uluslararası havayı sağlamlaştırmıyan bir durum olarak gösterme yeltenişlerinin bu gibi çıkarımlara omurga yapılmakta olmasıdır. Öyle ki, yumuşama, doğrudan doğruya «Sovyet etkisi»ni artırmayı öngören bir siyaset hattı olarak yorumlanıyor. ⁽⁷⁾ Bir başka deyişle, emperyalist propaganda, kapitalist ülkelerde sınıf savaşımının sertleşmesinde «Moskova'nın parmağı» var diye tutturuyor ve anti-sovyet korkuluğu ileri sürüp duruyor.

Bu koşullar altında en önemli sorun, hepimize düşen ödev, *yumuşamayı savunmak*, ABD Başkanı Carter tarafından alevlendirilen ve Kanada da içinde, bütün diğer kapitalist ülkelerde bir kanser uru gibi büyümekte olan *yeni anti-sovyet kampanyayı başarısızlığa uğratmaktır*. Dünyayı geriye, «soğuk savaş» zamanına döndürme denemeleri, emperyalizmin, yitirdiği konumları tekrar kazanmak üzere yeni bir karşı-saldırıya hazırlanmakta olduğunun belirtisidir. Bu karşı-saldırıyı başarıyla püskürtme olanakları vardır, ve bunlar, her şeyden önce dünya sosyalizminin daha fazla güçlendirilmesiyle, halkların özgür ve barışçıl bir gelecek uğrunda, toplumsal ilerleme uğrunda etkin savaşlarıyla bağlıdır.

Birçok ülkede, devrimci güçler, ilerleme sağlamada, yumuşamanın yarattığı elverişli durumdan başarıyla yararlandılar. Bunu bir yere kadar Kanada da başardı. Kanada Komünist Partisi'nin son belediye seçimlerinde kazandığı belirli ve sınırlı başarılar, örgütlü işçi hareketinde, geniş demokratik harekette komünistlerin etkisinin gitgide artmakta olması bunu gösteriyor.

Yumuşamanın uluslararası yaşamda derin kökler saldıgını, dünya gelişmesinin nesnel ve uzun süre etkinlik gösteren faktörlerine dayandığını da dikkate almak gerekiyor. Bu nedenle, kapitalist devletler yönetici çevreleri biie, yumuşamadan vazgeçme yolunun tutulmasına karşı çıkıyorlar. Örneğin Kanada hükümeti, bu yılın Temmuzunda Washington'un etkisiyle tutucuların dayattığı ambargoyu, yani Sovyetler Birliği'ne tahıl satımına konulan ambargoyu kaldırdı.

⁽⁶⁾ «Time», 23 Haziran 1980, s. 6.

⁽⁷⁾ Bak: The Communist States in the Era of Detante 1971–1977. Ed. by A. Bromke and D. Novak. Oakville, Ontario, 1979.

Devrimci sürecin gelişmesi bakımından dünya politikasında olanaklı olanın en çoğuna ulaşmanın bir yönü de, iç ve dış düşmanlarla savaşım- larında, yeni yaşamı kurma çabalarında halklara dolaysız yardımlarda bulunulmasıdır. Kanada komünistleri, bu ilkesel sorun üzerinde kendi gö- rüşlerini açıkça belirtmekten geri durmadılar ve durmuyorlar.

Bizim anlayışımıza göre, enternasyonal dayanışma, somut düşmana kar- şı savaşımında somut eylemlerle desteklenmiyor ve bütünleşmiyorsa, boş lâftan ibaret kalır. Bununla birlikte, hareketimizde yerleşmiş olan görüşü, yani yardımda bulunmanın vaktiyle F. Engels'in yazdığı gibi dayatmaca «mutlu kılmak»la⁽⁸⁾, aynı zamanda devrim «ihrac»ıyla hiç bir ilişkisi olma- dığı görüşünü de paylaşıyoruz. Doğal olarak, birinin yardımını kabul veya reddetmek, şu veya bu halkın düpedüz iç işidir, gönlünün bileceği iştir. Bu anlayışla devrimci savaşımın desteklenmesi, içişlere karışmazlık ilke- leriyle hiç de çelişmiyor. Bu, *toplumsal gelişme yolunu seçimde serbest olmayı, aynı zamanda her halkın istemediği rejimi silkip atma hakkını sağlamanın önemli maddesel güvencelerinden biridir.*

Sovyetler Birliği'nin ve SBKP'nin özgürlük, bağımsızlık ve toplumsal iler- leme savaşçılarına gösterdikleri enternasyonal yardım çok büyük bir önem taşıyor. Bu cümleden olarak, etkin enternasyonal dayanışma, dünya sos- yalist sisteminin yaratılmasına özellikle yardım eden etkenlerden biri oldu. Sovyet ekonomik desteği (hem de Hitlercilerin saldırısının ve işgalin ne- den olduğu yıkımın giderilmesine çalışıldığı en sıkıntılı dönemde), sosya- list ülkelerde halk ekonomisinin kalkındırılmasında ve yeniden kurulma- sında çok büyük rol oynadı; ayrıca SSCB'nin savunu potansiyeli tüm dün- ya sosyalist sisteminin güvenliğini garanti ediyordu. Küba devriminin üstün gelmesinden sonra, Sovyetler Birliği, politik otoritesi, ekonomik ve asker- sel gücüyle Amerika kıtasının ilk sosyalist cumhuriyetini destekledi, ve bu destek, ABD emperyalizminin müdahale plânlarının suya düşürülmesine olanak verdi. *Sovyet yardımı, Çin-Hindi ülkelerinde sosyalizme doğru ge- çişin sağlanmasının da önemli etkeni oldu.*

SBKP ve SSCB, bağımsızlık ve ulusal kurtuluşları uğrunda savaşmakta olan partilere, ülkelere ve halklara da aynı ilkesel siyaset hattını uygula- yorlar.

Bugün, gerici çevreler, ulusal kurtuluş hareketini Sovyetler Birliği'nden ve dünya sosyalizminden koparma çabaları içinde, Sovyet yardımının sırf askersel-stratejik konumları sağlamlaştırma aracı olduğu, savaş üsleri verilmesinin «bedeli»ni oluşturduğu vb. gibi yalanlar uyduruyor ve yayıyor- lar. Ama Sovyetler Birliği'nin yıllar yılı izliyegeldiği dış politikanın tarih- çesi, bir başka şeyi, bu yardımın hiç bir zaman politik koşullarla yapılmadığını, bu yardımla askersel çıkarlar gözetilmediğini gösteriyor. Bu yardı- mın niteliği, Sovyetler Birliği'nin Ortadoğu devletlerine ve Çin halkına

(8) K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 3, s. 4.

kardeş elini uzattığı 1920'lerde de, İspanya emekçilerinin anti-faşist savaşı yıllarında da, İkinci Dünya Savaşı'nı izliyen ve Afrika kıtasında, Arap dünyasında yığınsal devrimci-kurtuluş hareketlerine sahne olan dönemde de böyledi. Bugün de böyledir.

Biz, sosyalist ülkeler topluluğunun kurtuluşlarına kavuşmuş olan devletlere ekonomik gelişmelerinde yapmakta olduğu yardımı ve gösterdiği desteği de, enternasyonal dayanışmanın önemli bir bileşen bölümü olarak değerlendiriyoruz. Bu yardım ve destek sözkonusu devletlerde çağdaş endüstrinin temellerinin atılmasına olanak veriyor, ve bu endüstrinin gelişmesi gerçek bağımsızlığa götürüyor, devlet sektörünün temellerini sağlamlaştırıyor. Bu yardım, her şeyden önce Sovyet yardımı, tarımın, bilimin, eğitim ve kültürün gelişmesi bakımından da büyük bir önem taşıyor.

SBKP'nin kardeş partilerle ilişkileri, enternasyonal rolünün özel ve olağanüstü önemli bir yanıdır. Gelecek yıl 60. kuruluş yıldönümünü kutliya-cağımız Kanada Komünist Partisi, hak eşitliğine dayanan, gerçek yaratıcı karakter taşıyan bu ilişkilerin olumlu anlam ve niteliğini kendi deneyimiyle değerlendirebiliyor. Düşmanlarımız, komünistlerin bağımsızlığı ve erkinliği konusunu hiç de dillerinden düşürmezler. Kanada Komünist Partisi'nin tarihinde, içten ve dıştan partiyi yabancı ve düşman etkiler altına düşürmeye çalışan çeşitli güçlerin baskısına karşı direniş gösterilmesi gereken güçlüklerle dolu zamanlar oldu. Gerçek odur ki, partimiz, ancak SBKP'nin desteği sayesinde, ülkenin somut koşullarına göre kendi strateji ve taktiklerini belirlemede kendi bağımsızlığını bulabildi ve pekiştirebildi.

Bilim, özü, gelişme metotları ve pratik uygulama alanı ile daima enternasyonaldır. Bu bizim Marksist-Leninist öğretimiz, bilimsel sosyalizm için de tamamen geçerlidir. İdeolojik-teorik alanda işbirliği, deney alışverişi gereksinimi bizim öğretimizin enternasyonal karakterinden kaynaklanıyor. Kaldı ki, burada, yalnız şu veya bu sorunları uğraş edinen bilginlerin işbirliği değil, komünist partilerinin işbirliği sözkonusudur.

Bilindiği üzere, Marksizm-Leninizm'in özü, dünyayı yalnız açıklamaktan ibaret kalmıyor, daha önemlisi dünyayı değiştirmeyi de kapsıyor. Dünya görüşümüzün temel ilkesi haline gelen ve vaktiyle K. Marks tarafından formüle edilmiş olan bu hüküm ⁽⁹⁾, bilimsel açıklamadan pratik eyleme geçilmesini, işçi sınıfının devrimci-dönüştürücü özgörevinin yerine getirilmesi yoluyla bilimsel sosyalizmin yaşamda sosyalizmle gövdelenendirilmesini gerektiriyor. Bilimsel algılama ile devrimci pratiği ancak komünist partisi birleştirebilir. Bu nedenle, kardeş partiler arasında teorinin pratikle birliğini sağlayan işbirliği, enternasyonal dayanışmanın, politik savaşımında uluslararası işçi sınıfının çabalarını birleştirmek kadar önemli ve gerekli bir biçimdir.

⁽⁹⁾ K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 3, s. 4.

Komünist ve işçi partileri, güncel sorunları elbirliğiyle işleme ve deney alışverişinin etkin biçimlerini buldular ve uyguladılar. Bunları komünistlerin dünya ölçüsünde ve bölgesel toplantıları, ikili ve çokyanlı danışma toplantıları, uluslararası konferanslar ve görüşmeler olarak sayabiliriz. Gelecekte, toplu ideolojik-teorik çalışmanın yeni biçimleri aranmalı ve bunlar, hareketimizin karşı karşıya bulunduğu sorunların çeşitlilik ve ortaklığı bakımından, yine hareketimizin ideolojik-politik birliğini güçlendirme düşüncesiyle devrimci teorinin yaratıcı biçimde geliştirilmesine en büyük ölçüde yardım etmelidir. Yeni sorunlara zamanında çözüm bulmak, yeni sorunları ilkelere dayanarak irdelemek, bir yandan da bunlara oportünistçe, reformistçe, revizyonistçe yaklaşıma karşı savaşım vermek, sözkonusu birliği sağlamlaştıırıyor.

Kardeş partilerin toplu ideolojik ve teorik çalışmasının önemi, bu tür çalışmanın, şu veya bu toplumsal sorunu çeşitli ülkelerin somut özelliklerinin ve biriken deneyimin belirlediği tüm değişik görünüşleriyle ele alıp irdelemeye olanak vermesinden ileri geliyor. Bu son durum, yani çeşitli ülkelerin somut özelliği ve deneyim birikimi çok önemlidir, zira teorik yönelimler, devrimci pratik tarafından henüz doğrulanmadan veya işlemeziği saptanmadan önce, tartışmalarla ve görüşlerin karşılaştırılmasıyla peşin ve etraflı bir yoklamadan geçirilmektedir.

SBKP'nin kardeş partiler arasındaki ideolojik-teorik işbirliğinde oynadığı rol, her şeyden önce, bunun, dünyaya Lenin'i ve Leninizm'i veren parti olduğu, devrimci dönüşümlerde, sosyalizm ve komünizm kuruluşunda, uluslararası eylemde büyük ve etraflı deneyime sahip parti olduğu nesnel gerçeğini yansıtıyor. Sovyetler Birliği, nesnel olarak yaratılan durum ve koşullar nedeniyle, emperyalizme karşı, barış ve sosyalizm uğrunda yürütülen savaşımında çözücü, sonuç belirleyici etkindir. Çağdaş devrimci sürecin sorunları üzerinde, SBKP'nin, çok geniş, tümel kapsamlı diyebileceğimiz bir cephe üzerinde gerçekleştirmekte olduğu teorik araştırmalar da onun bu özelliğine dayanıyor. Sovyet egemenliği yıllarında Marksizm-Leninizm'e dayalı bir toplumsal bilimler sistemi, gelişkin bir sistem yaratılmış olmasının da bu bakımdan büyük önemi vardır. Diğer hiç bir ülke, Sovyetler Birliği kadar büyük sayıda ve kalifiye bir bilginler-toplumbilimciler kadrosuna, bu kadronun sosyal bilimler, ekonomi, felsefe ve tarih bilimleri alanında araştırmalar yapabilmesi için Sovyetler Birliği'nde olduğu kadar büyük olanaklara sahip değildir.

Kuşkusuz, bizim hareketimizde, teorik yaratıcılık ve devrimci öğretiyi geliştirme üzerinde kimsenin tekeli yoktur ve olamaz. Her kardeş parti şimdi yeterince ulusal ve uluslararası deneyime sahip bulunuyor. Bu ortak deneyimi eleştirisel ve yaratıcı bir yaklaşımla benimsemek her partinin hem hakkı, hem de ödevidir. Bu yaklaşımla çalışmanın, ancak Marksist-Leninist teori ve metodoloji ruhunda ve bu temelde yapıldığı takdirde yararlı ve verimli olabileceğine inanıyoruz. Doğaldır ki, Marksizm-Leni-

nizm'e yaklaşımın, çağdaş toplumsal gelişmenin yeni yeni sorunlarına açık ve sürekli biçimde gelişen bu öğreti konusunda alınacak tavrın da yaratıcı olması gerekir. Bu nedenle, kadroların Marksist-Leninist eğitim ve öğretimi sorunları, dikkatlerinin çağımızın güncel sorunları üzerinde yoğunlaştırılması partimiz için birincil bir önem kazanıyor. *Biz, partimizin uygulayacağı stratejik hattın ve taktiğin doğru biçimde belirlenmesinin garantisini, Marksizm-Leninizm'e yönelmede ve bu öğretiyi ülkemiz koşullarına göre uygulamada buluyoruz.*

Bununla ilgili olarak önemle belirtmeliyiz ki, toplumsal yaşamın yeni sorunlarının irdelenmesi SBKP'nin teorik çalışmalarında başlıca yeri tutuyor. Son onbeş yıl içinde, bu parti, uluslararası komünist hareketin ortak teorik hazinesine, artık pratiğin de doğruladığı nice olağanüstü önemli hükümler kazandırmış bulunuyor. Bunlar arasında, her şeyden önce, uluslararası gerginliği azaltma ve barış için savaşım programının temellen-dirilmiş olmasını sayabiliriz. Bundan başka, barış içinde yanyana yaşama ile şimdiki aşamada devrimci süreç arasındaki diyalektik bağlantı ortaya çıkarılmıştır. Gelişmiş sosyalizme ve komünizm kuruluşu yollarına ilişkin bir dizi sorun üzerindeki incelemeler Marksist-Leninist teoriye büyük bir katkı olmuştur. Bilimsel-teknik devrimin sosyalizmde plânlı olarak uygulanması, bu devrimin ulaşımalarının sosyalist ekonomi sisteminin üstünlükleriyle bağdaştırılması programı hazırlanmıştır. SSCB yeni anayasasının hazırlanması çalışmaları içinde, tüm halkın devleti öğretisi, bu devletin politik yapısı ve bu devlette komünist partisinin rolü öğretisi daha öte geliştirilmiştir.

Uluslararası komünist hareketinde son yıllarda daha da işlenen ve geliştirilen teorik sorunlar arasında, proletarya dayanışması sorununu da özellikle anmamız gerekiyor. Bu soruna gösterilen ilgi ve dikkat rastgele değildir. Bunu hareketimizin gereksinimleri, gelişmesi doğurmaktadır.

Proletarya enternasyonalizmi sorununun bugünkü irdeleme tarzının kendine özgü yanları var. Bir yandan, çeşitli partilerin somut sorunları, hareketin son amaçları bakımından birlik korunmakta olsa da, birbirinden bir hayli farklıyor. Somut sorun, kimi partiler için her şeyden önce yeni toplum kuruluşunun yönetilmesidir; kimileri de devrimci dönüşümler sorunlarını çözmeye çalışmakta veya özel koşullarda bu gibi dönüşümlere girişme olanakları aramaktadır. Bu arada, dünya devrimci sürecine, anti-emperyalist savaşımında etkinlik, aktiflik gösteren yeni sosyal ve politik güçler katılmakta olduğu da dikkate alınmalıdır. Öte yandan, bu sürecin daha öte gelişmesi bakımından emperyalizmin en değişik doğrultulardaki tümel politikasına her yönden karşı konulması birincil bir önem kazanıyor, ve bu da, komünistlerin elbirliğiyle hareket etmelerini, aynı zamanda barış için, ulusal bağımsızlık için, toplumsal ilerleme için savaşım vermekte olan değişik politik ve toplumsal hareketlerin enternasyonal dayanışma göstermelerini gerektiriyor.

Kanada komünistleri, diğer Marksist-Leninist partiler komünistleri gibi, emekçilerin enternasyonal dayanışmasında SSCB ve SBKP'nin katkısını büyük bir takdirle karşılıyorlar. Biz, Kanada Komünist Partisi'nin bu yıl Ocak ayında yapılan 14. Kongresinde, SBKP'nin ortaya koyduğu örneğin uluslararası önemini özellikle belirttik, emperyalizme karşı savaşında işçi sınıfının uluslararası dayanışma ilkelerine bağlı kalmamız gerekliliğini bir kez daha vurguladık.

Bizce, enternasyonal ödev ve yükümün çok önemli bir yanı da, dünya komünistlerinin Sovyetler Birliği'yle dayanışmalarıdır. Bu dayanışmada, her şeyden önce, SBKP'nin ve SSCB'nin barış dâvasına hizmet eden, devrimci güçlerin ve tüm ilerici insanlığın çıkarlarına hizmet eden politikasını destekleme sözkonusudur. Bu, biz Kanada komünistleri için, değişmez ilkesel siyaset hattıdır, yaşama ve çalışma kuralıdır, dünyayı devrim yoluyla değiştirme dâvasına katkısından ötürü Lenin'in Partisi'ne şükran borcudur.

Sağlam temeller

Yusuf Vardar

TKP MK Politik Büro üyesi

Partimizin stratejik amacı, uluslararası emperyalizmin, onunla işbirliği yapan yerli tekelcilere ve toprak ağalarına karşı, sosyalizme açılan ileri-demokratik devrimdir. TKP'nin programı, Türkiye komünistlerince yürütülen savaşımın içerik ve anlamını işte böyle formüle etmektedir. Yarım yüzyılı aşkın bir süredir illegal savaşım veren bir partinin böylesi gerçek bir tarihsel görevi önüne koyması olgusu onun toplumsal gelişmenin yasallıkları temeline dayanan devrimci iyimserliğinin ve Marksist-Leninist düşüncelerin dönüştürücü gücüne olan sarsılmaz inancının kanıtıdır.

Türkiye egemen çevrelerinin politik, toplumsal ve ekonomik çizgisinde artan gerici eğilimlerin etkisi altında biçimlenen bu durumda TKP programatik görevini yerine getirmeye çalışıyor. Türkiye hükümetinin iç ve dış politikasını doğrudan etkileyen uluslararası durum, bölgemizde emperyalist güçlerin aktifleşmesiyle belirleniyor.

Öteki kapitalist ülkelerden bir süre sonra ülkemizi sarsan ekonomik bunalım, keskinleşmeye, derinleşmeye devam ediyor, kapitalist devletin politik istikrarını zayıflatıyor. Halkın öfkesinden dehşete düşen resmi makamlar baskılarını yoğunlaştırıyor, tekellerin saldırısına karşı emekçi halkın direnişini kanla boğmakla tehdit ediyorlar. Egemen çevreler sıkıyönetim yasaının getirdiği ceza önlemlerinin ötesine geçtiler ve amaçları için terörist çeteleri saflarına aldılar.

Her gün ortalama 10–15 yurttaşımız faşist katillerin ve aşırı «solcu»ların kurbanı oluyor. İşçi sınıfının, tüm olarak halkımızın çıkarları açısından terörist eylemler zarardan başka bir şey getiremez. Bundan ötürü, terörü planlayan ve örgütleyenler başka bir yerde değil, ülkede durumu kötüleştirmekte çıkarı olanlar arasında aranmalıdır.

İşçi sınıfının ve halkın öteki emekçi kesimlerinin gericiliğe karşı savaşlarda militanlığı daha da güçleniyor. Onlar sömürücülere karşı nefretle direnişe seferber oluyorlar. Onbinlerce DİSK, Türk-İş ve bağımsız sendikaların üyeleri greve gitmiş durumdalar. Resmi makamların hiçbir yasak ve baskısı gittikçe daha geniş boyutlara varan halkın yığınsal eylemlerine son veremiyor.

Komünistler tekellere karşı savaşımın ön saflarında yer alıyorlar. Onların girişimiyle, barış, demokrasi ve sosyalizm belgileri altında ülkemizin birçok kentlerinde defalarca güçlü 1 Mayıs gösterileri yapıldı. TKP, Türkiye'nin NATO'dan çıkmasını, Washington'la bağlanan askersel anlaşmaların yırtılmasını, ülkenin Ortak Pazar'a girmesinin önlenmesini öngören anti-emperyalist kampanyaların başını çekiyor. Tutarlı bir enternas-

yonalist tutum alan Komünist Partisi, 1974'te Kıbrıs topraklarının bir bölümünü Türk silâhlı kuvvetlerinin işgal etmesini kesinlikle kınadı. Komünistler, gerici «Devlet Güvenlik Mahkemeleri»nin kurulmasını engellemeye çalışıyor, sıkıyönetimin kaldırılmasını, faşist teröre, işsizliğe ve hızlı fiyat artışlarına son verilmesini istiyorlar.

Komünistler bir yandan faşist yasalardan alınan 141 ve 142 sayılı gerici yasaların ve TKP üzerindeki yasağın kaldırılması için geniş bir kampanya yürütürken yığın hareketlerindeki etkilerini yaymak için de aktif olarak çalışıyorlar. Legal gençlik ve kadın örgütleri, barış savaşçıları gurubunun kurulmasında partimizin büyük rolü vardır. O, emekçilerin sendikal birliklerinde de önemli bir güç durumuna gelmiştir.

Bize göre, ekonomik ve toplumsal bunalımın etkisi altında patlamaya hazır bir durum ortaya çıkmaktadır. Her an ortaya çıkabilecek böyle bir patlama gücünden yarın ileri demokratik devrim için yararlanmak amacıyla, bugün yığınları eğitmek, bilinçlerini geliştirmek, onları yanıma kazanmak gereği vardır.

TKP, ivedi amaçlar için hareketi gelecek devrimci savaşımına halkı hazırlamakla birleştirmeye çalışarak, işte bu ruhta eylem gösteriyor. TKP Programında da belirtildiği gibi, bu ancak sonul amacı herşeyden önce devrimin itici gücü olarak hareket edebilecek sınıf ve katmanları birleştirecek Ulusal Demokratik Cephe'yi kurmak olan en geniş demokratik çevrelerle etkin ortak eylemler yoluyla başarılabilir.

Türkiye Komünist Partisi, sermayeye karşı savaşta strateji ve taktiklerini belirlerken, kendi uzun ve azımsanmayacak deneyimine dayanıyor: Bu yılın Eylül'ünde Türkiye komünistleri ve ülkemizin emekçi halkı, sağlam Marksist-Leninist ideolojik ve örgütsel ilkeler temelinde kurulan işçi sınıfı partisinin doğumunun 60'ıncı yıldönümünü kutluyorlar.

Böyle bir günde ülkemizde proletaryanın devrimci hareketinin beşiğinde yatanları saygıyla anıyoruz. Mustafa Suphi ve Etem Nejat adları, halkımızın ulusal özgürlük, feodalizmin kalıntılarının üstesinden gelme, Türk ve yabancı sermayenin ezgisine karşı, barış ve sosyalizm için savaşım tarihinin derinliklerine yazılmıştır.

Mustafa Suphi daha 1910'da savaş aleyhtarı harekete katıldı. Hemen polisçe tutuklandı ve 15 yıl hapse mahkûm edildi. Nedir ki, mahkûm edildiği kaleden kaçmayı başardı. 1915'te Bolşevik Partisi'ne katıldığı Rusya'ya kaçtı ve Türkiye'li savaş tutsakları arasında Marksist düşünceleri yaymaya aktif olarak katıldı.

O'nun savaş yoldaşı Etem Nejat, devrimci faaliyetine Almanya'da devrimci bir örgüt olan Spartaküs saflarında başladı ve Berlin'de Türkçe «Kurtuluş» adlı gazetesini çıkardı. 1918 Kasım devrimine katıldı. Nejat yurduna döndü ve daha sonra kimi üyeleri Türkiye Komünist Partisi'nin kurucuları arasında yer alacak olan İşçi Çiğçi Sosyalist Fırkası'na katıldı.

Türkiyeli komünistler Macaristan'daki sosyalist devrim'e ve Kominternin çalışmasına katıldılar. Onlar uluslararası bilinci, işçi sınıfının ve uluslararası komünist hareketin değişik ulusal müfrezelerinin geleneklerini özümlediler, bunları Türkiye'ye getirdiler ve TKP'nin faaliyetinin merkezi ve temeli yaptılar.

İlk komünist guruplar 1918'de Türkiye toprağında ve aynı zamanda Sovyet Rusya'daki Türkiyeli tutsaklar arasında doğdu. Mustafa Suphi, onları yeni, Leninci tip bir partinin programı temelinde birleştirmek için kararlı, kılı kırk yararcasına ve sürekli çabanın başını çekti. TKP'nin kurucu kongresi 10 Eylül 1920'de Bakü'da toplandı. Kongre, partinin program ve tüzüğünü kabul etti. Mustafa Suphi Merkez Komitesi'nin başkanı, Etem Nejat genel sekreteri seçildi. Delegeler TKP'nin legal kolu olarak Halk Komünist Partisi'ni kurmaya karar verdiler.

TKP ta baştan ulusal kurtuluş savaşının ön safındaydı ve Antant ülkelerinin saldırısını püskürtmek için halkın savaşına katılmıştı. Egemen çevreler partinin hızla artan saygınlığından ciddi olarak korkuya kapıldılar. Polis denetimi altında iş gören sahte bir Komünist Partisi kurdular. Kırkaltı provokatörlerin görevi, emekçi halkın gözünde komünist düşünceleri aşışılacak, komünist yöneticilere kara çalmak, parti saflarında bölünme ve karışıklık yaratmaktır.

Bu kalkışımında başarısızlığa uğrayan gericilik komünist yöneticileri öldürmeye karar verdi. Kuruluş kongresinden 4,5 ay sonra, 28 Ocak 1921 gecesi, Mustafa Suphi, Etem Nejat ve partinin kimi öteki yöneticileri tutuklandılar ve Karadeniz'de alçakça boğduruldular.

Partinin önde gelen çekirdeğinin ortadan kaldırılması, onun ideolojik ve örgütsel birliğinin pekiştirilmesini hissedilir biçimde yavaşlattı. Ama gericilik, bırakınız partiyi yoketmeyi bir yana, onun faaliyetini felce uğratmada yeteneksizliğini kanıtladı. TKP'nin 2. Kongresi daha öte faaliyetlere yönelik bir programı belirlemek için Ağustos 1922'de toplandı.

Hemen sonra Türkiye Halk Komünist Partisi burjuva hükümetince yasadışı ilân edildi. Ülkede tüm ilerici faaliyet yasaklandı. O zamandan bu yana, 58 yıldır Türkiye komünistleri resmi makamlarca kovuşturularak, sağ ve "sol" aşırıların saldırılarını püskürterek, barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme davası için kurbanlar vererek illegal savaşımı sürdürüyorlar.

İkinci Dünya Savaşı sırasında Türkiye Komünist Partisi emperyalizme, faşizme ve onların Türkiye'deki uşaklarına karşı bir tekcephe kurmak için yılmadan çalıştı. Nazi Almanyasının kökünün kazındığı Avrupa'da, kimi kapitalist ülkelerde demokratikleşmeye doğru bir eğilimin belirdiği sıralarda TKP bundan yararlanmayı denedi ve legal çalışma olanakları aradı. Komünistler özellikle, hükümetin 1925'te dağıttığı sendikaların yeniden kurulması için hareketin başını çektiler.

Nedir ki, biz oportünist öğelerin legal işçi sınıfı hareketini bölmelerini önlemede başarılı olamadık. 1946'da iki bağımsız sosyalist parti ortaya çıktı: Reformcu Türkiye Sosyalist Partisi ve komünist ilkeler temeline dayanan Türkiye Sosyalist Emekçi Köylü Partisi. Dahası, Türkiye Komünist Partisi legal ve illegal faaliyet biçimlerini birleştirmede tümüyle yetersiz kaldı. Ve Türkiye Sosyalist Emekçi Köylü Partisi'ndeki parti kadrolarımız kendilerini yeterli güvenlik içinde bulamadılar. Egemen çevrelerin «demokrasi oyunu» oynamayı durdurdukları ve siyasal partileri, sendikaları ve öteki örgütleri yasakladıkları Aralık 1946'da TKP bunun sonuçlarını çok açık bir biçimde hissetti.

Bu güç döneminde TKP savaşımdan geri durmadı. Washington'un Kore'de başlattığı savaşa Türkiye'nin katılmasının tehlikesine karşı kamuoyunu uyarak Türkiye'nin NATO'ya girmesine ve ülkede ABD emperyalizminin konumlarının pekiştirilmesine kesinlikle karşı çıktı. Türkiye komünistleri, ilerici ve demokratik güçleri barış savaşımına ve sosyalist ülkelerle dostluğa çağırdılar.

Emperyalist güçler baskılarını yoğunlaştırmayı sürdürdüler ve Türkiye 1952'de Kuzey Atlantik Blokuna katıldı. 3 yıl sonra egemen çevreler Washington'u memnun etmek amacıyla NATO'nun Orta Doğu'da ilerlemesini sağlayacak köprübaşı olarak Bağdat Paketi'nin kurulmasını önerdiler. Birleşik Amerika'yla imzalanan ikili anlaşma, Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelere karşı saldırgan bir savaşa hazırlanmada Türkiye'yi bir köprü başı durumuna dönüştürdü.

Ve hükümetin dış politikadaki bu yönelimi, onun iç politikasının gerici içeriğini de yoğunlaştırdı. Meclis, sağcı çevrelerin baskısı altında komünistlere, yurtsever gençlere, barış, demokrasi ve ilerleme savaşçılarına karşı ölüm cezası getiren yeni bir yasa çıkardı. Partimiz ağır kayıplara uğradı ve pek çok yöneticisini yitirdi.

Baskı ve kovuşturmayla karşı Menderes-Bayar diktatörlüğüne karşı halkın savaşımında komünistler aktif olarak yer aldılar. Bu savaşım 27 Mayıs 1960'ta başarıya ulaştı, anti-demokratik rejim düştü. Bunun yerini alan hükümet kimi demokratik hakları geri vermek zorunda kaldı.

Ama komünistler politik ortamın iyileşmesinden tam anlamıyla yararlanamadılar. Parti çok zayıftı. Burjuvazinin darbelerinin verdiği zarardan sonra örgütsel yapısını yeniden kurmayı yeterince hızla başaramadı. Ne de dalbudak salmış bir illegal örgüt ağı kurmada yeterli önemler alabildi.

O zamanlar işçi sınıfı hareketinin legal kesiminde ortaya çıkan sağ ve «sol» oportünist eğilimlerce Komünist Partisinin ağır bir biçimde sıkıştırılması gerçeği de durumu daha öte karmaşıklaştırdı. En büyük tehlike, «Türk sosyalizmi», «insancıl sosyalizm» fikirlerini savunan, işçi sınıfının öncü rolünü yadsıyan, tüm umutlarını aydınların ve askerlerin yöneticiliğine bağlayan eğilimlerin artan etkisinden geliyordu.

Elbette, önemli olumlu süreçleri de gözardı etmemeliyiz. Şöyle ki, bir gurup sendika yöneticisinin girişimiyle Şubat 1961'de Türkiye İşçi Partisi kuruldu. 1962'de ilerici aydınlar bu partiye katıldılar. Komünistler sosyalist düşünceleri yaydığı, demokratik bir tutum aldığı ve tutarlı bir anti-emperyalist politika izlediği için TIP'i desteklediler. Ülkede ilerici hareket yükseliyordu.

«Demokratik bir dekor»la işçi sınıfının yükselen savaşımının üstesinden gelemeyeceğinin farkına varan gerici askersel çevreler 1971 Martında bir darbe tezgâhladılar. Aralarında TIP'in de bulunduğu birçok ilerici demokratik örgüt yasaklandı. Ardından ülkenin büyük bir bölümüne sıkıyönetim getirildi.

Yeni koşullar doğdu ve bu koşullarda savaşımımızda geçmiş deneyimimiz bize yardımcı oldu. Bu zamanda Türkiye'de emekçilerin konumlarının güçlenmesi, işçi hareketinin yeni bir aşamaya yükselmesi için nesnel ve öznel önkoşullar her zamankinden daha yoğun biçimde olgunlaşmaya başladı. Ekonominin hızla tekelleşmesinin başlıca sonuçlarından biri endüstri proleteriasının sayıca artması ve sınıfsal çatışmanın keskinleşmesi oldu.

Aynı zamanda, askersel otoriter rejimin yarattığı baskıcı durum, eğer gizli bir örgüte dayanmıyorsa Komünist Partisi'nin olanaklarının ne kadar sınırlı olduğunu apaçık gösteriyor. Böyle bir sonuca varan Türkiye Komünist Partisi faaliyetinin ciddi bir analizini yapmaya koyuldu. 1973'te parti yönetiminde değişiklikler yapıldı. Ocak 1974'te parti, illegal Merkez Komitesi organı «Atılım» gazetesinin ilk sayısını çıkardı.

TKP Merkez Komitesince bir program ve tüzük taslağı hazırlandı. Başta fabrikalar olmak üzere yurttaki illegal örgütlerin kurulması ana görev olarak belirlendi. Yeni tip bir enternasyonalist parti arayışı içindeki öteki örgütlerden kendi saflarına katılanların politik eğitiminde Komünist Partisi önemli başarılar kazandı. Üyelerinin % 60'ını işçilerin oluşturduğu genç ve militan bir parti durumuna geldi.

TKP, 1977'de yeni program ve tüzüğün ve partinin yönetici organlarının yapısının onaylandığı gizli bir Ulusal Konferans topladı. Geçen Mayıs ayında toplanan Merkez Komitesi Plenumu, partinin Leninci birliğini daha da pekiştirdi. Komünist Partisi'nin şimdi ülkenin her yerinde çalıştığını gösterdi. Parti saflarında bölünme yaratmak isteyen küçük sektörler bir gurubu tümüyle partiden attı. Plenum, TKP'nin bu 60'ıncı yıldönümünde partinin ideolojik, politik ve örgütsel pekişmesini ana görev olarak koyuyor.

Türkiye'deki tüm politik güçler şimdi şu ikileme karşı karşıyadırlar: Ya yerli ve yabancı tekellerin halk düşmanı politikasını desteklemek ya da artan emperyalist hegemonya ve savaş tehlikesine karşı halkın yaşamsal çıkarları ve özgürlükleri için savaşıma katılmak. TKP, baskıcı rejime ve tekellerin saldırısına karşı savaşıma hazır olan herkesle ortak eyleme

hazır olduğunu hiç durmaksızın açıklıyor. Biz eylem birliğini ulusal demokratik bir cephenin kurulmasının önkoşulu sayıyoruz.

Komünist Partisi, potansiyel bağlaşıklar sorununa gerçekçi bir yaklaşımda bulunuyor. Bunlar arasında en başta proletaryanın öteki iki partisi: Türkiye İşçi Partisi ve Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, Kürt devrimci demokratları ve sosyalist enternasyonalin bir üyesi olan CHP'nin taban üyeleri, özellikle onun sol kanadına mensup olanlar var.

Öteki işçi sınıfı partileriyle ilişkilere yaklaşıırken, komünistlerin temel hareket noktası bu partilerle işbirliğinin işçi sınıfının birliğini oluşturmada can alıcı önem taşımasıdır. Bilindiği gibi bu, hem demokratik cephe hareketi için, hem de stratejik görevlerimizi yerine getirme savaşımında kilit bir ön gerekliliktir.

Kürt devrimci demokratlarıyla ilişkilerimizi geliştirme ve pekiştirme yollarını ararken, biz ardıcıl olarak Kürt'lerin kendi yazgılarını belirlemelerini savunduk. İleri Demokratik Devrim süreci içinde kurulacak birleşik demokratik devlet çerçevesinde onlara bölgesel özerklik tanınmasının Kürt ulusal sorununun en adil çözümü olacağına inanıyoruz.

Komünistlerin CHP ile işbirliği olanaklarına gelince, Türk ve yabancı tekellerin çıkarlarına yönelik sağ kanat temsilcilerince yönetildiği sürece bu partiyle hiçbir stratejik bağlaşıklık sözkonusu olamaz. Bununla birlikte, CHP demokratik haklar için savaşımında yer alabilir ve almalıdır da. Biz bir yandan bu partinin tabanını oluşturan toplumsal katmanların hiçbir ham hayale kapılmamasına dikkat gösterirken, somut konularda CHP ile eylem birliği için var güçle çalışmayı amaçlıyoruz. CHP yöneticilerinin uzlaşmacı politikasının içyüzünü hiç durmaksızın açığa vurmak bizim ödevimizdir.

Şimdiki koşullarda, yeraltında çalışmaya zorlanan Türkiye Komünist Partisi'yle omuz omuza savaşan birleşik yığınsal legal bir işçi sınıfı partisi kurma görevi, özel bir önem kazanıyor. Nedir ki, işçi sınıfı hareketinin kimi yöneticilerinin ön yargıları da içinde olmak üzere, bu yolda hâlâ kimi engeller var.

İşçi sınıfının birliği ve ulusal demokratik bir cephe kurma politikasının başarısı için partimizin güçlendirilmesi büyük bir önem taşıyor. Sadece güçlü bir Komünist Partisi'dir ki, devrimci stratejik ve taktiklerin utkuya ulaşmasını sağlayabilir. Bundan ötürü Mayıs 1980'de TKP Merkez Komitesi Plenumu'na sunulan Politik Büro raporunda şöyle deniyordu: «Yığınları İleri Demokratik Devrime hazırlama görevi sadece halkla yakından bağlanan yığınsal bir Marksist-Leninist parti tarafından başarıyla gerçekleştirilebilir.» Bu anlamda TKP'nin daha da güçlendirilmesi varlığımızın 60'ıncı yılının sloganıdır. Bugün emekçi halka «Partiyi güçlendir, TKP'ye gir!» çağrısında bulunuyoruz.

Savaşımında doğru taktikler şimdi muazzam bir önem kazanmış bulun-

yor. Legal olanaklardan tam anlamıyla yararlanmaya, onları savunmaya ve genişletmeye çalışıyoruz. Komünistler aynı zamanda Türkiye koşullarında gizli çalışmanın oynadığı canalcı önemi gözardı etme yolundaki her kalkışma kesinlikle karşı çıkıyorlar.

Gerçek devrimciler egemen sınıfın terörizmi, şiddeti ve çeşitli yargılamalarıyla bileniyorlar. Ancak bu baskılar küçük burjuva etkisi altında olanlar arasında burjuvazinin sınırlamalarını kabul etme arzusu yaratıyor. Komünistler, baskı yığılmasından kaynaklanan kararsızlığı kesinlikle kınıyorlar. Komünistler kendi savaşlarıyla, ne denli vahşi de olsa düşmanın saldırısı karşısında boyun eğmiyeceklerini ve geri çekilmiyeceklerini göstermişlerdir.

Biz kendimizi anti-demokratik burjuva yasalarıyla bağlı görmüyoruz. Bu, Türkiye egemen çevrelerinin legal çalışmamıza hiç durmaksızın yeni yeni engeller yarattıkları bugün özellikle doğrudur. Buna karşın, geçmiş birkaç yılda TKP'nin elde ettiği başarılar, eğer dayandığı bir illegal örgüt varsa, legalitede onun ne denli etkin olduğunu göstermektedir.

Türkiye komünistleri her zaman Marksizm-Leninizm'e, proletarya enternasyonalizmine bağlılık temelinde uluslararası komünist hareketin daha güçlü birliğinin savaşçıları arasında olagelmışlerdir. Sovyetler Birliği'nin ve tüm dünya sosyalist sisteminin yeni bir dünya kurmada elde ettiği başarılar, SBKP'nin ve tüm olarak uluslararası komünist hareketin savaşım deneyimi bize tükenmez bir güç ve esin kaynağı olan devrimci bir örnektir.

Türkiye Komünist Partisi, halkımızın emperyalist işgale karşı ulusal kurultuş savaşının ateşleri içinden ve Büyük Oktobr'un düşünceleri ve Rusya proletaryasının savaşımının etkisi altında doğdu. Onun ortaya çıkışı, başta yeni doğan Türkiye proletaryası olmak üzere emekçi halkın çıkarlarını ardıcıl olarak ve kararlılıkla savunabilecek yığınsal bir devrimci partinin kurulmasını gerektiren gelişmeler için tarihsel bir zorunluluktuktu. İşte 60 yıldır bu tarihsel köklerdir ki, sürekli güçlenip dal budak salarak, onun büyümesine yardımcı olarak, boy atıp güç kazanmasını sağlayarak partimizi besleyip duruyor.

Afganistan devriminin ikinci aşaması

Sultan Ali Keştmend

*Afganistan Demokratik Halk Partisi MK Politik Büro Üyesi,
Devrim Konseyi Başkan Yardımcısı, Afganistan Demokratik
Cumhuriyeti Başbakan Yardımcısı ve Plânlama Bakanı*

1978 Nisan Devriminin yeni bir aşamaya girmesinden bu yana altı ayı aşkın bir zaman geçti. Partimizin 27 Aralık 1979'da kesinlikle son verdiği Hafızullah Amin yönetimi karabasanından kurtulan ülkemiz toparlanma süreci içindedir. ⁽¹⁾ Afganistan halkı devrimin yeniden doğru yola dönmesinin ilk meyvalarından bol bol yararlanıyor. Durumun oturması, devrim yasa ve kurallarının yeniden işletilmesi, güven ve işbirliği havasının gelişmesi ve öncü yurtsever ve ilerici güçlerin derlenip toparlanması bu dönemin başlıca nitelikleridir. Afganistan'da Nisan Devrimi'nin ikinci yıldönümü arifesinde ikinci plenumunu yapan Afganistan Devrimci Halk Partisi (ADHP) Merkez Komitesi ülkenin geleceğiyle ilgili tarihsel kararlar aldı ve partinin tüzüğünü onayladı.

Yeni aşamada Amincilerin yoketmek istedikleri ADHP'nin toplumumuzdaki yönetici rolünün yeniden sağlanması gibi çok büyük bir başarı elde edildi. Yeniden devrimin karargâhı olan parti, başta emekçiler, işçi ve köylüler – olmak üzere, halkla bağlarını yeniden pekiştiriyor. ADHP sıralarında birlik durmadan güçleniyor. Partimiz, ülkede yaşamı derinlemesine demokratikleştirme uğrunda aldığı önlemler, güçlükleri yenmede gösterdiği coşku, sıradan parti üyelerinin Afganistan'ın seçtiği ilerici yolu savunmada gösterdiği kararlılık nedeniyle toplumun en çeşitli katmanları arasında hiç de küçümsenmeyecek ölçüde saygınlık kazandı. Öyle ki, hal-kın partiye karşı güveninin yeniden sağlandığını söylemek – hepsinden önemli olan da budur – yerinde olur.

Başka bir büyük kazanım, ADHP'nin girişimi üzerine, tüm ulusal, demokratik ve ilerici güçleri kapsamına alacak geniş bir Vatan Cephesi'ni oluşturma sürecinin başlatılmış olmasıdır. Cephenin kurulması için ilk adım, hükümete partili olmayan bakanların alınmasıyla atıldı. Devlet yönetiminde aydınları ve partisiz uzmanları geniş ölçüde görevlendirme politikasının uygulanmasına başlandı. Parti-devlet yöneticileri nüfusun çeşitli grup ve katmanlarının temsilcileriyle, yurtsever çizgideki din adamları ve aşiret yöneticileriyle birçok görüşmelerde bulundular. Bu görüşmelerde ülkenin geleceği, dış saldırının püskürtülmesi, barışa ve sakin bir yaşama

⁽¹⁾ Nisan Devrimi'nin yazgısında tarihsel dönüm. Bak: ADHP MK Genel Sekreteri ve Devrim Konseyi Başkanı ve ADC Başbakanı Babrak Karmal'ın, «Barış, ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin sorularına yanıtı. Sayı 4, 1980. – Not red.

dönüşmesiyle ilgili olağanüstü sorunlar ele alındı. Daha ilk görüşmelerde devletin, hükümetin izlediği politikanın toplum ve ülkede yaşayan halklar tarafından gitgide genişleyen bir anlayışla karşılandığı, Hafızullah Amin'in kanlı çetesi'nin 27 Aralık 1979'da ezilmesinin ise demokratik ve yurtsever çevrelerce doğru, zorunlu bir eylem, işlenen cinayetlere verilen haklı bir ceza sayıldığı ortaya çıktı. Hükümet, Amin'in polisleri yüzünden ülkeden kaçanların yurtlarına dönmeleri için çağrıda bulundu ve yurttaşlarımız Afganistan'a dönmeye başladılar.

Nisan Devrimi'nin ikinci aşamasındaki en önemli kazanımlardan biri Devrim Konseyi'nin ülkenin geçici anayasası olan «Demokratik Afganistan Cumhuriyeti'nin İlkeleri» başlıklı belgeyi kabul etmesidir. Bu belgede işçi sınıfının ve tüm emekçilerin öncüsü olan ve Afganistan'daki tüm devrimci değişimleri gerçekleştiren ADHP'nin yönetici rolü pekiştirilmekte ve Vatan Cephesi'nin kurulmasıyla ilgili hukuksal ilkeler belirlenmektedir. Bu cephenin politik temelini işçiler, köylüler ve ilerici aydınlar arasındaki sıkı birlik oluşturacak, politik yönetimini ise parti yükümlenecektir. Belgede cumhuriyetin işçiler, köylüler, göçebeler, aydınlar, zanaatçılar, tüccarlar, yurtsever din adamları, tüm demokratik güçler, tüm ulus, halk ve aşiretler arasındaki birliğin güçlendirilmesine yönelik bir politika izlemekte olduğu, bu politikanın feodal ilişkiler kalıntılarını, gerikalmışlığı, alfabetizliği ortadan kaldırmayı, her ailenin maddesel genliğini ve kültür düzeyini yükseltmeyi amaçladığı belirtilmektedir.

Bu aşamanın önemli kazanımları arasında dış gericiğin Afganistan'ı jeopolitik yayılma plânlarının zavallı bir piyonu haline getirme ve ülkemizde Sovyetler Birliği'ne ve diğer komşu devletlere karşı düşman bir rejim kurma uğrundaki geniş bir komplonun suya düşürülmesi de sayılabilir. Saldırıların yeni yeni biçimlere bürünerek sürmesine karşın, Pakistan'dan sızdırılan eşkiya, casus ve baltalayıcıların Afgan topraklarında kanlı cinayetler işlemesine, yurttaşları halk egemenliğine karşı kışkırtmasına karşın, son aylarda bir sıra karşı-devrimci planlar açıklanmış, birçok baltalama eylemleri engellenebilmiştir. Sovyetler Birliği'nin politik desteği, askersel yardımı ve özellikle Afganistan hükümetinin dış saldırıyı püskürtmesine yardım için yaptığı yasal başvuru üzerine geçici bir süre için ülkemizde sınırlı sayıda askersel birlikler bulundurması bütün yurtsever Afgan yurttaşlarında yurtlarının geleceği açısından güven duygusu uyandırmakta, ülkenin bağımsızlığının ve toprak bütünlüğünün pekişmesine katkıda bulunmaktadır. Ülkenin içişlerine karışma eylemleri ve saldırılar tamamiyle durdurulunca bu birliklerin ülkemizde kalmasının nedenleri de ortadan kalkmış olacaktır. (2)

(2) Bu yazının Yazı Kurulumuza ulaşmasından bir süre sonra, Afganistan hükümetiyle varılan bir anlaşma sonucunda, artık ülkede kalmalarına gerek duyulmayan bazı Sovyet birliklerinin geri çekildiği haberini aldık. Bu çekilmenin koşullarını büyük saldırgan gruplarının ezilmesi ve ül-

Son olarak yeni aşamanın bir diğer başarısını belirtebiliriz ki, o da parti-devlet yönetiminin başta sosyal ve ekonomik olmak üzere çeşitli alanları kapsamına alan gerçekçi bir programı en kısa bir süre içinde sadece hazırlamakla kalmayarak, yer yer gerçekleştirmeye başlamış olmasıdır.

İçteki ve bölgedeki gericilerin, dünya emperyalizminin yıkıcı eylemlerinin ve Amin kliğinin terör ve demokratik hakları boğma politikasının sonucunda Afganistan ekonomisi büyük zararlara uğradı. Ülkenin finans sistemi sarsıldı, ticarete durgunluk başgösterdi, yiyecek maddelerinin ve diğer malların fiyatı hızla arttı, halkın satınalma gücü hızla düştü.

Tarımın durumu olağanüstü ağırlaştı, çünkü geçen yıl sulanmayan toprakların üçte biri, sulanan toprakların da önemli bir kısmı ekilmeden kaldı. Ekilebilir topraklarda yüzde 8 oranında, tarım ürünlerinde ise yarım milyon tondan fazla azalma meydana geldi. Bazı nesnel nedenler ve her şeyden önce geçen yılı kuraklık gözönünde bulundurulsa bile tarımda ve genellikle ekonomideki sarsıntıya Amin'in yanlış, anti-ulusal ve anti-demokratik politikası neden oldu. Ve ülkeyi ekonomik ve sosyal bunalımlar batağına bu politika sürükledi.

Amin'in etrafında toplananların keyfi hareketleri ve yığınsal tutuklamalar köylerde ekonomik yaşamı felce uğrattı, köyle-kent arasındaki bağları kopardı. Köylüler, çoğu kez, kendi ödentileriyle meydana getirilen karşılıklı yardımlaşma fonundan yararlanma olanağından yoksun bırakılırken, tahıl tüccarları da kentlere dönerken Amin kliğine bağlı eşkiyalar tarafından soyuldu. Pek sevdikleri «Güvenlik, Yasallık ve Adalet» belgisinden yararlanan Amin kliği yurttaşlara karşı her türlü baskıyı uyguladılar, başta her zaman camiye gidenler olmak üzere, dine bağlı olanları tutukladılar, dine inanan köylülerin konuşmalarını dinlemek dahil, her çeşit aşağılık işler yaptılar. Bu da köylüleri çoğu kez, topraklarını yüzüstü bırakarak, köylerinden kaçmaya zorladı.

Amin'in özel sektörün işine karışması işletmecilikte durgunluğa neden oldu, yerli kapitalistlerde Nisan Devrimi'ne karşı düşmanlık uyandı. Oysa bu devrim, özellikle yabancı ticaret temsilciliklerinin kapatılmasından sonra, kapitalistlere, ülkenin genliğine yararlı olabilmeleri için, geniş olanaklar sağlamıştı. Yabancı firmaların yerini yerli işadamlarının uzmanlaşmış 22 şirketi almıştı ve bunlar dokuma, sütozu, sabun vb. gibi geniş tüketim mallarının dışalımınıyla uğraşmaya başlamışlardı. Amin rejimi bütün bunları ortadan kaldırarak, yukarda sıralanan malların dışalımını üzerinde tekel kuran, fakat ticaret deneyimi olmayan ve dışarıyla bağları bulun-

kede durumun hızla normalleşmeye başlaması sağladı. Dünya ilerici kamuoyu, atılan bu adıma yüksek bir değer biçti ve bunu devrimci erkin karşı-devrimcilerle savaşında elde ettiği başarının, onun sağlamlığının ve halk yığınlarınınca geniş ölçüde desteklendiğinin yeni bir kanıtı olarak selâmladılar.

mayan bir devlet ticaret korporasyonu meydana getirdi. Bu kadarla da kalınmadı. Polis, baltalama yapıyorlar suçlamasıyla tüccarları izlemeye, tutuklayıp işkenceden geçirmeye başladı, bazıları da öldürdü. O dönemde Afganistan'da hiç bir iş adamı kendisini güven içinde sayamıyordu.

Ekonominin yönetimine gelince, Amin döneminde bu alanda yapılanlar korkunç sonuçlar verdi. Yönetici durumundaki birçok kadrolar ve değerli uzmanlar işten atıldı, geri kalanları ise en küçük bir girişimde bulunma olanağından yoksun bırakıldı. Amin ekonominin bilimsel plânlanması ilkesini bir yana itti, devlet malını ve parasını çarçur etmeye başladı. Emperyalistler tarafından teşvik edilen Amin, Nisan Devrimi'nin demokratik, anti-feodal ve anti-emperyalist ülkeleri çiğnemek, ortadan kaldırmak amacıyla saldırıya geçti. Ama, 27 Aralık 1979'da Afganistan politik, ekonomik ve toplumsal bir felâketten kurtarıldı.

Görüldüğü gibi biz olağanüstü ağır bir durumun mirasçısı olduk. Parti'nin, Devrim Konseyi'nin ADC hükümetinin önünde ekonomik yaşamı canlandırmak, ekonomiyi düzenlemek gibi son derece karmaşık bir görev duruyordu. Bunun üzerine, bu alandaki en önemli ödevleri ve ekonomiyi kalkındırma çalışmalarının niteliğini ve sırasını saptadık. Yolların ve sulama sistemlerinin onarım ve yapımı, halka içecek su sağlanması, ulaşımın yoluna konması, vb. gibi sorunlar parti ve devlet organlarının en önemli görevleri arasındaydı. Kentlerde ekonominin canlandırılması için konut yapımının genişletilmesi, böylelikle de emekçilerden bir kısmına iş sağlanması olanağı vardı. Halkın daha bol geniş tüketim maddeleri elde edebilmesi için devlet mağazaları şebekesinin kurulması plânlandı. Ayrıca ülkede alfabetizliğin (Afganistan'da okuma-yazma bilmeyenlerin oranı yüzde 90'dır) ortadan kaldırılması kampanyası başlatıldı.

Bundan bir süre önce Devrim Konseyi Prezidyumu, ülkenin 1.359 yılındaki (Afgan takvimine göre 1 Mart 1980 ile 1 Mart 1981 arasındaki dönem) ekonomik gelişmesiyle ilgili plânı onayladı. Bu plân yürürlükteki beşyıllığın temel direktifleri, Nisan Devrimi'nin yeni aşamasının amaçları ve bugünkü durumun özellikleri gözönünde bulundurularak hazırlanmıştır. Ekonominin yerli kaynaklardan daha iyi yararlanılması ve yabancı ülkelere yardım sağlanması yoluyla daha da geliştirilmesi öngörülmektedir. Plân ödevlerinin yerine getirilmesiyle iç üretimde 9 milyar afgan ⁽³⁾ tutarında artış sağlanacak, endüstri üretiminin genel hacmi ise 25 milyar afganı bulacaktır (yüzde 11,6 oranında artış). ⁽⁴⁾

Plânda tarıma özel bir önem verilmekte, bir yıldaki üretim artışının

⁽³⁾ 1 ABD doları 43 afgan'dır.

⁽⁴⁾ Elektrik enerjisinin 100 milyon kilovat-saat, doğal gazın 240 milyon metre küb, sıkıştırılmış gazın 41 bin ton, çimentonun 8,5 bin ton, yapım işlerinde gerekli betonarme materyallerin 1.800 metre küb, ham pamuğun 9.600 ton, pamuk dokumaların 20 milyon metre kare ve etin 1.600 ton artırılması öngörülmektedir.

yüzde 4,4 oranına ulaşması öngörülmektedir. Ülkede yeni yeni hayvan bakımı işletmeleri kurulacak, tarım kooperatiflerinin sayısı 2.550'yi bulacaktır. Sulama çalışmalarının genişletilmesiyle 20 bin hektar toprak tarıma elverişli hale getirilecek, 15 bin hektar toprağı kapsayan sulama tesisleri geliştirilecektir. Ayrıca 4 traktör istasyonu kurulması da öngörülmektedir. Plân gereğince buğday üretiminin 2,6 milyon, ham pamuğun 150 bin, şeker pancarının ise 100 bin tona yükseltilmesi tasarlanmaktadır.

Tarımda durumu iyileştirmek için enerjik önlemler alınmakta, köylere elverişli koşullarla demirbaş donatım, cins hayvan ve tohum vb. sağlanmakta, köylülere ve küçük işletme sahiplerine krediler açılmaktadır. Nitekim ilkyaz ekimleri sırasında devletin bu özenine herkes tanık olabildi. Hükümetin ham pamuk satınalma fiyatını yüzde 20, şeker pancarı fiyatını ise yüzde 30 oranında yükseltme kararı alması da üretimin artmasına katkıda bulundu. Bu tarım ürünlerini yetiştiren köylüler şimdi devletten son derece elverişli fiyatlarla buğday satınalabilmektedirler. Bu arada şahipsiz kalan tüm toprakların zamanında işlenip ekilmesine ayrı bir özen gösterilmektedir. Hükümet bu toprakların yasal sahiplerinin ya da mirasçılarının ülkeye dönmeleri ve hükümetin desteğiyle topraklarını işlemeleri için çağrıda bulunmuştur.

Halk hükümetinin aldığı önlemlerin yurttaşlar tarafından anlayışla karşılandığı birinci tarım konferansında dile getirilmiş oldu. Konferansa katılan köylüler, din adamları, ADHP üyeleri ve memurlar tarımda çalışan yurttaşlar devletin çok yanlı yardımlarından yararlanmalarını, sulanır, ya da sulanmaz tüm toprakları işlemeleri, köylülerin barışçı emeğini karşıdevrimci eşkiyalardan koruyacak gönüllü birlikler oluşturmaları için çağrıda bulundu.

Ekonomide canlanmanın başladığı bugünkü aşamada, bizi, insanların ve özellikle sıradan vatandaşların, yani işçi ve köylülerin yaşam koşullarını iyileştirmeye yönelik olan herşey heyecanlandırıyor. Üretim alanındaki koşulların iyileştirilmesi, örneğin madenciler gibi, çeşitli kategorilerden emekçilerin ücretlerinin artırılması için önlemler alınmıştır. Bu arada ilerici bir çalışma yasası hazırlanmaktadır. Yıllık plânda, geri kalmış ve zarar görmüş bölgelerdeki yurttaşlara yardım için 500 milyon afgan ayrılması öngörülmüştür. Toplumsal gelişmeler için ise, devlet, iç kaynaklara dayanarak 1 milyar afgan harcanmasını tasarlamıştır.

Devrimci hükümetle ulusal özel sektör arasındaki ilişkiler güçleniyor. Geniş tüketim malları ticaretinin yeniden özel sektöre verilmesi bu kesimi hoşnut etmiştir. Hükümet temsilcileri yerli tüccarlarla yaptıkları görüşmelerde iş adamlarını ilgilendiren sorunlar üzerinde daha çok bilgi edinmiş ve kendilerini yeniden faaliyete geçmeleri için cesaretlendirmişlerdir. ADHP Merkez Komitesi'nin, Nisan Devrimi'nin ikinci yıldönümünde yayınlanan tezlerinde şunlar belirtildi: «Ulusal özel sektörün Afganistan eko-

nomisinin gelişmesine büyük katkıda bulunmasını saygıyla karşılayan ADHP Merkez Komitesi ve Afganistan Demokratik Cumhuriyeti hükümeti, geniş tüketim malları üretiminin artması için gerekli koşulları sağlamaya kesinlikle kararlı olduğunu belirtir. Halk zanaatlarının yeniden canlanmasına ve gelişmesine, zanaatçı işletmelerinin modernleştirilmesine ve gönüllülük temeli üzerinde kooperatifleşmesine yardımda bulunacak önlemler alınacaktır.» Ulusal özel sektörle sürekli ve yapıcı işbirliği ilişkileri kurulması için devletin temsilcileriyle Afgan iş çevrelerinin temsilcilerinden oluşacak, Bakanlar Kurulu'na bağlı, bir ekonomik danışma konseyinin kurulması öngörülmektedir. Bu konseyde iç ve dış ticaretle, kredilerle, endüstri üretimiyle ve ulaştırma hizmetleriyle ilgili tüm devlet önlemlerinin projeleri incelenecektir. Afganistan Plânlama Bakanlığı şimdiyedek özel sektörün kuracağı 20'den fazla endüstri işletmesinin projesini onaylamıştır. Toplam değeri 260 milyon afganı bulacak ve bu yıl tamamlanacak olan bu işletmeler 1.200'ü aşkın emekçiye iş sağlayacaktır.

Ekonomimiz plânlı olarak gelişmektedir. Bu yılın plânı gerçekleştirildikten sonra, Afganistan beşyillik plâna uygun olarak gelişme yoluna girecektir. Önümüzde endüstride, ulaşımda, ticaret ve tarımda devletin konumlarını genişletmek, güçlendirmek ödevi durmaktadır. Perspektifte öyle bir ekonomik yapıya sahip olmalıyız ki, endüstrileşmemizin temelini oluşturacak olan ağır endüstrinin yanında, halk yığınlarının gereksinimlerini karşılayan hafif endüstri de önemli bir yer alabilsin.

Ekonomi alanında ve diğer alanlardaki değişimler gelecekte de dost ülkelerin ve herşyeden önce, başta Sovyetler Birliği olmak üzere, sosyalist ülkelerin yardımına dayanacaktır.

Afganistan-Sovyet, ilişkilerinin 60 yılı aşkın bir tarihi vardır. Daha Rusya'daki Oktobr Devrimi'nden, insanlık tarihinin bu en önemli olayından, Afganistan'ın bağımsızlığına kavuşmasını sağlayan bu olaydan sonraki ilk yıllarda ülkemizi yönetenlere, V. İ. Lenin'in kişisel direktifi ve aralıksız çabaları sonucunda, maddesel ve askersel yardım yapıldı. İki ülke arasındaki bağlar her zaman dostça bir nitelik taşıdı. Nisan Devrimi'nden ve özellikle devrimin şimdiki aşamasına ulaşmasından sonra ise bu dostça bağlar gerçekten kardeşçe ilişkiye dönüştü.

Şurasını belirtmek lâzımdır ki, eskiden de Afganistan'ın toplumsal-ekonomik gelişme plânlarında SSCB'nin yardım payı yüzde 60-70 oranındaydı. Halkımız ekonomimizdeki devlet sektörünün yalnız ve yalnız Sovyetler Birliği'nin çokyanlı ve karşılıksız yardımı sayesinde kurulduğu ve pekiştiği gerçeğini çok iyi bilmektedir. Bugün de sosyalist topluluğun ve özellikle Sovyetler Birliği'nin Afganistan Demokratik Cumhuriyeti'ne çokyanlı yardımda bulunması ekonominin toparlanmasında büyük bir rol oynamaktadır.

Son aylarda Sovyetler Birliği bize büyük partiler halinde petrol, şeker,

bitkisel yağlar, sabun vb. gönderdi ve bu mallar halkın günlük gereksinimlerinin karşılanmasına büyük katkılarda bulundu. Ayrıca bağış olarak, 100 milyon ruble tutarında Sovyet malı giyecek ve ayakkabı yardımı yapıldı. Bunların parti ve hükümet örgütlerince parasız olarak dağıtılması halk arasında büyük bir hoşnutluk uyandırdı. Ne var ki, bazı bölgelerde eşkiyalar ve baltalayıcılar bu yardımların halka ulaşmasına engel oldular. İlkyaz ekimlerinden önce ise Sovyetler Birliği ülkemize buğday ve pamuk ekimi için en iyi cins tohumlar gönderdi ki, bunun ne büyük önem taşıdığını belirtmeye bile gerek yoktur.

İki ülke arasında birçok ekonomik sorunlar Afganistan-Sovyet ticaret ilişkilerinin aralıksız gelişmesi yoluyla çözüme bağlanmaktadır. Ülkelerimiz arasındaki malalışverişi bu yıl yüzde 60-70 oranında artacaktır. Eşitlik ilkesine bağlı ve Afganistan için gerçekten yararlı olan bu ticaret ilişkilerinin örneklerinden biri şudur: Bundan bir süre önce Sovyetler Birliği'ne verilen doğal gazın fiyatı yeniden artırıldı ve böylelikle bu maddenin devlet bütçesine katkısının payı yüzde 21'den yüzde 39'a yükselmiş oldu. Böylelikle Afganistan bin metre küb doğal gazdan en yüksek kazancı elde eden ülke haline geldi.

Bugün Afganistan'da Sovyet desteğinin olumlu etkisinin dışında kalmış bir alan göstermek güçtür. Bu desteğin değişmez niteliği yüksek derecede etkin olması ve karşılık beklenmeden yapılmasıdır. Ülkemizde Sovyetler Birliği'nin parasal ve teknik yardımıyla 140'ı aşkın büyük ve ortaboy endüstri, tarım ve yapıcılık işletmesi kurulmuştur ve kurulmaktadır. Ülkemiz ve halkımız için yaşamsal önem taşıyan bu işletmeler arasında Mazari-Şarif kenti yakınlarındaki azotlu gübre fabrikası ile oto tamir işletmesi, başkentteki konut yapımı kombinası ve ekmek fabrikası yer almaktadır.

Afganistan Demokratik Cumhuriyeti hükümetinin gerçekçi politikasıyla dost sosyalist ülkelerin yardımları yanyana gelince, Nisan Devrimi'nin ikinci aşamasında ülkenin genel durumunda büyük değişimler oldu. Parti ve hükümet yönetimi yakın geçmişteki acı deneyimi de gözönünde bulundurarak demokrasinin yeniden canlanması ve gelişmesi, halka demokratik haklar sağlanması sorunlarına özel bir önem verilmesini zorunlu saydı ve bu görüş ülkenin tüm politik, ekonomik ve toplumsal yaşamında uygulanmaya başlandı.

Yeni aşamanın hemen başlangıcında, devrimci değişimler sırasında yapılan haksızlık ve yanlışlıkların ortadan kaldırılması yönünde çalışmalara başlandı. Biz Hafızullah Amin'in kurbanı olan 15 bin politik tutukluyu serbest bıraktıktan sonra, bundan böyle Afganistan yurttaşlarının haklarının çiğnenmeyeceğini ilân ettik. Karşı-devrimin başkent Kabil'de ve diğer yerlerde sokak kargaşalıklarına neden olduğu sıralarda, parti ve devlet yönetimi aldatılan masum yurttaşların zarar görmemeleri için elden gelen herşeyi yapıyor, bunların kimlik yoklamalarından sonra serbest bırakıl-

malarını sağlıyordu. Hapse ancak karşı-devrimin elebaşları, yabancı ajanlar ve eşkiyalık yapanlar atılıyordu.

Devrim yönetiminin amacı Afganistan yurttaşlarının kişisel ve toplumsal haklarının güvence altına alınmasını sağlamaktır. Bunu hükümetin iki kararıyla kanıtlayalım.

Birincisi, köylülerin ve toprak sahiplerinin, işledikleri topraklar üzerindeki yasal haklarının resmen ilân edilmesidir. Şimdi iyelik hakkını onaylayan yasa ve kararnameler hazırlanmaktadır. Bundan böyle köylülerin topraklarına sahip olmak, akrabalarına bağışlamak veya mirasçılara bırakmak, alıp satmak hakları resmen güvence altına alınmaktadır. Hiç kuşku yok ki, bundan herkesten fazla tarım reformu sonucunda toprağa kavuşan köy emekçileri hoşnut olacaklardır, çünkü artık ellerinde iyelik belgeleri bulunacaktır.

Devrim hükümetinin Afganistan yurttaşlarının haklarına karşı gösterdiği içten özenin ikinci örneği ADHP Merkez Komitesi Genel Sekreteri Babrak Karmal'ın, Amin rejimi sırasında elkonan tüm taşınır ve taşınmaz özel ve kişisel malların (özellikle ev ve mağazaların) yeniden sahiplerine verilmesiyle ilgili direktifidir. Bu konuda devlet kuruluşlarına dilekçe verip iyeliklerinin geri verilmesini isteyenlerin sayısı az değildir. Ne var ki, hükümet bu önlemin yurdu terkederek devrimin düşmanlarıyla elele verenlerin kamulaştırılmış iyeliklerinin geri verileceği anlamına gelmediğini de açıklamıştır. Aynı şey yabancı ülkelere kaçarak Afganistan'da krallığı hortlatma plânları yapan eski kral ailesi üyeleri için de geçerlidir.

Biz ezgi ve sömürüyü kabul etmeyen bir toplum kurmanın genel yaşalarına dayanarak ve aynı zamanda bir müslüman ülkenin özelliklerini gözönünde bulundurarak yeni bir Afganistan yaratmak istiyoruz. Devrimin yöneticileri «Afganistan Demokratik Cumhuriyeti'nin Temel İlkeleri» adlı belgede islâm dinine ve ulusal gelenek ve adetlere saygı gösterileceğini bir kez daha vurgulamışlardır. Biz hem politikamızla, hem de pratikteki uygulamalarımızla Afganistan'ın müslüman halkının bağlı bulunduğu dine, vicdan özgürlüğüne saygılı olduğumuzu kanıtıyoruz. Hükümet kimsenin dinsel inancına karışmamakta, yurttaşların din özgürlüğü tümüyle güvence altında bulunmaktadır.

Nisan Devrimi'nin önemli amaçlarından biri ülkedeki halklara ve aşiretlere gerçek hak eşitliği sağlamaktır. Parti Merkez Komitesi ve ADC hükümeti bu amaca ulaşmak için Afganistan'daki küçükklü büyüklü tüm halk ve aşiretlerin yalnız kâğıt üzerinde kalan değil, yaşamda gerçekleşen eşitliğe ulaşmaları için ekonomik bakımdan gelişmeleri, eski ve zengin kültürlerini, geleneklerini, edebiyatlarını sürdürmeleri, ana dilde öğrenim görmeleri olanaklarını sağlamaktadır. Parti ve hükümet cumhuriyetin toplumsal, ekonomik ve kültürel bakımdan geri kalan bölgelerinde yaşayan ulusal azınlıkların ve aşiretlerin hızla gelişmesine ayrı bir önem vermektedir.

Ülkemizde geleceği temsil eden ilerici güçlerle, hâlâ oldukça etkin olan ve halkın zararına işleyen düzeni savunmayı sürdüren çevreler arasındaki çetin sınıf savaşımı içinde, yığınlara devrimin yurdun yazgısının değişmesinde oynadığı rolün önemini anlatmaya çalışıyoruz.

Afganistan Demokratik Cumhuriyeti hükümetinin halkın çıkar ve haklarını savunma yolundaki haklı eylemleri düşmanlarımızı çileden çıkardı. Onlar bu eylemlerimizi bir «yem» olarak nitelemekte ve bu yem yutulunca Afgan halkının «Kabil Rejimi»nin çizmesi altına düşeceğini ileri sürmektedirler. Bu gibi uydurmalara, sık sık yinelenen bir yalan, yani Afganistan'da «terör taktığının» uygulandığı, «müslümanların direnişini kırmak» ve «Sovyet biçimi barış» sağlamak için birçok köylerin «yerle bir edildiği» yalanı da eklenmektedir. Bu çirkin iftiraları ABD Cumhurbaşkanı Carter bile sıkılmadan yinelemektedir.

Elbette ki biz bütün bunlara şaşmıyoruz. Emperyalistler ve onlarla bağlaşıklık kuran Pekin hegemonyacıları, ülkemizdeki yerli ajanlarına dayanarak Afganistan'a karşı çift savaş açtılar. Bunlardan birincisi onbinlerce paralı asker ve karşı-devrimcinin saldırıları biçimindeki sıcak savaş, ikincisi ise Nisan Devrimi'nin amaçlarını tahrif etmeye, ülkede meydana gelen değişiklikleri elden geldiği ölçüde çarpıtmaya ve böylece komşu müslüman ülkelerde olası devrim olaylarının önlenmesini sağlamaya yönelik propaganda biçiminde yürütülmektedir. İşte Afgan halkı ve tüm müslümanlar için, onların yazgısı için duyulan uydurma «kaygı» bundan ileri gelmekte, ülkemizde «kanlı» terörün kolgezdiği yalanı bunun için uydurulmaktadır.

Afganistan'da teröre başvuranlar ülkeye dışarıdan sokulan ve Amerikan ve Çin silâhlarıyla donatılmış olan haydutlardır. Bugün Pakistan topraklarında birçok kamplar kurulmuştur ve Afganistan'a sızdırılan devrim düşmanları bu kamplarda yetiştirilmektedir. Bunların çekirdeğini, halkçı yönetimin ayrıcalıklarına son verdiği feodallerin, toprak ağalarının, tefecilerin, kompradorların vb. oğulları veya yakınları oluşturmaktadır. Böyle kamplar Peşaver bölgesinde; Kuzey-Batı eyaletindeki Miramşar, Banu, Çitral, Paraçınar, Kohat, Yasin; Belucistan eyaletindeki Kvetta, Pişin, Nuşki vb. kentlerin yakınlarında eylem göstermektedir. Bu kampları ve tüm eylemleri Peşaver'de konsolos sıfatıyla bulunan bir CIA ajanı yönetmektedir.

Afganistan'lı karşı-devrimcilerin talimiyle Amerikalı uzmanların yetiştirdiği Pakistan'lı enstrüktörler yükümlüdür. Bunlara ders verenlerin çoğu Washington'daki «Uluslararası Polis Akademisi» ile Teksas'taki baltalama eylemleri okulunu bitirmiş kimselerdir. Karşı-devrimcilerin eğitimini Yasin yakınlarındaki kampta Çin'li, Peşaver'dekinde ise Mısır'lı askersel danışmanlar yönetiyorlar. Ayrıca Çin'de karşı-devrimci yetiştirecek enstrüktörler hazırlanmakta ve bunları eğitenler arasında, bundan bir süre öncesine

kadar Kabil'deki Çin Büyükelçiliğinde atışe olarak bulunan gizli servis ajanlarından Liao Çinçeng de yer almaktadır. Bu yılın Mayıs ayında Miramşah kentine gelen Pekin yönetiminin bir temsilcisi, bir Çin'li danışmanla birlikte karşı-devrimcileri denetlemiştir. Ülkemize gönderilen soyguncuların bir kısmı da Suudi Arabistan ile Mısır'da eğitilmektedir.

Bu arada, başta Meşhed bölgesi olmak üzere, İran topraklarında da karşı-devrimciler eğitime Peşaver'deki CIA merkezinin direktifleriyle hız verildiği bildirilmektedir.

Karşı-devrimcilere silâh, askersel donatım ve yiyecek maddeleri Pakistan'ın Karaçi ve Gvadar limanları yoluyla; Çin'den ise Karakurum şosesi ve hava yoluyla sağlanmaktadır. Bunların büyük kısmını ABD, bir bölümünü de Federal Almanya ve Japonya göndermektedir. Çin'den deniz yoluyla Pakistan'a uçaksavar ve tanksavar silâhlar taşınmaktadır.

Biz, doğal olarak kendimizi savunuyoruz, saldırılara karşı koyuyoruz. Bunu yapmak zorundayız. Yalnız şunun iyice bilinmesi gerekir: Afganistan halkı için önemli olan barışın sağlanması, bölgede uluslararası durumun normalleşmesidir. Çünkü derlenip toparlanmak için gerekli olan tüm güçleri seferber etme olanağı ancak böyle sağlanabilir.

Afganistan Demokratik Cumhuriyeti'nin 14 Mayıs'ta açıkladığı programın amacı budur. Hükümetimiz ilişkilerin normalleşmesi ve somut ödevleri kapsayacak, silâhlı çatışmalara ve diğer saldırı hareketlerine olanak vermeyecek ikili anlaşmalara varılabilmesi için Afganistan-Pakistan, Afganistan-İran görüşmelerine başlanılmasını önermiştir.

Bizim önerimize göre anlaşmazlıkların çözülmesi için bu ikili anlaşmalar dışında, uluslararası güvenceler de sağlanmalıdır. Amerika Birleşik Devletleri'nden, Afganistan'a karşı, başka bir devletin topraklarından da olmak üzere, hiçbir baltalama hareketine girişmemesi de istenmektedir.

Ülkenin içişlerine karışmaya yönelik tüm hareketlerden vazgeçilmesi ve bunların yinelenmeyeceğinin güvence altına alınması Afganistan'daki Sovyet birliklerinin geri çekilmesi sorununun çözüme bağlanması için elverişli önkoşulları sağlayabilir.

Tüm bunlar gösteriyor ki, dillere destan olan «Afganistan Sorunu» dış gericilik tarafından şişirilmiştir. Hangi ülkede olursa olsun dünyanın hangi bölgesinde olursa olsun ilerici gelişmeler gericiliğin hoşuna gitmez. Bu «sorun» gericilere, Afganistan'ın içişlerine arsız arasız karışma bahanesi olarak, devrimimize karşı saldırıları örtten bir paravana olarak gereklidir. Amerikan emperyalizminin ve Pekin hegemonyacılarının yalanlar örtüsü altında gizlenen gerçek politikası budur. Bu çevreler daha da ileri giderek yapay olarak yaratılan «Afganistan Sorunu»ndan yumuşamanın başarılarına karşı baskıyı artırmak için yararlanmaktadırlar. Üstelik bunlar, bundan bir süre önce uluslararası durumun tehlikeli bir biçim almasının

sorumluluğunu Sovyetler Birliği'ne yüklemeye, onu saldırganlıkla, hattâ Afganistan'a açık «silâhlı müdahalede» bulunmakla suçlamaya kalkıştılar.

Ne var ki, Afganistan yurttaşları gerçeği kendi deneyimleriyle öğrenmiş durumdadırlar, çünkü emperyalistlerin ve Pekin'in örgütledikleri soyguncular ülkede terörlerini yürütür ve cinayetlerini işlerken, halkın emeğinin meyvalarını yıkıntı ve kül haline getirirken Sovyet askerleri saldırganlara karşı savunmamıza yardım etmektedirler.

Sovyet ve Afgan halkları arasındaki dostluğun temeli Oktobr Devrimi günlerinde atılmış, uzun yıllar boyunca sınavdan geçmiş, Afganistan'ın ulusal çıkarlarına daima hizmet etmiştir ve bugün de toplumsal ve ekonomik ilerlememizin sağlam dayanağıdır. Partimizin ve devletimizin yöneticisi Babrak Karmal yoldaşın şu sözleri tarihsel gerçeğin ta kendisidir: «Afganistan ile Sovyetler Birliği arasındaki geleneksel dostluk, yıllarca, Afganistan halkının özgür, bağımsız ve ilerici iradesini dile getirmiş, bugün ise nitelik bakımından yeni bir düzeye yükselmiştir. Zamanla bu dostluk gelişerek ve pekişerek daha dayanıklı ve sürekli hale gelecektir. Bu dostluğu yeryüzünde hiçbir şer kuvveti sarsamayacaktır.»

Biz geleceğe güvenle bakıyoruz. Bu güven duygusu, Nisan Devrimi'nin, en çetin günlerde bile yalnız kalmadığı bilincinden güç almaktadır. Devrimimiz sosyalist ülkelerin halklarınca desteklenmiş, dünyanın birçok ülkelerindeki ilerici ve demokrat güçler tarafından selâmlanmıştır. Bu da doğal bir şeydir. Çünkü Afganistan devrimi, temeli Oktobr Devrimi ile atılan dünya devrim sürecinin bölünmez bir parçasıdır.

Yumuşamayı baltayanlar ve savunular

Pavel Auersperg

*Çekoslovakya Komünist Partisi Merkez Komitesi
ve BSS dergisi yazı kurulu üyesi*

Bundan beş yıl önce, 33 Avrupa ülkesiyle Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'nın devlet ve hükümet başkanları Helsinki Avrupa Danışma Konferansı'nda bir araya geldiklerinde, uluslararası gerginliğin ortadan kaldırılmasına, güvenliğin güçlendirilmesine, karşılıklı güvenin sağlanmasına, ayrı ayrı toplumsal düzenlere bağlı devletler arasında işbirliğinin gelişmesine olanak sağlayacak gerçek yolları belirttiler.

Konferansın sonuçları ve tüm katılanların imzasını taşıyan Sonuç Belgesi barış ve ilerlemeden yana güçlerin, gerçekçi politikanın ve iyi niyetin bir utkusuydu. Böylelikle «soğuk savaş» güçlerine ve gericiliğe sert bir darbe vuruluyor, barış içinde yanyana yaşama ideallerinin uluslararası hukuksal temeli sağlamlaşıyor, politik yumuşamanın gelişmesi hızlanıyor ve buna askersel alandaki yumuşamanın eklenmesi sorunu gündeme geliyordu.

Hiç kuşku yok ki, sosyalist ülkelerin girişiyle toplanan ve komünist ve işçi hareketiyle tüm barışçı güçler tarafından desteklenen Helsinki Konferansı'nın bir sonucu olan uluslararası yumuşama gibi önemli süreç devletler arasında yüzyılların binbir güçlkle dolu ilişkiler tarihinde kökten değişim yapılması olanaklarını sağladı. Helsinki'deki Sonuç Belgesi Avrupa devletlerinin bugünkü sınırlarının ve toprak bütünlüğünün dokunulmazlığını onaylamış oldu. Bu ise, toprak isteklerinin sık sık savaşla sonuçlandığı Avrupa'nın halkları için çok büyük bir önem taşımaktaydı. Ne var ki, Helsinki anlaşmalarının önemi sadece Avrupa çerçevesi içinde kalmadı. Bunlar tehlikeli anlaşmazlıkların sınırlanmasını, ortadan kaldırılmasını kolaylaştırdı, devletler arasında ikiyanlı ve çokyanlı işbirliği ilişkilerini canlandırdı, yeni bir uluslararası atmosfer yaratılmasını sağladı. Bunun yanı sıra da silâhlanma yarışı ve savaş hazırlığı için yapılan harcamaların yeni, daha adil uluslararası ekonomik ilişkiler kurulmasına, önde duran bölgesel ya da global sorunlara ortaklaşa çözüm yolları araştırılmasına yöneltildi. Ve enson bu anlaşmalar, dünyanın diğer bölgeleri için en karmaşık sorunların barışçı ve akılcı yolla, yapıcı olarak çözülebileceğini gösteren bir örnek oldu.

İşte bu nedendir ki yumuşama alanındaki başarıların, ve Helsinki'de varılan sonuçların tüm ilerici kamuoyu ve bu arada burjuvazinin gerçekçi politika ve devlet adamları tarafından hoşnutlukla karşılanması bir rast-

lanı değıldir. Bunlardan biri – Amerikalı politikacı Sergeant Shriver görüşünü şöyle dile getirdi: «Belirli çevrelerde anlaşmazlıklar sürse de, artık işbirliği için kaçınılmaz koşullar sağlanmıştır . . .» (1)

Öyleyse Helsinki'den beş yıl sonra ve bu toplantıya katılmış olan devletlerin temsilcilerinin Madrid toplantısından birkaç ay önce durumun «soğuk savaş» dönemini andırması nasıl açıklanabilir? Helsinki'deki anlaşmaların birçokları niçin gerçekleştirilmedi, bir kısmı niçin sürüncemede bırakıldı? 70'li yılların sonunda dünyada değişen neydi, uluslararası hava niçin kötüleşti?

Washington'daki propagandacılar ve politikacılar ABD ile bazı bağlaşıklarının yumuşama ilkelerinden bir çırpıda vazgeçmelerini «birdenbire arttığını» söyledikleri «Sovyet tehlikesi»ne bağlamakta, bazen «Avrupa'nın tehdit edildiğini» bazen Afganistan olaylarını, bazen İran devrimini vb. bahane etmektedirler. Sovyetler Birliği'ne, sosyalist topluluğa karşı duyulan güveni sarsmak, sosyalist devletlerle gelişmekte olan ülkelerin arasını açmak, barış, demokrasi, toplumsal ilerleme savaşımı yürüten güçlerin çeşitli birliklerini birbirine karşı koymaya yöneltmek için görülmemiş ölçüde büyük bir propaganda kampanyası yürütölmektedir.

Acaba sözkonusu «tehlike» nedir? Bu tehlike ne zaman ve niçin «birdenbire artmıştır»? Şimdi bu sorunu daha ayrıntılı olarak ele alalım.

Acaba bu «tehlike» SSCB'nin 1980 yılında tekyanlı olarak Demokratik Alman Cumhuriyeti'nden yaklaşık 20 bin askerle bunların kullandıkları askersel donatımı geri çekmesini kararlaştırması üzerine mi ortaya çıktı? Bu ne mantık böyle! Yoksa Avrupa'da gerginliği Viyana görüşmelerine katılan Sovyet temsilcilerinin Orta Avrupa'da askersel güçlerin ve silâhların azaltılmasıyla ilgili yeni önerileri mi arttırdı? Arttıramaz! Şimdiye dek asker sayısının azaltılmasıyla barışın tehlikeye girdiği görölmemiştir. (2)

Barış, bu yıl Temmuz-Ağustos'ta SSCB ile FAC yöneticilerinin Moskova'da yaptıkları görüşmeler sırasında Avrupa'daki orta menzilli roket-nükleer silâhlar sorununun ele alınmasıyla ilgili Sovyet teklifi nedeniyle tehlikeye düşmüş olmasın?. Bu ise büsbütün saçma bir şeydir. Barışla ilgili son önerinin önemi Sovyetler Birliği'nin daha önceki yapıcı önerilerini tamamlayacak yeni öğeler eklemesinden ileri gelmektedir. Başlangıçta sözkonusu olan neydi? Sovyetler Birliği, NATO'nun orta menzilli yeni Amerikan roketlerini üretme ve bunları Avrupa'da bulunan diğer Amerikan nükleer silâhlarına eklemek kararını almasından önceki duruma dönölmesiyle ilgili görüşmeler yapılmasını öneriyordu. Bu arada bu sorunun stratejik silâh-

(1) «Congressional Digest», Ekim 1975, s. 248.

(2) Bilindiği gibi SSCB, bu yılın Temmuz ayında Orta Avrupa'daki 13 bin Amerikan askerinin çekilmesine karşılık, ilk aşamada 20 bin askerini daha geri çekmeye hazır olduğunu açıklamıştır.

ların sınırlandırılmasıyla ilgili görüşmelerin üçüncü aşaması (SALT-3) çerçevesi içinde yer alması önerisi de vardı, fakat bu, ABD'nin SALT-2 anlaşmasının onaylanmasını süresiz olarak ertelemesi üzerine anlamını yitirmiş oldu. Ya şimdi sözkonusu olan nedir? Sözkonusu olan yapılacak görüşmelerde orta menzilli nükleer silâhlar sorunuyla birlikte, birbirine organik olarak bağlı bulunması nedeniyle, Avrupa'daki öteden beri varolan Amerikan nükleer silâhları sorununun da ele alınmasıdır. Bu görüşmeler, varılacak sonuçların onaylanmasından sonra yürürlüğe girmesi koşuluyla, SALT-2 anlaşmasının onaylanmasından önce de başlayabilir.

Apaçiktır ki bu görüşmelerde elde edilecek başarı Avrupa'da güvenliği tüm halkların yaşamsal çıkarlarına yanıt veren bir düzeye çıkarabilir. Federal Almanya Cumhuriyeti başbakanı H. Schmidt, NATO'nun nükleer silâhlarla donatılmasından yana olsa da, Moskova'da Sovyet yöneticileriyle yaptığı görüşmelerden sonra «Der Spiegel» dergisine verdiği bir demeçte: «İkinci Dünya Savaşı facialarının yinelenmesini önlemek için Doğu'daki komşularımızla iyi komşuluk ilişkileri kurmamız gereklidir. Bizler üçüncü bir dünya çatışmasının potansiyel savaş alanında yaşıyoruz. Potansiyel savaş alanı Kanada'da, Kuzey Amerika'da değil, buradadır» ⁽³⁾ demiş ve şunları eklemiştir: «Brejnev ile Sovyet yönetimindeki arkadaşları savaştan bizim kadar korkuyorlar. Onlar bir savaş rizikosunu göze almak istemiyor ve silâhlanma yarışının felâkate yol açabileceğini biliyorlar.» ⁽⁴⁾

Şu halde «beklenmedik bir artış gösteren Sovyet tehdidesi» nerede? Reel olgular böyle bir «tehdit»in varolmadığını gösteriyor. Üstelik Helsinki'den bu yana geçen beş yıl içinde Sovyetler Birliği ile sosyalist topluluğun diğer ülkeleri ve Varşova Antlaşması örgütü «soğuk savaş» kalıntılarının ortadan kaldırılması, uluslararası ilişkilerde güvenin ve karşılıklı anlayışın pekişmesi ve olayların gelişmesinin sağlam barışçı temellere oturtulması yönünde büyük çabalar harcadılar. ⁽⁵⁾ Sosyalist devletlerin, çerçevesi gitgide genişleyen önerilerinin anlamı şudur: Ülkelerin güvenliklerinin eşit olarak korunması ve silâhlı güçler arasındaki dengenin sürdürülmesi koşulları içinde silâhlı çatışmaların patlak vermesi tehlikesi azaltılmalı, silâhlanma yarışı durdurulmalı, uluslararası gerginlik ocaklarının ortadan kaldırılmasının yolları saptanmalıdır. Bu öneriler gerçekçi ve somut bir nitelik taşımaktadır ve halkların geleceğine karşı duyulan derin bir kaygı temeline dayanmaktadır.

Sovyetler Birliği'nin demokratik Afganistan'a, egemenliğini ve devrimini yabancı müdahalecilere karşı savunması için, yaptığı yardımın neye dayandığı sorununa gelince, bunu Afganistan Demokratik Halk Partisi MK

⁽³⁾ «Der Spiegel», 7 Temmuz 1980.

⁽⁴⁾ «Der Spiegel», 7 Temmuz 1980.

⁽⁵⁾ Sosyalist topluluk üyesi ülkelerin politikasıyla ilgili daha ayrıntılı bilgi için bak: «Barış ve Sosyalizm Sorunları», sayı 7, 1980, sayfa 3-4, 16-21. Sayı 8, 1980, sayfa 3-10.

Genel Sekreteri, Afganistan Demokratik Cumhuriyeti Devrim Konseyi ve Bakanlar Kurulu Başkanı Babrak Karmal «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin sayfalarında ayrıntılarıyla açıklamıştır. İran'daki devrimin nedenleri, kökenleri, itici güçleri ve ödevleri konusunu ise İran Halk Partisi MK Birinci Sekreteri Nurettin Kiyanuri'nin yazısında ortaya kondu. Derginin bu sayısında da Afganistan'daki gerçek durum ve bölgedeki gerginliğin nedenleriyle ilgili materyaller yer almıştır. (6) Buraya şunu da eklemeliyim ki, komünistler hiçbir zaman yumuşamaya toplumsal statükonun korunması, sınıf ve ulusal kurtuluş savaşlarından vazgeçilmesi pahasına yanaşmadılar. Onlara göre devrim ihraç edilmediği gibi, karşı devrim de ihraç edilmemelidir. Bu nedenle de onlar devrimci kazanımlarının yabancı müdahaleye karşı savunan emekçilere ve halklara yardım etmeyi enternasyonel bir görev saymışlar ve saymaktadırlar.

Uluslararası durumun kötüleşmesinin baş suçlusunu kimdir sorusunun bir tek yanıtı vardır: Bugün uluslararası ilişkileri donduran soğuk rüzgârların «Sovyet tehlikesi» ile hiçbir ilişkisi yoktur. Bu rüzgârlar Afganistan'ın yalnızca dağlarından, İran yaylalarından değil, Beyaz Saray'ın ve Pentagon'un bürolarından, Amerika Birleşik Devletleri yönetimi çevrelerinin kulislerinden, NATO karargâhlarından kopmuştur. Hem de bu rüzgârlar 1979 yılının Aralık ayında değil, çok daha önce, başkan Carter, Viyana görüşmelerinde kabul edilen güçler arasındaki eşitlik ilkesinden vazgeçerek, ABD'nin ve NATO'nun «silâhlanması gerektiğini» ilân ettiği zaman esmeye başlamıştır.

ABD ile onun bazı bağlaşıklarının politikalarında 80'li yılların eşiğinde başgösteren olumsuz eğilimin temelinde militarizmin sınıfsal niteliği yer almaktadır ki, bu V. İ. Lenin'in belirttiği gibi daima kapitalizmin «yaşam belirtisi» (7) olmuştur ve bugün de öyledir. Bu belirti emperyalizmin politikasında hiçbir zaman eksik olmamıştır, sadece birçok nesnel ve öznel etmenlere bağlı olarak zaman zaman güçlenmekte veya zayıflamaktadır. Bize göre 70'li yılların sonunda ve 80'li yılların başında kapitalizmde başgösteren genel bunalım ile yeryüzündeki devrimci, anti-emperyalist süreçleri durdurma ve geri çevirme denemelerinin iflası bazı kapitalist devletlerin yönetici çevrelerinde sınıfsal panik kompleksini yaratmış ve bu *politik gerçeklik bunalımına* dönüşmüştür. İşte ABD'lerinin global-politika stratejisini her şeyden önce bu bunalım altüst etmiştir.

Bu değişimin dış belirtileri şunlardır:

– Politik amaçlar, araçlar ve olanaklar arasındaki dengenin bozulması;

(6) Bak: B. Karmal, Afgan halkı devrimi sarsılmaz biçimde koruyacaktır, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi, sayı 4, 1980; A. Kiyanuri, Halk devriminde yeni aşamanın başlangıcı, «Barış ve Sosyalizm Sorunları», sayı 4, 1979.

(7) Bak: V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 17, s. 187.

– Yeryüzündeki gerçek güçler dengesinin gerektiği gibi değerlendirilmesindeki başarısızlık, dünya ölçüsündeki gelişmelerin nesnel süreçlerini gözönüne almamak, emperyalizmin hegemonyaya dayanan diktatörlüğünü askersel-politik şantaj yoluyla canlandırmaya kalkışmak, dünyayı yeniden «soğuk savaş»ın kucağına atma hayalleri kurmak;

– Birçoğu barış ve insanlığın varlığı için dolaysız birer tehlike oluşturan, olgunluktan yoksun, dengesiz ve karmaşık politik kararlar almak.

Politik gerçekçilik bunalımının son zamanlardaki belirtilerinden bir kaçını anımsatalım. Daha 1979 yılında, Washington'daki NATO Konseyi toplantısında Atlantik Paketi silâhlanma sisteminin önemli ölçüde genişletilmesi ve çokyanlı modernleştirilmesiyle ilgili uzun süreli bir program onaylandı. Daha sonra birçok Batı ülkelerinin topraklarına atom başlıklı orta menzilli roketler yerleştirilmesi kararı alındı. ABD yönetimi SALT-2 anlaşmasının onaylanmasını oyaladı ve enson NATO'yu «globalleştirmek», yani etki alanını Avrupa topraklarından çok uzaklara yaymak için tehlikeli denemelere girişildi. Bu «globalleştirme» tasarısına Batı Avrupa Birliği Konseyi'nin son toplantısında alınan karar da katkıda bulundu. Bu kararla Federal Almanya Cumhuriyeti'nin savaş gemilerinin tonajını sınırlayan Paris anlaşması değiştirildi, İngiltere'deki tutucu hükümetin atom denizaltılarını NATO'nun emrine verme niyeti onaylandı.

NATO'cu generaller ve politikacılar artık yalnız Avrupa'da savaş hazırlıkları yapmakla yetinmiyorlar; şimdi gözlerini Yakın ve Orta Doğu'daki petrol bölgelerine dikmişlerdir. İkide birde, bu bölgenin yakın bir geçmişte sömürge ezgisinden kurtulan ve bağımsız gelişme yoluna koyulan ülkelerinin içişlerine karışacaklarını söyleyebiliyorlar. NATO'nun şefleri dünyanın başka yerlerinde de eski emperyalist egemenliği yeniden kurmak istediklerini açıkça ilân ediyorlar. Geçen yıl, Aralık ayı ortalarında ACEAN paketi üyesi ülkelerle, Ortak Pazar devletleri dışişleri bakanlarının Kuala Lumpur'daki toplantısında İngiltere ve FAC temsilcileri, Washington'un kandırmacasına uyarak Asya'daki partnörlerini emperyalizm dünyanın bu bölgesindeki plânlarına ortak etmeye çalıştılar. Nitekim toplantıda kabul edilen ortak bildiri, ACEAN paktidan ABD'nin tezgahladığı strateji gereğince, Afganistan'ın ve Çin-Hindi ülkelerinin içişlerine karışma planlarının yerine getirilmesinde yararlanılmaya çalışıldığını ortaya koymaktadır. Emperyalist politikanın saldırgan amaçlarını gerçekleştirmekle görevli olanlar, ABD Harp Bakanı H. Brown'un açıkça söylediği gibi, Japonya'yı da yanlarına almaya çalışmaktadırlar.

Bu son derece tehlikeli politikaya Washington'un, Pekin'deki yöneticilerin hegemonya heveslerinden yararlanarak Washington-Pekin eksenini kurmakla ilgili kurnazca manevralarını da eklemek gerekir. Burada söz konusu olan sadece diplomasi değildir. Başkan Carter için, Brzerzinski'nin yönetimi altında hazırlanan 10 Numaralı gizli belgede, Sovyetler Birliği'ne

karşı tasarlanan nükleer savaş projeleri yer almıştır. Bu projede Uzak-Doğu'daki Sovyet silâhlı güçlerinin de hedef alındığı belirtilmektedir. Bu da Amerika'nın nükleer saldırısının Çin'in Sovyetler Birliği'ne karşı saldırısını kolaylaştırmayı amaçladığını ortaya koymaktadır.

Çin yöneticileriyle ABD'nin anti-Sovyet, anti-komünist amaçlarının bir olduğu, J. Carter ile Hua Guofeng arasında bu yılın Temmuz ayında Tokyo'da yapılan görüşmelerde bir kez daha doğrulandı. Bu da son derece tehlikeli bir oyundur, hem de herkes için tehlikeli. Biz Çekoslovakya'lılar batılı emperyalist devletlerin Alman faşizmini, anti-Sovyet ve anti-komünist planlarında yararlanma hesaplarıyla, nasıl güçlendirdiklerini çok iyi anımsıyoruz. Bu planların Avrupa ve dünyaya neler getirdiğini ise herkes biliyor ...

Bütün bunlar bugün yeryüzünde gerginliği kimin artırdığını ve yumuşama sürecini kimin yozlaştırmaya çalıştığını gösteren olguların sadece bir kısmıdır. Bizce bu olgular karşısında bugünkü bunalım emperyalizmin tarihsel anlamsızlığını, onun global-politik amaçlarının ulusal ve insancıl çıkarlara aykırılığını kanıtlamak için yeterlidir.

ABD'ndeki ve NATO'daki emperyalist çevrelerin «yumuşamaya karşı» tutumları halkların barış ve işbirliği istekleriyle çelişki halindedir. Hiç kuşku yok ki saldırı tehditleri de, silâhlanma yarışı da emperyalizmin eski konumlarına dönmelerini sağlayamayacak, Amerika Birleşik Devletleri'nin dünya olaylarını keyfine göre yönlendirmesine olanak vermeyecektir. Tarihin geri dönmesi olanaksız. Yumuşamanın temelinde yer alan nesnel öğeler değişmiş değildir. Carter yönetimi ne yaparsa yapsın SSCB ile sosyalist topluluk ülkelerini yalıtmayı başaramayacaktır. Ekonomik ambargo Amerikalıları zarara sokmaktan başka sonuç vermedi. Olimpiyatların boykot edilmesi başarısızlığa uğradı. Carter Avrupa'daki partnörlerinin Sovyet yöneticileriyle görüşmelerine engel olamadı.

Varşova'daki Sovyet-Fransız ve Moskova'daki Sovyet-Federal Almanya görüşmeleri bize göre zamanımızın iki temel gerçeğini bir kez daha doğrulamış oldu. Birinci gerçek bugünkü karmaşık uluslararası duruma karşın yumuşama sürecinin korunması, sağlamlaştırılması ve gelişmesinin olanaklı, gerekli ve zorunlu olduğudur. İkincisi ise bu amaca ancak sorumluluk ve iyiniyet duygusuyla yola çıkıldığı, barışın korunmasında ve «soğuk savaş» yandaşlarının yalıtılmasında çıkarları olanlar arasında açık bir diyalog kurulduğu zaman ulaşılabilir.

Washington ile NATO'nun gitgide daha fazla batağa saplanan bu politikası için bir tek çıkış yolu vardır. Bu, *tüm devletlerin yasal çıkarlarını ve güvenliklerini aynı ölçüde gözönünde bulunduracak* sorumlu politik tutum ve kararlar alınması yoludur. Sovyetler Birliği ve sosyalist topluluğun diğer devletleri kararlı ve ardıcıl olarak bu yolu izlemektedirler.

Gerçekliğin ergeç üstün çıkması lâzımdır. Federal Almanya Başbakanı

H. Schmidt'in SSCB'ni ziyareti sırasında L. I. Brejnev şunları söyledi: «Silâhlanma yarışını kamçılar için yapılan yeni yeni denemeler karşısında Batı devletlerine «tepeden tırnağa silâhlanma» ile ilgili çeşitli programları durdurmaları, gerek roket, gerekse nötron veya kimyasal vb. yeni tip ve sistem silâhlar yapmaktan vazgeçmeleri için ısrarla çağrıda bulunuyoruz.»⁽⁸⁾ İşte Sovyetler Birliği'nin uluslararası ölçüde olduğu gibi, Avrupa dahil, ayrı ayrı bölgelerde gerginliğin azaltılmasıyla ilgili ilkesel tutumu budur. Bu tutum SBKP Merkez Komitesi'nin Haziran (1980) plenumunda bir kez daha doğrulandı ve sosyalist topluluk ülkeleri, tüm ilerici kamuoyu tarafından benimsendi.

Yumuşama bugünkü uluslararası yaşamda derin kökler saldı, olumlu etkisi, başta Avrupa'dakiler olmak üzere, birçok ülkelerde görüldü. Halklar arasında barışın ve güvenliğin pekiştirilmesi konusunda beş yıl önce Helsinki'de alınan yapıcı kararlara Washington ve NATO'daki politikacılar, uluslararası gerginliğin ancak «korkutmanın güvenilir temelleri»ne dayanılarak azaltılabileceği gibi anlamsız bir görüşle karşı koyuyorlar. Bu görüşü benimsemek, emperyalist tehditler karşısında eli kolu bağlı kalmak ve gerginliği uluslararası ilişkilerin bir ögesi saymak olur. Yani yersel bir tartışmanın, hesaplamaların ve hatta yanlış bir hareketin düğmesine basılmasına yol açabileceği⁽⁹⁾ çeşit çeşit ölüm silâhları yığınağı yapılmasına boyun eğmek olur.

Evet, dünyada durum bir hayli karmaşık. Ama «soğuk savaş»a yeniden dönüşün önlenmesine, ayrı ayrı toplumsal düzenlere bağlı devletler arasında barış içinde yanyana yaşamının normal koşullarda gelişmesine elverişli büyük ve gerçek olanaklar vardır. Komünistler, bütün barışçı güçler genel korku temelinde geliştirilen uluslararası politika felsefesine karşı, politik olgunluk, devletsel bilgelik, soğukkanlı öngörü gibi öğelere dayanan, gerçek yumuşamayı, insanlığın barış koşullarında yaşamasını ve ilerlemesini sağlayacak felsefeye dayanmaktadır.

Bugünkü koşullar içinde komünistler, emperyalistlerin gerginliği artırma politikasına karşı koymayı, komünist hareketin sınıfsal temeli üzerinde, barış ve uluslararası güven, yumuşama ve silâhsızlanma ilkeleri etrafında birleşmesine yardımcı bulunmayı en önemli ödevlerden biri sayıyorlar. Bu nedenle savaş tehlikesi karşısında birleşmeye hazır bütün iyi niyetli insanlarla, bütün demokratik ve barışçı güçler, partiler, örgütler ve hareket-

⁽⁸⁾ «Pravda» gazetesi, 1 Temmuz 1980.

⁽⁹⁾ Bilindiği gibi ABD'ndeki yönetim ve radyolokasyon sistemlerindeki bazı yanlışlıklar nedeniyle dünyamız birkaç kez nükleer savaşın eşiğine yaklaşmıştır. Amerikan stratejik nükleer güçlerinin alarm haline getirilmesiyle insanlığın yazgısı birkaç saniyeye bağlı kalmıştır. Bazı yorumcular bu «yanlışlıklar»dan hiç olmazsa sonuncusunun ABD'nde «Sovyet tehlikesi» karşısında duyulan korkuyu artırma ve Sovyet tepkisini saptama amacıyla Pentagon tarafından programlaştırıldığı görüşünü savunmaktadır.

lerle, çeşitli politik ve dinsel görüşlerin temsilcileriyle bağlarını kuvvetlendirmektedirler. Komünistler emperyalizmin saldırgan plânlarını, anti-Sovyet ve anti-sosyalist propagandalarının düzmece niteliğini aktif olarak ortaya koymakta, geniş yığınlar arasında Sovyetler Birliği'nin ve tüm sosyalist topluluğun barışçı politikasıyla ilgili gerçekleri yaymaktadırlar.

Avrupa komünist ve işçi partilerinin Paris toplantısında belirtildiği gibi «biz komünistler barış için savaşım yürütüyoruz; biz silâhsızlanmayı, halklar arasında işbirliğini ve dostluğu gerçekleştirmeyi istiyoruz. Bunun için de: Barış bizim ortak davamızdır ve bu davanın utkuya erişmesini ortak savaşımımız sağlayabilir, diyoruz.»

Kapitalizm Yeni Sarsıntılar Eşiğinde

«İKİ BUNALIMIN KARŞILAŞTIRMALI ÇÖZÜMLEMESİ» KONULU ULUSLARARASI SEMPOZYUM'UN MATERYALLERİNDEN ÖZETLER

Dergimizde, gelişmiş kapitalist ülkelerde sınıf savaşımı sorunları ile uğraşan komisyon, 1929–1933 yılları ekonomik bunalımının 50. yıldönümü nedeniyle, Prag'da, bir uluslararası sempozyum düzenledi. Bu sempozyuma katılanlar, 30'lu ve 70'li yılların en büyük kapitalist ekonomik bunalımlarını karşılaştırmalı biçimde çözümlemeye çalıştılar. Şimdiki bunalım çevriminin özelliklerini gelişme perspektifleri açısından gözden geçirdiler; tekellerin ve burjuva devletlerinin bunalıma karşıkoyma politikalarını değerlendirdiler; bunalım olgularının sınıf savaşımı koşulları ve komünistlerin ödevleri üzerindeki etkisinin özelliğini görüştüler.

Sempozyumda, Büyük Britanya'dan B. Fine (İKP Yürütme Komitesi Ekonomik Komisyonu üyesi); DAC'den profesör d-r M. Schmidt (Uluslararası Politika ve Ekonomi Enstitüsü direktörü); İtalya'dan G. Olmeda (Ekonomi Politikası Araştırma Merkez görevlilerinden); SSCB'den tarih bilimleri doktoru Prof. A. Galkin (SSCB Bilimler Akademisi'ne bağlı Uluslararası İşçi Hareketi Enstitüsü şube yönetmenlerinden); Fransa'dan J. L. Combeaud (FKP Merkez Komitesi örgütü görevlilerinden); FAC'den Y. Goldberg (Frankfurt/Mayn'da Marksist Araştırmalar Enstitüsü görevlilerinden); ÇSSC'den V. Zova ve V. Şedivec (ÇKP Merkez Komitesi Yüksek Politika Okulu'nda doçent) gibi Marksist bilginler söz alıp konuştular.

Bundan başka, sempozyuma, birçok kardeş partinin dergimizdeki temsilcileri de katıldılar.

Yapılan konuşmaları özetle ve sempozyumda ele alınan başlıca sorunlara göre gruplayarak veriyoruz.

İKİ BUNALIM: GENEL VE ÖZGÜL OLAN

29 Ekim 1929'da New York Borsası'ndaki büyük iflâs en ağır çevrimsel bunalımın ilk keskin dönümü oldu. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, özellikle 1950 ve 1960 yıllarında, birçok burjuva politikacısı ve ideologu, bu bunalıma ilişkin anıları ve genellikle kapitalizmin bunalımlı gelişmesinin yasal karakterine ilişkin hertürlü düşüncüyü kamuoyunun belliginden silmeye çalışıyorlardı. Ama yaşam bu gibi kurguların sözde bilimselliğini ortaya koydu. Tarihsel, politik ve ekonomik olgular bakımından elle tutulur ilkesel ayrımlara karşın, 1974–1975 yılları bunalımı, birçok çizgileriyle o «büyük sarsıntı»yı hatırlatıyordu. Bu bunalım, 1929–1933 yıllarından

sonra görülen en sürekli, en derin, en geniş ve en ağır ekonomik sarıntı oldu.

Uluslararası Politika ve Ekonomi Enstitüsü'nün (DAC) verilerine göre, 70'li yılların ortalarındaki bunalımın en keskin safhasında, gelişmiş kapitalist ülkelerde endüstri üretimi, bunalım öncesi en yüksek düzeyine oranla toplam % 11,6 azaldı (bu arada ABD'de bu azalış % 13,8; FAC'de % 12,3; Japonya'da % 22,8; Büyük Britanya'da % 11,2; Fransa'da % 16,3; İtalya'da % 19,3 vb oldu). Bunalım pratikte az veya çok bütün kapitalist ülkeleri ve tüm ekonomi kollarını kapsadı. Endüstri üretimi azalışı ortalama 12 ay devam etti; çeşitli ekonomi kollarındaki bunalım süreçleri de birkaç yıl sürdü ve kimilerinde şimdi de sürmektedir.

Başlıca emperyalist devletlerde bunalımın aynı zamanda başgöstermesi yüzünden, otuz yıldan beri ilk defa olmak üzere, dünya kapitalist ticaretinde düşüş başladı (bunalımda 12 ay boyunca, dışatım, bunalım öncesi en yüksek düzeyine oranla toplam % 7,2; dışalım % 11, 6 azaldı) İşsizlik alabildiğine arttı. Petrol, mineral hammaddeler ve besin maddeleri fiyatlarındaki devamlı artışın etkisi altında (bunlar 1970'ten 1975'e kadar sırasıyla % 551, 394 ve 119 artış gösterdi), sermaye yeniden üretimi süreçleri önemli derecede aksadı, bozuldu. Devlet-tekel karakterli önlemler, kapitalist ekonominin düşüşünü dizginliyemedi. 1974-1975 yıllarında, bunalım olguları, politik alana da eskisinden çok daha çabuk ve dolaysız biçimde yansıdı.

M. Schmidt'in belirttiği üzere, 30'lu ve 70'li yıllardaki en büyük bunalımlar, temelde, kapitalizmin iç niteliğine özgü çelişkilerden, köklerden geldiği için, ekonomik sömürü ve sosyal ezgiye dayanan toplum düzeninin sarsıntısı olarak bu iki bunalım üzerindeki karşılaştırmalı çözümleme, bunların önkoşullarında, gelişme ve sonuçlarında birbirine benzer öğelerin meydana çıkarılmasına olanak veriyor. Her iki bunalım da, çoğu kapitalist ülkelerde bir ekonomik yükseliş döneminden sonra uç verdi, sürekli ve derin bir üretim düşüşüne dönüştü, yığınsal işsizliğe yol açtı, ekonomik çevrimin daha öte gelişmesinde kesin dönüşü koşulladı, geniş kapsamlı yapısal reformlar gerekliliğini doğurdu, burjuva politik ekonomisinin tutarsızlığını ortaya koydu.

V. Zofa ve V. Şedivec şunları belirttiler: Kapitalist ekonominin gelişmesinde, «büyük düşüş»ün kapitalizme özgü olağan üretim fazlası bunalımlarından biri olmayışı çözümleyici bir önem taşıyordu. İki dünya savaşı arasında, toplumsal sermayenin yeniden üretimi sürecinde beliren genel değişikliklerin etkisi altında, çevrimde biçimce değişimler başgösterdi. Özellikle, 20'li yılların sonuna doğru çevrimsel bunalımlar, gelişmiş kapitalist ülkelerde öyle ölçüler aldı ki, ekonomik süreçlerde devlet müdahalesi yardımıyla pazar mekanizmasını özendirme gerekliliği ortaya çıktı.

Bu dönemin sonunda başlayan ekonomik düşüş, tekelci kapitalizmin

hızla devlet-tekelci kapitalizme dönüşmesinin çıkış noktası oldu. Çevrimlerin biçimde daha öte değişmesinin önkoşulları işte o zaman meydana geldi, ve bu da, son çözümde, 70'li yılların ortasındaki sarsıntılara yol açtı. Kapitalizmin yeni bir niteliksel aşamaya girmesinin sonucu olarak, 1974–1975 bunalımı, bu sistem için, aynen 30'lu yıllardaki üretim fazlası çevrimsel bunalımı gibi bir işaret oldu.

Tartışmalara katılanlar, bunalımın kökenini açıklamak için, yalnızca ekonomik etkenleri çözümlemenin yeterli olmadığını belirttiler. Tümel politik gelişme eğilimleri ve sınıf savaşımının kızışma derecesi de önemli bir rol oynuyor. Kuşku yok ki, 1974–1975 bunalımını daha önceki «büyük düşüş»ten ayıran özelliklerin, aradan geçen 50 yıl boyunca, dünya sosyalizminin konumlarını gitgide sağlamlaştırmasının etkisi altında emperyalizmin varoluş koşullarında meydana gelen temel değişmeden ileri geldiği de söz götürmez.

– Emperyalizm, uluslararası ilişkilerde tekel durumunu yitirdi. Politik ve ekonomik konumları önemli derecede sarsıldı. Toplumsal sistemleri ayrı devletler arasında barış içinde yanyana yaşama ilkelerinin uluslararası ilişkilerde uygulanmaya başlanması, emperyalizmin, kendi iç çelişkilerine, emperyalistler-arası çatışmalar da içinde olmak üzere askersel çatışmalarla çözüm arama yeteneğini sınırladı.

– Sömürge sisteminin gerçekte ortadan kaldırılmasından ötürü, emperyalizm, en önemli hammadde ve enerji yedekleri kaynakları üzerinde denetimini yavaş yavaş yitirdi, başlıca kapitalist devletlerin dünya pazarında fiyat dikte etme olanakları sınırlandı.

– Kapitalist ekonomide artmakta olan uluslararasılaşma, bunun transnasyonal korporasyonlar gibi yeni bir biçiminin ortaya çıkması, en çok, emperyalist rekabetin üç merkezi (ABD, Batı Avrupa ve Japonya) arasındaki savaşımında odaklaşan ve kesişen yeni çelişkilerin kaynaklarını doğurdu.

– Silâhlanma yarışı ve ekonomiyi askerselleştirme, kapitalizmin ekonomik ve politik sorunlarını gitgide keskinleştiriyor.

– Bilimsel-teknik devrimin sonuçlarından yararlanmada tekelci yöntemler, kapitalizmin temel çelişkisinin etkinliğini artırıyor, yeni yeni sosyal-ekonomik çatışma ocakları yaratıyor.

– Gelişmiş kapitalist ülkelerde işçi hareketinin yürüttüğü ekonomik ve politik savaşım daha geniş boyutlar kazanıyor, sertleşiyor, bunalımın ağırlığını emekçilerin sırtına yükleme ve böylece bunalımdan çıkma olanaklarını sınırlamak suretiyle daha etkin hale geliyor.

J. Pittman (ABD Komünist Partisi), Birleşik Amerika'nın bugünkü durumuna dayanarak, ülkenin sosyal-ekonomik yaşamı üzerinde askersel-sanayi kompleksinin (devletten, tekellerden ve bankalardan oluşan birlik) kötücül etkisine işaret etti. Pittman'a göre, Birleşik Amerika'da, dev-

let-tekelci kapitalizmin marazlı ve bozuk karakteri, 70'li yılların ortasından beri bunalım olgularının derinlik ve keskinliği, aynı zamanda 80 yıllarına ilişkin karamsar öngörüler, her şeyden önce, militarizmin burada ulaştığı düzeyden, dünyada en yüksek ve 30'lu yıllarla hiç de kıyaslanamıyacak olan düzeyden ileri geliyor. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, Birleşik Amerika'da, diğer her kapitalist devlette olduğundan daha sık bunalımlar başgöstermesinin en önemli nedenlerinden biri işte burada aranmalıdır.

Bazan silâhlanma yarışı harcamalarının üretimsel etkinliği özendiren bir rol oynadığı, dolayısıyla istihdamın artırılmasına yardım ettiği gibi bir görüş ileri sürülüyor. Ama Birleşik Amerika deneyimi bu etkenin geçici olduğunu gösteriyor. Ve bu etkenin eylemini, silâhlanma yarışı giderleriyle başa çıkabilmek için vergilerin artırılması ve fiyatların yükseltilmesi yüzünden yurttaşların tüketim olanaklarının azalması çabuçok hiçe indiriyor.

Savaştan sonraki onyıllar içinde endüstride tekelleşme süreci o kadar hızlandı ki, şimdi Birleşik Amerika'da sayısı 100'ü aşmayan dev tekel ekonomik etkinliğin yarısını yürütüyor. Bununla birlikte, banka alanında sermaye yoğunlaşması süreci hızlanıyor. Yirmi kadar ilerigelen bankanın temsil ettiği finans oligarşisi, geniş tarım-endüstri kompleksleri de içinde olmak üzere birçok korporasyonu denetliyor. İlerigelen bankaların alacakları, toplam olarak yüzlerce milyar doları buluyor. Bankalar, parasal baskılar da içinde, birbiriyle hiç de ilişkisi olmayan büyük sayıda kuruluşu endüstri konglomeraları halinde birleştirmeye çalışıyor ve böylelikle ekonomi üzerinde tekel denetimi sağlıyorlar.

Ulusal ve ırksal ezgiye dayanan aşırı sömürünün ekonomik çevrim üzerindeki etkisini de kaydetmemiz gerekir. Bunun kurbanları Birleşik Amerika'da artık neredeyse tüm nüfusun beşte birine varıyor. Siyah derili ve beyaz Amerikalılar arasında, iş ücretlerinde, çalışma ve yaşama koşullarında ayrımlar, tekellere milyarlarca dolar ek kazanç sağlıyor. Daha ucuz ve hak arama olanağından yoksun işeli ordusu, tüm emekçilerin sosyal ve ekonomik haklarına karşı sermayenin saldırısını kolaylaştırıyor.

Sempozyuma katılanlar, 70'li yılların ortalarındaki bunalımın olağanüstü sertliğini ve «büyük düşüş»e kıyasla kendine özgü gelişme biçimini koşullayan etkenleri ele alarak, dünya kapitalist ekonomisi için yeni olan iki olguyu büyük bir dikkatle incelediler. Bunların biri, geçen onyıllın ilk yarısında yedek döviz olarak doların rolünün zayıflaması, diğeri de 1973 yılının ikinci yarısında petrol fiyatlarının birden yükselmesidir. Bu olguların bazan çeşitli biçimde yorumlanmasında, dünya kapitalist sisteminde ekonomik konjonktür üzerindeki derin ve kalıcı etki belirtiliyordu.

G. Olmeda şunu hatırlattı: Birleşik Amerika hükümetinin 1971 yazında aldığı karar, yani doların altınla değiştirilmesi pratiğine son verme kararı, gerçekte, 1944 yılında getirilmiş olan Bretton Wood sabit döviz fiyatları sisteminin yürürlükten kaldırılmasına yol açtı. Bu karar, doların devalüas-

yonunu yasallaştırma gibi bir şey oldu ve yedek döviz olarak düşmeye başlamasına yardım etti.

Doların değer yitirmesi ABD ekonomisinin içine düştüğü güçlüklerin dolaysız bir sonucudur. Düşük düzeydeki sermaye yatırımları, özellikle, dünya pazarlarında Amerikan mallarının rekabet yeteneğinin sarsılmasına götürdü. Washington, dışarı sunulan malların değerini azaltma yoluyla dışsatımı genişletme çabaları içinde, doları devalüe etmek zorunda kaldı. Birleşik Amerika altın rezervlerinin önemli derecede azalması da üzerine düşen rolü oynadı. Dolarların akışı, ensonu, bunların, Vietnam'daki saldırı savaşı yüzünden özellikle artan ödeme açığını kapatmakta kullanılmasına yarıyordu.

J. L. Combeaud şu noktaya dikkati çekti: Doların geçirdiği krizin sonuçları üzerindeki çözümleme gösteriyor ki, Batı Alman bankaları, borsada yabancı dövizlere göre fiyat belirlemeler arasındaki farkları gayet aktif biçimde kendi çıkarlarına kullanıyorlar. Gerçi, FAC hükümetinin politikası söz konusu olursa, bu politika doları desteklemeye yöneliktir. Ama bu, bütünüyle Batı Alman kapitalizmine pahalıya maloluyor. Bu yüzdendir ki, Bonn politikacıları, ABD dövizini destekleme yükünü Avrupa'nın bütün kapitalist ülkeleri arasında paylaşmak amacıyla bir Batı Avrupa döviz sistemi yaratılmasında ısrar edenlere katıldılar. Bu açıdan, Batı Alman markı veya bir başka para birimi tarafından doların egemen döviz konumlarından yavaş yavaş itilip çıkarılması olanağı da gözönünde tutulmalıdır.

M. Schmidt, doların yedek döviz rolünü büsbütün yitirmesinin pek yakında beklenemeyeceği düşüncesini belirtti. Kaldı ki, dedi, diğer dövizler onun bu rolünü üstlenebilecek durumda da değildir âdeta. Hem her hangi bir kapitalist ülkenin, dış ekonomik çabalarında doğabilecek güçlükler dikkate alınarak, şimdi böyle bir işlevi üstlenmeye hazır olduğu da düşünülemez.

B. Ramelson (İngiltere Komünist Partisi) şunları belirtti: Batı Avrupa ülkelerinin ABD döviz konusundaki tutumu, her biri büyük miktarda dolar yığdıkları için, ABD dövizinin düşmesi halinde giderilmesi olanaksız kayıplara uğramaları olasılığından ileri geliyor. Ama bunların doları desteklemesi de kendine özgü bir karakter taşıyor. Çünkü onlar için asıl önemli olan, kendi döviz yedeklerinde dolar temelinin yavaş yavaş azaltılmasıdır. Ramelson, aynı zamanda, doların yerini, ekonomisi en güçlü duruma gelebilecek bir başka kapitalist ülke dövizinin almasının olanaksızlığı gibi bir düşünceyi benimsemediğini söyledi.

Görüşmeye katılanlar, bir Avrupa döviz sistemi yaratma çabalarının, Avrupa kapitalist ülkelerinde döviz rezervlerinin değer yitirmesine engel olma ve aynı zamanda dolar yedeklerinden yavaş yavaş kurtulma olanağı bulma düşüncesinden ileri geldiği sonucuna vardılar. Washington'un partnerleri,

bir yandan da, uluslararası döviz sisteminin büsbütün ortadan kalkmasını önlemeye çabalamakta olup, uluslararası ticaretin-büyük dışsatım ülkeleri ve tüm dışalım ülkeleri olarak sadece birkaç ülke arasında alışverişle sınırlı kalmadığı günümüz koşullarında uluslararası döviz sisteminin büsbütün ortadan kalkması gibi bir şeyin sermaye dünyası için en istenmedik sonuçlar doğurabileceğini düşünmektedirler. Bugün, sanayi bakımından gelişmiş her ülke, hem dışsatım, hem de dışalım yapmaktadır ve bu da uluslararası alım-satım aracının istikrarı sorununa olağanüstü bir önem kazandırmaktadır.

Sempozyumda, dünya pazarlarında hammadde, her şeyden önce petrol fiyatlarında görülen büyük artışın genel ekonomik konjonktür üzerinde yaptığı etki gözden geçirildi. Bu pahalılaşma, tüm kapitalist ülkelerin ekonomisinde ciddi sarsıntılar yarattı; şimdiki ekonomik çevrimin özelliklerine yansıyan kalıcı etkenler doğurdu.

Petrol türevleri fiyatlarının artması, dedi *G. Olmeda*, petrol dışsatımı yapan ülkeler örgütüne (OPEC) üye azalmış devletlere, düşük akaryakıt fiyatları ile gelişmiş kapitalist ülkelere aldıkları malların yüksek değeri arasında İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra durmadan büyüyen farkın neden olduğu zararları epeyce çabuk giderme olanağı verdi. Ama öte yandan, petrolün alabildiğine pahalılaşması, ağır bir yük olarak hem gelişme halindeki ülkelerin, hem de kendi yakıt kaynakları olmayan gelişmiş kapitalist devletlerin sırtına çöktü.

Petrol sorunu, dedi *J. L. Gombeaud*, Fransa'da ekonomik bunalımın nedenleri etrafında yürütülen ideolojik savaşta önemli bir yer tutuyor. Yönetici sınıfın temsilcileri, bu sorunun ortaya çıkmasından OPEC ülkelerinin sorumlu olduğunu savlıyorlar. Ne var ki, ekonomideki güçlükler, 1973 yılında, yani petrol fiyatlarının artırılmasından sonra değil, epey daha önce, henüz 60'lı yılların ortalarında belirmiş bulunuyor.

İşin aslı, trans-nasyonal korporasyonlar, yeni fiyatlarla, gelişme halindeki ülkelere uğradıkları kayıpların sonuçlarını petrol tüketimine katılanların sırtına yüklemek istiyorlar. OPEC üyesi ülkelere üretilen petrolün beşte dördünün Amerikan kumpanyaları tarafından sürüldüğü bilinmekte değil midir? O halde, gelişmiş kapitalist devletlerin petrol üreten ülkelerle yaptıkları ticaretteki açık, gerçekte, çok büyük kazançlar yığmakta olan, kendileri için elverişli pazar fiyatları koymakta hammadde bunalımlarından yararlanan ve kimi zaman yapay olarak böyle bunalımlar yaratan petrol tekelleri ile alışverişte oluşan açıktır.

B. Fine, petrol dışsatımı yapan ülkelerin elde ettikleri büyük kazançların, kendilerine, dünya kapitalist finans sisteminin istikrarını bozma, «ekonomik keşmekeş» yaratma olanağı verdiği savlarıyla kamuoyunu korkutmaya çalışan burjuva ekonomistlerini ve politikacılarını şiddetle eleştirdi. Ona göre, bilinen doğal zenginlikler rezervleri dikkate alınırsa, ger-

çekte her hangi bir hammadde açığından söz edilemez. Şimdiki güçlüklerin kökleri, petrol ve diğer hammadde türleri üretiminin, kolay zenginleşme tutkusuna, sermayenin doğal servetlere elkoyma doymaz çabasına dayanan kapitalist toplumsal ilişkiler koşullarında yapılmakta olmasında aranmalıdır.

Görüşmelerde, bunalımın nedenlerini sırf petrolün pahalılaşmasına indirgeme yeltenişlerinin ne kadar büyük bir hata olduğu genel sonucuna varıldı. Bu nedenler çok daha derindedir ve ilkesel bir karakter taşımaktadır. Petrolün fiyatı, önemli olsa bile, gelişmiş kapitalist ülkelerin ekonomik güçlüklerini koşullayan etkenlerden sadece biridir. OPEC üyesi ülkelerin konumlarına gelince, bunda, eskiden ucuz hammaddeler kaynağı olan devletlerin kapitalist dünyanın gelişmiş devletleriyle ilişkilerinin karakterinde dönüşsüz bir değişmeye doğru ilk defa büyük bir adım atılmış olduklarını görmek gerekiyor.

Çevrimsel gelişmede aşırı sermaye birikiminin rolü sorunu hararetli tartışma ve görüşmelere yol açtı. Örneğin Fransa'da, dedi *J. L. Gombeaud*, 60'lı yılların ortalarından itibaren temel sermaye olağanüstü bir hızla büyüyordu. Bu durum, sermayenin, kâr normunu belirlediğini bildiğimiz organik bileşiminde olumsuz değişmelere yol açtı. Sermaye yığını öylesine büyüdü ki, bunun verim ve gelir üretkenliğini sağlayacak güvenilir yollar bulma olanağı kalmadı. Sözçüye göre, aşırı sermaye birikimi süreci üzerindeki çözümleme, kapitalist üretimin gelişme safhalarını ve aynı zamanda tekeli sermayeyi yapısal reformlara yönelten nedenleri görmeye olanak veriyor.

Y. Goldberg, bunalım süreçlerinin, ilkesel olarak, sermaye birikimi gibi önemli bir ekonomik süreç açısından ele alınarak açıklanabileceği görüşünü kabul ettikten başka, FAC'de, bilimsel-teknik devrimin etkisi altında, teknolojik bakımdan gelişkin bazı kollarla üretim araçlarında ucuzlamaya doğru bir eğilim görüldüğüne ve bunun sermayenin organik bileşimi üzerine olumlu biçimde yansıdığına tanıklık eden kanıtlar ileri sürdü. Bu nedenle, bunalımı sırf aşırı sermaye birikimiyle açıklamak, bu yaklaşımı mutlak hale getirmek hata olur. Bunalım, bu arada çevrimsel bunalım, birçok çelişkilerin sonucudur. Dağıtım gibi, alım-satım ve tüketim gibi alanlar da unutulmamalı, yani tüm yeniden üretim süreci kompleks biçimde çözümlenmelidir.

1970 yılları bunalımının, buna yol açan nedenlerin sadece genel aşırı birikimle açıklanmasına *G. Olmeda* da itiraz etti. Ona göre, ABD'nde bunun tersi bir süreç görülmüyordu. Bunalımın nedeni de şuydu: ABD ekonomi uzmanları, harcamaları, öncelikle devlet harcamalarını, hele askersel giderleri kısıtlama yoluyla sermaye yatırımı artışını özendirecekleri yerde, dolar emisyonlarını, yani para basmayı habire artırdılar, böylece de enflasyon aldı yürüdü. Dolayısıyla, 1970'lerdeki düşüş, aşırı sermaye

birikiminden değil, bütbütün hatalı ekonomik kararlardan ileri gelmektedir.

M. Schmidt şu sonucu çıkardı: Yüzyılımızın ikinci yarısında, 30'lu yıllara kıyasla bütbütün değişen koşullar altında, genel ve çevrimsel bunalım arasında özel bir örölme biçimi oluşmaya başladı. Bundan başka, çevrimlerin seyri üzerinde ağırlıklı bir etki yapan süregen ve çoğu kez dönüşsüz süreçlerin görece payındaki artış çözücü bir nitelik aldı. Bu süreçlere, tüm ekonomi ölçüsünde, daha çok hammadde ve enerji üretimi gereksinimlerini sağlama alanında ve çelik döküm sanayii, gemi yapımı, yapıcılık gibi öncü kolları, aynı zamanda maddesel üretim alanı çerçevesi dışında, yani eğitimde, doğal çevreyi korumada, sağlık ve sosyal yardım alanlarındaki derin yapısal bunalımları da katmak gerekiyor. Burada, emperyalist devletler arasında özellikle rekabet savaşımının sertleşmesinden ileri gelen ekonomik süreçlerde sürekli çarpıklık ve aksamaları, aynı zamanda emperyalist ülkeler ile az gelişmiş ülkeler arasındaki ilişkilerde uç veren çelişkileri de kaydedebiliriz. «Büyük düşüş»ten sonra ve bunun etkisi altında yaratılan devlet-tekel eliyle düzenleme mekanizması, büyük boyutlu bunalım olgularıyla başa çıkamadıktan başka, örneğin enflasyonda, büyük ölçüdeki devlet borçlarında, sert ve derin döviz bunalımlarında kendini gösteren ekonomik güçlüklerin keskinleşmesinin de nedeni oldu.

1970'lerin ortalarında, bu etkenler, çevrimin gelişmesinde 30'lu yıllarda görölmiyen çarpıklık ve bozukluklar doğuran, bunalımların klâsik mekanizması üzerinde gözle görölün bir etki yaptı.

– Konjonktür yükselişi kararsızlık gösteriyor ve düşüş tepreşmeleriyle atbaşı gidiyor. Bununla ilgili olarak, bunalımda doruk noktası aşıldıktan sonra, en büyük kapitalist ülkelerde çevrimsel gelişme seyri defalarca ve büyük bir süratle değişti.

– Çevrimin iki klâsik safhası – canlanma ve yükselme – arasındaki sınırlar yavaş yavaş siliniyor. Eskiden düşüş ve durgunluktan sonra beliren canlanma safhası epeyce kısa olduğı (bazı durumlarda hiç olmadığı) ve çabucak üretimin bir hayli artış dönemi başladığı halde, şimdi bunalımı izliyen yükselişten sonra, bu safha, evvelce sadece canlanma safhası sayılanın çerçevesini bile aşamadı. Bununla birlikte, bazı önemli işkollarının eskisi gibi bunalım ve durgunluk durumunda kaldığı görölüyor.

– Enflasyon, yalnızca barış zamanlarında eşi görölmedik boyutlara varmakla kalmıyor, aynı zamanda yeni bir karakter kazanmış bulunuyor. Bu enflasyonun özelliğı, yükseliş halindeki enflasyon helezonunun bütün çevrim safhalarında görölmemekte olmasıdır. Bunalımın üretim fazlası ve enflasyonla örölüp gitmesi, bunalımlar tarihçesinde ilkesel bakımdan yeni bir olgudur.

– Üretim artışında çevrimsel eğilimler, sermaye yatırımları ve dış tica-

ret, bir başka ekonomik eylemin yeğînleştirilmesi, eskiden sadece şiddetli bunalım safhası için tipik olan olgulardır. Örneğîn, işsizliğîn, bunalım döneminden sonra da yığînsal niteliğînî korumakta, birçok ÷lkede giderek artmakta olması bile, bunu kanıtlamaya yeterlidir.

— Yatırımlarda bunalımdan sonraki artışın bir hayli yavaşladığı gör÷l÷yor.

— Sermaye kullanımı koşullarının kötüleşmesi, kâr normlarının azalmasına yol açan bu olgu, işverenleri zorluyor, üretim etkenliğînî, işeli fazlasının dağıtımını için hiç bir özen göstermeden, öncelikle kâr artışını dolaysız olarak etkilemeye yardım edecek biçimlerde yükseltmek amacıyla bilimsel-teknik ilerlemenin ulaşımlarından yararlanmak zorunda bırakıyor. Böyle bir bulgu, modernleştirilen kuruluşlarda yalnız işyeri azaltılmasına değil, istihdamın da kesinlikle düşmesine yol açıyor. Bilimsel-teknik ilerlemenin ulaşımaları, orantı gözetilmeden, anarşik biçimde uygulanmış ve yapısal çarpıklıklara neden olduğı için, bu süreçte boyutlar çok daha fazla büy÷yor.

Sempozyuma katılanlar şu noktayı belirttiler: Buraya kadar saydığımız olguların toplam etkisi, 70'li yılların ortasındaki bunalımın, daha öncekilerin ve bu arada «büyük düşüş»ün sağlayabildiğı canlandırma işlevini yerine getirmesine engel oldu. Bu kez, bunalım olgularının temelinde yer alan çelişkileri, yani üretimi kısıtlama, büyük miktarda sermayenin değeriğini düşürme, emekçilerin sömür÷lmesini şiddetlendirme gibi çelişkileri zorkullanımla çözmeye yönelik geleneksel araçlar işe koşulamadı. Bu önlemlerin hiç biri, düşüş safhasından ve arkasından gelen durgunluk safhasından sonra sermaye kullanımı koşullarını iyileştiremedi. Üretim ve pazar bir istikrara kavuşmadı. Oransızlıklar giderilemedi.

Bazı burjuva ekonomistleri, kimi zaman, 1929—1933 ve 1974—1975 yılları bunalımlarını karakterize eden temel göstergeler kıyaslandığında, geçen onyılin ortasındaki olayların pek o kadar yazgısal görünmediğı düşünce-sine dayanmak istiyorlar. Gerçekten, istatistik veriler, ilk bakışta, âdeta bu gibi yargıların doğruluğünü kanıtlar görünüyor. Öyle ki, 30'lu yıllar bunalımının en yüksek noktasında sanayi üretimi % 46 azalmış ve 26 milyon kişi işsiz kalmışken, 70'li yıllar bunalımında bu rakamların sırasıyla % 11,6 ve 16,5 milyon olduğünü gör÷yoruz.

Sempozyumda söz alanlar, daha derinlemesine bir çözümlemenin, bu gibi değerlemelerde egemen iyimserliğîn bütün tutarsızlığînı ortaya koyduğünü söylediler. Örneğîn, üretim düşüşünden söz ederken, İkinci Dünya Savaşı'nı izliyen yıllarda her yüzdenin maddesel içeriğînin ne kadar büyüdüğünü unatabilir miyiz? İşsizlik durumu da asla iç açıcı değildir. 1930'larda işsizlik yaklaşık üç yıl içinde en yüksek noktasını bulmuştu. 1970'lerde, sadece 12 ay içinde 15 milyon, daha da fazla kişinin işsiz kaldığı gör÷ldü. Üstelik, savaştan önceki bunalımdan farklı olarak, savaşın bit-

mesinden sonra işsizlik epeyce çabuk azaldığı halde, bugün artmaya devam ediyor.

Demek ki, ekonomik göstergeleri bütünüyle ve genel konjonktür fonu üzerinde gözden geçirirken, kapitalist işletmeciliğin bunalım sonrası doruğuna varmadan gene düşmeye başladığı olgusunu ciddiyle dikkate alanlara hak verebiliriz. Birçok burjuva uzmanının öngördüğü gibi, iniş safhası «büyük düşüş»ten bile daha ağır olabilir.

Kapitalist dünya, yavaş yavaş, ilk işaretleri ABD ekonomisinde görülmeye başlayan yeni bir bunalıma giriyor. Doların borsa fiyatının son derece kararsızlığı, altının şimdiye dek görülmedik derecede pahalılaşması, istikraz faizlerinin yükselmesi, işsizliğin arttıkça artması, ödeme gücüne dayalı istemler üzerinde baskıların artması, enerji sorunlarının keskinleşmesi, nice burjuva ekonomistlerinin öngörülerine karşın, bu bunalımın göreceli olarak daha hafif geçmeyeceğini gösteriyor.

Japonya'da, FAC'de ve diğer bazı gelişmiş kapitalist ülkelerde, 1980'lerin başında ekonomide yükseliş eğilimleri henüz ağır basmakta olsa da, kapitalist işletmecilikte ABD'nin büyük görece payı ve kapitalist dünya ülkeleri arasında 30'lu yıllara kıyasla pek çok artan karşılıklı bağımlılık Amerikan ekonomisini saran hastalığın başka bölgelere de yayılmasına yol açacaktır.

Sempozyuma katılanlar şu sonuçta birleştiler: *Kapitalizmin 70'li yılların ortasında beliren ve ikinci yarısında şiddetlenen genel ve çevrimsel bunalımının özgül biçimde birbirine örülmesi, onun ekonomik ve sosyal düşüşünde yeni aşamanın başlangıcını belirlemektedir.*

«DÜZENLEME»NİN ÇIKMAZLARI

Çağdaş kapitalizmin gelişmesine ilişkin temel sorunlardan biri, mekanizmaları 1929–1933 yılları bunalımından sonra oluşturulan devlet-tekelci düzenleme sorunudur. Sempozyuma katılanlar, 70'li yılların ortasında bir dünya bunalımının uç vermesini bu mekanizmaların yardımıyla önlemeye, yayılmasından sonra da yumuşatmaya ve ekonomide bunalım sonrası yeni yükselişe hazırlanmaya engel olan nedenleri çözümlenmeye çalıştılar. Tartışmalarda bu olgu özellikle vurgulanarak belirtildi, çünkü burjuva ekonomi biliminin tutarsızlığı ve «büyük düşüş»ten sonra önermiş olduğu savunu önlemlerinin işlemezliği ilk kez böylesine açıklık ve bütünlükle ortaya konuyordu.

B. Fine dedi ki: 1930 yıllarının ikinci yarısında tekeli devlet kapitalizminin tümel bir sistem haline gelmesi, burjuva politik ekonomisini anlam ve önem bakımından artık teorinin çerçevesi dışına çıkardı. Burjuva poli-

tik ekonomisi artık gitgide artan ölçüde pragmatik bir rol oynamaya başladı.

Tekelci devlet kapitalizmine özgü eğilimlerin sonuçlarını, yani üretimde toplumsallaştırma ve bu temel üzerinde anti-bunalım politikası elemanlarının işlenmesi eğilimleri sonuçlarını çözümleme ve teorik bakımdan anlamlandırmada, Keynes'çilik, İngiliz burjuva ekonomisti J. M. Keynes'in görüşünü benimsiyenlerin yaptığı iş, en ardıcıl deneme sayılmaktadır. Keynes'in adını taşıyan «düzenlemeli kapitalizm» görüşü, bu yaygın görüş, ekonomiyi burjuva devletin denetimi altına alma yoluyla pazardaki kötü gidişi sınırlamayı öngörüyordu.

Kapitalizmin 1950 ve 1960 yılları gelişmesi, nitelik çizgilerini, üretimde genişleme hızını artırmanın, çevrimsel kararsızlığı gidermenin, işsizliği azaltmanın oluşturduğu gelişme, Keynes'in düşüncelerinin doğruluğuna kanıt olarak gösteriliyordu. O günlerde, birçok burjuva bilgini, düşünüş ve diğer ekonomik sarsıntı olanaklarını genellikle reddediyor, kapitalizmin işletmecilik dinamizmine ilişkin Marksist modeli yalanlamaya çalışıyor, bunun yerine ekonominin uzun süreli ve yaygın yükselişine yönelik «büyüme modeli»ni getiriyorlardı.

Ama yaşam ve gerçekler, tekelci kapitalizmin ideologlarının ümitlerini boşa çıkardı. 1970'lerin ortalarındaki olaylar, Keynes'in salık verdiği önlemlerin (büyük toplumsal önlemler geri itilerek devlet harcamalarını her bakımdan artırmak, ekonomiyi militaristleştirme, enflasyonist ve çevrimsel bir vergi politikası uygulamak, iş ücretlerini sınırlamak vb.) gerçekte yeni bir dünya bunalımının temel nedeni olduğunu gösterdi. Bu önlemlerle ne ödeme istemleri desteklenebildi, ne de tam istihdam sağlanabildi. Enflasyon süreçleri ise, genellikle hızını yitirmedi, dizginlenemedi.

Keynes'çilik çizgisinde hiç bir teorik düşünce, «stagflasyon» olgusunu, yani işsizliği yaratan durgunluğun, alabildiğine fiyat artışlarını körükliyen enflasyonla birleşmesini açıklayabilecek durumda değildir. İşin aslı, bu görüşün yandaşları, istihdamın azaltılmasını ödeme gücündeki düşük istemle, fiyat artışlarını da haddinden fazla istemle bağlıyor, yani yalnız birbirinin karşıtı değil, aynı zamanda birbirini dışlayan olgulara dayanıyorlar. Keynes'çiler, tartışma götürmez gerçeği, yani «stagflasyon»un, devlet-tekel eliyle düzenleme yöntemleriyle kapitalist üretim ilişkilerindeki kötü gidişin dizginlenemeyeceğini yansıttığı gerçeğini itirafa elbette yansıtamazlar.

B. Fine'nin kanısınca, Keynes'çiliğin iflâsı, emperyalistler-arası işbirliğini yeğînleştirme yoluyla kapitalist işletmeciliği özendirme denemesinin başarısızlığa uğradığını en açık biçimde ortaya koyuyor. İşletmeciliğin daha öte uluslararasılaşması koşullarında, Keynes'in düşüncelerinin, ulusal düzeyde olabileceği yollu tahminlerin tutarsız olduğu görülüyor.

Bu alanda denemeler devam ediyor. Ama etkili bir uluslararası reflâs-

yon politikası ⁽¹⁾ belirleme yönlü çabaların sonuç vermediği ve vermiyeceği görüşü artık herkesçe kabul ediliyor. Bunun sonuç vermesine, kapitalist devletler arasındaki rekabet ve tras nasyonal tekeller arasında alıp yürüyerek rekabet savaşımı engel oluyor. Bu nedenle, emperyalist ülkelerin uluslararası ekonomik işbirliğinden yana olan ve bu uğurda savaşım veren en sağduyulu kişiler, şimdi her hangi bir iyimser öngöründe bulunmaktan kaçınıyor, kendi pratik politikalarında dünya kapitalist işletmeciliğini en azından durgunluk düzeyinde tutmaya, bütütün bozulmasını önlemeye çalışıyorlar.

Söz alanların kanısınca, Keynes'ciliğin iflâsı, temel ilkelerinin öze sinmiş olan illetlerinde gizleniyor. Bilindiği üzere, bu görüş, karma makro-ekonomik ölçütlere, başka bir deyişle genelleyici sentetik göstergelere (örneğin, topyekûn tüketim ve topyekûn sermaye yatırımları) dayanıyor. Bu görüşün kuramcı ve uygulayıcıları, böyle değişken ölçütlere dayanarak devletin ekonomik süreçleri denetliyebileceği ve yönliyebileceği düşüncesinden hareket ediyorlar.

Ama ortadaki deneyim, makro-ekonomik ölçütlere dayanan bir olağan düzenleme ve ayarlama ile işletme mekanizmaları üzerinde olumlu bir etki yapılmasının olanaksızlığını gösteriyor. Böyle bir düzenleme, kapitalist üretim tarzının en önemli sinirsel düğümlelerinden birine – boyuna daha çok artı-değer benimsemeyi amaçlayan sermaye birikimi ve merkezleşmesi – dokunmuyor. Ve hiç bir Keynes'ci sağcı veya solcu kutsal saydıkları özel girişime dokunma cesareti gösteremiyor.

Hemen hemen 50 yıl boyunca tüm ekonomik illetlerin ve felâketlerin sihirli panzehiri saydıkları Keynes'ciliğe gösterilen güvencenin zayıflaması, kapitalist ülkeler yönetici çevrelerini, ekonomik gelişmeyi düzenlemede etkinliği artırmak üzere yeni koşullara uygun ilkeler aramaya yöneltti. Ama V. Zofa'nın ve V. Şedivec'in belirttikleri gibi, burjuva politik ekonomisinin, devlet-tekel sermayesi politikası için geçerli ve kabule değer temeller hazırlama yeteneğinden yoksun olduğu görüldü. Zaman zaman birbirine taban tabana zıt görüşlere dayalı yaklaşımları savunmuş olan burjuva fikir yapıcılarında anlaşmazlıkların gitgide artması bunun kanıtıdır.

Demek oluyor ki, ekonomide devlet müdahalesinin en çok sınırlanmasında ve pazar ilişkilerine elden geldiğince büyük bir özgürlük verilmesinde ısrar eden teorilerin yanı sıra, devlet eliyle düzenlemeyi bir yandan demokratikleştirip derinleştirmek üzere sosyal-ekonomik reformlar yolundan yürünmesi önerileri yapılıyor. Örneğin, fiyatlar ve gelirler üzerinde sürekli bir denetim kurulması, sosyal önlemlerin genişletilmesi, tekellerin egemenliğinin sınırlanması, tam istihdam ve doğal çevre korunması salık veriliyor. Gerçekten, dediler Çekoslovakya bilginleri, «sol» burjuva politik-

(1) Reflâsyon politikası, durgunluk halindeki ekonomiyi canlandırma önlemleri toplamıdır. Not. red.

ekonomi uzmanları ileri sürdükleri düşüncelere, özel iyelik ilişkilerinin dokunulmazlığı temeline dayanan bir toplumda nasıl pratik biçim verilebileceği sorusunu yanıtlamıyorlar.

B. Fine, konuşmasında, *V. Zofa* ve *V. Şevidec*'in çağdaş burjuva politik-ekonomisindeki tutarsızlık ve görüş ayrılıkları konusunda söylediklerini ilke olarak kabul ettiğini belirttiikten sonra, şimdi, devlet-tekel eliyle düzenleme pratiğini belirliyen iki esas model oluşmuş bulunduğuna işaret etti. Daha yalın bir deyişle, ekonomik süreçlerin yönetimi için fiskal (hazineye ilişkin) veya monetar (para basmaya ilişkin) önlemler alınması yönlü önerilerden söz edilebilir. Birinci önlemin yandaşları, bazı nüans farklarıyla çeşitli Keynes'cilerdir; ikincisinin yandaşları da Amerikan ekonomisti *M. Friedman*'ın oluşturduğu teoriyi savunanlardır.

Bütçe-finans politikasına ağırlık veren ve bu politikanın yardımıyla ekonomik yükselme hızı ve enflasyon süreçleri arasında denge sağlamaya çalışan Keynes'cilerden farklı olarak, monetar teorisin yandaşları, olanca çabalarını dolaşımda bulunan para miktarı ile işlem ve operasyon üzerinde yoğunlaştırıyorlar. Bunlar, devletin, ekonomi üzerinde diğer hertürlü müdahale biçimini gereksiz ve giderek zararlı buluyorlar. Bu doğrultunun yandaşları, yeniden üretimde normal yolun, özel girişim özgürlüğüyle ve kendiliğinden oluşan kapitalist pazar mekanizmasıyla sağlanabileceğini ve sağlanması gerektiğini savlıyorlar.

Ne var ki, monetarizm ve Keynes'cilik, pratik kararlar alanındaki bütün ayrılık ve çatışmalarına karşın, bir ve aynı teorik temele dayanıyor. Bu iki görüş de, parasal sorun, mal sorunu, yatırım pazarı ve krediler politikası gibi tümel ekonomik faktörleri etkileme yoluyla devletin ekonomiye müdahalesi gerekliliğinden yola çıkıyor. Aralarındaki farklar yalnız tempolara, boyutlara ve düzenleme önlemlerinin ardıcılık niteliğine indirgeniyor. Demek ki, dedi *B. Fine*, monetarizm, Keynes'ciliğin bir varyantı sayılabilir.

Sempozyumda yapılan fikir değiş tokuşu, Keynes'ciliğin çok ender olarak «arık» biçimde kullanıldığını gösterdi. Bu görüş, bir düzenleme yöntemi olarak yalnızca Birleşik Amerika ve İngiltere'de en büyük yaygınlığa ulaştı. Diğer kapitalist ülkelerde, devlet müdahalesi, çeşitli ekonomik plânlamalar ve diğer endüstriyel politika biçimleriyle gerçekleştiriliyordu. Bununla birlikte, fiskal önlemler, ekonomiye yapılan bu müdahalenin, devrim gücü olmaktan çok, dolaysız sonucunu oluşturuyor.

M. Schmidt şunları söyledi: Burjuva politik bilimde tutucu doğrultunun yandaşları, monetarizmin savunucuları da dahil, son çözümde keza devletin yardımına belbağlıyorlar. Bu nedenle, Keynes'cilik ile monetar teorii karşılaştırdığımız zaman, bunların, ilke olarak, birbirinin karşıtı olmadığı ortaya çıkıyor. Monetarizm, özel girişim ideolojisinin pratik politikada cisimleşmesi olarak gösterilse bile, gerçekte, inceden inceye hesaplı bir devlet-tekel müdahalesi aracından başka bir şey değildir.

Bu böyle olsa da, dedi *B. Fine*, monetarizm yandaşları ile Keynes'ciler arasındaki tartışmanın büyük bir politik ve ideolojik önemi vardır. Çünkü monetarizm, geleneksel olarak, sağcı politik eğilimlerle, Keynes'ciler ise solcu politik eğilimlerle bağlanıyor. Böyle yorumlar bazan karışıklık yaratabilir. Bundan ötürü, komünistler, sol Keynes'cilerin bazı yöntemlerini silkip atmasalar bile, bir bütün olarak ileri sürdükleri düşüncelerin emekçiler için tehlikeli sonuçlar gizlediğini her zaman belirtiyorlar.

Ekonomiye bir sınıfsal kategori olarak yanaşmıyan ve her şeyi sırf teknik bir yönetim sorununa indirgeyen sol Keynes'ciler, sık sık işçi aleyhtarı durumlara düşüyorlar. Örneğin, keskin enflasyonist eğilimler doğması tehlikesi gizlemeyen yöntemlerle tam istihdam sağlanmasına çalışırken iş ücretleri artışının kesinlikle sınırlandırılmasını öneriyor ve dolayısıyla tekellerin çıkarlarının açık savunucularından yana konum almış oluyorlar.

B. Ramelşon şöyle dedi: Britanya tutucu hükümeti monetaristlerden daha da ileri gidiyor. Bu hükümet, ekonomik yaşama her biçimde devlet müdahalesinin özel girişimi destekleme olacağı düşüncesiyle, pazar güçlerine sınırsız özgürlük tanınmasından yana çıkıyor. Pratik plânda, bu tutum, genel kazanç vergisini azaltma yoluyla, birçok devlet kuruluşunu (öncelikle demir-çelik sanayiinde ve otomobil yapımında) «verimli olmadığı» savıyla kapatma yoluyla, ekonominin bazı kollarını (örneğin gemi yapım sanayi ve sivil havacılık) kamu malı olmaktan çıkarıp yeniden özel girişime bırakma yoluyla, eğitim, sağlık, sosyal yardım, kamu hizmetleri ve konut yapıcılığı kredilerini kısma yoluyla, sendikaların haklarını yasama önlemleriyle sınırlama yoluyla, özel girişimi özendirme anlamına geliyor. Ve gerçekte, «klâsik kapitalizm» dogmalarına dönüş biçimi altında, Britanya emekçilerinin, uzun yıllar savaşım pahasına elde ettikleri sınırlı sosyal hazınımardan bile yoksun edilmeleri söz konusu oluyor.

Y. Goldberg, FAC'nin deneyimine dayanarak, kapitalist düzenlemenin bir varyantını daha – «özel tekelci» – çözümlemeye çalıştı. Bunun başlıca ödevi, özel sermayenin işlemlerini zorlaştıran hükümet frenlerini zayıflatmak olarak beliriyor. Bu «model»in yandaşlarıncı, Keynes'cilerin salık verdikleri devlet harcamalarını ve vergilendirmeyi durmadan artırma gibi görüşlerin reddedilmesi, aynı zamanda öncelikle iş ücretleri ve târifeler alanında sosyal çatışmaların daha öte sertleşmesini önlemelidir. Ama görece yakın bir gelecekte bu «model»in kapitalizme özgü toplumsallaştırma eğilimiyle, devlet müdahalesinin azalması değil, çoğalması nesnel gereksinimini yaratmakta olan eğilimle çatışmaya gireceğini tahmin edebiliriz.

M. Schmidt ve *A. Galkin*, sorunun böylece saptanmasını kabul etmekle beraber, «özel tekelci varyant» diye bir kavramı dolaşıma sürmenin doğruluğundan kuşkulu olduklarını belirttiler. Birincisi, devlet-tekeller kapitalizmi, özü bakımından zaten özel tekellerin çıkarlarını sağlamaya yöneliktir,

ve burjuva devletinın eylemi her zaman bunun gücünün artmasına yardım etmektedir. İkincisi, devletin rolünün artması çağdaş kapitalizmin gelişmesinde dönüşsüz bir süreçtir. Bunalım koşullarında özel sermayenin kendine göre bir «revanş»a kalkması olası sayılsa bile, ana eğilim devlet-tekelleştirme araçlarını daha öte yetkinleştirme araştırmasını sürdürmektedir.

Sermaye ülkelerinde durumun karşılaştırılması, yönetici sınıfların, emekçilere kendi görüşlerini (örneğin, iş ücretlerinde artışı «gönüllü» olarak sınırlama) politik araçlarla dayatma yoluyla banılımdan çıkma çaresi arama olanaklarının azaldığını gösteriyor. Silâhlanma yarışını körüklemekle ekonomik gelişmeyi özendirme gelince, ekonominin militaristleştirilmesi ancak bir yere kadar olanaklıdır: Askersel harçmaların artması tüm insanlık için genel bir tehlike oluşturduktan başka, enflasyon gibi, ham madde ve enerji açlığı gibi bunalım olgularının keskinleşmesi tehlikesini **çoğaltıyor, istihdamın kısıtlanması koşullarını yaratıyor.**

İşçi sınıfını ve toplumun tekelleşen olmayan diğer katmanlarını yoğun biçimde sömürmek, kapitalizmin ekonomik istikrarsızlık ve dayanıksızlıktan kendi kazanımlarını koruma çabalarında yardımına başvurduğu temel yöntem oluyor. Ama işçi hareketinin gitgide güçlenmesi bu tutumun gerçekleşmesine ciddi surette engel oluyor. İşte bu sayededir ki, 70'li yılların ortalarında, emekçilerin ekonomik ve sosyal haklarına yöneltilen saldırının, tekellerin 1929-1933 yılları döneminde başarıyla gerçekleştirdikleri saldırılara benzer saldırının başarısızlığa uğratılması mümkün oldu.

Kapitalizmin övgücüler, bu sömürü ve ezgi sisteminin tekrar tekrar bunalımlar yaratan organik illetlerini itiraf etmeye yanaşmıyor; uğradığı güçlükleri pek iyi «kordine edilmemiş» yönetimin sonucu olarak, «kötü şans» olarak, «rastgele başarısızlıklar»ın bir araya gelmesi olarak göstermeye çalışıyorlar.

Sempozyuma katılanlar şu noktayı belirttiler: Bu gibi görüşler, kesinlikle silkilip atılmalıdır; çünkü bunlar, mantıksal olarak, dünya kapitalist ekonomisinde görülen gerilemenin durdurulabileceği ve bundan sonra da burjuva politik-ekonomisinin yaptığı tavsiyelerin «daha etkin» biçimde yerine getirilmesi yoluyla bu gerilemeye son verilebileceği kapısına çıkıyor. Bunlar hayal ürünü ümitlerdir.

Ve söz alanlar şu sonuca vardılar: *Dünya emperyalizminin konumlarının 1970'lerde 30'lu yıllara kıyasla genel olarak zayıflaması, ekonomiyi düzenleme geleneksel yöntemlerinin etkinliğini azaltıyor. Gelişmiş kapitalist ülkelerde bu yönde manevra alanı yavaş yavaş daralıyor. Bir yandan anti-bunalım politikasında yeni varyantlar bulmak, saptamak ve gerçekleştirmek gitgide güçleşiyor. Kapitalizmin iç çelişkilerinin daha öte sertleşmesini ve tarihsel bakımdan kaçınılmaz düşüşünü hiç kimse önleyemez.*

SINIF KAVGASI ALANI

Bundan 50 yıl önce, «büyük düşüş», ekonomik bunalımların sınıf savaşımı koşullarını etkileme klâsik mekanizmasını harekete getirdi. Üretimin düşmesi, işçi ücretleri üzerinde baskıyı artırmanın önemli bir ögesi oldu, çünkü yığınsal bir emek ordusu yedeğinin varlığı grevlerin etkinliğini ve grevler patlak vermesi tehlikesini azalttı. Kamuoyunda savaşım halindeki proletaryaya düşmanlık ruhunda ideolojik beyin yıkama işine hız verildi. Bu da işçi sınıfı ile öteki emekçi katmanlar arasında bağlaşma ilişkileri kurulmasına yol vermiyen yeni engeller yarattı. Bu ve benzeri etkenler, büyük vermayeye karşı gösterilen direnişin, sözkonusu yıllarda yığınların yaşama düzeyi üzerinde burjuvazinin baskısının vardığı boyutların gerektirdiğinden daha az, bunalım öncesine kıyasla daha zayıf kalmasının nedenlerini ortaya koyuyor.

A. Galkin, 1970 yılları ortalarına doğru sözü geçen etkenlerin önemli ve bazan ilkesel değişikliklere uğradığını söyledi. Ve şöyle sürdürdü: İşçi sınıfının örgütlülük düzeyi yükseldi. Savaşına yeni emekçi birlikleri katılıyor. 1930 yıllarına kıyasla, endüstrinin çağdaş kolları içindeki görece payı artmakta olan kafa emeği işçilerinin toplumsal rolü de bir hayli değişti. Kapitalist rasyonalizasyonun olumsuz etkileri altında, kafa emeği verenler, yaşamsal çıkarlarının anti-tekelci savaşımın sonucuna bağlı olduğunu anlamaya başladılar.

Şimdi canlı emek tasarrufu her şeyden önce işgücünün en zayıf kalifiye bölümü zararına gerçekleştiriliyor. Üretimin teknolojik bakımdan yeniden kurulması gitgide artan bir deneyimli uzmanlar gereksinimi doğuruyor. Bundan ötürü, başlıca kapitalist ülkelerde işçi ve memur fazlalığına genellikle yüksek vasıflı işçi yetersizliği eşlik ediyor. Bu olgu, işverenlerin, kendi açılarından en değerli işgücüyle ilişkilerinde emek borsasının durumundan yararlanma olanağını azaltıyor ve dolayısıyla emekçi örgütlerinin eline ek bir silâh veriyor.

Genel politik durum, bu arada dünya sosyalizminin artmakta olan gücünün etkisi altında oluşan uluslararası durum ve koşullar, sınıf güçleri dengesi üzerinde günden güne genişliyen bir etki yapıyor. Son onyıllar içinde, gelişmiş kapitalist ülkelerde işçi sınıfı önemli politik konumlar kazanabildi. Burjuva erki, bugün, birçok devlette, artık 30'lu yıllarda olduğu kadar tam egemen değildir. 1970 yıllarında, sermaye, ekonomik ve sosyal alanda işçi sınıfı üzerinde haddinden fazla şiddetli baskının toplumsal sistemin temellerini tehdit edebilecek politik değişimlere yol açabileceği gerçekliğini dikkate alması gerekliliği dayatılıyor.

Bütün bunlar, 1974–1975 yılları bunalımı sırasında, çoğu gelişmiş kapitalist ülkelerde, işçi sınıfının, kapitalizmin illetleri için ödemeleri üstlen-

meye zorlanmasına karşı eylemsel bir direniş gösterdiği koşullar yarattı. Emekçiler hemen hemen her yerde, yalnız nominal ücretlerinin değil, aynı zamanda reel ücretlerinin bunalım öncesi düzeyini koruyabildiler.

G. Galkin'in kanısınca, işçi sınıfının kazanmış olduğu konumların, baş gösteren ekonomik sarsıntılar boyunca sermayenin saldırısına bütün koşullar altında başarıyla püskürtmeye yetebileceğini düşünmek doğru olmaz. Çevrimsel düşüşün gitgide daha çok sertleşen yapısal bunalımlarla, hammadde ve enerji bunalımlarıyla sınıksız örülüp gitmesi yüzünden, daha yüksek bir ekonomik gelişme basamağına çıkmak için tekellerin 1974-1975 yıllarında olduğundan çok daha büyük harcamalara girmesi gerekecek, dolayısıyla onları işçi sınıfı üzerinde baskıyı artırmaya iten etkenler güçlenecektir.

Emekçilerle ileride çatışmaları olacağını kestiren sermaye, 1970'lerin ikinci yarısında gücünü artırmaya devam ediyordu. Sermayenin daha öte yoğunlaşması ve tekelleşme, emekçilere karşı savaşım için yeni olanaklar yarattı. Bunu tekellerin durmadan artan manevra yeteneği de gösteriyor. Bu manevra yeteneği, tekellere, işsizlik kaldırıcılarından, yalnız ulusal çapta değil, aynı zamanda bir bütün olarak endüstriye gelişmiş kapitalist ülkelerde ve çok büyük ucuz içgücü yedeklerine sahip bazı azgelişmiş ülkelere yararlanma olanağı veriyor. Trans-nasyonal (uluslararası) korporasyonlar, işletmeleri bu gibi bir ülkeye, işçi sınıfının iyi örgütlü olmadığı, işçi hareketinin zayıf, iş ücretlerinin de daha düşük olduğu bir ülkeye götürecekleri tehdidinde bulunarak, kendi koşullarını emekçilere dayatmaya çalışıyorlar.

B. Ramelson, ekonomide uluslararasılaşmanın sınıf kavgası koşullarını etkilediğini kabul ederek, bunun zararlı sonuçlarının hiç de tek anlamı olmadığını söyledi. Karakter bakımından yeni uluslararası işbölümü, çeşitli mallar üretiminin parçalanıp dağıtıldığı ve tekeller tarafından çeşitli ülkelere yerleştirilen işletmelerde gerçekleştirildiği koşullarda bu işbölümü, bunların yalnız birinde bir greve gidildiği zaman, trans-nasyonal korporasyonun eyleminin tümüyle felce uğramasına olanak veriyor. Öte yandan, Britanya işçi hareketi deneyiminin gösterdiği gibi, birkaç ülke emekçilerinin örgütlü uyumlu eylemlere girişmeleri olanağı tamamen reel hale geldi. Bu bakımdan, Britanya işçi hareketi artık yeterince deneyim edinmiş bulunuyor. Örneğin, Büyük Britanya'daki «Ford» otomobil kumpanyası fabrikalarında yapılan grev, aynı konsernin FAC, Fransa ve Belçika'daki kuruluşlarında çalışan işçiler ve personel tarafından desteklendi.

Kuşkusuz, trans-nasyonal tekellere karşı savaşım, ancak emekçilerin sınıf bilincinin yeterince yüksek olması koşuluyla başarılı olabilir, kıtasal ölçülerde ve giderek dünya ölçüsünde uluslararası dayanışmanın güçlendirilmesini gerektirir. Ama üretimde kapitalist uluslararasılaşma, her ahvalde, bütün olumsuz sonuçlarına karşın, nesnel olarak işçi sınıfının ko-

numlarını sağlamlaştırıyor. Bu olgu, 1930 yıllarındaki sosyal savaşım koşullarına kıyasla yeni bir şeydir.

Görüşmeler sırasında, savaş psikozunu körüklemenin demokratik haklara saldırıda kendine özgü bir rol oynadığı defalarca belirtildi. Toplumsal düzenleri ayrı devletler arasında gerginliğin yapay olarak körüklenmesi, sözümona «dış tehlike»nin varlığı karşısında «ulusal birlik ve beraberlik» gerekliliği bahanesiyle emekçiler üzerinde baskıyı artırmanın bir aracıdır. Bu çizgide «soğuk savaş»ın hortlatılması, anti-tekelci hareketlerde bölünme yaratmak ve yığınların sosyal ve ekonomik haklarına saldırırmak üzere kolları sıvayan anti-komünist ve anti-sovyet önyargılar propagandasının hizmetine koşuluyor. Militarist tutku atmosferi içinde, elbette ki, sendikalar üzerinde tekellerin yararına baskıya, işçi sınıfını en etkin ve şiddetli savaşım biçimlerinden yoksun etmeyi amaçlıyan yasal ve yönetsel önlemler daha kolay uygulanabilir.

Tartışmaya katılanların birçoğu, son zamanlarda, kapitalizmin bazı kalerinde sağa sapma eğilimleri görülmekte olduğunu belirttiler ve aynı zamanda bunun haddinden fazla büyütülmesine de karşı olduklarını söylediler. Seleksiyona, seçmeye dayalı aritmetiğin, toplumsal bilinç durumunu belirlemede her zaman ölçüt olamayacağı bir gerçektir.

1970 yılları ortalarında alıp yürüyen ve bunalımın yeni safhasında devam etmekte olan çetin sosyal kavgalar, emekçilerin, sermayeye karşı savaşımında, 1930 yıllarına oranla çok daha büyük olanaklara sahip olduklarını ve bunlardan gitgide daha büyük ölçüde yararlandıklarını gösteriyor. Bundan, 50 yıl önce görülenin tam tersine, son bunalım döneminde, grev hareketi, azalmak şöyle dursun, daha da arttı ve güçlendi. Öyle ki, gelişmiş kapitalist ülkelerde greve gidenlerin yıllık ortalama sayısı 1965 yılında 19 milyondan 1975 bunalım yılında 50 milyona çıktı. Bazı ülkelerde (Fransa, İtalya, Büyük Britanya) işçi sınıfını savaşımı, kapitalist düzen için ciddi güçlükler yaratan sosyal-politik bunalımlar doğurdu.

A. Galkin şunları belirtti: Ekonomik sarsıntıların sosyal-psikolojik sonuçlarını dikkate almanın da büyük bir önemi vardır. Sanayide yükseliş dönemlerinde, burjuvazinin ideolojik etkileri altında, toplum çevrelerinde, kapitalist sistemin kendi işleme mekanizmalarının kesintisiz işlemesini sağlamaya, temel sosyal sorunlarını çözmeye yetenekli olduğu ümitleri doğuyor. Bu gibi görüşler, işçi sınıfı sıralarına sokularak, reformist düşüncelerin yaygınlik kazanmasına yardımcı oluyor. Vaktiyle «örgütlü kapitalizm» gibi, emek ile sermayenin çıkarları arasında «uyum» gibi teorilerin iyice yaygınlaştığı 1929–1933 yılları dünya ekonomik bunalımı öngünlerinde de durum böyleydi.

İkinci Dünya Savaşını izliyen ilk onyıllar içinde de buna benzer bir durum ortaya çıktı. Çevrimin tipik tablosunun yumuşatılması, burjuva ideologlarına, «endüstriyel toplum»un gereksinimlerine en dolgun biçimde

yanıt veren bir «çehre değiştirmiş» kapitalist sistem tipi yaratma olanağını sağladı. Kapitalizmin, o çağdaş biçimiyle, üretim artışında yüksek tempolar sağlamaya, elden geldiğince büyük bir sosyal adalet getirmeye ve «kişinin özgür gelişmesi» için en elverişli koşulları yaratmaya yetenekli olduğu savlanıyordu.

Ne var ki, 1974–1975 yılları bunalımı bu görüşlere ağır bir darbe indirdi, «perspektifli» bir sosyal sistem olarak kapitalizme güveni zedeledi, inancı sarıstı. Kapitalizmin savunucuları, eleştirinin keskinliğini herhalde bir yere kadar körletmiş olsalar da, sarsıntıların toplumsal bilinçteki psikolojik ve ideolojik etkisi kalıcı oldu, kapitalizmin güçlüklerle başa çıkabileceğine bağlı ümitleri ciddi olarak kırıldı.

Kamuoyunda kapitalist övgücülerin etkisi altında bulunan kesimin ideolojik görüşleri yeniden anlamlandırma süreci, sosyal zümre, ülke, bölge farklarına ve diğer durumlara göre değişik zamanlar, değişik derinlik ve yönelim gösteriyor. Bu böyle olsa da, tek tek sosyal-demokrat partilerin ve bütünüyle Sosyalist Enternasyonal'in program belgelerinin anti-tekelci tonu ve bunun gitgide sertleşmesi bu sürecin genel ifadesi oldu. Bu çizgi ve özellikler sendika birliklerinin konumlarında, sol-katolik ve sol-konfesyonel akımlar temsilcilerinin deklarasyonlarında daha açık biçimde kendini gösteriyor.

Bunlarla birlikte, çağdaş kapitalizmin önceki kesin yandaşlarının, yani dar görüşlü burjuva çevresinin getirdiği sosyal-psikolojik klişelere bağlı olanların bu sisteme karşı gitgide belirginleşen bir eleştirel tavır almaları olumsuz eğilimler de doğurdu. Çağdaş kapitalizmin illetleri, insanlığın yaşamsal önem taşıyan sorunlarının keskinleşmesi, sosyal ve bilimsel ilerlemenin «kaçınılmaz» sonucu olarak yorumlanmaya başladı.

Bunalım nedeniyle kentte ve köyde orta sınıfların ve bunlara yakın grupların ekonomik ve sosyal konumlarında meydana gelen kararsızlık, bu katmanların, bir yandan «tekellerin açgözlülüğü»ne, öte yandan «sendikaların diktatörlüğü»ne karşı koruyucu ve istikrarlı bir varoluşun güvenesi gözüyle bakılan devlet konusunda ilgilerinin daha da artmasına neden oldu. Bundan başka, devlet idaresi mekanizmalarının etkinliğini yitirmesi bu katmanları parlâmenter kurumlar konusunda düş kırıklığına düşürdü, onlarda «yalın kararlar» yardımıyla her şeyi yoluna koyabilecek bir «güçlü erk» istekleri doğurdu. Böylece, yavaş yavaş, üzerinde yalnız gelenekçi-tutucu değil, aynı zamanda açıktan açığa faşist «gürlükleri»in bitebileceği zemin yaratılmış oldu.

1929–1933 yılları bunalımı tek tek sosyal zümrelerin bilincinde bu gibi eğilimler doğurdu ve faşist ve yarı-faşist hareketlere birçok ülkede kendi diktalarını kurma olanağı verdi. 1974–1975 yılları ekonomik sarsıntıları da, sağcı-radikal grupların belirgin bir etkinlik göstermelerine yardım etti. Ama bunlar, dünyada yeni sosyal güçler dengesi koşullarında, gelişmiş

kapitalist ülkelerin hiç birinde iktidara tırmanamadılar veya giderek etkili politik etkenler bile olamadılar.

1980 yıllarında öngörülen düşüşün bu gibi süreçler doğurabileceğini kestirmekte haklı olabiliriz. Bunların hızı ve şiddeti elbette birçok koşula, her şeyden önce demokratik kamuoyunun ve en başta işçi hareketinin göstereceği direnişin şiddetine bağlı olacaktır.

Sempozyuma katılanlar, burjuvazinin, kendi egemenliğini koruma ve sağlamlaştırma savaşımında uygulaması olası politik stratejiyi çözümlerken, iki seçenek çizgisinin sözkonusu olabileceği sonucuna vardılar. Birincisi, görece istikrarlı durumu öngören seçenek. Bu seçenek, kapitalist toplumda emekçilerin «gönüllü» entegrasyonunu sağlama amacıyla geniş kapsamlı sosyal ve politik manevralarından yararlanmaya açık. Bu seçenek çizgisine uygun erk biçimi burjuvasal parlâmenter demokrasi. Eylem yöntemi, kapitalist toplumsal ilişkilerin özüne dokunmayan sosyal-ekonomik dönüşümler. Politik araç da sosyal-demokratik veya burjuva karakterli yığinsal reformist partiler.

Burjuva devletleri yönetici çevreleri, ikinci seçeneğe, ancak son derece kritik durumlarda başvurabilirler. İkinci seçeneğin ödevi, emekçilerin sıkıntı ve öfkesini parlâmenter kurumlara karşı yönelterek hoşnutsuzluk dalgasını geriletme ve halkın asıl yığını burjuva egemenlik sistemine boyun eğmeye doğru itelemektir. Bu çizgiye uygun erk biçimi otoriter dikta rejimidir. Eylem yöntemi, küçük ekonomik ödünler ile hertürlü ilerici etkinlik biçiminin ve öncelikle örgütlü işçi hareketinin boğulmasını bağdaştırmaktır. Erk araçları da, sağcı-radikalist ve faşist zümrelerdir.

Görüşmelere katılanlar, 1929–1933 yılları bunalımı deneyimini çözümleyerek, başlıca kapitalist ülkelerde yönetici çevrelerin uyguladığı çeşitli taktiğe işaret ettiler. Bu cümleden olarak, Alman tekelci sermayesinin en gerici ve saldırgan grupları, işçi hareketinin ve tümüyle demokratik kampın bölünmüşlüğünden yararlanarak, iktidarı Nazi'lere vermeye muvaffak oldular. Öte yandan, Fransa'da, demokratik güçlerin birlik olmaları, faşistlerin iktidara gelme yollarına bir set çekti ve tekelci burjuvazi gerilemek, ödünler vermek zorunda kaldı. ABD'nde, egemen sınıfın önde gelen zümreleri Roosevelt'in «yeni yol»u biçimindeki birinci tipten stratejik hareket hattını seçerek, kendileri için tehlikeli politik sarsıntılardan kaçınabildiler.

İkinci Dünya Savaşından sonraki durum başkaydı. Otoriter faşist rejimler yalnız askersel bakımdan değil, aynı zamanda ideolojik-politik bakımdan ağır bir yenilgiye uğradıkları için, endüstriye gelişmiş bütün başlıca kapitalist ülkelerin yönetici çevreleri artık parlâmenter yönetim biçimlerine başvurmak zorunda kaldılar. Bu böyle olsa bile, 1974–1975 yılları bunalımının en şiddetli anlarında, tekelci burjuvazinin koyu gerici zümreleri aşırı-sağ politik güçlerin desteğini aramaya başladılar.

Doğal olarak, katı davranış yandaşlarının bazı öneri ve tavsiyelerini pratikte gerçekleştirme yönündeki denemeler, iki dünya savaşı arasındaki dönemde görülene benzer boyutlar kazanamadı. Bu da ancak burjuvazinin bir hayli rizikolu denemeleri göze alamadığı yeni çağdaş durumun özellikleriyle açıklanabilir. Böyle bir hareket hattının, emekçilerin ideolojik olgunlaşması sürecini çabuklaştırması ve bu suretle kapitalizm politik sisteminin burjuvazinin çıkarlarını savunma yeteneğini kesinlikle sarsması reel olanağı, bazan oligarşik iktidarın en ateşli yandaşlarının bile hızını kesiyor.

1930 yılları bunalımından farklı olarak, dedi *E. Habibi* (İsrail Komünist Partisi), bugünkü durum ve koşulları, her şeyden önce dünyanın önemli bir bölümünde proletaryanın üstün gelmiş olması belirliyor. Sosyalist ülkeler, tekelci sermayenin manevra alanını daraltarak ve kendi varlığını ölümcül bir tehlikeye atmadan başvurabileceği araçları sınırlayarak, uluslararası durumun gelişmesi üzerinde kesin bir etki yapıyorlar.

P. Vais (Yunanistan Komünist Partisi) şöyle dedi: Sınıf savaşımında şimdiki düzeyin, burjuvazinin «sert» rejimler kurma olanaklarını daralttığı yollu savları kabul etmemiz gerekiyor. Ama bunun, bazı Batı Avrupa ülkelerinde bile, diğer kıtalar devletleri de içinde, tamamen olasılığını kabule yaşamamak akıl kârı değildir ve tehlikelidir. Nitekim, Yunanistan'daki durum belirli bir endişe uyandırıyor. Yunan komünistlerinin kanısınca, sağcı hükümetin otoriter karakteri güçleniyor. Bu hükümet, yalnız emekçilerin grev hakkını sınırlayan bir yasa çıkarmakla kalmıyor, aldığı önlemlerde grevçilerle başa çıkmak üzere özel askersel birlikler oluşturacak kadar da ileri gidiyor. Yunanistan komünistleri, uluslararası emperyalizmin desteğine dayanan yönetici çevrelerin uyguladıkları politikanın gizlemekle olduğu tehlikenin yığınlarca kavranmasını sağlamaya çalışıyorlar.

J. L. Gombeaud biraz daha farklı kanısını şöyle belirtti: Çağdaş koşullarda, kapitalist ülkeler egemen sınıfları bunalım sorununu çözme aracı olarak faşizme başvurma olanağından yoksundurlar. Böyle bir yelteniş, işçi sınıfının çıkarlarına büyük ölçüde dokunur ve bu sınıf böyle bir şeye katlanamaz, haklarını savunmak üzere olanca şiddetiyle savaşıma da girer. 1970 yılları ortalarındaki bunalımın sosyal-politik sonuçları, bugün, emekçilerin, kendilerine açık gerici rejimler dayatılması gibi denemeleri daha doğuş halindeyken boğabilecek güçte olduklarını gösteriyor.

B. Ramelson bunu şöyle itiraz etti: Tekeller bir faşizm veya diğer otoriter rejim dayatmaya kalkıştıkları zaman, işçi sınıfının böyle bir direnişle kaçınılmaz ve kolay bir utku sağlayacağına belbağlamak bir hayli tehlikeli olur. Böyle bir konum, işçi sınıfının strateji ve politikası alanında ciddi hatalara yol açabilir. Bazı ülkelerde bu sınıf demokratik hakları savunabilmek için yeterince hazırlıklı değildir. Şu veya bu ülke emekçilerinin cephesinde bir gedik açılması ise, tüm kapitalist dünya üzerinde kuvvetle

etkili olabilir, diğer devletler burjuvazisini de otoriter bir yönetim kurma denemesine yöneltebilir.

S. Behak (Uruguay Komünist Partisi) şunları belirtti: Tek tek ülkelerin durumlarında o kadar özellikler var ki, doğru çözüm ancak somut durum ve koşulların somut analizi yoluyla bulunabilir. Örneğin, Lâtin Amerika komünistleri, otoriterliğin gizli tehlikesini dikkate almak zorundadırlar. Kaldı ki, bu kesimin bazı ülkelerinde faşizm artık bir gerçeklik haline gelmiş bulunuyor.

Ne var ki, bu böyledir diye paniğe düşmemiz de gerekmez. Çünkü birçok Lâtin Amerika ülkesinde gerici hükümetlerin alaşağı edilebildiğine tanık oluyoruz. Avrupa'da son faşist rejimler da tarihe karışmış bulunuyor. Bu da, şimdi faşizme karşı, onun hortlatılmasını önleyebilecek kadar büyük güçlerin başkaldırabildiği, her şeye karşın hortlatıldığı yerde de haklından gelebildikleri demektir. 1930 yıllarındaki durumdan farklı olarak, bugün, anti-faşist psikoloji ve düşünceler insanların kafalarını ve gönüllerini daha büyük ölçüde kazanabiliyor.

Görüşme boyunca, tekellerin saldırısının, sağcı güçlerin azıtmalarının, militarizmin oluşturduğu tehlikenin, uluslararası gerginliği yumuşatma sürecinin gelişmesini aksatma denemelerinin, yalnız işçi sınıfının çıkarlarına değil, aynı zamanda halkın diğer katmanlarının çıkarlarına dokunduğu defalarca belirtildi. Bu olgu, halk yığınlarının elde edilen demokratik hakları savunmak ve genişletmek için, barış için ve sosyal ilerleme için geniş bir savaşım cephesi yaratılmasına temel olacak zemini oluşturuyor. Bütün ilerici güçlerin birleştirilmesi, kapitalist ülkelerde işçi hareketinin, demokratik hareketin olağanüstü önemli sorunudur. Bu sorunun çözümü, yönetici sınıfın, bunalımdan doğan zararlı sonuçları emekçilerin sırtına yükleme denemelerinin suya düşürülmesine yardımcı olacaktır.

R. Francis (Belçika Komünist Partisi) şunları belirtti: Kapitalist ülkelerde bugünkü sosyal-ekonomik durumu 1930 yılları koşullarıyla kıyasladığımız zaman şu gerçek ortaya çıkıyor: Yirminci yüzyılın son çeyreğinde kapitalist sistemin «erdemleri»ne artık gitgide daha az insan inanıyor. Ama esefle itiraf etmeliyiz ki, kapitalizmden düş kırıklığına uğrayanların henüz hepsi de onun seçeneği olarak sosyalizmi benimsemeye hazır değildirler. Bunun bir nedeni de, komünistlerin, şimdilik, toplumsal yaşamın tüm alanlarını kapsayan bunalımın etkisi altında ortaya çıkan bazı sorunlara yeterli ve inandırıcı yanıt verememiş olmalarıdır.

İşte, Belçika Komünist Partisi, bunalımın yeniden tepreşmesi eşiğinde, böyle bir yanıt bulmayı, bunu geniş emekçi çevrelere ulaştırmayı ödev ediniyor. Parti, kapitalist sistemin artık eskisinden çok daha geniş sosyal katmanlar tarafından eleştirilmekte olmasından yola çıkıyor. Bunu gençlik ve kadın hareketleri, çevre sağlığı vb. örgütlerinin eylemleri kanıtıyor. Komünistler, elbette, ki bunların ideolojisi veya bazı somut aksiyonları ile

oydaş değildirler. Ama bu hareketlerin anti-kapitalist doğrultusu, geniş sosyal çevreleri, sosyal ve ekonomik yapıların kökten değiştirilmesini amaçlayan demokratik bağlaşımlara çekme sorununu daha yeni biçimde ortaya koymamıza olanak veriyor.

Görüşme sırasında, anti-emperyalist tekcepheler oluşturulmasına ilişkin ana sorunlardan birinin de, komünistler ile sosyal-demokratların ortak eylemleri olduğu belirtildi. Böyle aksiyonlar, işçi sınıfının birliğinin gelişmesine, bir bütün olarak toplumda bu sınıfın etkisinin artmasına yardım etmektedir. Bununla ilgili olarak, çağdaş sosyal-demokrasinin konumlarını belirlemesi büyük bir önem kazanmaktadır.

A. Galkin bu konuda şunları belirtti: Avrupa kapitalist ülkelerinde sosyal-demokrat partiler, politik erk mekanizmasının ayrılmaz bir parçasını oluşturuyor. Bu da, sık sık görüldüğü üzere, sosyal-demokratik doruğun burjuva devletiyle kaynaşıp gitmesine, dolayısıyla de «sosyal partnörlük» ve «sınıfsal işbirliği» vb. görüşleri gibi biçimler olarak, emekçilerin çıkarlarının tekellerin amaçları ile eşitlenmesine yol açıyor.

Ne var ki, egemen sınıfın çoğunluğu sosyal-demokratlara güven beslemiyor, çünkü bunların iktidara gelmeleri çoğu kez burjuvazi için sosyal ödünler verme anlamına geliyor. Burjuvazi, bir yandan, sosyal-demokrat yöneticilerin bir yere kadar işçi sınıfına ve diğer ücretli işçiler zümrelerine kulak vermelerinden, bu yöneticilerin kendi sosyal temelleriyle ilişkilerini sürdürme yatkınlığından korkuyor.

Bütün bunlar, büyük bir gereksinim olarak sosyal-demokrasiden beklenen hizmet olanağı ortadan kalkar kalkmaz, tekeli burjuvazinin neden onu hemen erk kaldıraclarından yoksun ederek politik sistemin kör hattına sürdüğünü açıklığa kavuşturuyor. Nitekim, bu eğilim 1929–1933 yılları ekonomik bunalımı sırasında en büyük açıklıkla kendini gösterdi. Ama 1974–1975 yıllarında ve keza bunalımı izliyen çevrimsel düşüş döneminde de, birçok Avrupa kapitalist ülkelerinde, doruğu tutanların, sosyal-demokrasiyi kapitalizme özgü günahların «kefaret kurbanı»na çevirmek, onu politik bakımdan gözden düşürmek, elden geldiğince zayıflatmak ve geri plâna itmek için çok çetin çabalar harcadıkları görüldü. Şu veya bu ülkede (örneğin Büyük Britanya'da ve İsveç'te) bu amaca ulaşıldığı da ortadadır.

R. Öhman (İsveç Sol (komünistler) Partisi), birkaç onyıldan beri sosyal-demokratların erkte bulundukları bilinen kendi ülkesindeki politik durumun gelişmesini değerlendirerek, artık onların etkisinin zayıfladığına dikkati çekti. Ve şöyle devam etti: İşçi sınıfı ve diğer emekçi katmanları, sosyal-demokrasinin uyguladığı politikadan soğudular, düş kırıklığına uğradılar. Devlet-tekel kapitalizmi bunalımına İsveç'te bir yandan da sosyal-demokratların ideolojisinde ve pratiğinde bunalıma dönüştüğü söylenebilir. Ama bu dediğimizden, artık işçi sınıfının desteğinden yoksun kaldıkları sonucu

çıkarılmamalıdır. Komünistler, bunu gözönünde tutarak, yığınları güncel istekler için savaşıma sefeber ederken, hem genellikle emekçileri, hem de sosyal-demokrasiyi sola çekmeye çalışmaktadırlar.

S. Behak şunları belirtti: Lâtin Amerika ülkelerinde, faşist diktatörlük- lere karşı savaşım sosyal-demokrasi sorununu daha başka biçimde ele almayı gerektiriyor. Emekçilerin başdüşmanı emperyalizm ve yerli oligar- şidir. Komünistler, bunlara karşı savaşım verirken, sosyal-demokrasi ile bağlaşmaya, yaşamsallığını örneğin Nikaragua'da gösteren bağlaşmaya giriyorlar. Sorun, dış emperyalist güçlere ve iç sağcı-faşist öğelere karşı savaşım da bu bağlaşmaya sürekli ve dayanıklı bir nitelik kazandır- maktır.

Sempozyumda şu nokta belirtildi: Kapitalist sistemin bunalımında derinleşmenin etkisi altında, sosyal-demokrasi hareketinde karmaşık ay- rımlaşma süreçleri geliyor. Bu olgu, anti-tekelci ve anti-emperyalist sava- şımın en olgunlaşmış sorunlarının komünistler ile sosyalistler tarafından elbirliğiyle çözülmesine yönelik çabaların etkinleştirilmesine olanak veri- yor. Komünistler, sosyalistler ile ilişkilerinin gelişmesinden yana olduk- larını söylerken, bunda tekyanlı bir yarar gözetmiyorlar. Biricik amaçları, emekçilerin çıkarları doğrultusunda birlikte hareket etmek ve bunu yapar- ken de kendi ideolojik özellik ve politik bağımsızlıklarını korumaktır.

Gelişmiş kapitalist ülkelerin komünist partilerinin, bunalıma karşı hare- ket programlarında tanımlanmış olan enikonu belirlenmiş yönetim kıla- vuzları vardır. Her ülkenin somut koşullarıyla belirlenen özelliklere karşın, burjuva ideologlarının ve sosyal-reformistlerin emekçilere öğütledikleri «güçlüklerin yükünü sömürücülerle paylaşma» uzlaşmasının kesinlikle red- di bu programların ortak yanıdır.

Komünistlerin kanısınca, bunalımdan çıkma çaresi, tekkelci sermayenin yararına emekçilerin ekonomik sıkıntılarından kazanç yığınlar hesabına, yani bunalımı yaratmaktan suçlu olanlar hesabına aranmalıdır. Bunun yolu da, halk yığınlarının yaşam düzeyini savunma ve yükseltme çabala- rından, enflasyona karşı, tam istihdam için savaşımından, sosyal güvenliği artırma ve sosyal hakları genişletme önlemlerinden geçer. Emekçilerin çabalarında en önemli yönlerden biri, uluslararası gerginliği azaltma ça- lışmalarını gerici emperyalist çevrelerin baltalama denemelerini, silâhlan- ma yarışında yeni bir kızmaya yol açma yeltenişlerini suya düşürmektir. Komünistler, ancak bu yolla, yeni bir dünya savaşı tehlikesinin büyümesi önlenmekle kalınmayıp, durgunluk ve gerileme sonuçlarının yığınlar için en sıkıntısız biçimde giderilmesine yardım edilmiş olacağını açıklamaya çalışıyorlar.

Komünistler, bunalımla savaşım programlarını hazırlarken, ekonomik sarsıntılara, yalnız bunları kaçınılmazlıkla doğuran sistem yokedilmek su- retiyle tamamen ve kesinlikle son verilebileceğini unutmuyorlar. Bundan

ötürü, kendi taktik plânlarını sürekli olarak, stratejik sorunun, yani sosyalizme doğru ilerleme koşullarını yaratma sorununun çözümü gereksinimleriyle ayarlıyorlar. Bir başka deyişle, komünistler, bunalım olgularından, artık zamanını yaşamış olan kapitalist sistemi daha çok sarsmak ve sonunu yaklaştırmak için yararlanmayı da gerekli görüyorlar.

Görüşmelerin seyri içinde, işçi sınıfının, sadece olanca güçlerini seferber etmek suretiyle tekellerin egemenliğini alaşağı edebileceği ve toplumu sosyalist temeller üzerinde yeniden kurabileceği belirtildi. Bunun da, proletaryanın çeşitli birliklerinin, hem ulusal, hem de uluslararası düzeyde daha yüksek bir eylembirliği yapmalarını, tüm anti-tekelci, ilerici ve demokratik güçlerin işçi sınıfı ve bu sınıfın öncüsü komünist partileri etrafında sıkı bir birlik oluşturmalarını gerektireceği söz götürmez.

Sempozyuma katılanlar, sonuç olarak, şu noktayı belirttiler: *İşçi sınıfını ve emekçileri sermaye ile çetin çarpışmalar bekliyor. Savaşımın kesin sonucu, işçi sınıfının, elde etmiş olduğu kazanımları koruma ve artık savunuda durumundan çıkarak ileri harekete geçme yeteneğine bağlı olacaktır.*

Sempozyuma katılanlar, görüşmelerin sonuçlarını genelliyerek, başlıca şu vargıları saptadılar:

– Geçen onyılin ortasındaki bunalımın 1929–1933 yılları bunalımından farkları, kapitalizmin genel ve çevrimsel bunalımının özgül bir biçimde örüldüğünü ve bu olgunun kapitalizmin çelişkilerinde yeniden sertleşmeye açık olduğunu gösteriyor.

– 1970 yılları bunalımı, «büyük düşüş»ten sonra belirlenen devlet-tekel düzenlemesi yöntemlerinin etkili olmadığını apaçık meydana çıkarıyor. Dünya kapitalist sistemi konumlarının zayıflaması, burjuva politik-ekonomisini, tekrarlanan ekonomik durgunluğu yumuşatabilecek bir yeni politika aramalarında çıkmaza götürmüş bulunuyor.

– Toplumsal yaşamın bütün alanlarında güçler dengesinde sosyalizm yararına oluşan ve gitgide artan değişme, tekeli sermayenin, bunalımdan doğan ekonomik ve sosyal sonuçların ağırlığını emekçilerin sırtına yükleme denemelerine karşı kesin bir direniş gösterilmesi için elverişli nesnel koşullar yaratıyor. Komünist partilerinin belirledikleri politikanın, yani bunalımdan demokratik yolla ve tekelleri gerileterek çıkma politikasının başarısı, geniş anti-tekelci bağlaşımlarda birleşen emekçilerin ortak eylemleriyle sağlanabilir ve sağlanmalıdır.

Demek oluyor ki, 1970 yılları ekonomik sarsıntıları, 1930'ların dünya bunalımında olduğu gibi, kapitalist yeniden üretim sürecinde nitel deği-

şikliğe yol açmış, kapitalizmin genel bunalımını derinleştirmiş bulunuyor. Komünist ve işçi partilerinin 1969 yılında yaptıkları Uluslararası Danışma Toplantısı'nda saptanan sonuç, yani devlet-tekel kapitalizminin «kapitalist pazarda egemen kendiliğinden-gelme güçleri dizginliyecek güçte olmadığı» (2) sonucu tamamen doğrulanmış oluyor. Ekonomik ezgiye ve emekçiler üzerinde sosyal baskıya dayanan sistemin tarihsel bakımdan batmaya hükümlü oluşunun kökleri de buradadır.

(2) «Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Danışma Toplantısı», Moskova, 1969, s. 19.

Faşizmin karanlık gecesinde kahramanlık ve iyimserlik

Samuel Behak

(BSS dergisinde Uruguay Komünist Partisi temsilcisi)

Dünya kamuoyu, Brezilya'da 1964 yılındaki hükümet darbesiyle başlayan ve Şili faciası ile sona eren uzak hedefli emperyalist harekâtı gayet iyi biliyor. Uruguay'da 1973 Temmuzunda yapılan hükümet darbesi, kendi özellikleri olsa bile (1), bu stratejik harekâtın bileşen bir bölümüydü.

Uruguay'ın ekonomik-sosyal etkenlerinden koşullanan ulusal özelliği, bu ülkede yığınların daima yüksek düzeyde bir savaşım yürütegelmiş olmalarıdır. Yıllar var ki, demokratik gelenekler Uruguay'ın toplumsal yaşamının karakteristik çizgilerini oluşturuyor. Bunların temeli bağımsızlık uğrunda yürütülen savaşım yıllarında atılmış bulunuyor. Biz bunları ulusal kahramanımız J. G. Artigas'ın vasiyeti olarak karşılıyoruz.

Marksist-Leninist öncünün özellikle darbeden önceki son 25 yıl içinde yürüttüğü çetin savaşım meyvalarını vermişti. Ülkede güçlü bir işçi hareketi gelişmişti ve bu hareketin birleşik bir sendikalar merkezi, yani Ulusal Emekçiler Konseyi (UEK) vardı ve bu da önemli bir kazanım olarak Uruguay Üniversitesi Gençliği Federasyonu (UUGF) ve ilerici aydınlar katmanlarıyla yakından ilişkiliydi. Halkın çıkarlarını, özgürlük ve ulusal egemenliği savunma amaçlı birçok ortak aksiyon içinde oluşan bu birlik, Geniş Cephe'nin sağlam temeli oldu. Halk yığınlarının hararetli desteği ile güçlendi. Büyük yurtsever general Liber Seregni'nin önderlik ettiği bu cephe çerçevesi içinde, Komünist, Sosyalist ve Hristiyan-Demokrat Partileri, Sol Kurtuluş Cephesi, geleneksel burjuva partilerinin («Blankos» ve «Colorados») bazı çevreleri ve yöneticileri, nice bağımsız yurttaşlar, yüksek memurlar birleştiler; cepheyi aynı zamanda binlerce devrimci düşünceli güçler, yani «kent partizanları»nın dolaysız silâhlı eylemlerini benimseyen gençlik ve aydın temsilcileri desteklediler.

İşte, ülkede, sözkonusu hükümet darbesinden önce, böyle bir sosyal-ekonomik ve politik durum vardı. Darbeye karşı eyleme geçildi, 15 günlük bir genel greve gidildi. Geleneksel burjuva partilerinden hiçbirinin komplocuları desteklememiş olması büyük bir anlam taşıyordu. Bu olgu, ülkede daha sonraki tüm olayların gelişmesine damgasını vurdu ve dikta

(1) Sözkonusu özellikler şudur ki, politik bakımdan, komploya katılan cumhurbaşkanı, askerlerin baskısıyla bir dikta rejimi kurdu. Bu rejim, örneğin Şili'de gördüğümüzden farklı olarak, hemen muhalefet güçleriyle hesaplaşmaya girişmedi.

rejiminin politik bakımdan yalnızlığa itildiğini kanıtladı. Ve rejim, bugüne kadar da, bu yalıtılmış durumdan kurtulamadı.

Darbe yapıldığı zaman, Uruguay'da devrimci-demokratik hareket artık büyük bir deneyim edinmiş bulunuyordu. (2) Çetin sınıf savaşımıyla geçen uzun bir süre boyunca, Uruguay Komünist Partisi (bu yıl 60 yaşına girmiş bulunuyor), güncelliğini şimdi faşizm koşullarında da koruyan önemli bir sorunu çözmeye çalıştı. Öyle ki, parti, yığınları, elden geldiğince (koşulların elverdiği kadar) daha az güçlüklerle geçilebilecek bir yoldan götürmesi gerektiğini gözönüne alarak, her düzeyde legal-açık eylemi açındırmaya girişti ve girişiyor. Bir yandan, Lâtin Amerika'da devrimi barışçı yoldan geliştirme olasılığının çok az olduğunu hesaba katarak, en değişik savaşım biçimlerine büyük bir önem verdi ve veriyor. Yığınlarla yakından ilişkili kadrolar, nice gerçek enternasyonalistler yetiştirdi ve yetiştiriyor. Sağlam ideolojik temellere dayanan, ülke nüfusuna göre yığınsal bir nitelik (3) taşıyan parti, 1957 yılında, enerjik çalışmalarla programını bilimsel açıdan işlemeye, partililerin ve Komünist Gençlik Birliği (KGB) üyelerinin eğitimi yönünde büyük çabalar harcamaya başlamış bulunuyor.

Bu alanda, Uruguay Komünist Partisi MK Birinci Sekreteri Rodney Arismendi'nin teorik yapıtları ve ideolojik çalışmaları, aynı zamanda diğer tanınmış Marksist militanımız Jose Luis Massera'nın (bugün dikta rejiminin zindanlarına atılmış bulunuyor), Merkez Komitesi üyesi olan ve kolektif yönetimi oluşturan bir grup yoldaşın gösterdikleri çabalar çok büyük bir önem taşıyor. Parti organı günlük «El Popular» gazetesi, yığınlar arasında ajitasyonun, örgüt ve eğitim çalışmalarının başlıca aracı olarak, büyük bir rol oynuyor.

Hükümet darbesi parti için çetin bir sınav oldu. Ve yaşam, UKP'nin örgütsel ve ideolojik bakımdan yeterli bir hazırlık düzeyinde olduğunu ortaya koydu. Parti darbe karşısında paniğe kapılmadı, halktan kopmadı ve gereği halinde yeterince esneklik de gösterebildi.

Darbenin duyulmasından iki saat sonra, emekçiler hemen genel greve geçtiler ve çalıştıkları kuruluşları işgal ettiler. Yukarıda belirttiğimiz gibi, bu kahramanca aksiyon 15 gün sürdü ve tüm ülkeyi felce uğrattı. Ulusal

(2) Ülkemizde yaygın deyiimiyle 1958'de başlayan «sınıf güçleri birikimi» sürecinde, parti ve yığınlar, burjuva yasalarının vardığı olanakların da ötesini zorlayarak çetin sınıf çarpışmalarına katılıyorlardı. Politik, sendikal ve yığınsal örgütlerin eylemleri hızla gelişiyor, emekçilerin yürüttükleri savaşımın etkisi altında sosyal yasalar iyileştiriliyor, Ulusal Emekçiler Konseyi, Uruguay Üniversite Gençliği Federasyonu ve Geniş Cephe gibi örgütlerin birliği güçleniyordu. Dış politika alanında, Uruguay halkı, devrimci Küba'yı ve kahraman Vietnam'ı destekliyor, yürüttüğü tam ulusal kurtuluş savaşımı ile bu eylemler arasında bağlantı kurarak, emperyalizmin müdahale aksiyonlarına karşı çıkıyordu.

(3) Uruguay'ın yaklaşık 3 milyon nüfusu var.

Emekçiler Konseyi, diktatörlüğün birden alaşağı edilemeyeceği anlaşıncı, stratejik bir öngörülükle, greve son vermeyi kararlaştırdı.

Ne var ki, grevin durdurulmasından sonra hareket hiç de yavaşlamadı ve gücünden de bir şey yitirmedi. Diktatörlüğün sosyal ve politik bakımdan yalnızlığa itilmesinden, konumlarını derhal sağlamlaştırma olanağı bulamamasından yararlanarak, işçi sınıfı, üniversiteliler, orta katmanlar, Geniş Cephe, «diktatörlüğe bir gün bile soluk aldirmamak» sloganını ileri sürdüler. Erke el koyanların faşist terör yöntemlerine başvurmalarından önce, bütün savaşım olanakları kullanıldı.

Rejim, yalıtılmış durumdan çıkmaya çalışıyor ve direnişin iki temel gücünü, yani sendikaları ve üniversite öğrencilerini zorlayıp, diktatörlüğü «yasal» saydırmak istiyordu. Bunu başaramayınca, UEK örgütlerini yasadışı ilân ettiler; kendilerine bağlı kişileri yönetime getirmek üzere sendikaları yeniden örgütlemeye giriştiler. Yine bu erekle, üniversitelerde, «yukarı»dan denetimle, zorunlu oylamayı dayatarak, yönetim organları seçimleri yaptırdılar. Böylece, bir «sessiz çoğunluk» sağlayacaklarını ümit ediyorlardı, ama her iki halde de muhalefet güçleri üstün geldiler.

Darbeden sonra, iki yıl boyunca, rejim, direnişin büyüdüğünü, gitgide yığınsal bir nitelik aldığını ve en çeşitli biçimlerde kendini gösterdiğini iyice kavradı. Başlangıçtaki hayaller ve yığınsal bir destek bulacağı ümitleri boşa çıktı. Bunun üzerine kesin baskılara geçti: Hertürlü toplumsal eylem yasaklandı; polis kontrolü getirildi; yığın örgütlerinin birçok kolları kapatıldı; binlerce kişi tutuklandı. Ama bütün bu önlemler, diktacıların istedikleri sonucu vermedi. Öyle ki, direniş ve savaşım devam ediyordu. Varlığını tehlikede gören diktatörlük, daha sert önlemlere girişti. 1975 yılının Ekim ayında, Pinoçet'in darbesi niteliğinde ve tam Nazi tipinden baskı hareketlerine geçti. Çoğu komünistler olmak üzere, binlerce Komünist Gençlik Birliği, Ulusal Emekçiler Konseyi ve Geniş Cephe üyesi zindanlara atıldı, işkenceden geçirildi, öldürüldü, «kayıp» işlemi gördü veya başka ülkelere sığınmak zorunda bırakıldı.

Parti, 1975 Ekiminde, bu önlemlerle yaratılan durumu ve koşulları Uruguay'da diktatörlüğün faşizme dönüşmesinin başlangıcı olarak değerlendirdi. Bu, bir başka deyişle, «darbe içinde darbe» anlamına geliyordu. Faşizmin kırıkcılık ve canavarlığı sınır tanıımıyordu. Ve bunu dünya kamuoyu da bütün ayrıntılarıyla öğrendi.

Önemle belirtilmesi gereken şudur: Diktatörlük, başlıca amacını, yani Komünist Partisi'ni ve diğer devrimci güçleri yıldırma ve uzun süre saflardan çıkarma isteğini gerçekleştirmedi. Rejim, yedi yıldır, üç defa – 1973 Aralık, 1975 Ekim, 1979 Şubat-Mart aylarında – ülkede artık sonrasız olarak Marksizm'in kökünü kazıdığını ve «illegal örgütün çekirdeğini tümüyle ele geçirdiği»ni açıkladı. Ama bu üç olayda da, birkaç gün veya hafta geçer geçmez, partinin gizli gazetesi «Carta»nın da, çeşitli yığın örgüt-

leri gazetelerinin de, çağrılarının da, duvar yazılarının da yeniden belirdiği görüldü. Bu da, UKP'nin, Komünist Gençlik Birliği'nin, yaşamakta, nöbette olduklarını, savaşıma devam ettiklerini gösteriyordu.

Uruguay Komünist Partisi militanları, teröre ve diğer bütün güçlüklerle, ancak Marksizm-Leninizm teorisi gibi güçlü bir ideolojik silâhla karşı koyabildiler ve hareketi yeni yaralar almaktan korudular. Ancak iyi örgütlenmiş ve iyi hazırlanmış bir parti, hiç bir durumda dize gelmeden, faşizmin hertürlü barbarlığına göğüş gerebilirdi.

Dikkate alınması gereken iki durum daha var. Birincisi, 1975 Ekiminde gemi aزیya alan terör, teknik bakımdan çok hazırlıklı ve enformasyon olanakları çok geniş bir aygıt buldu. İkincisi, parti hareketi, çığ gibi gelen baskı önlemlerine gerektiği gibi tepki gösteremedi.

Eleştirisel açıdan, ama yapıcı bir yaklaşımla çözümlemeye çalıştığımız hatalar, Komünist Partisi'nin gerek yöneticilerinin, gerekse sıra üyelerinin gösterdikleri kahramanca direniş daha büyük bir açıklıkla belirtiyor. Tarihsel deneyim, legal koşullardaki geniş eylemden çıkarak derin gizlilik koşullarında çalışmaya geçişin çok zor ve pahalıya malolduğunu ve nice kurbanlar aldığını gösteriyor. Biz, Uruguay'da faşist diktatoranın kurulmasından sonra, hareketimizde böylesine büyük kayıplara uğradık, uğramaktayız, ve illegal çalışmayı yalnız içine kapanık ve özel grupların etkinliğine indirgersek herhalde daha da kayıba uğrayacağız. Parti halkla ilişkisini korumalı, onun savaşımını hem legal, hem de illegal koşullarda başarıyla sürdürmeli, demokratik güçlerle bağlaşma politikası gütmeli, toplumsal yaşama enerjik olarak katılmalıdır.

Savaşımında düşenlerin yerlerini doldurmakta gecikmiyen komünistlerin sarsılmaz devrimci ruh gücü, kayıpların bir an önce giderilmesinde, örgütün korunmasında partiye yardım etti.

Bugün, direniş hareketine proletaryanın ve devrimci katmanların yanı sıra halk güçleri de katılıyor. Komünist Partisi'nin ve Geniş Cephe'nin defalarca belirttikleri gibi, faşizm, her şeyden önce, diktatörlüğün tutunmasına demokratik (ya da faşist olmanın) güçler arasındaki bağlaşmanın olanak vermiyecek sağlamlığı göstermiş olmasından, faşizmi ergeç alaşağı edebileceğinden korkuyor. Ama gerek diktatörlüğün tutunmasına olanak vermemek, gerekse onu alaşağı etmek, yalnız bir tek partinin veya bir tek toplumsal gücün harcı değildir. Bu nedenle, Geniş Cephe'den çok daha boyutlu bir anti-dikta birlik yaratılması günün bir numaralı sorunu olarak tüm keskinliğiyle önümüzde duruyor.

Rejim varlığını kurtarmak ve sürdürmek için yasal çareler, anayasal dayanaklar arıyor. Çelişkiler içinde bocalıyan, ülkenin karşı karşıya bulunduğu sosyal ve ekonomik sorunları çözme yeteneğinden yoksun olan, ülke içinde yalıtılan dünya kamuoyu tarafından da suçlanan, Nikaragua'da ve İran'daki devrimci süreçleri – Amerikalı efendileri gibi – endişeyle izli-

yen diktacılar, daha ılımlı görünmeye, durumu kurtarmaya çalışıyorlar. Ama bu göstermelik yeltenişler, diktatörlüğü şirin gösterme çabaları bile, askersel yönetimin doruğunda, sınırlı bir demokrasiden yana olanlar ile kıyıcı bir terörden yana olan azılı faşistler arasında anlaşmazlıklar doğuruyor.

1979 Şubatından beri, iktidar, «sert» yönetim uygulamasından yana olanların elinde bulunuyor. Ama rejim üzerindeki baskı o kadar güçlüdür ki, diktacılar, daha önce ilân edilen ve 1980 yılında anayasa için halk oyuna başvurulmasını, 1981 Kasımında da seçimlere gidilmesini öngören politik kuruluş plânını uygulamaya yanaşmak zorunda kaldılar.

Uruguay'da faşizm bugünkü stratejisiyle iki hedef güdüyor. Birincisi, sistemli baskılarla ve «sarı sendikalar» kurma yoluyla ilerici güçlerin yokedilmesi veya bölünmesi. İkincisi de, geleneksel partilerin, diktatörlük tarafından ileri sürülen plânı kabul etmeye, yani hazırlanmasına ve görüşülmesine katılmadıkları faşist anayasaya boyun eğmeye, Geniş Cephe'nin ve politik eylemlerin yasaklanmasına evet demeye zorlanmaları.

Diktatörlük şimdiye kadar bu hedeflerin hiç birine ulaşamadı, ilerici güçleri yokedemedi, «sarı sendikalar» kuramadı. Öngördükleri kuruluş plânına saygınlık kazandıracak şu veya bu politik zümreleri de kendinden yana çekemedi. Dahası, bu plân, son zamanlarda, birçok toplum adamları, hukukçular ve giderek iktidarın kendi görevlileri tarafından da eleştiriliyor.

Peki, Uruguay'da böylece meydana gelen durumdan çıkış perspektifleri var mıdır ve nelerdir?

Geniş Cephe, faşist plâna karşı genel af isteğini ileri sürdü. Bu isteğin yerine getirilmesi ülkede gerçek demokratikleşmeye, politik ve sendikal hak ve özgürlüklerin geri verilmesine, partilerin toplumsal eyleminin yenilenmesine yol açabilirdi. Geniş Cephe, aynı zamanda, gerek derin bunalıma, gerekse toplumsal yaşamdaki çarpıklıklara ilişkin sorunların çözümünü öngören ulusal uyanış programının yaşama geçirilmesi gerektiğini vurguladı. Partimiz bu istekleri destekliyor ve parti olarak, işçi sınıfı olarak, diktatörlüğün alaşağı edilmesi için çalışmak isteyen herkesle birlik ve bağlaşıma hazır olduğunu açıklıyor.

Bu yılın Nisan ayında Demokratik Birlik Grubu'nun meydana getirilmesi olağanüstü önemli bir olaydır. Bu grup, ülkeden kağıtlan, geleneksel partiler ve Geniş Cephe de içinde olmak üzere çeşitli demokratik akımları temsil eden yurttaşlar tarafından oluşturulmuş bulunuyor. Grubun bildirisinde şu nokta belirtiliyor: «Biz, sözü geçen örgüt ve eğilimleri resmen temsil etmeden, ülke nüfusunun büyük çoğunluğunun ulusal isteklerini dile getiriyoruz. Ve Uruguay'da demokrasi uğrunda savaşım veren politik akımların eylemlerini uyumlaştırmak için harekete geçmeye hazır bulunuyoruz.»

İşçilerin, üniversite gençlerinin ve halk yığınlarının en önemli istekler uğrunda yürüttükleri savaşım hız kazanıyor. Emekçiler ve onların öncüleri, büyük bir dayanıklılık ve kararlılık gösteriyor, ekonomik istekleri savunmaya yönelik her çıkış politik ve anti-dikta bir nitelik alıyor. Bu gelişme halk öfkesinin patlak vermesine yol açabilir.

Bütün bunlar, rejimin başlıca dayanağı olan silâhlı güçlerin ne dereceye kadar birlikte veya bölünük ve çözükle olduğunu en yakın gelecekte gösterecektir. Şu da var ki, silâhlı güçlerin doruğu, daha önce de belirttiğimiz gibi, halen, er-erbaş kadrosunu şimdilik baskılar ve politik kışkırtmalarla buyrukları altında tutmayı başardıkları görülen aşırı gerici çevreler duruma egemen olsalar bile, çok sert çelişkilere sahne oluyor.

Halkı yeni sarsıntılardan korumak istediğimiz ve bütün anti-faşist güçlerin birliği uğrunda devrimci bir tutku ve dirençle çalıştığımız için, biz komünistler, diktatörlüğün tam yenilgisine kadar savaşıma son vermiyeceğiz. Legal-açık savaşım yöntemlerinden hiç bir zaman vazgeçmiş değiliz, ama utkuya kolay ulaşacağımız hayaline de asla kapılmıyoruz.

Özgürlüğünü savunma yolunda yirmi yıldır çetin bir savaşım veren Küba, başardığı utkusalk halk ayaklanmasıyla Nikaragua, kölecilerin çizmesi altında inliyen Orta Amerika, 70'li yılların başında karşı-devrimi yenilgiye uğratan Lâtin Amerika, nice dersler aldığımız bütün bu olgular ve gerçekler, bizim için savaşımdaya esinleyici, özendirici bir etken, emperyalizm ve oligarşi için de bir uyarı oluyor.

Uruguay komünistleri, kendi partilerinin 60. kuruluş yıldönümünü, ülkeyi kaplayan faşizm gecesinin karanlığında kutluyor ve geleceğe güvenle bakıyorlar.

Gelişmiş sosyalizm döneminde SBKP'nin kadrolara ilişkin çalışmaları

Ivan Kapitonov

SBKP Merkez Komitesi Sekreteri

Marksist-Leninist ilkelere dayalı kadro politikası, sosyalist toplumda komünist partisinin yönetmenlik rolünü gerçekleştirmenin olağanüstü önemli etkenidir. Ekonomide, devletsel ve kültürel alanlarda başarılar, emekçilerin gönencinin artırılması ve partinin yığınlarla ilişkilerinin güçlendirilmesi, büyük ölçüde, kadro politikasının ne derece ustalık ve esneklikie yürütüleceğine bağlıdır. Bu nedenle, partimizin ve başında SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev yoldaşın bulunduğu Merkez Komitesi'nin kadrolarının seçimine, dağılımına ve eğitimine, tüm olarak kadro politikasının gelişmesine birincil bir önem vermeleri yasal bir olgudur. SSCB'nin gelişmiş sosyalizm dönemine girmesi, partinin önüne bu alanda yeni sorunlar getirdi ve kadrolarla çalışma sisteminin, bir bütün olarak, daha öte etkinleştirilmesini gerektirdi.

1

Sovyetler Birliği Komünist Partisi, yaklaşmakta olan 26. Kongresine doğru, birlik halinde ve sınıksız toplu, ideolojik ve örgütsel bakımdan çok daha güçlenmiş olarak yürüyor. Parti şimdi 17 milyon komünistten oluşuyor. Partimizin toplumumuzdaki saygınlık ve etkisi, komünizm kuruluşundaki yönetici ve yönlendirici rolü durmadan artıyor. L. İ. Brejnev'in, SBKP MK Haziran Plenumu'ndaki (1980) raporunda belirttiği gibi, partinin siyaset hattına bağlılık pratikte denenmiş olup, gerek iç, gerekse dış politikaada olumlu sonuçlar vermiş bulunuyor.

Sovyet halkı, halk ekonomisinin, bilim ve kültürün gelişmesinde, yığınların yaşam düzeyinin yükseltilmesinde yeni bir adım olan onuncu beş yıllık planın yerine getirilmesini başarıyla tamamlamak üzeredir. Son dört yıl içinde, önceki dokuzuncu beş yıllığın aynı dönemine kıyasla, 323 milyar ruble daha fazla ulusal gelir, 600 milyar ruble tutarında da sanayi ürünü elde edildi. Bin kadar büyük sanayi kuruluşu eyleme geçirildi, 500 milyar rubleden fazla sermaye yatırımı gerçekleştirildi. Tarımda toplam ürün kayda değer bir artış gösterdi. Halkın reel gelirleri % 13'ten fazla arttı.

Eğer toplumsal yönetimin her düzeyinde ve her çalışma alanında, ülkemiz, vasıflı ve deneyimli kadrolara sahip olmasıydı, SSCB'nin ekonomik ve sosyal ilerleme yolunda böylesine büyük adımlar atması mümkün olmazdı.

Kadro sorunlarının başarıyla çözümü, sosyalizmin en önemli kazanımlarından biridir. Sosyalist toplumda bu sorunlara yaklaşım, kapitalist toplumdaki yaklaşımdan ilkesel olarak farklıdır. Kapitalizmde bunların çözümü pazar konjonktürü iniş ve çıkışlarına bağlıyken, sosyalizm bunu toplumsal ilerleme gereksinimlerine göre, amaca uygun ve planlı olarak yapmaktadır. Kapitalizmde yönetim personeli, hele yüksek görevliler, öncelikle toplumun sömürücü ve zengin katmanlarından devşirilmiş olup, bunların bencil sınıfsal çıkarlarına hizmet ederken, sosyalizmde devletsel ve toplumsal işlerin yönetimine emekçi halkın temsilcileri celbedilmekte ve bunlar halk iradesini yerine getirerek, yine halkın karşısında hesap vermektedirler. Burjuva toplumunda kadro sorunlarının çözümünde idarecilerin keyfi davranışlarından geçilmezken, bizde bu sorunlar demokratik bir temel üzerinde çözülmekte, parti kadro seçmede ve kadro yükseltmede yığınlara dayanmakta, yönetmenler hakkında yığınların ne dediğine bakmaktadır.

Partimiz, daha Sovyet egemenliğinin ilk yıllarından, ülke yönetiminin sorumluluğunu omuzladığı zamanlardan başlayarak, halkın bağrından çıkan yönetim kadrolarının, komünistlerin ve partisizlerin ve her şeyden önce işçilerin seçimine, yetiştirilmesine ve yükseltilmesine aralıksız bir özen gösteregeldi. SBKP, kadro politikasıyla, V. İ. Lenin'in işaret ettiği gibi, işçi sınıfının daima «kendi örgütçüleri»ni bağrından çıkarabilmesi için, bunları «araştırmak, yüreklendirmek, ayağa kaldırmak ve yükseltmek» üzere her şeyi yapması için ⁽¹⁾ gerekli koşulları ardıcıl olarak sağladı ve sağlıyor.

SBKP her zaman kadroların toplum yönetiminde en önemli halka olduğu ilkesinden yola çıkıyor. L. İ. Brejnev bunu vurguluyarak şöyle dedi: «Partinin elinde toplumsal gelişme seyrini etkilemenin güçlü kaldıracı, uyguladığı kadro politikasıdır.» ⁽²⁾ SBKP'nin uyguladığı kadro politikasının öz, partinin toplumsal süreçleri etkilemede önemli aracı olarak bu politikanın rolü, Sovyet devletinin tüm tarihi boyunca kesintisiz olarak sürüp geliyor. Bir yandan, sosyalizm kuruluşunun çeşitli aşamaları boyunca, bu politika, hem nesnel durumlardan – ekonomik ve kültürel gelişme düzeyi, toplumun sosyal yapısının niteliği, uluslararası durum vb. –, hem de öznel etkenlerden, her şeyden önce de partinin belirli bir duruma ilişkin program hükümlerinden ileri gelen spesifik özelliklerle kendini gösteriyordu. İşte buna bağlı olarak, SBKP, kadro politikasını uygulama biçim ve araçlarını sapıyor ve bu politikanın en önemli temel doğrultularını belirliyor.

Örneğin, partinin, halk ekonomisini sosyalist temeller üzerinde yeniden kurmayı örgütlediği ve ülkeyi endüstrileştirme yolunu tuttuğu dönemde, hızla büyümeye başlayan endüstrinin bütün kesimleri için kadro sağlan-

⁽¹⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 36, s. 193.

⁽²⁾ L. İ. Brejnev, Lenin'in yolunda, c. 5, Moskova, 1976, s. 528.

ması sorunu ön plana çıktı. O dönemde, sosyalist endüstri için daha çok işçi sınıfının bağrından çıkma kadrolar, üretim komutanları bulup yetiştirme hazırlıkları geniş ölçüde açındırıldı. Tarımda kollektifleşme sırasında, parti, köylere onbinlerce komünist, sanayi işçisi gönderdi ve kolhoz hareketinde yöneticilik katlarına emekçi köylüler arasından uygun temsilciler bulup getirmede büyük çabalar gösterdi. Endüstrileşme ve kollektifleşme seyri içinde, nice dikkate değer ve çok becerikli sosyalizm kuruluşu örgütçüleri, büyük ekonomi, parti ve devlet yöneticileri yetiştirildi.

Parti, işçiler ve köylüler arasından, aynı zamanda halk eğitimi, sağlık, bilim, savunma ve diplomasi gereksinimleri için yeni Sovyet kadroları bulup çıkarıyor ve özenle yetiştiriyordu. SBKP'nin amaca yönelik kadro politikası, partinin elinde, ülke ekonomisini durmadan kalkındırma ve halkın gönencini yükseltme yolunda, kültür devriminin yapılmasında, devlet yönetimine emekçilerin geniş ölçüde çekilmesinde – ki bu da, kendi yönünden, kadroların daha öte nicel ve nitel yükselişi için elverişli koşullar yarattı – etkin bir araç oldu.

Partinin genel siyaset hattını gerçekleştirme, iç ve dış politikasının sorunlarına çözüm getirme savaşımında, kadrolarımız zamanla oluştular, çelikleştiler ve güvenilir bir örgütlü güce dönüştüler. Politika, ekonomi alanlarında, idare katlarında yöneticiler olarak deneyim edindiler. Bu deneyim kuşaktan kuşağa geçiyor ve tüm toplumsal pratiğimizle durmadan zenginleşiyor. Sovyet halkının, SBKP yönetmenliği altında, tahrisel bakımdan en kısa süreler içinde sosyalizmi kurmuş olmasının, faşizmle ölüm-kalım savaşında üstün gelmesinin ve şimdi komünizm kuruluşu yolunda son derece büyük sorunları başarıyla çözmekte olmasının en önemli ön koşullarından birini de bu kadro politikası başarısı oluşturuyor.

Gelişmiş sosyalizm aşamasında, SBKP'nin kadro çalışmaları, Sovyet toplumunun gelişmesinde büyük atılımlarla komünizm kuruluşuna geçilmesine ilişkin köklü nitel değişimleri yansıtan birçok yeni özellikler kazanıyor. Şimdi bu özelliklerin neler olduğunu görelim:

Birincisi, olgun sosyalizm koşullarında partinin yönetmenlik rolünün artmasına uygun olarak, komünistlerin tüm kadro çalışmaları daha etkin bir nitelik alıyor ve çalışma biçimleri yetkinleşiyor.

İkincisi, daha çok SBKP'nin tüm halkın partisine, proletarya diktatörlüğü devletinin de tüm halk devletine dönüşmesinin koşulladığı bir gelişme olarak, kadro çalışmaları daha büyük ölçüde demokratikleşiyor.

Üçüncüsü, bilimsel-teknik devrim, üretimde etkinliği artırma ve sosyalizmin üstünlüklerinden en çok yararlanma savaşımı koşullarında, yönetim görevlilerinde politik, eylemsel ve moral nitelikler arama istemleri artıyor; parti bu olgudan yola çıkarak, kadroların yaratıcı girişimlerini her bakımdan geliştiriyor, verilen ödevlere ilişkin sorumluluk duygularını artı-

ıyor, Leninci stilde yönetmenliği, idare bilimi ve örgütçülük sanatını kavramalarına yardım ediyor.

Dördüncüsü, sosyalist enternasyonalizm ilkeleri SBKP'nin kadro politikasında gitgide daha büyük bir anlam ve önem kazanıyor; bu da yalnız ülkemizde ulusların ve halk guruplarının daha fazla yakınlaşmalarından değil, aynı zamanda sosyalist topluluğun sağlamlaşmasından, kardeş partiler ve devletler arasında çok yanlı ilişkilerin gelişmesinden ileri geliyor.

SBKP gelişmiş sosyalizm koşullarına daha uygun bir kadro politikası izlemeye, bu politikanın komünizm kuruluşu sorunlarının çözümüne daha iyi yardım etmesini sağlamaya çalışıyor. Bu kadro politikasının ana doğrultularını SBKP Kongreleri belirliyor ve saptanan doğrultular MK Plenumlarının kararlarında ve MK kararnamelerinde somutlandırılıyor. Partinin kadro politikasının saptanmasında ve Leninci gelenekler ruhunda ardıcıl biçimde yaşama geçirilmesinde L. İ. Brejnev çok büyük bir rol oynuyor. Brejnev yoldaş, bütün kadrolarımız için, Leninci tipten yöneticinin nasıl olması gerektiği konusunda bir örnek oluşturuyor, halka ve komünizm davasına olanca varlığıyla adanmışlığın ve hizmetin yektin bir örneğini veriyor. Onun dolaysız etkisiyle, partide ve ülkede, işçilere beslenen güvenin ilkesel titizlikle bağdaşması sonucunda, gerçek bir yaratıcılık atmosferi doğmuş ve yerleşmiş bulunuyor. Bu olgu, kadroların eylemine ve genellikle bütün çalışmalarımıza olumlu biçimde yansıyor. L. İ. Brejnev'in yapıtlarında ve söylevlerinde ve parti belgelerinde, kadro politikasının güncel sorunları, teorik bakımdan en etraflı biçimde anlam kazandırılarak temellendiriliyor. Bu da kadroların tüm çalışmaları için daha sağlam bir bilimsel temel yaratıyor.

SBKP Merkez Komitesi, MK Politik Bürosu ve Sekreteryası, parti ve devlet örgütlerinde, ekonomi ve kültürün çeşitli kollarında kadroların seçimi, dağılımı ve eğitimi işlerini durmaksızın ve somut olarak çözümlüyor. Nitekim, SBKP MK, son dönemde, Estonya Komünist Partisi'nin yönetici kadrolarla çalışmaları, Wolgograd Parti Bölge Komitesi'nin endüstride yönetim kadroları seçimi, dağılımı ve eğitimi çalışmaları, SSCB Yapıcılık Bakanlığı'nın yönetim ve mühendis-teknisyen kadrolarla çalışmaları, Altay Parti Yöre Komitesi'nin kolhoz ve sovhozlarda üretimi geliştirme davasında uzmanların rolünü arttırma sorununa ilişkin çalışmaları konularını gündeme olarak sırayla görüştü. Bu görüşmelerde, kadrolarla çalışma deneyimi genelleniyor, işin olumlu yanları belirtiliyor, yetersizliklere işaret ediliyor ve sonuç olarak iyileştirme önlemleri belirleniyor.

Parti, orta halkıyı oluşturan kadrolara büyük bir özen gösteriyor. Bunlar sayıca en kabarık bir yöneticiler kategorisidir. Öyle ki, bu kadrolar üretime en yakın katlarda yer alıyor, insanların emeğini doğrudan doğruya örgütüyor ve onların her günkü eğitimleri üzerinde etkili oluyorlar. Bununla ilgili olarak, SBKP Merkez Komitesi, örneğin Petro-Kimya Makine

Yapımı Bakanlığı'na bağı kuruluşlarda ustaların rolünü arttırma yönündeki çalışmaların durumunu, Rostov bölgesinde kolhoz ve sovhozların orta halkadan kadro gereksinimlerinin nasıl giderildiğini incelemiş bulunuyor.

Parti ideolojik kadroların eylemini her araçla etkinleştirmeye ve durmadan yetkinleştirmeye çalışıyor. SBKP MK'nin «Belorusya parti örgütlerinde ideolojik kadroların seçimi ve eğitimi işlerine dair» ve «İdeolojik ve politik-eğitimsel çalışmaların daha öte iyileştirilmesi için» başlıklı kararname-leri bunu öngörüyor.

Tek sözle, SBKP Merkez Komitesi, kadrolarla çalışmayı sürekli bir denetim altında tutuyor; parti, devlet ve ekonomi organlarından ve toplumsal örgütlerden, kadro sorunlarında, yerel koşulları doğallıkla dikkate alarak, partinin tek siyaset hattını sapmaksızın uygulamalarını istiyor.

2

Şimdiki aşamada, SBKP'nin kadro politikasının, başlıca ve stratejik diyebileceğimiz hedefi, parti, devlet, ekonomi, kültür ve eğitim işlerinin her kesiminde, yönetmenlik görevlerine, ideolojik bakımdan yetişkin ve iyi hazırlıklı, düzenimize özgü girişkenlikle, hele bu olgunluk döneminin gerektirdiği atılım ve beceriklilikle çalışabilecek örgütçülerin getirilmesini sağlamaktır. Günümüze kadarki bütün gelişme ve SBKP'nin izlediği doğru politika bu hedefe ulaşılması için geniş olanaklar yaratmış bulunuyor. Bu yönde, SBKP MK'nin 1964 Ekim Plenumu'ndan, yani parti yaşamında Leninci normların yerleşmesi ve yönetimde kolektif çalışma ilkesinin gerçekleşmesi bakımından özel bir önem taşıyan Plenumdan sonra hayli büyük çalışmalar yapıldı.

Kadro politikasının ilkelerinden söz edecek olursak, bunların en önemlisi ve çözücü olanı, kadroların politik, emekseverlik, beceriklilik ve moral niteliklerine göre seçimi ve dağılımıdır. Bir yönetim görevine getirilmede, en önce, kadronun sosyalizm davasına ne kadar bağı olduğu ve politik bilgi derecesi, partinin siyaset hattını uygulamaya, halka sadakatle hizmete ne denli yetenekli olduğu dikkate alınıyor. Parti, yöneticilik görevine getirilmeye yaraşık olan herkesten, kolektifin elbirliğiyle çalışmasını pratikte örgütlemeyi becerebilecek yetenekte olmasını istiyor. Kişinin ahlaksal yönüne de büyük bir önem veriliyor. Bu da doğaldır, çünkü sosyalizmde, moral bakımdan hakkı olmıyan kişi, yaraşık olmıyan kişi, insanlara yönetmenlik yapamaz, emek kolektifine baş olamaz.

Sosyalizm kuruluşunun henüz başlangıcında V. İ. Lenin şu istemi ileri sürmüştü: «Kişi yönetebilmek için, bunun gerektirdiği yeteneğe sahip olmalı, üretimin bütün koşullarını tamamen ve en küçük inceliklerine kadar bilmeli, bu üretimin tekniğini çağdaş düzeyde tanımalı ve yeterince

bilimsel öğrenimden geçmiş olmalıdır.» ⁽³⁾ Lenin'in bu yönergeleri, günümüzde, üretimi, ekonomiyi ve genellikle tüm toplum yaşamını etkileyen ve bir hayli karmaşık hale getiren bilimsel-teknik devrim koşullarında özel bir önem kazanıyor.

Biz, şimdi, bu Leninci ilkeleri yaşama geçirmemiz sayesinde, yönetim alanında, halk ekonomisinde görevli ve insanlarla çalışma deneyimi yeterli, politik bakımdan olgun ve aktif uzmanlara sahip bulunuyoruz. Şu kadarını söyleyelim ki, bugün halk ekonomisinde yüksek ve orta özel öğrenimli 26 milyondan fazla uzman çalışıyor ve bunlar tüm çalışanların beşte birini oluşturuyor. Yalnız yüksek okullar her yıl 800 binden fazla diplomalı uzman yetiştiriyor. Uzmanların 9 milyon kadarı SBKP üyesidir. Her dört mühendis, tarım mühendisi ve teknisyenden biri, her üç öğretmenden biri, her altı doktordan biri komünisttir.

En önemli işkollarının uzmanları parti ve devlet kadrolarının iskeletini oluşturuyor. Pratik olarak, bütün Birlik Cumhuriyetlerinde Komünist Partileri MK sekreterleri, parti yöre ve bölge komiteleri sekreterleri yüksek öğrenimlidir. Bunların hemen hemen dörtte üçü endüstri ve tarım uzmanlarıdır. Semt ve kent parti komiteleri sekreterleri arasında % 99,7'si yüksek öğrenimli olup, % 64'ü de çeşitli branşlarda uzmanlardır. Birlik ve özerk cumhuriyetler bakanlar kurulu başkanlarının, yöre, bölge, il, kent ve semt halk vekilleri kurulları yürütme komiteleri başkanlarının % 80'i endüstri ve tarım alanında uzmanlaşmış kimselerdir. Bunların önemli bir bölümünü, uzmanlaşmış üretim dalları mühendisleri, tarım mühendisleri ve ekonomistler oluşturmaktadır.

Endüstride kadrolar yüksek mesleksel düzeyde ve gayet yetenekli kimselerdir. Özellikle, üretim yoğunlaşmasının gitgide arttığı koşullarda ekonominin gelişmesinde çözücü bir rol oynayan büyük üretim ve bilimsel üretim üniteleri ve kombinalarının yöneticileri bu nitelikte kadrolardır. Böyle işletmelerin bütün genel müdürleri özel yüksek öğrenim yapmışlardır, birçok bilimsel unvana sahiptirler, örgütçülük ve işletmecilik okulundan geçmişlerdir. En önemli üretim ünitelerinin yöneticileri aynı zamanda bakan yardımcısıdır.

Tarım üretimi örgütçülerinin mesleksel eğitim düzeyleri durmadan yükseliyor. Kolhoz başkanları arasında yüksek ve orta vasıflı uzmanların sayısı, 1965 yılına kıyasla, % 50'den % 86'ya, sovhos müdürleri arasında % 79'dan % 94'e çıkmış bulunuyor.

Parti, yönetim kadroları sıralarını uzmanlarla güçlendirmeye önem verirken, eskiden olduğu gibi, işçileri ve kolhoz üyelerini yönetim görevlerine yükseltmeye de dikkat ediyor ve bu yolu ardıcıl olarak sürdürüyor. Gelişmiş sosyalizm koşullarında, kadro politikasında bu iki ana doğrultu, karşı-

⁽³⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 40, s. 215.

lıklılı biçimde ve birbirine bağlanarak ve aralarında uyum sağlanmak suretiyle, kadroların nitel bileşimini iyileştirmeyi amaçlayan bir tek süreçte birleşiyor. İşçi sınıfı ve kolhoz üyesi köylüler, komünizm kuruluşunun bütün kesimlerini kadro ile besliyorlar. Uzmanlar arasından yükseltilen nice yöneticiler de çalışma hayatına işçi ve köy emekçisi olarak başlamış bulunuyorlar. Öyle ki, Birlik Cumhuriyetlerinde komünist partileri merkez komiteleri, yöre ve bölge parti komiteleri sekreterlerinin, Birlik Cumhuriyetleri ve özerk cumhuriyetler başbakanlarının, yöreler ve bölgeler yürütme komiteleri başkanlarının yaklaşık dörtte üçü, böylece, işçilikten ve köylülük arasından yetişmiş kimselerdir.

SBKP'nin yönetim kadrolarında elden geldiğince yüksek sosyal bileşim sağlama konusundaki özeni, ekonomi, devlet ve toplum işleri yönetimi görevlerine günden güne daha büyük sayıda kadınların getirilmesinde de kendini gösteriyor. Sosyalizm bunun için çok zengin olanaklar yaratıyor. Ülkemizde, kadınlar, yüksek ve orta öğrenimli uzmanların yaklaşık % 60'ını oluşturuyor. Çalışma hayatında ve toplumsal-politik eylemde milyonlarca kadın yer alıyor ve bu kadınlar günden güne daha büyük ölçüde yönetim görevlerine getiriliyor. Örneğin, semt ve kent parti komiteleri sekreterlerinin % 21'i kadındır.

Parti, kadro sorunlarını çözerken, kuşaktan kuşağa geçişi sağlamaya da ilkel bir önem veriyor. Eski kadrolara gayet dikkatli davranılarak, bilgi ve deneyimlerinden elden geldiğince yararlanılmakla beraber, yönetim görevlerine, iyi örgütçüler olduklarını gösteren genç ve gelişmeleri ümit verici yoldaşlar getiriliyor.

Böylelikle, partinin kadro politikası izlediği sosyal politikayla tamamen uyumlanıyor ve tüm toplumsal katmanların çıkarlarına uygun bir nitelik kazanıyor.

SBKP, bu politikayı, bir yandan SSCB'nin çok uluslu bir devlet olduğunu da dikkate alarak saptıyor. Birlik ve özerk cumhuriyetlerde sürekli olarak yerli ahalı arasından yöneticilerin, vasıflı işçilerin, mühendis-teknisyen elemanların, bilimsel ve yaratıcı aydınların bulunup sorumlu görevlere getirilmelerine büyük bir önem veriliyor. Bununla beraber, her cumhuriyette ve her özerk yörede çeşitli uluslardan insanların yaşamakta ve çalışmakta oldukları da dikkate alınıyor. Yönetim işçileri bileşiminin oluşturulmasında bu olgu da somut ifadesini buluyor. Bizim kadro politikamız Leninci ulusal politikanın uygulanmasına etkinlikle yardımcı oluyor.

Yukarıda belirttiğimiz gibi, ülkemizde, kadro yetiştirme ve dağıtım işlerinde yaratılan sosyalizme özgü olan demokratik yöntem, bunların isabetle seçimine ve nesnel olarak değerlendirilmesine yardım ediyor. Buna ilişkin pratik, burjuva propagandasının, SSCB'de kadro sorunlarının ancak «yukarının buyruğu»yla çözüldüğü yollu savlarını tamamen yalanlıyor. Partide ve Sovyetlerde, tüm toplum ve kooperatif örgütlerinde aşağıdan yu-

karı yönetim görevleri seçimle dolduruluyor. Bilim kurumlarında yüksek görevlere atanmalarda yarışma sistemine öncelik veriliyor. Devlet yönetimi ve maddi üretim alanlarına gelince, buralarda, kadrolar, ilgili organlar tarafından, parti örgütlerinin ve geniş kamuoyunun fikri sorularak dürüstlükle görevlere atanıyor. Bu da görevlendirme işlemlerinde öznel davranış ve hatalardan kaçınılmasına olanak veriyor.

Emekçilerin devlet ve toplum işleri yönetimine yığınla çekilmekte olması, ülkemizde, kadro sorunlarının çözümünde kılavuz edinilen derin demokratizmin inandırıcı bir belirtisidir. Parti, devlet, sendikalar, komsomol yönetim organlarına yaklaşık 27 milyon kişi giriyor. Bunların 10 milyonu komünisttir. Öyle ki, seçimle görevlendirilen aktivistlerin toplumumuzun rengini gösterdiği söylenebilir. Bunlar, olanca bilgi ve güçlerini komünizm davasına hasreden, serbest vakitlerinin önemli bir bölümünü toplumsal-politik eylemler için ayıran kimselerdir. Bunların hepsi de, emek kolektifleriyle yakından ilişkilidir; yönetim organlarının çalışmalarına yığınların toplu düşünce, deneyim ve yaratıcı enerjisini aktararak katkıda bulunmaktadır. Seçimli organlarda çalışma insanları ruhça zenginleştiriyor, görüş çevrenlerini genişletiyor ve yeteneklerini daha iyi göstermelerine yardım ediyor. Buralarda görevli milyonlarca aktivist gerekli yönetim deneyimi ve alışkanlıkları kazanıyor, yığınların önderleri olarak yetişiyorlar. Bu nedenle, asıl bu seçimli aktivistler kadrosunun, parti için, kadro tamamlaması yapmak üzere, işçi sınıfı, kolhozcu köylüler ve Sovyet aydınları arasından yeni güçler seçtiği kaynağı oluşturmakta olması gayet doğaldır. Pratik olarak, bizim bütün yönetici işçilerimiz, şu veya bu biçimde, bu okuldan geçmiş bulunuyorlar.

SBKP Merkez Komitesi, her zaman, komünizm kuruluşu sorunlarını başarıyla çözme düşüncesiyle, bütün yönetim organlarını, kadro yedeklerinden akılcıca yararlanmaya yöneltmeye çalışıyor; ama bir yandan, L. İ. Brejnev'in isabetli deyimiyle «kadro kadrili»ne sürüklenmekten, insanları bir görevden ötekine aktarıp durmaktan da kaçınmaya çağırıyor. Kadrolar ancak çalışma bakımından yarar düşüncesiyle bir yerden başka yere aktarılır. Bunun sonucu olarak, parti ve devlet kadroları bileşimi bir hayli sağlamlaşır. Bir yıl içinde, komünist partileri MK sekreterleri, yöre ve bölge komiteleri sekreterleri arasında değişme oranı ortalama % 11 oluyor; kent ve semt komiteleri sekreterleri arasında bu oran ancak % 15'e çıkıyor. Bu işlem, bileşim sağlamlığı gözetilmekle beraber, kadronun durmaksızın yeni ve taze güçlerle takviyesine olanak veriyor.

SBKP, kadro seçimi ve dağılımı, kadroların yetkinleştirilmesi işlerinde, bu uygulamanın dinamik gelişme halindeki sosyalist toplumun somut koşullarıyla yakın ilişkisi gözetilerek, Leninci ilkeleri ardıcıl biçimde gerçekleştirmeye, en ertelenmez ve geleceği belirleme bakımından en önemli sorunları başarıyla çözmenin ön koşulu gözüyle bakıyor.

SBKP, komünizm kuruluşunda boyutların gitgide büyümesiyle, yığınların politik kültürünün ve yaratıcı etkinliğinin artmasıyla, partinin ekonomik stratejisini ve sosyal politikasını uygulama, sosyalist demokrasiyi geliştirme ve yeni insanı biçimlendirme bakımından kadroların sorumluluklarının da arttığı gerçeğini göz önünde bulunduruyor. Yöneticilerden istemler ve dolayısıyla parti örgütlerinde yapılan kadro eğitimi çalışmalarına ilişkin istemler gitgide artıyor.

Kadroları eğitmek, her şeyden önce onlara bir şeyler öğretmek, bilgilerini artırmak demektir. Partimiz, çalışma hayatımızın her halkasındaki yönetim işçilerinin eğitime ve bilgi tazelemek ve artırmak üzere zaman zaman yeniden eğitime büyük özen gösteriyor. Teorik düzeylerini ille yükseltmelerini, bilgilerini artırmalarını ve çağdaş istemlere uygun yüksek vasıflı yönetmenler haline gelmelerini istiyor. Bu bakımdan, 1978 yılında tüm parti, devlet ve ideolojik çalışma kadroları yetiştirme sisteminde öncü bilimsel-metodik öğretim merkezi rolü oynamak üzere, nitelikçe yeni bir yüksek okulun – SBKP MK'ne bağlı Toplum Bilimleri Akademisi – kurulmuş olması büyük bir önem taşıyor. Bu akademiye ve ayrıca 15 yerde kurulmuş olan yüksek parti okullarında, yönetim işçileri, Marksist-Leninist teori, ekonomi, partisel ve devletsel kuruluş alanlarında sağlam ve temeli bilgiler olarak yetiştiriyorlar. Kadroların zaman zaman yeniden eğitimi işleri de düzenli ve etkin biçimde yürütülüyor. Bu yeniden eğitim çalışmaları, Moskova'da parti ve devlet yönetim kadrolarının vasıflarını yükseltme enstitüsünde, aynı zamanda bölgelerde, cumhuriyetlerde düzenlenen kurslarda yapılıyor. Yalnız son üç yıl içinde 187 bin kişi bu yeniden eğitim çalışmalarından geçmiş bulunuyor. Bu yıl 50 bin kişinin daha kurslardan geçirilmesi öngörülüyor.

Ülkemizde ekonomi kadrolarının ve uzmanların yeniden eğitimi işleri de geniş ölçüde örgütleniyor. Yüksek düzeyli yönetim işçileri, SSCB Bakanlar Kurulu'na bağlı SSCB Halk Ekonomisi Akademisi'nde yeniden eğitim görüyorlar. Merkezde ve birçok illerde her yıl 2 milyon kişi yeniden eğitim kurslarından geçiyor. Yönetim kadroları eğitim ve yeniden eğitimi genel sisteminde, Yüksek Sendikalar Okulu, Yüksek Komsomol Okulu, Diploması Akademisi ve Dış Ticaret Akademisi önemli bir yer tutuyor.

Böylelikle partimiz ve devletimiz, kadrolarımızın nitel bileşimini durmadan iyileştirmek için, sürekli olarak gelişmeleri, bilgilerini yetkinleştirmele-ri, yönetmenlik sanatını ve çağdaş idare bilimini daha iyi kavramaları için her şeyi yapıyorlar. Başarılarımızın garantisi de bundadır, çünkü partimiz, komünizm kuruluşu cephelerinde üstün gelme biliminin gerçekte idare bilimi olduğu kanısındadır.

Uluslararası alanda ideolojik savaşımın sertleşmesiyle ilgili olarak, kad-

roların ideolojik bakımdan sağlamlığı sorunu gitgide daha büyük bir önem kazanıyor. Bu kadrolardan yüksek bir politik olgunluk ve uyanıklık göstermeleri, sınıf düşmanının her türlü ideolojik kundaklama ve kışkırtılarına kesin bir direniş gösterebilmeleri bekleniyor. Ülkemizde insanların ideolojik bakımdan olgunlaşmaları ve yükselmeleri için gerekli tüm koşullar vardır. Bu erekle yoğun bir politik eğitim örgütü oluşturulmuştur. Yalnız parti eğitimi sistemi içinde 20 milyon kişi görev almaktadır. Okutmanların, konferansçıların ve propagandacıların büyük bölümü yönetim kadrolarıdır.

Parti, bütün yönetim işçilerinden, insanları örgütleme ve eğitmeyi sıkı bağdaştırmalarını, her kesimde alınan kararların sosyal-politik ve eğitimsel yanlarını ve vereceği sonuçları gözönünde tutmalarını istiyor. Emek kolektiflerinde moral-psikolojik atmosfer her şeyden önce yöneticilere bağlıdır ve onlardan sorulur. Bu çok önemlidir, çünkü toplumun yaşamında, Sovyet politik sisteminde emek kolektiflerinin rolü büyüyor. SSCB Anayasası kendilerine geniş haklar tanıyor.

Parti, kadrolarımıza yaraşık oldukları değeri veriyor, yaratıcı olanaklarına inanıyor ve aynı zamanda kendilerinden çok şeyler bekliyor. Ülkemizde yerleşen geleneğin, kadrolara her gün ve her yerde gösterilen dikkat ve özenin, onların kusurlarını ve hatalarını bağışlamakla, tembel ve beceriksizleri hoş görüyle karşılamakla hiç bir ilişkisi yoktur. Sözün Leninci anlamıyla, kadroları korumak ve eğitmek, onlarla dur-dinek ve yorulmak bilmeksizin çalışmak, karşılaşılan güçlükleri yenmelerinde kendilerine yardım etmek ve bir yandan da her birini yanlış eylem ve adımlardan korumak demektir. «Eğer insan görevini biliyorsa» diyor L. İ. Brejnev, «işine bağlıysa, herkesin iyiliği için çalışıyorsa, bu insan desteklenmelidir. Amaç birdir ve şudur: İşçi üstüne varılıp da ezilmemeli, desteklenmeli, hataları düzeltilmeyi, eğitilmelidir. Önemli olan, onun iyi ve güzel yanlarının bulunması ve çalışmada bunlardan yararlanılmasıdır.»⁽⁴⁾

İlkel eleştiri ve özeleştiri eğitimin eşsiz aracıdır. Biz, her örgütün ve her görevli işçinin eyleminin bütün yanlarıyla nesnel olarak değerlendirilmesine, yetersizliklerin de elden geldiğince çabuk giderilmek üzere etraflıca çözümlenmesine çalışıyoruz. Yöneticiyi haklı bir eleştiriden korumanın, onu köreltmek demek olduğunu yaşamın kendisi defalarca göstermiş bulunuyor. Ama parti, eleştirinin düpedüz «azarlama»ya döndürülmesinden kaçınılmasını, yoldaşça olmasına, daha girişken ve daha enerjik çalışmaya yöneltmesine dikkat edilmesini de öğütlüyor. 1979 Kasımında yapılan SBKP MK Plenumu, kusurlar ve yetersizlikler konusunda, ilkelere dayanarak ve partiye özgü titizlikle nasıl hareket etmemiz gerektiğini açıkça gösterdi. Plenumda, L. İ. Brejnev, nice bakanlıklar ve genel müdürlükler yöneticilerini kişisel olarak eleştirdi. Bu iyiniyetli bir eleştiri

(4) L. İ. Brejnev, Lenin'in yolunda, c. 7, Moskova, 1979, s. 107.

örneğiydi ve eleştirilen kişilerde kendi güçlerine güven duygusunu zedeledi ve daha iyi sonuçlara ulaşma istek ve atılımlarını özendirdi.

Parti, yöneticilere, halkın karşısındaki yükümlerini, tüm yaşamları boyunca ve tüm yaşamlarıyla, taşıdıkları iyi ad ve ünü kanıtlamakla yükümlü olduklarını anımsatıyor. Çalıştığı mesleğin ve kuruluşun çerçevesinden çıkmıyan dar görüşlü yaklaşım, yerelcilik, devleti aldatmak, emekçilerin gereksinimlerine kulak asmamak ve kişisel yaşamında baştan kara gidiş Leninci yönetim stiliyle bağdaşır şeyler değildir. Parti bu gibi belirtilerin daima amansızca eleştirilmesini, işi kötüye vardırان ve emekçilerin gözünden düşen yöneticilerin, görevleri ve geçen hizmetleri ne olursa olsun, şiddetle sorumlu tutulmalarını istiyor.

Bilindiği üzere, kadroların sorumluluk duygusuyla ve disiplinli çalışma düzeyi, büyük ölçüde, çalışmaların gidişi ve sonuçları üzerinde ne denli yoklama ve denetleme yapıldığına bağlıdır. Kadro eğitiminin en etkin araçlarından biri de budur. Parti, yoklama ve denetimin, aşağıdan yukarı tüm halkalarda iyi düzenlenmesini, sistemli olarak yürütülmesini ve yalnız yetersizlik ve hataların ortaya çıkarılmasına yardım etmekle kalmayıp, aynı zamanda vakitlice önlenme ve giderilmelerine, sorunlara en doğru çözümler bulunmasına yardımcı olmasını sağlamaya çalışıyor.

Bu yönde yapılanlar az değildir. Son zamanlarda, parti kararlarının yerine getirilmesini denetlemede örgüt işleri iyileştirildi. Merkez Komitesi Sekreteryası, SSCB Bakanlar Kurulu, bakanlıklar, genel müdürlükler ve yerel parti komiteleri, çalışmaların şu veya bu kesiminden sorumlu olan yoldaşların enformasyonunu ve düşüncelerini daha sık dinlemeye başladılar. Parti komitelerindeki yönetim görevlileriyle bu biçim konuşmalarını da büyük yararı olduğu görülmektedir.

Partimiz, halk denetiminin rolünü artırma ve bütün denetim organlarının, milyonluk halk denetçileri ordusunun işlevini daha da etkinleştirme çabasıındadır. Parti, aşağıdan yukarı güçlü bir denetime kadroların çalışmalarını ve eğitimi etkilemenin önemli bir aracı gözıyla bakmaktadır.

Yakın geçmişte, SSCB'de halk denetimi yasası kabul edildi. Bu yasanın yürürlüğe girmesi, halk denetimi organları üzerinde parti yönetmenliğinin de daha yüksek bir düzeye çıkarılmasını gerektirdi ve SBKP MK bununla ilgili bir özel kararname çıkardı. Sosyalist yasallığı güçlendirme, devlet organlarının ve tüm kadroların eylemi üzerinde denetimi artırma yönünde, SSCB yeni anayasası gereğince çıkarılmış olan diğer yasalar da – SSCB Yüksek Mahkemesi, SSCB Savcılığı, Devlet Yüksek Hakemler Kurulu vb. yasaları gibi – vardır. Parti, onun Merkez Komitesi, denetimin gerçekten yönetim için bir kaldıraç, devlet ve plan disiplinini güçlendirmek, kadroların kendi çalışma sahasında üstlendikleri kişisel sorumluluğu yükseltmek için önemli bir araç haline gelmesi yönünde ardıcıl çabalar harcamaktadır.

Halk ekonomisinin bütün kollarında yönetim görevlileri ve uzmanlar için zaman zaman düzenlenen sertifika yenileme pratiği, kadroların eğitiminde, pratik eylem yeteneklerini yoklamada etkin bir araç olarak belirliyor. Bu olanak, kamuoyunun katılımıyla açık görüşmeler biçiminde yaratılıyor. Ve biz, bu yönde kardeş ülkelerin deneyiminden de geniş ölçüde yararlanıyoruz.

Partimiz, bütün çalışmalarında, hiç sapmaksızın, proletarya enternasyonalizmi ve sosyalist enternasyonalizm ilkelerini kılavuz ediniyor, kadroları her türlü dar görüşlülük belirtisiyle bağdaşmazlık ruhunda eğitmeye çalışıyor. Kadroların enternasyonalist eğitimi, sosyalist entegrasyonun durmadan derinleştiği, EYK üyesi devletler arasında maddi üretimin en önemli alanlarını kapsayan uzun süreli programları gerçekleştirmeyi amaçlayan işbirliğinin gitgide genişlediği zamanımızda, özel bir önem kazanıyor. SBKP Merkez Komitesi, kardeş ülkelerle çok yanlı ilişkileri geliştirme, sosyalizm kuruluşunda edinilen deneyimi inceleme ve yaratımla uygulama konularına yaklaşımda kadroların sorumluluk duygularını arttırma çabasıdır.

Kardeş partiler ve ülkeler arasında kadro yetiştirme alanındaki işbirliği ve yardımlaşma, enternasyonal dostluk ilişkilerini sağlamlaştırma bakımından büyük bir önem taşıyor. SSCB parti okullarında sosyalist ülkelerden birçok yönetim işçisi öğrenim görüyor. Son on yıl içinde, kardeş partilerin ülkemize gönderdikleri yaklaşık 2.000 kişi, öğrenim kurslarını bitirdiler, aralarından 460'ı diploma tezlerini başarıyla savundular. Bulgaristan, Macaristan, Vietnam, DAC, Küba, Moğolistan, Polonya ve Çekoslovakya'dan gelen 5.000'den fazla parti ve devlet yönetim işçisi de kısa süreli kurslardan geçtiler. Buna karşılık, nice Sovyet yönetim işçisi de birçok kardeş ülkeler parti okullarında öğrenim görmektedir.

Örgütsel parti çalışmaları sorunlarının görüşüldüğü çok yanlı ve ikili toplantılar, sosyalist topluluk ülkeleri partileri arasında işbirliğinin daha fazla geliştirilmesine yardım ediyor. Nitekim, 1980 Haziranında Berlin'de yapılan kardeş partiler merkez komiteleri sekreterleri toplantısında bu sorunlar görüşüldü; kadroların seçimi, eğitimi, dağılımı ve yükseltmesi konularında fikir ve deney alışverişinde bulunuldu; kadro politikası alanında bilimsel sosyalizm ilkelerinin yaratımla uygulanması sorunları ele alındı.

Sosyalist topluluk ülkelerinin geçtikleri yol, kadrolara gösterilen özenin, sosyalizm ve komünizm kuruluşu sorunlarının çözümü için çok büyük bir önemi olduğunu inandırıcı biçimde ortaya koyuyor. Ülkemizde, ekonomik ve toplumsal ilerlemenin en karmaşık sorunlarını çözecek yetekte bir yeni kuşak oluşturan kadrolar yetişmiş bulunuyor. Biz, bu başarıları geliştirerek, sosyalizmin sürekli ileri hareketini hızlandıracak ve Marksist-Leninst ülkelerin utkusunu pekiştireceğiz.

Sınıfsal bağlaşımlar ve politik bloklar

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin, Irak Komünist Partisi MK Politik Büro üyesi Z. HEYRİ, Türkiye Komünist Partisi'nin dergideki temsilcisi K. KERVAN, Şili Komünist Partisi MK üyesi H. FAZIO ve felsefe bilimleri doktoru G. VODOLAZOV'tan (SSCB) oluşan araştırma grubu, kapitalist ülkelerdeki çağdaş sınıf savaşımı koşulları açısından, bu bağlaşımlar konusu üzerinde çalışmalar yapıyordu.

Çalışmalar, genel teorik sorunlar komisyonu tarafından hazırlanmış olan «Leninizm'in stratejik ideleri ve çağımız» konulu araştırma programı gereğince yürütülüyordu.

Araştırma grubuna katılanlar, çağdaş devrimci sürece yeni sosyal güçlerin katılmasına, kapitalist toplumda çeşitli sınıf ve katmanların sosyal-politik etkinliğinin istikrarsız artışına ve savaşımın şimdiki aşamasında sınıflar ve politik partiler arasındaki dengede meydana gelen değişimlere ilişkin bazı tartışmalı sorunlar üzerinde dikkatlerini yoğunlaştırdılar. ⁽¹⁾ Bunlar arasında, kapitalist toplumun sosyal yapısında değişiklikler ve işçi sınıfının hegemonyası sorunu; devrimci süreçte sınıfsal bağlaşımlar dinamikmi; burjuvazinin bir bölümüyle anlaşma olanağı; partiler ve yığın hareketi bağlaşımları gibi sorunlar yer alıyor.

Aşağıda sözkonusu araştırmanın bazı sonuçlarını okuyacaksınız.

«ANTI-HEGEMONYA» GÖRÜŞLERİ ÜSTÜNE

Araştırma grubunu oluşturanlar, kapitalist toplumda orta katmanların ⁽²⁾ yapısında ve durumunda yüzyılımızın son çeyreği içinde meydana

(¹) 1975–1976 yıllarında «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi sayfalarında «İşçi sınıfı ve bağlaşımları» konulu bir uluslararası tartışmaya yer verilmiş ve bu konuda 35 yazı yayımlanmıştı. (Bu yazılar, 1977'de Prag'da «Barış ve Sosyalizm» yayınevi tarafından aynı başlık altında ayrı bir kitap olarak da yayımlandı.) Dergimiz, işçi sınıfı ve bağlaşımları konusuna daha sonra da defalarca değindi (Bak: Özellikle 7. sayı, 1977; 5., 8. ve 11. sayılar 1978; 7. ve 12. sayılar, 1979; 6., 7. ve 8. sayılar, 1980.) Şimdi, sözünü ettiğimiz araştırma grubu, çalışmalarında, işte bu yayımların, halen komünist hareketinde güncel olan bazı sorunların görüşme konusu olarak seçilmesine olanak veren sonuçlarını dikkate alarak çalışmış bulunuyor.

(²) Marksist literatürde «orta katmanlar» için her zaman eşanlamlı bir tanımlama yapılmıyor. Bazı araştırmacılar, bunları yalnız «keat orta katmanları» sayıyor ve buna köylülerle aydınları katmıyorlar. Bizce, nesnel belirtileriyle ne burjuvaziye, ne de işçi sınıfına giren, ikisinin arasında yer alan tüm toplumsal gruplar toplamını «orta katmanlar» terimi kapsamında sayan görüş daha doğrudur. (Bak: «Batı Avrupa

gelen değişiklikleri-tarımda çalışanlar payının azalması; kafa emeği işçilerinin, öncelikle bilimsel-teknik ve mühendis personelin sayısında artış ve etkilerinin büyümesi; kent orta katmanlarının toplumsal yaşamda yeni bir çehre ve rol kazanmaları vb. – gözden geçirdiler. Araştırmacıların kanısınca, bu değişiklikler, bugün, sınıfsal bağlaşmalara ilişkin nice teorik hükümlerin tamamlanmasını ve somutlandırılmasını gerektiriyor. Her şeyden önce işçi sınıfının hegemonyası söz konusu oluyor.

Tarihsel plânda, devrimci süreçte işçi sınıfının hegemonyası fikri, burjuva toplumunda köylülüğün sayıca en büyük sınıf olarak kaldığı koşullarda, Marksizm tarafından ileri sürülmüştü. Toplumsal üretim sistemindeki nesnel durumu dolayısıyla, köylülük, nesnel olarak olgunlaşmış ilerici dönüşümlere doğru ardıcıl bir atılım gösteremiyordu; sınıfsal çıkarlarını başlıbaşına savunma yeteneğinden yoksundu; köylüler arasında egemen olan üretim tarzı onları birbirinden ayırıyor, yalıtıyordu, aralarında ulusal çapta ilişkiler değil, yalnız yerel ilişkiler vardı, hiç bir politik örgütleri de yoktu. (3) Bugün kapitalist dünyada köylüler sayıca bir hayli azalmış durumdadır. Artık köylünün çehresi de değişiyor. Öyle ki, onu artık haklarını savunmak için örgütler meydana getiren, çağdaş teknik araçlarla uğraşan, öğrenim yapan vb. işçiler olarak görüyoruz. Bundan da şu kuşku doğuyor: Bugün, bu sosyal katmana karşı işçi sınıfının hegemonyası sorunu, devrimci süreç bakımından o eski büyük önemini korumakta mıdır?

Doğal olarak, tümel plânda ve görünen perspektifle böyle bir kuşkuya yer olmadığını söyleyebiliriz. Birçok ülkede, köylülük, ya eskisi gibi aktif nüfusun çoğunluğunu oluşturuyor, ya da sayıca işçi sınıfından sonra gelen yığınsal emekçiler katmanını olarak kalıyor. Bu böyle olsa da, işçi sınıfının hegemonyası sorunu irdelenirken, birçok ülkede köylülerin sayıca bir hayli azalmakta olduğu gözden uzak tutulamaz.

Ne var ki, köylülerin sınıf savaşımındaki rolü hiç de sayıca azalmalarıyla oranlı bir düşüş göstermiyor. Üstelik, çağdaş koşullarda bu rol yeni bir nitelik kazanıyor. Köylülüğün sosyal rolündeki başlıca değişme, bütünüyle, anti-feodal, anti-latifundist bir güç olmaktan çıkarak daha öte anti-tekelci bir güç haline gelmesinde kendini gösteriyor. Bu da, tarım üretiminin tekelci sermayeye daha fazla bağlı kılınmasından, kentin köyü dolaylı ve dolaysız sömürmesinin – büyük sermayenin denetimindeki kredi, teknik araç ve yapay gübre sağlama, tarım ürünleri pazarlama ve sürümü sistemiyle vb. – hızlanmasından ileri geliyor. Köylü hareketindeki nitel yeni doğrultu, işçi sınıfının anti-tekelci savaşımında hegemon rolünü kanıtlama olanaklarını genişletiyor. Araştırmacıların kanısınca, işçiler ile köylülerin

ve çağdaş dünya», c. 1, Moskova, 1979, s. 274.) Nitekim, V. İ. Lenin «üç temel grubun, sınıfın – sömürenler, sömürülenler, aradakiler – varlığını» saptamak suretiyle, kapitalist toplumun sınıfsal yapısını bu açıdan karakterize ediyor. (V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 39, s. 453.)

(3) K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 8, s. 207–208.

bağlaşması, köylülerin nicel durumu bir yana, toplumsal-ekonomik yaşamdaki özel rolleri gereğince, bugün de, tekellere karşı savaşımında başarısının önemli koşulu olarak kalıyor.

İşçi sınıfının hegemonyası sorunu, köylü nüfusu ağır basan ülkelerde bile, hiç bir zaman sadece işçi-köylü bağlaşıklığı çerçevesinde sınırlı kalmış değildir; bugün bu sorun, kentte olduğu gibi, köyde de, bütün devrimci hareketi, bu hareketin her aşamasında, ulusal kurtuluşçu, anti-faşist, anti-tekelci, anti-empyralist, burjuva-demokratik vb. karakterler aldığı her ahvalde, hertürlü karşılıklı bağıntılarıyla birlikte tüm bu hareketi kapsamaktadır. Ancak hegemonya sorununun somut içeriği, harekete potansiyel olarak katılan ve işçi sınıfında kendileri için en büyük gücü ve doğal partnörünü bulan katmanların sosyal bileşimi bakımından, değişmez olarak kalmıyor. Çağdaş kapitalizmin gelişmesiyle, hele «köylüsüzleşme» süreçlerinin çok hızlı olduğu yerlerde, bu sorunun ağırlık noktası değişiyor, çünkü kapitalist toplumda politik yaşamın yönünü ve seyrini belirlemede kentin önemi artıyor, dolayısıyla devrimci sürecin akışı da hızlanıyor. Sosyal plânda ise, kent, yalnız işçi yığınlarının değil, aynı zamanda birçok ülkede köylülükten sayıca daha kabarık olan ara katmanların yoğunlaşma yeri oluyor.

H. Fazio şunları belirtti: «Kent orta katmanlarının sayısı ve sosyal-politik rolü çok büyük ölçüde arttı. Bu katmanlar, proletaryadan yana bağlaşıklar kazanma politikasında daha gerekli öge oluyorlar. Ne ki, Şili gibi ülkelerde, işçi-köylü birliği, bütün önemini korumakla beraber, yaratılan bağlaşıklığın salt kendi başına çekirdeği olamaz, çünkü işçi sınıfı yalnız köylülükle değil, aynı zamanda kent orta katmanları ve yarı-proleterlerle karşılıklı anlaşma olanakları aramak zorundadır. Nitekim, «Bazı dünkü yargılar» diyor L. Corvalan yoldaş, bugün kullanılamaz veya her yerde aynı biçimde uygulanamaz. Örneğin, işçi-köylü bağlaşıklığı sorunu, bir Meksika'da, diyelim ki Birleşik Amerika'da, İspanya'da, Fransa'da ele alındığı biçimde ileri sürülemez ... Marksizm-Leninizm'in özü, çeşitli formüllerde değil, bunların içeriğindedir. Çağdaş koşullarda, işçi sınıfı, adalet ve sosyal ilerleme savaşımına çekilebilecek olan toplumsal katmanlarla bağlaşımaya girmek zorunluğuyula karşı karşıya geliyor.»⁽⁴⁾

Orta katmanlar özdeş değildir. İşçilerden sayılmıyan, ama ücretli emekle yaşamlarını kazanan nice kişiler, öte yandan aydınlar ve üniversiteliler de belirli bir devrimci potansiyel oluşturuyorlar. Küba ve Nikaragua deneyimleri de bunu gösteriyor.»

Araştırma grubu üyeleri, kafa emeği işçilerinin, aydınların, teknik uzmanların ve hizmet personelinin sayıca artmakta olmasından, çağdaş Marksizm eleştiricilerinin, devrimci harekette hegemon olarak işçi sınıfının nesnel durumunu kuşkulu göstermek üzere yararlandıkları diğer birtakım

(4) «Boletín del Exterior», № 37, 1979, pag. 40-41.

gerekçeler çıkardıklarını belirttiler. Bu eleştiriciler, temsilcileri çokluk işçilerden daha öğrenimli olan bir sosyal gruba karşı hegemonyanın sözkonusu olup olamayacağını soruyorlar. Ayrıca da, kafa emeği işçilerinin ve ötekilerin, köylülerden farklı olarak özel iyelik sahibi olmadıkları, ücretli işçiler oldukları için, sosyalizme doğru «götürülme»lerine gerek olmadığını, sosyalizme kendiliğinden yönelmiş bulunduklarını söylüyorlar. Sonra, yüzyılımızın son çeyreği içinde, orta katmanlarda işçi sınıfına kıyasla daha büyük bir etkinlik görüldüğünü ileri sürüyorlar. Buna dayanarak da, tekelci kapitalizme muhalefet eden diğer güçler ile işçi sınıfı arasında devrimci potansiyel bakımından bir «eşitleme» olduğu sonucunu çıkarıyor ve bu nedenle güya artık proletaryayı öncü güç saymanın temeli olmadığını, ancak tekelci burjuvaziye karşı duran sınıfların ortak cephesini yaratmaktan söz etmenin daha akıl kârı olacağını savlıyorlar.

Çağdaş koşullarda orta katmanlardan birçok kesimin devrimci potansiyelinin büyüdüğü söz götürmez. Bu hem ekonomide, hem de politik savaşımında kendini gösteren önemli ve eylemi sürekli olan eğilimlerden biridir. Özcesi, orta katmanlardan kabarık bir yığının tekelci sermayeye karşı muhalefetine görülen artışı küçümsemek doğru olmaz.

Ne var ki, tekelci sermayenin topyekûn egemenliğine karşı kapitalist toplumun çeşitli katmanlarından gelen protestonun yükselmekte olması, işçi sınıfının, anti-tekelci savaşımında ve devrimci harekette başlıca sosyal-politik güç ve hegemon olma nesnel durumunu hiç de sarsmıyor. Gerçekler ve kanıtlar, işçi sınıfının şimdiye dek hiç bir zaman bugünkü kadar örgütlü ve güçlü olmadığını gösteriyor. Öyle ki, anti-tekelci savaşımın başarısı, devrimin yazgısı, kesinlikle onun politik konum ve eylemlerine bağlıdır. Sınıfsal savaşımında işçi sınıfının hegemon rolü gerçekleştirilmedikçe, sosyalizmden ciddi olarak söz edilemez.

Nesnel açıdan, işçi sınıfına özgü hegemon rolü ve bu rolün gerçekleştirilmesi bir ve aynı şey değildir. İkincisi birçok etkene bağlıdır. Bu etkenler arasında, reformist düşüncelerin yerini devrimci düşüncelerin almasının, sınıfsal benliğinin bilincine varmanın, bilimsel, Marksist-Leninist dünya görüşünü benimsemenin çözücü, belirleyici bir önemi vardır. Devrimci psikoloji ve düşünceler, işçi sınıfının kendisinde ve kapitalist toplumun diğer sınıf ve katmanlarında düzensiz bir biçimde geliyor. Öyle ki, proleter olmayan katmanların da devrimci girişimler göstermeleri tamamen olasıdır. Anti-tekelci savaşıma katılan diğer katmanların pasif, hareketsiz, girişimsiz kalmalarını öngören bir öncü sınıf rolü anlayışının gerçek devrimci konumla hiç bir ilişkisi yoktur.

Kafa emeği işçilerinin, aydınların ve hizmet personelinin toplumsal-politik rolünün artması da işçi sınıfının hegemonyasına karşı her hangi bir «meydan okuma» oluşturmuyor. Bu katmanlar, kapitalist toplumda geleneksel ara katman (hem de gitgide daha çok ayrılaşan ara kat-

man) niteliklerini koruyarak değil, ancak çağdaş işçi sınıfı içine girdikleri ve bu yeni sosyal durumlarını kavradıkları zaman, sosyalist emel ve atımların iletkenleri olabilirler. İşçi sınıfıyla yakınlaşma (nesnel ve öznel), onun çıkarlarını ve ideolojisini benimseme, devrimci dönüşümlerde kafa emeği işçilerinin rolünü artırıyor.

Z. Heyri şöyle dedi: «Proletaryanın kendi hegemon (öncü) rolünü gerçekleştirmesi sorunu, işçi sınıfının güçlü partilere sahip olduğu gelişmiş kapitalist ülkelerde de kolay ve basit değildir. Ama bu sorun, proletaryanın daha zayıf olduğu gelişme halindeki ülkelerde kat kat daha karmaşık ve zordur. Bazan, bu gibi koşullarda, Komünist Partisinin, ülkesindeki ilerici güçlerin hareketine katılması ve pek fazla istemlerde bulunmadan, bu hareket içinde elinden geleni yapması gerektiğini söylüyorlar.

Doğal olarak, işbirliği zorunludur; emperyalizme karşı ardıcıl bir savaşım verdikleri sürece, biçimsel olarak bir blok veya koalisyon hükümeti oluşturmaları bile, devrimci küçük-burjuva hükümetini veya yurtsever düşünceli burjuva hükümetini desteklemenin önemi vardır. Ama bağlaşıklarımızın sınıfsal dar görüşlülük, sistemsizlik ve tutarsızlığına karşı savaşım hakkını hiç bir ahvalde feda etmeye gelmez, sınıfsal hegemonya ve politik yönetmenlik için savaşıma ara vermek doğru olmaz. Partimizin Arap Sosyalist Partisi (Baas) ile 10 yıllık (1968–1978) politik bağlaşıklık deneyimi, rejimle işbirliği deneyimi, iş sosyalizmin temel hedef ve sorunlarını gerçekleştirmeye dayandığı zaman, burjuva partisi şöyle dursun, küçük-burjuva partisiyle – bağlaşımda ve hükümette egemen durumda olduğu takdirde – komünist partisi arasında artık hiç bir politik bağlaşımanın sürdürülemeyeceğini bir kez daha göstermiş bulunuyor.

Gerçek odur ki, sınıfsal savaşımda işçi sınıfı tarafından gerçekleştirilen öncülük rolü, halkın devrimci gücünün gelişmesine kaynak oluyor. Bağlaşımda ikincil, yalıtılmış durumda olma rolü ve özellikle kendi bağımsız politik doğrultusunu yitirme, partinin zayıflamasına, politik bolkun devrimci niteliğinin körelmesine, son çözümde de, Mısır'da ve aynı zamanda Irak'ta olduğu gibi, devrimin tümüyle duraklamasına ve giderek gerilemesine yol açıyor.»

STRATEJİ «BÜYÜK BİLMECE»Sİ

Çağdaş devrimci sürece orta katmanlardan yeni sosyal güçlerin katılması, işçi sınıfının nesnel olarak kendisine özgü hegemon rolünü gerçekleştirmesine ilişkin birçok sorun ortaya koyuyor. Bu sorunların en önemlisi orta katmanlarla sağlam ve sürekli bir bağlaşıma ulaşma olanağıdır. Bu sorunun çözülmesinde, işçi sınıfı ile orta katmanların çıkarlarında ortaklığın yanısıra, konumlarında önemli ayrımların da bulunmasından ileri gelen epeyce güç teorik sorunlar da vardır. Bununla ilgili olarak da, bazan, bağlaşma stratejisinin «büyük bilmece»si adı verilen sorun ortaya

çıkılmaktadır. Bu işin özü şudur: Orta katmanlar, tekellerden baskı görmektedir ve bundan ötürü anti-tekелci ve genel demokratik istemler temeli üzerinde proletarya ile beraber hareket edebilirler. Ama bu bağlaşmanın geleceğı nedir? Genel demokratik ödevlerin çözümünden sonra da bu bağlaşma yaşıatılabilecek midir?

Bu geleceğı kestirebilmek kolay değildir. Son çözümde, üretim araçları üzerindeki özel iyeliğın kaldırılmasını öngören sosyalist programın ardıcıl biçimde uygulanması sorunu ortaya atıldığı zaman, orta katmanlar ikircim gösteriyorlar. Sonra, olayların gelişmesi toplumu sosyalizm için dolaysız savaşımın eşığıne getirdiğı zaman, o sonuç belirleyici kritik dönemde, işçi sınıfı bu katmanlara karşı ne gibi bir hareket hattı seçecektir. Bu sorunun yanıtı yalnız gelecek bakımından önemli değildir. Bağlaşmanın sağlamlığı büyük ölçüde gelecek bakımından açıklığa da bağlıdır.

Doğal olarak, devrimci sürecin bir safhasından ötekine geçiş dolayısıyla sınıfsal güçlerin yeniden gruplaşması kaçınılmaz bir şeydir. Ve kimileri, işte bu koşullarda, yalnız safların yeniden oluşturulması değil, aynı zamanda düne kadarki bağlaşık olan orta katmanlarla kesin bir kavgaya girişmek gerekeceğini söylüyorlar. Bugün bağlaşık, yarın düşman. Devrimin mantığı böyledir, diyorlar. Ama sormak gerek: Gelecekte iş buraya varacağına göre, orta katmanlar bugün proletarya ile bağlaşmaya razı olacaklar mıdır?

Kimi zaman, sosyalizm kurulurken küçük mal üretiminin, özel iyeliğın, rekabetin vb. korunması öngörölmek suretiyle bu güçlükten çıkılabileceğini düşünenler oluyor. Böyle bir durum, işçi sınıfının ve bağlaşıklarının üstün gelmelerinden sonra, bir süre için, olanaklıdır, ama bunu sürekli bir perspektif olarak düşünmek hayal olur.

Peki ama, bu «bilmece» nasıl çözülmeli? Devrimci olanakları anti-tekелci savaşım döneminde tükenen bir geçici bağlaşık mıdır sadece orta katmanlar?

K. Marks «Feuerbach üzerine tezler»inde, durum ve koşulları değiştirirken, insanların, bir yandan kendilerini de değiştirdiklerini, devrimci pratik seyrinde insanlar tarafından sosyal ortamın değiştirilmesi sürecinin aynı zamanda kendilerinin değişmeleri süreci olduğunu belirtiyor. ⁽⁵⁾ Bu hüküm sözü geçen «bilmece»nin metodolojik anahtarıdır. Sosyal katmanlar ve zümreler, devrime belirli bir nitelikte girdikleri halde, bu devrim seyrinde kendi sosyal varoluş ve yaşamlarını, kendi kendilerini değiştiriyorlar. İşin başındaki nitel durumlarından gitgide daha büyük ölçüde uzaklaşıyorlar. Orta katmanlar, işçi sınıfı ile bağlaşma halinde, tekелci kapitalizmin egemenliğini yıkarak yeni sosyal ilişkiler sisteminin yaratılmasına katılacak, ve bu yeni sistemin içinde kendi statüleri, durumları, iç nitelikleri değişecektir. Yeni toplumda orta katmanlardan gelenler yığınının önünde ilkel olarak yeni perspektifler açılmaktadır.

Bu orta katmanların kendi içlerinde bir ayrışma olmasını ve sosyalist dönüşümleri kabul etmeyen bir bölümünün bağlaşmadan çıkmalarını, bundan ayrılmalarını dışlamaz, bunu öngörür. Buna karşılık, orta katmanların en önemli bölümü, anti-tekelci savaşımın yarı yolda kalmasında yarar gören güçlerin ekonomik, politik ve tinsel etki ve vesayetinden kurtulabilir ve başlı başına tarihsel yaratıcılığa girişme düzeyine yükselebilir. Böylelikle anti-tekelci güçler bağlaşıklığı, orta katmanların büyük sermayenin sömürsünden ve sosyal ezgiden kurtarılmasının biricik aracı olarak belirten sosyalist devrim safhası içinde daha öte bir gelişme gösterecektir. Araştırma grubunu oluşturanların kanısınca, anti-tekelci dönüşümlerden sosyalist dönüşümlere geçiş görüşü, ancak orta katmanlarda yalnız nesnel nedenlerin zoruyla değil, oluşmasında nice geçici önlemlerin ve bu katmanlara verilen ödünlerin rol oynadığı değişimler ve ayrışmalar dikkate alınarak saptanabilir.

G. Vodolazov şunu belirtti: «Bu konuda, Rusya'da, 1917 yılında devrimci proletaryanın orta köylülüğe karşı uyguladığı strateji dikkate değer. Lenin şöyle der: «Proletarya, sosyalizmin utkuya ulaşmasını gözeterek, bu geçici önlemleri seçmede, küçük emekçilere ve sömürülen köylülere *ödün vermek* zorundadır.»⁽⁶⁾ Bilindiği gibi, Ekim Devrimi sırasında, bolşevikler, köylülerin ısrarla istedikleri bir burjuva-demokratik önlem olan topraktan eşit yararlanma önerisini kabul ettiler ve proletarya partisinin bununla razı olmadığını açıkladılar.⁽⁷⁾ Bunu yaparken, Bolşevikler, sosyalist dönüşümlerin yeğlenmeye değer olduğunu köylülere ancak pratiğin, pratik deneyimin gösterebileceği düşüncesinden yola çıkıyorlardı. Ve Lenin şöyle diyordu: «Biz orta köylülerin mallarına hiç de elkoymak istemiyoruz ... *Orta köylülere hiç bir zorlamlı uygulamasından yana değiliz.*»⁽⁸⁾

Ekim Devrimi deneyimi, İkinci Enternasyonal reformist önderlerinin ileri sürdükleri tezin, yani «emekçiler ve sömürülenler çoğunluğunun, sözde, kapitalist kölelik koşulları içinde, burjuvazinin ezgisi altında ... kendinde açık bir sosyalist bilinci, kesin sosyalist inanç ve karakterini oluşturabileceği, bu yetenekte olduğu»⁽⁹⁾ tezinin tutarsızlığını ortaya koydu. Deneyim, bundan başka, proleter olmayan emekçi yığınlarının, işçi sınıfıyla bağlaşma kurarak ve bu sınıfın yardımıyla, devrimci dönüşümler içinde hayallerden kurtulabileceklerini ve «değişebilecekleri»ni gösterdi.⁽¹⁰⁾

Sosyalist devrimin gelişmesi boyunca, işçi sınıfı ile tüm öteki emekçiler yığını (kapitalist toplumun önceki orta katmanları) arasında gitgide artan

(5) K. Marks ve F. Engels, *Yapıtlar*, c. 3, s. 2.

(6) V. İ. Lenin, *Tüm yapıtlar*, c. 35, s. 103.

(7) V. İ. Lenin, *Tüm yapıtlar*, c. 35, s. 102–104.

(8) V. İ. Lenin, *Tüm yapıtlar*, c. 38, s. 137–194.

(9) V. İ. Lenin, *Tüm yapıtlar*, c. 41, s. 186.

(10) Agy.

bir yakınlaşma görölüyordu. Böylelikle, devrimin sosyal temeli daralmıyor, genişliyordu.»

Araştırma grubuna katılanlar, aynı zamanda, işçi sınıfı ile orta katmanlar arasında, özellikle doğru bir yaklaşımla dikkate alınmadığı takdirde, sertleşmesi devrimci sürecin seyrine olumsuz biçimde yansiyabilecek belirli çelişkilerin de varolduğunu belirttiler.

H. Fazio şöyle dedi: «Şili'de Halk Birliği hükümeti döneminde, devrim güçleri ile karşı-devrim güçleri arasında en çetin çatışmalardan biri orta katmanlar sorunu üzerinde başgösterdi ve alıp yürüdü. Bu katmanların bir bölümü işçi sınıfı çevresinde birleşti, ama başlangıçta göreceli olarak tarafsız davranan çoğunluğu, son çözümde karşı-devrimcilerden yana geçti. Halk Birliği çevresinde bazı yetkililer, bu olguyu çözümlemeye çalışarak, orta katmanların, uygulanan köklü dönüşümler konusunda içerik bakımından kötü bir fikir edindikleri takdirde, eninde sonunda çoğunluğuyla kaçınılmaz olarak gericilikten yana geçtikleri düşüncesiyle, başka bir şey beklenemeyeceği sonucuna vardılar. Ama bu sonuç çıkarma doğru değildir. Orta katmanların önemli bir bölümünün yaşam koşulları birçok bakımdan işçilerin yaşam koşullarının benzeridir, giderek kimi ahvalde daha da kötüdür, ve bunlar kendi sorunlarının reel çözümünü ancak işçi sınıfıyla birlikte bulabilirler. Küçük burjuvaziye gelince, işçi sınıfı ile belirli çelişkilerinin varlığına karşın, esas olarak yine de tekellerle çelişkileri ön plânda kalmaktadır. Ve bu da, küçük burjuvazinin, anti-tekelci savaşında proletarya ile karşılıklı bir anlaşmaya varması nesnel olanağını yaratmaktadır.

Partimizin yenilgiden çıkardığı derslerden biri, 1970 utkusuna ulaşırken sağlanmış olana kıyasla çok daha geniş bir bağlaşıklık yaratmak üzere çalışmanın zorunlu olduğu sonucudur. Bu yaklaşım, yalnız diktatörlük rejimine son verilmesine, bu en önemli sorunumuza uygun düşünmekle kalmıyor, aynı zamanda Şili toplumu içinde, tüm demokratik güçlerin katılımını gerektiren kesintisiz bir süreç gibi değişimlerin zorunlu olduğu görüşümüzle de birleşiyor. L. Corvalan yoldaş şöyle diyor: «Bize, sırf yarın kendilerinden nasıl kurtulacağımızı düşünmek için bugün bağlaşıklar aramaktan daha yanbacı bir şey olamaz.»⁽¹¹⁾

BURJUVA-PROLETARYA KOALİSYONLARI ÜSTÜNE

Tekellerin entrikalarına, faşizm tehlikesine, emperyalist müdahale vb. tehlikelerine karşı, burjuvazinin bazı katmanları ile uzlaşmalara girmek, Lenin'in geçici, kararsız ve zayıf bağlaşıkların bile küçümsenmemesi öğütleriyle çelişmez. Ulusal-politik ve ekonomik kurtuluş sorunlarının henüz

(11) «Boletín del Exterior», № 37, 1979, pag. 32.

sonuna dek çözülmemiş olduğu Lâtin Amerika'da, Asya ve Afrika ülkelerindeki devrimci süreçlerde, ulusal burjuvazinin belirli çevreleri, yabancı emperyalistlerle ve kendi ülkelerinin en büyük finans-tekel kodamanlarıyla savaşında ilerici güçler olarak kendilerini gösteriyorlar. Ve bu da işçi sınıfının ulusal burjuvazi konusundaki konumlarına elbette yansımaktadır.

K. Kervan şöyle dedi: «Türkiye'de tekелci çevreler şimdi devlet erkini tamamen ellerine geçirmeye ve devlet-tekel kapitalizmine doğru bir sıçrama yapmaya çalışıyorlar. Bunun seçeneği bir ilerici demokratik devrim olabilir, ve böyle bir gelişme bizim ülkemizde sosyalizme yol açabilir.

Türkiye'de, sınıf savaşımı genel anlamı içinde, yabancı sermayeye karşı, halkımızın yeni — sömürgecilik yöntemleriyle sömürülmesine karşı, aynı zamanda şimdiki hükümetin baskı politikasına karşı eylemlerin büyük bir önemi vardır. Yabancı sermaye ile birleşme halindeki gerici güçlere karşı koyacak olan ulusal demokratik cepheye girebilecek sosyal güçler yelpazesi bizde bir hayli geniştir. Bu cepheye, tekellerle ilişkisi olmiyan bir bölüm burjuvazi de katılabilir.

Türkiye'de, özellikle, her şeyden önce orta katmanlara ve aynı zamanda tekeli olmiyan büyük ve orta burjuvaziye dayanan Cumhuriyet Halk Partisi, bugünkü hükümetin baskı politikasına karşı çıkıyor. Bu partinin yönetimi, emperyalizmin ve işbirlikçi tekeli burjuvazinin politikasını tutan sağcılarının elinde olsa da, CHP'nin sıra üyeleri arasında demokratik düşünce ve eğilimler güçlüdür. Üstelik, CHP içinde, henüz açıkça belirli bir politik doğrultusu olmiyan, ama birçok anti-faşist ve anti-emperyalist istekler ileri sürmekte olan bir «sol kanat» vardır. Bu «sol kanat»ın, şimdiki rejimi alaşağı etmeye çalışan güçlerden yana kazanılması olanaklıdır.»

H. Fazio şunu belirtti: «Bizimki gibi bir ülkede burjuvazi içinde çok keskin bir ayrımlaşma oluyor. Bu ayrımlaşmada en büyük ekonomik güce sahip olan en esaslı zümresi, yani finans sermaye, tekeli sermaye oluşuyor. Bu sermayenin konumlarının sağlamlaşması, yalnız proletaryanın ve diğer ücretle çalışan emekçilerin değil, aynı zamanda orta ve küçük burjuvazinin belirli zümrelerinin sömürülmesi ve köleleştirilmesi anlamına geliyor. Bu köleleştirme de çeşitli kanallardan gerçekleştiriliyor. Bu gibi koşullarda, demokratik devrim, her şeyden önce finans sermaye ile savaşımı gerektiren anti-emperyalist ve anti-oligarşik bir karakter taşıyor. Yerli finans sermaye, emperyalizmle sınıksız ilişkili değil, aynı zamanda ona bağımlıdır. Bu hiç de yerli sermayenin kendi «çehre»sini ve görece bağımsızlığını yitirdiği anlamına gelmez. Yerli ve yabancı tekeli sermayenin birleşmesi ve bunun sonucu olarak emperyalizmin ülkenin yaşamında gitgide daha büyük ölçüde «iç» etkene dönüşmesi faşizmin sınıfsal temelini oluşturuyor.

Burjuvazinin ayrımlaşması, yerli ve yabancı sermaye arasındaki bağlaşmayı sürdürme temeline dayanan erk mekanizmasının doğurduğu çeliş-

kiler, bir bölüm burjuva güçlerinin tekelci ve emperyalist sermaye ile savaşıma katılmaları için reel bir taban yaratıyor. Bu güçlerle geniş ölçüde bağlaşma olanağı, yalnız bir ülke çerçevesinde (Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin Somoza'ya karşı savaşıma burjuva katmanlarını da çekebildiği Nikaragua deneyimi örneğiyle) değil, bir yandan da bölgesel düzeyde (Lâtin Amerika devletlerinde çoğu burjuva hükümetleri emperyalizmin müdahale yeltenişlerine karşı direniyorlar) bir kez daha doğrulanmış bulunuyor. Olgular ve gerçekler, 1975 yılında Havana'da yapılan Lâtin Amerika ve Karaipier Bölgesi Ülkeleri Komünist Partileri Danışma Toplantısı'nın vardığı sonucun, yani bir dizi demokratik ve anti-emperyalist eylemlere halk güçlerinin yanısıra Lâtin Amerika burjuvazisinin belirli kesimlerinin de katılabileceği çıkarımının doğruluğunu ortaya koyuyor. Şu var ki, Havana Bildirisi'nde belirtildiği gibi, böyle bir karşılıklı anlaşma «hiç bir zaman ana bağlaşıklığın, yani işçiler, köylüler, emekçiler ve orta katmanlar arasındaki bağlaşıklığın zararına, aynı zamanda proletaryanın sınıfsal bağımsızlığı zararına konjonktürel uzlaşmalar gözetilerek yapılmamalıdır.»⁽¹²⁾

Araştırma gurubuna katılanlar şunlar vurguladılar: İşçi sınıfı ile burjuvazinin «ortak ulusal çıkarlar» için, örneğin ekonomik bunalımın ve zararlarının giderilmesi için işbirliği yapmalarını reformistler de istiyorlar. İşçi sınıfı bunalımın baskısının azalmasından elbette yarar umar. Ama işin özü ve önemli yanı, bunalımdan nasıl, tekellerin çıkarlarına dokunulmadan, işçi sınıfının ve emekçilerin sırtından mı (ücretlerin dondurulması, sıkı tasarruflar rejimi, grevlerin yasaklanması vb.), yoksa tamamiyle bunalımdan sorumlu olan sınıfın, yani tekelci burjuvazinin kazançları ve ayrıcalıkları hesabına mı çıkılacağıdır?

Bir başka deyişle, ulusun bunalımdan kurtarılması dedikleri şeyin devlet-tekeli kapitalizminin konumlarını sağlamlaştırmakla karıştırılmaması gerekir. İtalyan Komünist Partisi Başkanı L. Longo şöyle diyordu: «Ortaya çıkıp da 'Haydi önce bunalımla başa çıkalım, ondan sonra ötesini düşünelim' demek yetmez. Bu bunalımın hangi amaçlarla, ne gibi bir gelecek için ve nasıl giderileceği iyice açıklanmalıdır. Emekçiler, bunalım tüneline girdikten sonra, ... her şeye yeniden başlamak için eski yetkililerle karşılaşmıyacağımızdan emin olmak istiyorlar.»⁽¹³⁾ Bunalımın ve sonuçlarının giderilmesi, emekçilerin ve tekelci burjuvazinin çıkarlarının bağdaşması için her hangi bir ortam yaratmıyor. Tersine, aralarındaki uzlaşmaz çelişki daha da sertleşiyor.

G. Vodolazov şöyle dedi: «Bazan, gelişmiş kapitalizm koşullarında, işçilerin ve bir bölüm burjuvazinin isteklerinin her nasılsa bağdaştırılacağı

⁽¹²⁾ «Lâtin Amerika, emperyalizme karşı, ulusal bağımsızlık, demokrasi, halk gönenci, barış ve sosyalizm savaşımında». M., 1975, s. 43.

⁽¹³⁾ «L'Unita», 20 Ekim 1976.

bir koalisyona gidilmesi, bankaları ve büyük sanayi kollarını kamulaştırma önlemleri gibi zorunlu ve önemli gerekçelerle temellendirilmek isteniyor. Bu gibi önlemler, teorik plânda, Lenin'in sözünü ettiği «sosyalizme doğru adımlar» olarak irdeleniyor. Ama yaşam, burjuva-proletarya koalisyonuyla sosyalizme doğru adımlar atılması ümitlerinin, hem teorik, hem pratik açıdan tutarsız olduğunu gösteriyor.

Bir kere, kamulaştırma gibi önlemlerin sosyal içeriğini erkin tutum ve konumları belirler. Lenin'in işaret ettiği gibi, böyle önlemler, ancak bir önemli koşulla, bir «devrimci-demokratik devlet»in meydana gelmesi halinde, sosyalizme doğru adımlar atılması anlamına gelebilir. ⁽¹⁴⁾ Burjuva devletinde ise, böyle önlemler, diğer sermaye yoğunlaşması ve merkezileşmesi biçimleri gibi, sosyalizme götüren adımlar değildir. Sosyalizme doğru adımlar ile kapitalizmde yeni düzenin maddi önkoşulları birikimini bir tutmanın yeri yoktur. Kaldı ki, bu gibi önkoşullar nesnel olarak artık olgunlaşmıştır. İşçiler ile burjuvazinin çıkarları bu alanda doğrudan doğruya karşıttır, çünkü işçi sınıfı, sermayenin konumlarını güçlendirmeyi değil, sarsmayı öngören kamulaştırmadan, bu nitelikte «devletleştirme»den yanadır.

PARTİLERİN BAĞLAŞMASI VE YİĞİNLERİN RADİKALLEŞMESİ

Çağdaş kapitalist toplumda, bu toplumun gelişmiş ve bir hayli ayrımlaşmış yapısı nedeniyle, politik partilerin pratik olarak halkın bütün katmanlarını etkileri kapsamına almış olmalarından ötürü, sınıfsal bağlaşma ilkeleri bir yere kadar politik partiler koalisyonları ve blokları sistemiyle gerçekleştiriliyor. Sınıf güçlerinin bağlaşması, hem partiler arasında politik anlaşmalar niteliği almadan, yığınların yürüttükleri dolaysız savaşımında, hem de toplumsal, sendikal ve benzeri örgütlerin eylemleri içinde sağlanıyor. Ama asıl politik partilerin blokları ve bağlaşmalarıdır ki, yığınların çekişlerinde uyum sağlamakta, birleşik yığınsal eylemlere ayrı bir dayanıklılık kazandırmaktadır ve gelişme perspektifi sağlamaktadır.

Araştırmacılara göre, politik bloklar, partiler düzeyinde dolaysız sınıfsal bağlaşmalar izdüşümü değildir. Çoğu politik partiler, nesnel olarak belirli sınıfsal çıkarları dile getirdikleri için, görünüşte «tüm ulus»un, «tüm halk»ın partileriymiş gibi hareket etmeye çalışıyorlar. Karakter bakımından bir burjuva partisinin arkasından bir hayli kabarık emekçi yığınlarının, hem de yalnız orta katmanlardan değil, işçi sınıfından olanların da, yürüdüğü haller o kadar ender değildir. Burjuva-merkezi ve reformist partilerin sınıfsal iç nitelikleri ile dayandıkları sosyal tabanın önemli bir bölümünün ve seçmenlerinin nesnel çıkarları arasındaki bu çelişki dikkate

(14) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 34, s. 191.

alınmak gerekir. Bu çelişkinin küçümsenmesi, anti-tekelci eylemler yolunda ciddi bir engel yaratabilecek olan sekterce önyargıları besler.

Reformist partilerle ve bazı burjuva partileriyle politik bloklar sorununun, geçici politik durumlar değil, anti-emperyalist savaşımın geniş anlamı açısından bu blokların sınıfsal içeriği dikkate alınacak olursa, iki esas yanı vardır: Orta katmanlarla eylem birliğinin ve öte yanda da işçi sınıfının kendi birliğinin sağlanması. Bundan ötürü, politik bağlaşma, sınıf savaşımının şu veya bu safhasında durumun gerektirdiği ve geçici bir zaman yararlanmanın günah olmadığı bir mutlu rastlantı değildir. Bu bir gerçeklik, sınıf çıkarları arasında uygunluğun dikte ettiği, anti-tekelci savaşımın çeşitli sınıf ve katmanlar, hareketler ve akımlar arasında birleşme nesnel gereksiniminin ifadesi olan bir zorunluktur.

Toplumda değişik sınıfsal konumları veya işçi hareketinde çeşitli akımları temsil eden partiler arasında politikayla ilgili pratik sorunlar üzerinde uzlaşmalar, ideolojik alanı kapsamıyor, çünkü bu gibi uzlaşmalar, partinin kendi sınıfına ilişkin davranışında bir değişmeyle, yürüttüğü savaşımın amaçlarından vazgeçme vb.. gibi bir şeyle bağlı değildir. Ne var ki, komünistler için, bu öyle «desteğe karşı destek» ilkesi üzere gelişigüzel kurulmuş pragmatik bir alışveriş de değildir. Partiler arasında politik bağlaşmayı değerlendirmede, bir yandan belirli bir durumda en gerici toplumsal-politik güçlerle savaşımında yeni konumlar elde edilmesi (ya da elde edilmiş olanların savunulması), öte yandan yığınların aydınlatılması, örgütlenmesi, eğitilmesi, daha radikal davranışlara yöneltilmesi en isabetli ölçüler olabilir. Çoğu durumda uyumlanması zor olan bu iki sorun, bağlaşma çerçevesi içinde birliği ve savaşımı diyalektik olarak bağdaştırma ilkesine dayanılarak çözülebilir.

Sınıfsal bağlaşıklıkların gelişmesi kerte kerte, aşama aşama olur. Bazan, partilerin bağlaşımları sonucu olarak, aralarından yalnız birinin etkisinin birden arttığı görülür. Bu her zaman hataların, bağlaşmada karşı yanı yanlış değerlendirmenin sonucu değildir. Kimi zaman, sol, demokratik güçler arasında bağlaşmanın gelişmesinde, yığınların daha keskin davranışlara yönelmesinde belirli bir yasallık kendini gösterir. Örneğin, sola yönelme başladığı zaman, büyük bir seçmen yığınının çokluk sol cephenin ılımlı güçlerinin konumlarına geçmesinde hiç de şaşılacak bir şey yoktur. Yığınların derhal bu cephenin devrimci kanadına geçtikleri bir hayli daha seyrek görülüyor. Lenin'in belirttiği gibi, yığınların şeydeman'cılardan (yani burjuva ve burjuvaziyle işbirliği yapan partilerden) yüz çevirerek devrimden yana geçmeleri bir kural olarak «ara istasyonlar» üzerinden oluyor. ⁽¹⁵⁾

Sınıfsal bağlaşımlar politikası çeşitli politik güçlere ayrımlı yaklaşım

(15) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 41, s. 50–74.

gerektiriyor. ⁽¹⁶⁾ Yukarıda belirttiğimiz politik bloklar biçiminden başka, devrimci parti ile reformist parti arasında anlaşmaya varılabilirse, yakın ve benzer, devrimci akımlar arasında işbirliği gibi bir partiler-arası bağlaşma biçimi de ortaya çıkabilir.

K. Kervan şunu belirtti: «Örneğin, Türkiye’de, işçi hareketinde, Komünist Partisi’nden başka, Türkiye İşçi Partisi (TİP) ve Türkiye Sosyalist İşçi Partisi de (TSİP) eylem gösteriyorlar. Bunların Sosyalist Enternasyonal ile ilişkisi yoktur ve reformist değildirler; ikisi de devrime, sosyalizme yöneliyor, bilimsel sosyalizm fikirlerinden esinleniyorlar. Türkiye komünistleri, bu işçi partileriyle bağlaşmayı — ki bunun önemi genel demokratik sorunlar çerçevesinin sorunlarını aşıyor — birincil önemde bir sorun sayıyorlar. Böyle bir bağlaşma, işçiler için çekici bir merkez olabilir, onların eylem birliğini sağlayabilir; çevresinde geniş demokratik güçleri birleştirebilecek bir çekirdek, sonuç olarak da genel demokratik dönüşümlerden sosyalist dönüşümlere geçilmesinde çözücü bir etken olabilir. Yakın, benzer, özdeş, devrimci akımlar arasında bağlaşmalar kurulmasına ilişkin uluslararası deneyime Türkiye komünistleri de katkıda bulunuyorlar. Yakın geçmişte, bizi destekliyen çevrelerin, TSİP’in TİP’in ve aynı zamanda Kürt devrimci demokratlarının çabaları sayesinde, bir eylembirliği plâtfomu hazırlanması konusunda anlaşmaya varıldı. Bizce, proletarya olmadıkları halde devrim fikirlerine bağlı politik gruplarla ortak eylemlerde bulunma olanağı gibi bir sorun da özellikle üzerinde durulmaya değer.»

H. Fazio şöyle dedi: «Batı Avrupa’da işçi sınıfını politik bölünmeye götüren süreçlerin, mekanik olarak Lâtin Amerika ortamına aktarılması doğru olmaz. Kıtamızın birçok sosyalist partisinin, aynı zamanda sosyal-demokrasinin eylemlerini, Batı Avrupa sosyal-demokratik hareketinde ağır basan siyaset hattının ışığında irdelemek yersiz ve tutarsızdır. Kendileri komünist olmayan, ama yine de devrimci karakterleri söz götürmez nice güçler bulunduğu da önemle dikkate alınmalıdır. Öyle ki, Marksizm-Leninizm’e eren, ya da etkisi altında kalan çeşitli akımlar ve partiler vardır. Bu gibi süreçler, bu partilerin kendilerindeki evrimin sonucu olduğu kadar, Lâtin Amerika kıtasında ve uluslararası çapta Marksist-Leninist güçlerin etkisinin artması sonucu olarak da doğup gelişiyor. Bütün bunlar, devrimin çıkarlarından yola çıkılarak, yaratıcı ve açık konumlardan incelenmesi gereken bir durum yaratıyor.»

Sonunda, araştırma grubu, şu sonuçlara vardı:

Sınıfsal bağlaşmalar politikası gitgide çeşitleniyor ve daha büyük bir özgünlük gösteriyor. Bununla beraber, bağlaşmalar politikasının eşsiz özelliği, kapitalizmin hem ayrımlı, hem de ayrı sosyal-ekonomik gelişme

⁽¹⁶⁾ Bak: «Ortak eylemlerde amaçlar, deneyimler ve güçlükler», s. 936.

saffhalarında bulunan ülkeler için, yalnız farklı değil, aynı zamanda tek tipten politik rejimlere sahip, yalnız ayrı türden değil, aynı zamanda yakın veya ortak tarihsel-kültürel gelenekleri olan ülkeler için de bu özellik karakteristik bir çizgi oluşturuyor. Bir başka deyişle, çeşitlenmede bölgesel sınırlar yoktur. Bütün bunlar, politik bağlaşımlar ve politik partiler arasında bloklar oluşturma sorunlarını incelemede Marksizm-Leninizm'in en önemli metodolojik ilkesi olan somut durumlar üzerinde somut çözümlemenin önemini artırıyor.

Dünya devrimci sürecinin, bir bütün olarak, yasallık ve özellikleri üzerindeki incelemeler, aynı zamanda devrimci partinin kendi ülkesinde ve diğer ülkelerdeki sınıf savaşımı deneyiminin genelleştirilmesi sonucunda hazırlanan, herkes için ortak ilkeler, çeşitli ülkelerdeki bütün özelliği ile işçi sınıfının bağlaşımlar politikasında yansıyor. Bu ilkelerin dikkatle göz-önüne alınması gerekiyor. «Yüzyılımızın rüzgârı» bu yönde esiyor; kapitalizmden devrim yoluyla – çeşitli aşamalardan geçerek veya doğrudan doğruya – sosyalizme geçişi gösteriyor. Sınıfsal bağlaşımlar politikasının genel sosyal kökü, en çeşitli koşullarda meydana çıkan özlü birliği budur.

Tarihsel deneyim, çekirdeğini devrimci dönüşümler toplumsal-politik temeli olarak işçi sınıfının oluşturduğu sınıfsal bağlaşımlara ilişkin Marksist-Leninist fikirlerin yaşamsal gücünü gösterdi. Çağdaş kapitalizmde yapısal değişimler ve kapitalizmin bunalımının daha öte derinleşmesi, barış, demokrasi, halkların özgürlüğü ve sosyalizm uğrundaki savaşımında işçi sınıfının reel ve potansiyel bağlaşıkları çevresini genişletiyor. Bu savaşımında işçi sınıfının nesnel olarak kendisine özgü hegemon (öncü) rolünü gerçekleştirmesi, yalnız bu savaşımın başarıyla sonuçlanmasının değil, aynı zamanda işçi sınıfının proleter olmıyan emekçi katmanlarıyla, orta katmanlarla bağlaşımlarına perspektifte sosyalist nitelik kazandırma olanağının temel koşuludur.

Komünist hareketi, yığınsal bağlaşıp kazanma yönünde, her olanaktan, giderek en küçüğünden bile akılcıca yararlanma sayesinde oluşan önemli ve çeşitli bir deneyime sahip bulunuyor. Bu gibi olanakların bulunmasına, politik partiler arasında sınıfsal bağlaşımlar ve bloklar diyalektiğinin, Marks, Engels ve Lenin tarafından işlenen işçi sınıfının devrimci politikası ve her ülkenin kendi özelliği ilkelerini organik olarak bağdaştırmaya yönelik bilimsel metodoloji temeli üzerinde daha öte incelenmesi yardımcı olacaktır.

Anti-sovyetizm anti-komünizmin özüdür

Björn Grön

Danimarka Komünist Partisi MK üyesi

Danimarka'daki son kamuoyu yoklamaları ülke nüfusunun yüzde 58'nin üçüncü dünya savaşının kaçınılmaz olduğuna inandığını ortaya koymuştur. Halkın savaş istemediği kuşkusuzdur. Ne var ki emperyalist propaganda yeni bir savaş felâketinin kaçınılmazlığı görüşünün yığınlar arasında yayılmasının saldırgan güçlerin olanaklarını artırdığını çok iyi bilmektedir. Bugünkü dünyada sınıf savaşımının önemli bir ögesi olan kamuoyu oluşturma savaşımının başlıca kanıtları, burjuvazinin elindeki yığınsal iletişim araçlarının Batı Avrupa halklarını «Sovyet saldırganlığı», «Sovyet askersel potansiyelinin artmasının tehlikeleri» konularındaki bitmez tükenmez uydurmalarla dayanmaktadır. Bu gibi savların yoğunlaşması, çok geniş «coğrafi» ölçüler alması ve bunun yanısıra bunların yığınsal bilinç üzerindeki etkilerinin sonuçları emperyalist güçlerin yürüttükleri alabildiğine geniş propaganda kampanyasına tanıklık etmektedir.

EMPERYALİZMIN SOVYETLER BİRLİĞİ İLE «ÖZEL HESAPLARI»

Bu kampanyayı esinleyenlerle gerçekleştirenler Sovyetler Birliği'ne karşı suçlamalarını sadece devletler arasındaki dış politika ilişkilerini kapsadığı, amaçlarının «Batı uygarlığını» savunmak, «kızıl saldırgandan» korunmak olduğu kanısını uyandırmaya çalışmaktadırlar. Aslında ise yalnız Sovyetler Birliği'nin dış politikasına değil, Sovyet devletine, dolayısıyla da utkuya ulaşmış sosyalizmin ekonomik ve politik temellerine, onun ideolojik ilkelere, moral ve kültürüne, yeni toplumun varlığına ve temel niteliklerine yönelik yeni bir *anti-sovyetizm* kampanyası söz konusudur.

Şimdiki kampanya emperyalizmin başlıca ülkelerinde savaş endüstrisi komplekslerinin ideolojik ve politik konumlarının bir hayli güçlendiği, bu ülkeler yöneticilerinin önemli ölçüde sağa saptıkları ve aynı zamanda tekelci-devlet kapitalizminin politikacı ve ideologlarının anti-komünist eylemlerini artırdıkları bir zamana rastlamaktadır. Bu da anti-sovyetizmin eskiden olduğu gibi bugün de dünya çapındaki anti-komünizm stratejisi'nin özünü ve temel yönünü oluşturduğunu doğrulamaktadır.

Burada ise birçok nesnel nedenlerin etkisi vardır. Bunlardan başlıcalarını şöyle sıralayabiliriz: Sovyetler Birliği tarihte emperyalizm zincirini ilk kıran ve insanlığa komünizme doğru giden yolu açan ülkedir; bu ülke emperyalizme karşı verilen savaşımın gitgide genişleyen cephesinin başın-

da yer almıştır ve tüm ilerici insanlığın herkesçe kabul edilen öncüsüdür; Sovyetler Birliği dünyanın en büyük devletidir. Çok büyük bir ekonomik ve askersel güce sahiptir, altmış yıldır emperyalizmin bütün saldırılarına karşı koymaktadır ve yeryüzünde barışın en büyük güvencesi, bütün devletlerin ve halkların, uluslararası gerginliğin azalması ve güvenliğin sağlanması uğrındaki savaşımının yönetici gücüdür.

Anti-sovyetizmin anti-komünizmin özünü oluşturması, burjuva politikacıları ile ideologlarının, örneğin Macaristan ya da Demokratik Alman Cumhuriyeti'ndeki sosyalizme karşı daha olumlu davrandıkları, sosyalist topluluğun diğer ülkelerine karşı daha az yalana başvurdıkları anlamına gelmez. Kesinlikle gelmez! Her ne kadar anti-komünistler sosyalist ülkeler arasındaki dostluk ve işbirliğini bozmak için bunlardan her birine karşı «ayrı tutum-takınma» ilkesini ortaya atmış olsalar da, tüm alanlarda reel sosyalizme azgınca saldırmaktadırlar. Böyle olsa da Sovyetler Birliği ve SBKP ile «özel hesapları» vardır. Bunun birinci nedeni, Sovyetler Birliği'nin, SSCB'ndeki komünistlerin nesnel olarak, yukarıda belirtildiği gibi, emperyalizmin çeşitli planlarının gerçekleşmesini engelleyen çözümleyici etmen olmalarıdır. İkinci nedeni ise yeni toplumun kurulmasında en büyük deneyim sahibi olmaları ve bu deneyimin uluslararası öneminin gitgide artmasıdır.

Sovyet halkının tarihsel örneği diğer ülkelerin halkları için, geçmişte olduğu gibi bugün de, ulusal burjuvaziye karşı sınıf savaşımında esin kaynağı ve emperyalizme karşı uluslararası alandaki sınıfsal savaşımın temel dayanak olmaktadır. Bu nedenledir ki, reel sosyalizme karşı, dünya işçi hareketine ve ulusal kurtuluş hareketine karşı geniş bir cephede saldırıya geçen anti-komünizm her şeyden önce Sovyetler Birliği'nin saygınlığını yıpratmaya, onun deneyimlerinin önemini, etkisini sınırlamaya, SSCB'nin sosyalist topluluktaki kardeş ülkelerle, SBKP'nin ise dünya komünist hareketiyle olan bağlarının güçlenmesini engellemeye çalışmaktadır.

HER ARAÇ GEÇERLİ SAYILINCA ...

Bu amaçlara her ne pahasına olursa olsun ulaşmaya çalışma, Sovyet düşmanlarının yararlandıkları araç ve yöntemleri de belirlemektedir. Bunlar arasında, Sovyet toplumunun gelişmesindeki nesnel ve öznel güçlüklerle spekülasyon yapılmak suretiyle, tarihi düzmece bir ışık altında göstermek, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'ne ve Sovyet halkına açıkça kara çalmak, sosyalist devletin iç ve dış politikasının gerçek anlamını ters göstermek vb. yer almaktadır. Bu amaçla her fırsattan yararlanılmakta, bu arada kapitalizmin kendi sorunlarının gizlenilebilmesi için, Sovyetler Birliği'nde durumun «daha kötü olduğu», ya da hiç olmazsa «daha iyi olmadığı» kanıtlanmaya çalışılmaktadır.

Örneğin bugün Danimarka dahil, kapitalist dünya olağanüstü keskin bir enerji bunalımı içinde bulunuyorsa, anti-komünist çevreler hemen bu bunalımın genel olduğu, sosyalist ülkeleri de kapsadığı savlarını yaymaya, Danimarka'daki anti-komünistler de CIA'nin Sovyetler Birliği'nin gaz ve petrol kaynaklarının yakında tükeneceği için Yakın ve Orta-Doğu'da «yayılmaya» politikası uyguladığı konusundaki raporlarına dört elle sarılmaktadırlar.

Bunun yanı sıra bugün Danimarka'da işçilerin grev haklarının kısıtlanması, iş uzlaşmazlıklarında polise başvurulması, devlet memurlarının politik nedenlerle izlenmesi vb. gibi anti-demokratik eğilimler geniş ölçüde yaygınlaşırken, buna koşut olarak SSCB'de demokrasinin «yokluğu» ve insan haklarının çiğnendiği yolunda anti-sovyetik kampanyalara hız verilmektedir.

Ülkemizdeki anti-komünist çevrelerin yakın geçmişteki davranışlarının örneklerinden biri de, bu yılın Nisan ayında Paris'te yapılan Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansının çalışma ve sonuçlarının burjuvazinin yığınsal iletişim araçlarındaki yansıtılmasının biçimidir. Danimarka komünistleri bu olayı televizyon ve radyoda halka anlatma hakkından (tutumlarının dinleyicileri ilgilendirmedeği savı ile) yoksun bırakılırken, burjuvazinin yığınsal iletişim araçları konferansa katılanların barış ve yumuşama uğrundaki çağrılarının herhangi bir önem taşımadığını her çareye başvurarak kantılamaya çalıştılar. Üstelik «Paris toplantısının Sovyetlerin Afganistan'a yaptıkları yardımı destekleme» amacıyla düzenlediği savını ortaya attılar.

Anti-sovyetizm ideoloji ve propagandasının içeriği değerlendirilirken, bunların kapsamına giren çeşitli tezlerin nesnel olarak aynı önemi taşımadıklarını, bunların anti-komünizmin genel strateji ve taktiğinde çeşitli roller oynamaya yönelik bulunduklarını görmek çok önemlidir. Bu tezlerden bazıları günlük koşullarla, geçici olgu ve olaylarla ilişkilidir. Diğerleri ise, tam tersine, anti-sovyetizmin stratejik çabalarının «temel yapıyla» bağlıdırlar. Bunlar uzun süre yararlanılmak üzere tasarlanmıştır ve bundan dolayı da hepsinden daha tehlikelidir.

Bu sonuncular arasında özellikle geniş ölçüde ve çokyanlı olarak aydınlatılmış olanı, Oktobr Devrimi deneyiminin «olağanüstülüğünü», Leninizm'in ve sosyalizme yönelik Sovyet yolunun «sınırlılığını», bu yolun sadece Rusya koşullarında uygulanabileceğini kanıtlamayı amaçlayan tezdır. Her şeyden önce komünist ve işçi hareketinin birliğine, genç ülkelerin sosyalist gelişme yoluna girme emellerine karşı yöneltilmiş olan bu tezin belirli ölçüde olumsuz sonuçlara yol açtığını ve açmakta olduğunu üzüntüyle kabul etmemiz gerekir. Kurtuluş hareketinin bazı önderleri, genel ile özeli diyalektiğine yanlış bir yorum getirerek, devrimci savaşımın evrensel

tarihsel yasalarına karşın, sosyalizm kuruluşunda ulusal yolun şu veya bu özelliğine fazlasıyla ağırlık verdiler.

Anti-komünist ideologlar dünya komünist partilerinin SBKP'nin deneyimlerinden yararlanma isteklerini «bağımlılık» işareti olarak göstermekte, bunu yapanların «Sovyetler Birliği'nin aleti haline» geldiklerini, hattâ «ulusal çıkarlara» ihanet ettiklerini ileri sürmektedirler. Oysa devrimci dayanışmanın, dünya komünist hareketinin birliğinin ve enternasyonalizmin bu tür yorumlanmasının gerçeklikle hiçbir ilgisi olmadığı apaçık ortadadır.

Özel olarak Danimarka Komünist Partisi'ni ele alırsak, partimizin, SSCB ve SBKP'nin deneyimlerinin başka ülkelerde doğrudan doğruya uygulanmasını olanaklı ve gerekli saymadığını belirtmeliyiz. Bunun yanısıra partimizin programında bugünkü kapitalizmin ideologlarının ikide birde dillerine doladıkları herhangi bir sosyalizm «modeli» de yer almış değildir. Bize göre özel bir «Danimarka» modelinin varlığı söz konusu edilemez. Bizim için apaçık olan şudur: Tarihsel gelişmeler, kapitalizmden sosyalizme geçiş bazı genel yasaların etkisi altında bulunmaktadır ve bu yasalar şu veya bu ülkenin özgül koşullarında kendine özgü çizgiler kazanmaktadır. Bundan dolayı utkuya ulaşan sosyalizmin vatanında elde edilen deneyimleri umursamamak, bununla da kalmayıp bunları reddetmek, başka partilerin deneyimlerini küçümsemek, Marksizm-Leninizm'in devrimle ilgili teorisini reddetmek (özel niyet ne olursa olsun) anti-komünizm oltasına yakalanmak demektir. Ulusal özellikler bilinmedikçe hiçbir gelişme sağlanamaz. Genel yasalar bilinmedikçe, ya da ulusal özelliklerin bunları gölgelemesine, bunları unutturmasına yol verilirse gelişme felâketle sonuçlanabilir.

«SOVYET ASKERSEL TEHDİDİ» MASALI

70'li yılların sonunda ve 80'li yılların başında anti-komünizm ve anti-sovyetizm güçleri sadece canlanmakla kalmamış, bunların eylemlerinin niteliğinde de önemli değişiklikler olmuştur. Bu değişikliklerin en önemlisi anti-komünistlerin dünya devrimci hareketine karşı açık politik ve ideolojik savaşıma geçmeleri ve bunda «psikolojik savaş» yöntemlerinden geniş ölçüde yararlanmalarıdır. Buna uygun olarak günümüzde anti-sovyetizm stratejisinin özünü *uluslararası yumuşamayı kösteklemek*, insanlığı yeni bir «soğuk savaşa» sürüklemek denemesi oluşturmaktadır. Bunda başlıca silâh rolünü ise «Sovyet askersel tehdidi» masalının yayılması oynamaktadır.

Emperyalizmin savunucuları bu masaldan kapitalist ülkelerdeki emekçilerin dikkatini kapitalist toplumun reel sorunlarından sapırtmak ve bunun yanısıra emperyalizm için yeni bir silâhlanma yarışına girişmenin «gerek» olduğunu kabul ettirmek için yararlanmaktadırlar. Böylelikle de ABD'ndeki askersel-endüstriyel kompleksler ile bu devletin NATO ve diğer

askersel bloklardaki bağlaşıklarının çıkarlarını savunmaktadırlar. Çünkü kapitalizm eskiden olduğu gibi bugün de, özel mantığı nedeniyle bunalımdan sıyrılmanın yolunu bir savaşta görmektedir. Anti-komünist çevreler dünya kamuoyunu uydurma Sovyet saldırganlığıyla korkutmayı, yumuşamanın insanlığı «belirsiz bir gelecek» ile karşı karşıya bıraktığı, bundan sadece SSCB ile yandaşlarının yararlandığı «tek yönlü sokak» olduğu fikrini aşlamayı denemektedirler.

Doğal olarak komünistler yumuşamanın ve barış içinde yanyana yaşamının sosyalizm davasına yaralı olduğunu hiçbir zaman yadsımamışlardır. V. İ. Lenin «barış ... davayı, savaşa kıyasla ölçsüz derecede daha elverişli biçimde ilerletecek», «etkimiz için yüz kat daha çok ve daha geniş yollar açacak» ⁽¹⁾ demişti. Ne var ki akli başında her insanın anlaması gereken bir şey varsa, o da yumuşamanın sadece komünistler, sosyalist ülkeler halkları için değil, yeryüzündeki tüm insanlar için yararlı olduğudur. Çünkü yumuşama, bugün dünyada barışın korunmasının en önemli koşuludur. Bu düşüncüyü kılavuz edinen Avrupa komünist partilerinin ve bu arada partimizin temsilcileri Nisan ayındaki Paris konferansında şunu belirtmişlerdir: «Kim olursak olalım, Avrupa'nın neresinde yaşarak yaşayalım, yalnızca, varolan sorunların görüşmeler yoluyla çözülmesinden kazançlı çıkarız. Yalnızca, bütün devletlerin ve ulusların eşitlik ve güvenlik gereksinimine uygun olarak silâhların ve silâhlı güçlerin azaltılmasından ve silâhsızlanmanın ilerlemesinden kazançlı çıkarız.» ⁽²⁾

Sovyet düşmanlarının, yumuşama için başlıca tehlikeyi ABD emperyalizminin en gerici çevrelerinin değil de ... Sovyetler Birliği'nin, onun «saldırgan» dış politikasının oluşturduğu konusundaki savları tamamiyle düzmecedir. Olan bitenlerden az çok haberi herkesin bildiği gibi, Sovyetler Birliği tüm tarihi boyunca barış içinde yanyana yaşama ve uluslararası yumuşama politikasının baş girişimcisi olmuştur ve son yıllarda SBKP ve Sovyet devleti çeşitli barış önerilerinde bulunmuş, silâhlanmanın durdurulması için görüşmelerde bulunmaya hazır olduğunu belirtmiş ve bu yönde birçok somut adımlar atmıştır.

Emperyalizmin politikacılarının ve ideologlarının yumuşamaya yönelik saldırıları, anti-sovyetizmin sadece Sovyetler Birliği'nin değil, yeryüzündeki devrimci harekette yer alan tüm güçlerin de köklü çıkarlarına yönelik bulunduğunu, sadece Sovyet halkına ve diğer sosyalist ülkelerin halklarına değil, tüm ilerici insanlığa, yeryüzündeki tüm emekçilere zarar veren bir olgu olduğunu açık seçik ortaya koymaktadır.

Bu zarar bir yandan yumuşamaya karşı yürütülen eylemlere koşut olan silâhlanma yarışı, öte yandan da kapitalist devletler ve gelişme halindeki ülkelerdeki emekçilerin yaşam düzeylerinin ciddi surette sarsılmasıyla ken-

⁽¹⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 40, s. 247.

⁽²⁾ Bak: «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi, Sayı 6, 1980.

dini göstermektedir. 1976 yılında yapılan Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin Berlin Konferansı şunları belirtmişti: «Artmakta olan silâhlanma masrafları emekçiler ve halk yığınları için gitgide daha ağırlaşan bir yük haline almaktadır. Eğer bu muazzam paralar halkların yaşam düzeyinin yükseltilmesi, gelişmekte olan ülkelerin desteklenmesi ve çevrenin korunması için harcarsaydı tüm insanlığın ilerlemesi sürecine büyük katkıda bulunulmuş olunurdu.»⁽³⁾

Azgın anti-komünizm ve anti-sovyetizm kapitalist ülkelerle, gelişmekte olan ülkelerdeki emekçilerin toplumsal ilerleme ve demokrasi uğrunda savaşmaları için genel koşulları önemli ölçüde kötüleştirmektedir. Anti-sovyetik çevrelerin sağcı kanadının, yumuşamanın Sovyetler Birliği'ne «tekyanlı yarar» sağladığı savlarına katılan çeşitli küçük burjuva radikalleri, yumuşamaya yönelik çabaların sınıf savaşımı ilkelerinden ödün verme anlamına geldiğini, nerdeyse «kapitalizme yardım etmek», «toplumsal-politik statükoyu dondurmak» demek olduğunu, dolayısıyla işçi sınıfının ve emperyalizme karşı savaşım yürüten güçlerin davasına ihanet sayıldığını ileri sürmektedirler. Son yıllarda yeryüzünde meydana gelen büyük devrimci değişimleri saymak bu gibi görüşlerin gerçeklikle hiçbir ilgisi olmadığını kanıtlamaya yeterlidir. Avrupa, Asya, Afrika, Orta ve Güney Amerika'daki bu değişimler yumuşamanın devrimci harekete sağladığı gerçek olanakları ortaya koymuş, saldırı ve emperyalist gerici güçlerinin hareket alanını kesinlikle daraltmıştır.

Gerçek olan bir şey varsa, o da her türlü anti-komünist saldırılar, özellikle de yumuşamaya karşı yöneltilenler, daima burjuva hükümetlerin (sosyal-demokrat olanlar da dahil) emekçilerin sadece ekonomik değil, aynı zamanda demokratik haklarına da saldırılarına yaramakta, solcu güçlerin ve her şeyden önce proletaryanın devrimci öncüsü ile onun bağlaşıklarına, yani komünist ve işçi partilerine karşı uygulanan polis baskısı ve kovuşturmaları haklı göstermeye yeltenmelerine yaramaktadır.

Örneğin ülkemizdeki reformistler yürüttükleri anti-sovyetik kampanya (son zamanda özellikle Afganistan'a yapılan yardımla ilgilidir) ile Danimarka'daki ekonomik bunalımla ilgili güncel toplumsal sorunların ele alınmasına yan çizilmesini sağlamaya çalışmaktadırlar. Bunun yanı sıra bu tür anti-sovyetik ve anti-komünist eylem politika alanında olumsuz sonuçlara yol açmaktadır.

Ve, sonuncusu, anti-komünist, anti-sovyetik çevreler ve onların dümen suyunda giden politikacılar «Sovyet tehdidi» korkutmacasına başvurmak ve «savaş psikozu» havasını keskinleştirmekle kendi ülkelerinin ulusal çıkarlarına karşı geniş bir saldırı yürütmektedirler. Bugün Avrupa'da sözümona «Sovyet tehdidi» karşısında genel dayanışma sağlanması uğrunda

(3) Avrupa'da barış, güvenlik, işbirliği ve toplumsal ilerleme için», Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin Berlin Konferansı, 1976.

yapılan çağrılara, ABD'nin NATO'daki bağlaşıklarının yurtseverliğe aykırı bir eylem programı eşlik etmektedir. Bunlar her birinin topraklarına yeni «Evro-stratejik silâhlar» yerleştirilmesi, tümünün Sovyetler Birliği'ne karşı uygulanacak çeşitli ekonomik ve diğer yaptırımlara (bu yaptırımların Batı Avrupa halkları için zararlı olduğunu bile bile) katılmaları vb. eylemlerdir.

DEMOKRATLARIN ORTAK AMACI

Politika ve ideolojide genellikle anti-komünizmin ve özellikle anti-sovyetizmin artması, bunlara karşı *etkin bir savaşım* yürütülmesi sorununu ön plâna çıkarıyor. Bu savaşımın, kullanılabilecek her araçtan yararlanılarak, ideolojik-teorik açıdan olduğu kadar örgütsel-politik açıdan da her alanda yürütülmesi gereklidir.

Bugünkü anti-komünist çevreler faaliyetlerini özellikle günlük bilinç alanında yoğunlaştırdıkları ve «psikolojik» propagandadan en geniş ölçüde yararlandıkları için bunların sosyal demagojisine karşı en güvenilir araç geniş yığınların bilinç düzeyini yükseltmek olabilir. İşçi sınıfının ideolojisi, dünyanın bilimsel algılanmasına ve gelişmesinin perspektiflerine dayandığı için gerçeğe dayanan bir ideolojidir. Ama bilindiği üzere toplumsal gerçekleri herkes göremez. Yani insanın, bütün sorunlara herkesten doğru yanıtlar alma olanağı yoktur. Toplumsal gerçekler kendilerine çetin bir sınıf savaşımı sonucu yol açabilirler, çünkü utkuya ulaşabilmeleri için sadece cahilliğin ortadan kaldırılması, yığınların öğrenim düzeyinin yükseltilmesi yeterli değildir. Ayrıca güçlü sınıf düşmanlarının yaydıkları yalanların püskürtülmesi gibi çok çetin bir yolun da aşılması gereklidir.

Elbette ki biz anti-komünist çevrelerle «psikolojik savaş» alanında yarışacak, yığinsal bilinç oluşturma yöntemlerinden yararlanacak değiliz. Yığınların politik ve ideolojik bakımdan aydınlatılmasında, anti-komünist çevrelerin bitmez tükenmez uydurmalarının yalanlanması Sovyetler Birliği'nin, reel sosyalizmin başarılarının, propaganda edilmesinin ekonomik ve kültürel gelişmeleriyle ilgili gerçeklerin ortaya konmasının, iç ve dış politikalarındaki temel ilke ve olguların gözler önüne serilmesinin çok büyük bir önemi vardır. Bu amaçla kapitalist ülkelerdeki emekçilerin sosyalist devletlerdeki yaşamla dolaysız tanışmalarının genişletilmesi, kişisel deneyimlerinin sosyalizm gerçeğiyle doğrudan doğruya temasla zenginleşmesi çok önemlidir.

Danimarka gibi ülkelerdeki anti-sovyetizm gerçekten genel bir nitelik taşımakta, toplumsal faaliyetin tüm alanlarını kapsamakta, insanlara neredeyse beşikten mezara kadar, tüm yaşamları boyunca eşlik etmektedir. Bunun anti-komünizm ideolojisi için küçümsenmeyecek bir dayanak olduğu ortadadır. Bütün sorun, her yeni anti-sovyetik savın, çoğunluk tarafından kendiliğinden anlaşılır, tamamıyla doğal, özel olarak aydınlatma ve kanıt

gerektermeyecek gerçekler olarak benimsenmesidir. Ama öte yandan, anti-sovyetizmin bu «genel niteliği» özünde, kendi zayıf yanını da taşımaktadır ki, o da toplumun şu veya bu kesimindeki birçok kimselerin anti-sovyetizmin ileri sürdüğü savların gerçeğe uymadığını kendi deneyimleriyle anlamaya ve dolayısıyla ideolojinin tümünden kuşkulana başlamalarıdır. Bu nedenle burjuva basınının Şostakoviç'in müziği eşliğinde anti-sovyetik programlar düzenleme girişimi, sporcularımızın Moskova olimpiyatlarına katılmamaları konusundaki çağrıdan daha başarılı sonuç vermemiştir. Bununla ilgili olarak Lincoln'ın şu ünlü sözlerini anımsatmak yerinde olur: Halkın bir kısmını her zaman, tümünü de belirli bir zaman aldatabilirsin. Fakat halkın tümünü her zaman aldatamazsın . . .

Anti-komünizm ve anti-sovyetizmle aktif savaşım sadece bilimsel komünizme ve reel sosyalizme karşı saldırıların sahteliğini açıklamakla sınırlanmaz. Bunun yanı sıra anti-komünizmin ve anti-sovyetizmin, çağımızın en gerici güçlerinin, yüzlerce yıllık demokratik ve hümanist ülkülere, insanlığın toplumsal ve moral değerlerine ve bu arada anti-komünist çevrelerin «kızıl tehlikeden» o kadar titizlikle korumak istedikleri «batı uygarlığının» gerçek değerlerine karşı saldırıda kullandıkları bir silâh olduğu açıklanmalıdır.

Zamanımızdaki anti-komünizm ile anti-sovyetizme karşı savaşımın son derece önemli bir yönü de tüm demokratik ve ilerici güçlerin birleşmesi, gericiğe karşı ortak bir direnişin örgütlenmesidir. Yüzyılımızın yüce hakikati şudur: Komünistlerle sosyalistler, sosyal-demokratlarla liberal reformistler arasındaki anlaşmazlıklara karşın barışın, demokrasinin ve toplumsal ilerlemenin baş dayanağı uluslararası komünist ve işçi hareketi ve reel sosyalizmdir.

Danimarka Komünist Partisi her zaman ülkede işçi sınıfı adına savaşım yürüten tüm güçlerle, eylem birliği yapmaya, programına uymaları koşuluyla peşinen ileri sürmeden, geniş bir birlik hareketi geliştirmek için çabalar harcamıştır. Deneyimler bu tür istemlerin yalnız savaşım sürecini geciktirdiğini, toplumun demokratik güçlerinin, işçi sınıfının çıkarları doğrultusunda geniş bir eylem birliği yapmalarını engelleyen sosyal-demokratların taktiğine hizmet ettiğini göstermiştir. Deneyimler bir de şunu göstermiştir: Şu veya bu toplumsal güç komünistlerle işbirliği yapmaya başladıktan sonra, açıktan açığa anti-komünizm ve anti-sovyetizm yapan güçlere gitgide daha zor yavaşmaktadır. Demek ki komünistler, kendi görüşlerini gizlemeden, halk hareketlerine ne kadar aktif olarak katılırlarsa sınıf düşmanlarının manevra olanakları o derece azalmaktadır. Bu nedenledir ki partimiz parlamentoda temsil edilmese de, hükümetin sosyal-ekonomik politikasına karşı, ülkede sendikal hareketin daha da genişlemesi için vb. yığınlarca yürütülen savaşımındaki birliği desteklemek ve pekiştirmek için geniş çalışmalarda bulunmaktadır. Bizce bu çabalar anti-komünist ideolojinin pratik olarak engellenmesine önemli bir katkıdır.

Bugün tüm demokratik ve ilerici güçlerin birliği daha da zorunludur, çünkü zamanımızdaki anti-komünizmin ve anti-sovyetizmin çeşitli biçim ve yönlerinin birleşmesi açıkça görülen bir eğilim olmuştur ve anti-komünizme karşı koyanların sıralarını bölme denemeleri artmaktadır. Şu da var ki, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinde yayınlanan kolektif bir materyalde haklı olarak belirtildiği gibi, bugünkü anti-komünizmin ve anti-sovyetizmin engellenmesinde zorunlu olan koşul bunlara karşı yürütülen savaşımın *bölünmezliğidir*, emperyalist ideoloji ve politikanın tüm belirtilerine karşı ardıcıl bir barışmaz tavır takınmaktır.»⁽⁴⁾

Anti-komünizm ve anti-sovyetizmle savaşımда bölünmezlik ilkesinin kısa süreli ve geçici başarılar sağlama peşinde koşarak gözden uzak tutulması, eninde sonunda ilerleme davasına zarar getirmiştir. Bu savaşımда tüm demokratların çabalarının birleştirilmesi, utkuya ulaşmanın olağanüstü önemli bir güvencesidir.

(4) Bak: «Barış ve Sosyalizm Sorunları», Sayı 6, 1980.

Faşizm gericiliğin son kozudur

Felipe Rodriguez

Bolivya Komünist Partisi MK üyesi

Silâhsız halka karşı düzenlenen cezalandırma operasyonları, faşist çetelerin yaptıkları alçaklıkları, ilerici örgütlerin önde gelenleriyle hesaplaşma, öldürülmüş, tutuklanmış ve «iz bırakmadan kaybolmuş» binlerce vatandaş ... İşte bugünkü Bolivya gerçeği budur. Ülke yönetimi bir kez daha emperyalizmin yandaşı aşırı gerici burjuva çevrelerce ele geçirilmiştir. Bu çevrelerin isteklerini, 17 Temmuz'daki darbeyi gerçekleştirerek general Luis Garcia Meza'nın terörist diktatörlüğünü kuran gerici askersel klik yerine getirmektedir.

Burjuva basını Bolivya'daki olayları söz konusu ederken alay olsun diye «geleneksel pronunciamentos» ⁽¹⁾ deyimini kullanmaktadır. (Bu darbe, Bolivya devleti kurulduğundan bu yana geçen 155 yıl içinde ülkede yapılan 189. darbedir.) Hiç kuşku yok ki 17 Temmuz'daki darbe gururlu albayların yönetime el koyma hırslarından, yönetici zümrenin ayrıcalıklar ve gelirleri yeniden paylaşma isteklerinden ileri gelmemiştir. Bu kez gericiliğin halka, demokrasiye karşı açıktan açığa saldırısı söz konusudur.

Bolivya'nın politik tarihi gerçekten de sürekli bir istikrarsızlıkla ayrımlanıyor. Geçmişten söz ederken bunun nedenlerini yönetici katmanların aynı cinsten olmamalarında, gurupların çıkarlarının birbirine uymamasında, bölgesel çelişmelerde ve yerli oligarşinin çeşitli çevrelerine dayanan emperyalist devletlerle komşu büyük devletler arasındaki çıkar çatışmalarında aramak gereklidir. Fakat 30'lu yıllardan bu yana yönetimin istikrarsızlığını gitgide daha geniş ölçüde emekçilerin yoksulluğa, sömürüye ve yabancı sermayenin baskısına karşı yürüttükleri savaşım belirlemektedir.

Bolivya, Latin Amerika'da Amerikan tekellerine meydan okuyan ilk devlet oldu: Tekellerin petrol çıkarma işletmeleri 1937 yılında millileştirildi. 1952 yılı Nisan devrimi ise Bolivya toplumunun sosyal-ekonomik yapısında kökten değişiklikler yaptı. Maden çıkarma endüstrisinin millileştirilmesi ve tarım reformunun gerçekleştirilmesi «kalay baronlarının» ve toprak ağalarının konumlarını temelinden sarstı. Eski ordu dağıtıldı ve halk milisi meydana getirildi. Güçlü bir sendika hareketi gelişti ve Bolivya İşçi Merkezi (BİM) etrafında birleşti. 1950 yılında kurulan Bolivya Komünist Partisi ilk savaşım denemelerinden geçti.

Ama proletaryanın, fakir köylülerin ve onlara önderlik edenlerin politik olgunluğu yeterli değildi. Bu nedenle girişimi ele alan ulusal burjuvazi,

(1) Latin Amerika ülkelerinde saray darbelerine verilen ad. *Not red.*

devrimci demokratik kazanımlardan yararlanarak kendi ekonomik ve politik konumlarını güçlendirmeye çalıştı. Değişimler süreci yavaş yavaş reformizm raylarına oturtuldu. Halk milisi silâhsızlandırıldı ve dağıtıldı, Amerikan danışmanlarının yardımıyla ordu yeniden kuruldu ve kendisine «iç güvenliği» koruma ödevi verildi. Ülkenin kapıları yabancı sermayeye yeniden açıldı.

Halk hareketinin yeni dalgaları 60'lı yılların sonunda ülke yönetimine yurtsever subayları getirdi. Bu yöneticilerin giriştikleri ilerici değişimlere Hugo Banzer'in 1971'deki askersel darbesiyle, zor kullanma yoluyla son verildi. Ülkede yıllardır süren kanlı bir diktatörlük başladı. Bolivya Komünist Partisi'nin değerlendirmesine göre ülkedeki rejim», emperyalizm yanlısı burjuvazinin çıkarlarını yansıtmakta ve aynı zamanda, devlet kapitalizmi sektörü ile, kredi ve pazar aracılığıyla, aynı tekelci sermayeye bağlı orta burjuvazinin desteğinden yararlanmaktadır. Bu rejim politik yöntemleri ve yönetim biçimleriyle, açıkladığı ilkeleri ve uyguladığı baskı ile faşistleştirme şemasına uygun düşmektedir...»⁽²⁾

70'li yılların sonlarına doğru Banzer diktatörlüğünün çıkmaza girmesi ve halk yığınlarının sürdürülen eylemler yönetici çevreleri politikalarını değiştirip seçim yapılacağını ve anayasal kurumlara yeniden döneceğini ilân etmek zorunda bıraktı. Bu manevra, seçimleri Banzer'in devamcısı olmaya hazırlanan general Pereda Asbun'un, ya da başında Victor Paz Estenssoro'nun⁽³⁾ bulunduğu sağcı burjuva blokunun kazanacağı umuduyla yapılmıştı. Gelgelelim büyük burjuvazi ile onun Washington'daki destekçilerinin umutları gerçekleşmedi. Bolivya vatandaşları iki yıl içinde üç kez sandık başına çağırıldığı halde, her üç seçimi de komünist partisinin de dahil bulunduğu solcu güçleri birleştiren Demokrasi ve Halk Birliği Cephesi (DHBC)'nin adayı Hernan Siles Zuazo kazandı.

İlk iki seçimde gericiler, zora başvurarak, ya da vurmuyarak, düzenlediği eylemlerle erkin halk hükümetine teslimini önleyebildi. Bu amaçla seçim sonuçlarına hile karıştırıldı, bu sonuçların onaylanması işi sürün cemedi bırakıldı. Solcu güçler bloku üyeleri arasında anlaşmazlık tohumları saçılması ve bunların bölünmesi için çeşitli kulis entrikalarına başvuruldu. Bu manevralarda ABD büyükelçiliği ve yerli politikacıların Washington'daki lobileri faal bir rol oynadı. Bunalım anlarında ise gericiler konumlarını pekiştirmek için yeniden silâhlı güçlere başvurdular. Nitekim 1978 seçimlerinin sonuçları Pereda Asbun'un, 1979'unkiler ise albay Natus Buş'un darbeleriyle «geçersiz» ilân edildi. Ne var ki halkın iradesini, politik manevralar olduğu kadar, askersel darbeler de sarsamadı. Yığın-

(2) Partido Comunista de Bolivia. Por al victoria democratica y el ejercicio de la soberania nacional hacia un partido de masas. IV. congreso nacional. (Documentos principales) La Paz, 1980, p. 18.

(3) Tarihsel Ulusal Devrimci Hareket adlı burjuva partisinin önderi.

ların gitgide aktifleşmesinin ve Bolivya Komünist Partisi ile bağlaşıklarının kararlı eylemlerinin sonucunda oluşan demokratik güçlerin birliği ve anayasaya bağlı subayların ülkenin demokratikleşmesini desteklemeleri burjuvazinin ve emperyalizmin halka iradelerini dayatmalarını engelledi.

1980 yılı Haziran seçimlerinde DHBC'nin adayı, bilindiği gibi, oyların üçte birini, yani başta gelen rakipleri olan Paz Estenssoro ile eski diktatör Banzer'in aldıkları oylardan daha çok oy aldı. Bolivya'daki anayasal hükümlere göre bir kişinin cumhurbaşkanı seçilebilmesi için salt çoğunluğu elde etmesi gereklidir. Nisbi çoğunluk elde edildiği durumlarda cumhurbaşkanlığına seçilme sorunu Ulusal Kongre'de görüşülür. Güçler dengesindeki değişiklikler dolayısıyla DHBC adayının utkusu kuşkusuzdu. Hatta Paz Estenssoro bile halkın Siles Zuazo'yu seçtiğini kabul etmek zorunda kalmıştı. Bunun yanı sıra Haziran seçimlerinde DHBC üyesi olmayan solcu güçler de küçümsenemeyecek başarılar elde etmişlerdi. DHBC ile diğer ilerici örgütlere seçmenlerin hemen hemen yarısı oy vermişlerdi.

DHBC'nin kazanması halinde ordunun darbe yapmaya hazırlandığı bir giz değildi. Darbeciler çözümleyici bir önem taşıyan kara kuvvetleri komutanlığı uğrunda savaşım içine girmişlerdi. Geçici Cumhurbaşkanı Lidia Gueiler'in ödün vermesi sonucunda kara kuvvetlerinin başına Banzer'in adamı olan General Garcia Meza getirildi. Bu general, ordunun, erki «aşırı Marksistlerin» eline teslim etmeyeceğini birçok kez söylemiş olan adamdı. Gerçekten de darbeden uzun bir süre önce sağcılar işlerine gelmeyen kimseleri yoketme hareketini başlattılar. Bu arada «Uzun Sün-gü-116» adı verilen bir plan hazırlandığı meydana çıktı. Ordu Haberalma Örgütü'nün 01/80 sayılı genelgesine göre «kara listeler» hazırlandı. Ve Bolivya Sosyalist Falanji adlı faşist örgütün üyesi olan falanjistler, solcu parti ve sendikaların önde gelenlerini yoketme eylemine giriştiler. Darbeciler, ordunun komuta kadrolarında değişiklikler yaparak anayasacı subayları temizlediler, ya da önemsiz mevkilere atadılar.

Komünist Partisi yaklaşmakta olan tehlikeyi apaçık görüyordu. Parti Merkez Komitesi şu değerlendirmeyi yapmıştı: «Faşistlerin yıkıcı eylemleri ve gemi azya almış intikam duyguları, kanlı bir restorasyon özlemi içinde bulunduklarını, tarihsel çöküşlerini önlemek ve halkın savaşımını barbarca bir zorbalıkla durdurmak için her olanaktan yararlanmaya çalıştıklarını göstermektedir.»⁽⁴⁾ Bu durum karşısında Bolivya Komünist Partisi halkı birleştirmeye, demokratik kazanımlar uğrunda savaşıma hazırlamaya koyuldu. Komünistler ve bağlaşıkları, 28 politik parti ve örgütü birleştiren Demokrasiyi Koruma Komitesi'nde gayretle çalışmaya başladılar. Komünist Partisi silâhlı kuvvetlerdeki ilerici subaylara yakınlaşmanın gerekliliğini savunuyor ve bu alanda pratik önlemler alıyordu. Ne var ki güçler

(4) Partido Comunista de Bolivia. Documentos. Selection 1971-1979. La Paz 1979.

eşit değildi. Banzer'in desteklediği sağcılar orduyu denetimleri altında bulunduruyorlardı. Sonuçta ordu silâhını halka karşı çevirdi.

Bolivia'daki darbecilerin eylemleri Şili'deki faşistlerin yöntemlerine son derece uymaktadır. Her iki ülkede de silâhlı polis eylemlerinde faşist partilerin saldırı birliklerinden, Şili'de «patria y libertad»dan, Bolivia'da ise «falanga»dan yararlanılmıştır. Her iki ülkede de darbeciler «kalifiye» danışmanlar bulmuşlardır. Şili'li katillere eski SS'lerden Walter Rauf'un, Bolivia'daki gizli polise ise Lion kentinde gestapo şefliği yapmış olan Klaus Barbie'nin (şimdi Altman) verdikleri derslerden yararlanmışlardır. Gerek Şili'li, gerekse Bolivia'lı gerici darbe hazırlıkları yaparken subayları psikolojik bakımdan hazırlayarak, solcu bir hükümetin orduyu dağıtarak yerine halk milisini getireceği fikrini işlemişlerdir.

Şili'de olsun, Bolivia'da olsun yönetimi ele geçiren askersel klik aynı ağız kullanmaktadır: Darbe «ulusal selamet» amacıyla yapılmıştır, ülkenin «uluslararası komünizmin uydusu» haline gelmesi önlenmiştir. Tıpkı Pinochet gibi Garcia Meza da şunları söylemiştir: «Yönetimde beş, on, ya da yirmi yıl, Marksizmin kanser tümörünü yokedinceye kadar kalacağım.» (5)

Şu var ki Bolivia halkı diktatörlüğe boyun eğmek niyetinde değildir. Direniş hareketine komünistler ve ilerici burjuva demokratları, sosyalistler ve katolikler, tüm gerçek yurtseverler katılıyor. Madencisi de, üniversite öğrencisi de silâha sarılmıştır. Başında Bolivia İşçi Merkezi'nin bulunduğu sendikal hareket Garcia Meza'nın cuntası için gerçek bir tehlikeyi oluşturmaktadır. Siles Zuazo'nun kurduğu hükümet yeraltı çalışmalarını sürdürüyor. Protesto edenler arasında katolik ve protestan kiliseleri de yer alıyor. Yeni diktatör tüm ordunun desteğine de güvenmiyor. Birçok subayların kendine bağlılığından kuşulanması boşuna değil. Yüksek komuta katlarında bile her dediğini yaptıramadığı kimseler bulunuyor. Silâhlı kuvvetler içindeki güçler, anti-faşist eğilimli kimseler tamamen bastırılmamıştır. Bolivia halkıyla uluslararası dayanışma kampanyası genişliyor, yeni rejim uluslararası alanda gitgide daha yalıtılmış duruma düşüyor.

Bu koşullar altında Garcia Meza kliği her şeyden önce direnişin dayanağı durumunda olan örgütleri en kısa zamanda ezerek, korporatif devletin temellerini atma hesaplarını yapıyor. İkinci olarak da Garcia Meza ile onun ardında gizlenenler yığınları şaşırtarak kendi yanlarına çekme denemelerinde bulunuyorlar. Bu amaçla, sıradan vatandaşlardan olumlu tepkiler gelir umuduyla fiyatların dondurulduğunu ilân eden bir kararname yayınladılar. Cunta lafta spekülasyona, işsizliğe ve enflasyona karşı «savaş» açıyor, «devlet dairelerinde ahlak düzeyini yükseltmeyi» vadediyor. Öte yandan da dış tehlike ürkütmesiyle milliyetçilik duygularını kışkırtıyorlar. Bu bakımdan da Pinochet'i anımsatsa da, Garcia Meza daha da ileri giderek, kendisini orta yolun titiz bir savunucusu (Bolivia «solcu ve

(5) «İnternaşıonal Herald Tribune», 5 Ağustos 1980.

sağcı emperyalizme karşı» yolundan yürüyecektir) göstermekte, anti-Amerikan duygulardan bile yararlanmayı denemektedir. Ve Garcia Meza pişkinliğin tüm sınırlarını aşarak, başında bulunduğu hükümetin «qşker-sel, milliyetçi ve anti-oligarşik sosyalizmin zengin teorik ve ideolojik gele-neklerini temsil ettiğini» söylemektedir.

Şili ve Boliviya'daki darbe «mekanizması» ile askersel diktatörlüklerin politikasındaki benzerlik bir rastlantı değildir. Üslubunun aynı olduğu apaçıktır: Boliviya'daki yüksek rütbeli subaylar Şili'de uygulanan senar-yonun temeline dayanmışlardır. Öte yandan, bilindiği gibi, Pinochet'in arkasında CIA ile uluslararası korporasyonlar yer almıştı. Boliviya'daki politika sahnesinde ise Amerikan diplomatları ve askersel uzmanları, işa-damı kılıklı istihbarat ajanları, CIA'de de «ek görevi olan» işadamları her zaman önemli bir rol oynamışlardır. Her ne kadar son zamanlarda bun-ların eylemleri titizlikle gizlense de, Amerikan ajanlarının artan aktifliği tamamiyle gizlenememiştir.

Washington'daki resmi çevreler şimdi darbeyi kendileri için tamamen beklenmedik bir şeymiş gibi göstermeye çalışıyorlar. ABD başkentinde «üzüntü» duyulduğu ortaya atılmakta, Boliviya'da «insan haklarının» çiğ-nenmesi kınanmaktadır. Oysa dünya kamuoyu Pentagon ve CIA ile Boliv-ya ordusu yüksek katları arasındaki ilişkilerin dünkü iş olmadığını biliyor. Ülkemizde demokrasiyi silâha dayanarak ezenlerin çoğu Amerikan ordu-sunda yetişmiş kimselerdir. Boliviya'lı subaylara gerillalara karşı savaşma-yı öğretenler, halkımızın özgürlük savaşçılarının kanına giren «rangers» birliklerini yetiştirenler Pentagon'un uzmanlarıdır.

Her ne kadar Carter yönetimi Carcia Meza rejiminden uzaklaşma yö-nünde harekete geçmiş, Boliviya'ya yapılan ekonomik ve askersel yardımı kestiğini, Amerikan askersel misyonunu geri çağırdığını ve büyükelçilik personelinin azalttığını ilân etmiş olsa da, aslında ABD darbecilerden tamamiyle hoşnuttur. Nitekim Washington Post gazetesi darbenin «etkili» olduğunu, iyi sonuçlar «verdiğini» yazmıştır.

Bugün sır olan şey yarın bütün çıplaklığıyla ortaya çıkabildiğine göre zaman gelecek Amerikan gizli servislerinin Boliviya'daki dramatik olay-lara ne ölçüde katıldıklarını açıklayan yeni yeni kanıtlar ortaya çıkacak-tır. Dolayısıyla şimdi ayrıntılar değil de ordunun sağcı kanadı tarafından düzenlenen darbenin ve kurduğu rejimin Carter yönetiminin izlediği yeni çizgiye, onun global stratejisine tamamiyle yanıt vermesi olgusu önemlidir.

Artık ABD'deki stratejilerin Latin Amerika'ya önerdikleri «demokratik proje» baştan başa kırılmıştır. Onların hesaplarına göre olsa olsa orta-sağ parlamenter rejime göz yumulabilir. Ama gerçek devrimci güçlerin hareketi durdurulamayacak hale gelir ve politik baskı olanakları ortadan kalkarsa, o zaman faşizm de kabul edilebilir. Şili ve Boliviya olayları ara-sındaki benzerlikle ilgili olarak şunu da belirtmeliyiz ki, gericilik ve em-

peryalizm ülkemizde demokrasiye karşı tüm güçleriyle daha ilk aşamada, yani «Vianx aşaması»nda (6) saldırdı.

Gericilerin ve emperyalistlerin Şili'deki taktiği üzerinde duran Fidel Castro yoldaş şöyle demişti: «Parlamento, anayasa ve demokrasiden söz ediyorlar. Öyle bir demokrasi ki, halka beş paralık değer verilmiyor ve halk seçimlerde ilerici hükümete oy verince faşist darbeye başvurularak baskı ve teröre geçiliyor!» (7)

Emperyalistler karanlık ödevlerini yerini getirdikten sonra, olup bitenle hiçbir ilişkileri olmadığına yemin billah etmekte, hatta yeni rejimle bağlarını kısıtlamaktadırlar. Bir süre durumun tavsamasını bekledikten sonra ise, görülmemiş ölçülerde yardıma başlamaktadırlar. Bu alanda Şili örneği son derece dikkat çekicidir. Fakat emperyalizm artık daha çağdaş yapılara gereksinim duyduğu için, sağcı-otoriter rejimleri dış görünüşünü değiştirmeye yöneltmekte, bunların politik, ekonomik alanlarda modernleşmelerini desteklemektedir.

Bolivia coğrafya bakımından, Latin Amerika'nın kalbi durumundadır. Ülkemiz aynı zamanda Latin Amerika'daki politik değişimler karşısında son derece duyarlı bir sinir sistemi olarak da kabul edilebilir. Bu nedenle 70'li yılların başlarındaki karşı-devrimci rövanş ilk olarak Bolivia'dan geçmiştir. Yeni dalga da 1980 yılında ilk önce ülkemize çarptı. Ne var ki şimdi bölgedeki halklar büyük bir güce sahiptirler. Bolivia halkı da darbenin ağırlığı altında çökmeyecek, despot cuntayı devirecektir. Diktatörlüğe karşı verilen savaşımın başında komünistler yürümektedirler, hem de tüm yurtseverlerle, tüm gerçek demokratlarla elele yürümektedirler. Direniş ruhu uluslararası dayanışmayı güçlendiriyor. Bu dayanışma cuntanın cinayetlerinin açıklanması ve politik tutukluların serbest bırakılması için geniş bir kampanya açılması, faşist rejimin dünya çapında yalıtılması ve dış askersel ve ekonomik destekten yoksun bırakılması için gereklidir.

(6) General Vianx'un gurubu, Salvador Allende'nin cumhurbaşkanlığını teslim almasını önlemek amacıyla bir darbe denemesinde bulunmuş, fakat Şili halkı darbecilerin planlarını altüst etmişti.

(7) «Granma», 28 Temmuz 1980.

Pekin nasıl ve kime karşı silahlanıyor

Üç yıl önce Çin Komünist Partisi XI. Kongresi «Dört modernleştirme» programını kabul etti. Bu program, Çin'in, 2.000 yılında «çağdaş endüstriye, çağdaş tarıma, çağdaş savunma güçlerine, çağdaş bilim ve teknolojiye» devlet haline gelmesini öngörüyor.

«Kendi gücüne dayanma» belgisi altında yürütülen önceki «büyük sıçrama» serüvencilik politikası, bu amaca ulaşmak için gerekli ekonomik olanakları sağlamak şöyle dursun, Çin halk ekonomisine felâket diyebileceğimiz zararlar getirdi. Bu askersel-teknik alandaki duruma da yansdı. Dünyanın sayıca en büyük askersel gücü olan Çin ordusu (yalnız kara kuvvetlerinde 8,3 milyon, hava kuvvetlerinde ve hava korunmasında 400 bin, deniz kuvvetlerinde yaklaşık 300 bin kişi silâh altında bulunuyor, halk sivil savunma güçleri de 200 milyon kişiyi buluyor), silâh donatımı bakımından epeyce gerikalmış durumdadır. Burada nicel bakımdan geri kalma değil (Çin silâh üreten ve dışarıya silâh satan en büyük 8 devlet arasında yeralıyor; örneğin 1978 yılında yalnız bu kalemden sağladığı gelir FAC'nin gelirini hemen hemen ikibuçuk defa ve Kanada'nın gelirlerini iki defa aşıyor), nitel geri kalma sözkonusudur. Taktik-teknik verilere göre, çağdaş tipten silâhlarda belirgin bir nitel gerilik görülmektedir.

İşte bu gerikalmışlık, son çözümde, Pekin liderlerini modernleşme sorununu ortaya atmak zorunda bıraktı. Ama Çin yöneticileri, şimdiye kadar olduğu gibi, ülkeyi çok büyük askersel harcamalar yükü altına sokuyor (bu harcamalar toplam ulusal gelirin $\frac{1}{10}$ 'unu geçiyor), hem de bunu artık yalnız «kendi gücüne» güvenerek değil, emperyalizmin deneyiminden ve teknik olanaklarından yararlanarak yapıyorlar.

Pekin yöneticileri, emperyalist devletlere yalnız silâh pazarı gözüyle değil, her şeyden önce, askersel üretimi geliştirmek için gerekli sermaye ve teknoloji kaynağı olarak bakıyorlar. Silâh ve teknik araçlar üreten firmalara, Çin'de işletmeler kurmaları için elverişli koşullar öneriyor ve kapitalist ülkelere satın aldıkları örneklere göre çağdaş silâhlar üretimine başlama girişiminde bulunuyorlar.

Peki, bugün Çin'in askersel-teknik potansiyeli ve silâh donatımı ne durumdadır?

Nükleer silâhlar. Çin atom programını 1953 yılında gerçekleştirmeye başladı. İlk denenmesini 1964 yılında, nükleer silâh denemelerinin kısmen yasaklanması antlaşmasının, yani ellerini bağlamak istemediği için katılmadığı antlaşmanın imzalanmasından sonra yaptı. 1964'ten beri, dünya kamuoyunun protestolarını hiçe sayarak, Çin, gücü 20 kiloton'dan 4 megaton'a kadar varan 24 atom ve termo-nükleer takım denemesi uyguladı.

Çin, 1962 yılından itibaren, endüstriyel ölçülerde uran elde etmeye baş-

ladı (atom silâhı üretimi için uran – 235 ve 1967'den sonra termo-nükleer silâh üretimi için pluton – 239). Daha 1972'ye doğru, Japon bilginlerinin hesaplarına göre, Çin, 20 kiloton gücünde 100 atom bombası ve orta güçte 180 termo-nükleer bomba üretimi için yeterli radyoaktif materyal yedeklerine sahip bulunuyordu. Pekin'in nükleer silâhlığında halen 350 kadar atom başlığı olduğu biliniyor.

Roketler. Çin, 15 yıl kadar önce, kendi roket sistemlerini meydana getirmeye başladı. 1966 yılında nükleer silâh denemesi yapmak üzere ülkede ilk kez 400 mil uçuş mesafeli taşıyıcı-roket kullandı. 1970'lerde, uçuş mesafesi 3,5 bin mili bulan, gücü 3 megaton dolayında atom başlığı taşıyabilen çok kademeli CSS-3 balistik roketi silâhlığa alındı. Çin şimdi bu tipten 100 kadar roketle sahip bulunuyor. Bu yılın Mayısında, Çin, 7 bin mil uçuş mesafeli ve ilk kıtalararası balistik CSSX-4 roketi ile denemeler yaptı. Batılı uzmanların tahminlerine göre, en yakın bir-iki yıl içinde, Pekin, kasetli savaş başlıklarıyla denemelere başlayacaktır.

Havacılık. Çin hava kuvvetlerinde, uçaksavar kıtaları, 5,2 bin savaş uçağına, ayrıca da deniz kuvvetlerinde 700 uçağına sahip bulunuyor. Bunların çoğu eski tip uçaklardır.

Pekin, kapitalist ülkelerden çağdaş havacılık teknik araçları ve teknoloji satın alarak, kendi uçak parkını (mevcudunu, sayısını) yenileme ve modernleştirmeye çalışıyor. Bunun yanı sıra, olanağını bulduğu yerde, yalnız teknik araçlar değil, bunları üretme lisansları da satış almaya çaballıyor. Pekin, çağdaş av uçaklarına ve av-bomba uçaklarına büyük bir ilgi gösteriyor ve bunların taktik nükleer silâh taşıyabilen türlerini yeğliyor. Özellikle 1978–1979 yıllarında, Çin delegelerinin askersel-teknik sorunları incelemek üzere çeşitli ülkelere gitmelerinden sonra, dikey kalkışlı İngiliz «Harrier» ve Fransız «Mirage» uçakları satın alınması denemeleri yapıldı. Bu girişimler başarıyla sonuçlanmamış olsa da, Çin, havacılık tekniği bakımından, hâlâ, Batı pazarlarına ayak atabileceği ümidindedir. Bu yılın Mayısında ÇHC Devlet Konseyi Başkan Yardımcısı, ÇKP MK Politik Bürosu üyesi ve MK'ne bağlı Askersel Konsey Sekreteryası Başkanı Geng Biao'nun başkanlığında bir heyetin ABD'ne gitmesi bunu gösteriyor. Pekin, yalnız Amerikan modeli havacılık teknik araçları satın almaya değil, Çin ordusunun yeniden silâhlanmasına yardım etmeleri için Batı Avrupa ülkelerine baskı yaptırtmak üzere Washington'un durumundan da yararlanmaya çalışıyor. Örneğin, bu yılın Temmuzunda, Çin, Fransız firmalarının yardımıyla, «Dauphin» tipi helikopterler üretecek bir fabrika kurmak üzere bir anlaşma yapabilmış bulunuyor.

Tank, top ve diğer ateşli silâhlar. Pekin liderlerinin kanısınca, Çin, bütün bu silâh türlerini, yalnız kendi ordusunun donatımına yetecek kadar değil, aynı zamanda dışsatım yapabilecek kadar üretebiliyor. Örneğin, Çin silâhlı güçlerinde 11 bin tank (ABD ordusunun tank sayısından 1.500 ek-

sik) var. Pekin, ayrıca, kapitalist ülkelerden, daha modern ve henüz Çin'-de üretilmeyen tipte silâhlar – tank, tansavar roketleri vb. – satın almak niyetiyle hazırlık yapıyor.

Deniz kuvvetleri. Çin'in 1.500 kadar savaş gemisi ve yardımcı gemileri var. Aralarında 25 büyük gemi, bir atom zirâhlısı ve dizelli 91 denizaltının bulunduğu bu araçların çoğu eski tiptendir. 1960'ların sonundan beri, ülkede, donanmanın geliştirilmesine büyük bir özen gösteriliyor. Tersanelerde gemi ve denizaltı yapımına hız veriliyor. 1965–1978 yılları arasında deniz kuvvetlerinin giderleri Çin'in toplam askersel harcamalarının % 20'sini oluştuyordu.

**Askersel taşıt araçları.* Pekin'in Vietnam halkına karşı giriştiği saldırıda yenilgiye uğramasının operativ-taktik nedenlerini çözümlemeye çalışan uzmanlara göre, bu nedenlerin arasında, Çin kıtaları ve birliklerinin – taşıt araçları yetersizliği yüzünden – gerektiği kadar manevra yeteneği gösterememiş olmaları da vardır.

Pekin liderleri, kara piyade güçlerini ve ikmal birliklerini daha iyi taşımacılık araçlarıyla donatmak üzere, sorunu Batı ülkelerinden teknik araçlar satınalma yoluyla çözmeye giriştiler. 1970 yılları ortalarında, Çin, dışarıdan her yıl 10 binden fazla motorlu araç satın aldı. Bu konuda, son zamanlarda ABD ile yapılan anlaşmalardan büyük ümitlerle söz ediliyor. (!)

İstihbarat araçları, silâhlı birlikler arasında bağlantı ve yönetim. Pekin, bu alandaki belirli gerikalmışlığı da, daha çok, ABD'nden araç ve donatılar satınalmak suretiyle giderebileceğini ümit ediyor. Artık Çin'e Amerikan radyo-lokator istasyonları, muhabere donatımları ve aynı zamanda elektronik teknik araçları satılmasını öngören, ilke olarak yapılmış bir anlaşma vardır. ABD, Çinlilere, «Landset» uydusundan enformasyon almak üzere, bir yerüstü istasyonu, «özel programlı» kameralar vb. sağlamaya hazır bulunuyor.

Stratejik haberleşme ve ulaştırma. Bu alanda geliştirilen eylemin coğrafyası, Pekin liderlerinin saldırgan emellerinin ana doğrultularını en açık biçimde ortaya koyuyor.

Yeni demiryolları daha çok Sovyetler Birliği ve Hindistan ile sınır kesimlerinde yapılıyor. Ülkenin iç bölgelerinde, demiryolları, kullanım kapasitesini artırmak üzere, ıslah ediliyor, yenileniyor (hatlar ikileniyor, yeni köprüler kuruluyor, kavşak garları genişletiliyor vb.).

Otomobil yolları ve magistraller örgüsü daha çok Batı ve Güneybatı yönlerinde geliştiriliyor. 1960 yıllarında, Tibet'te stratejik yollar örgüsü

(!) Geng Biao'nun ABD ziyareti sırasında, Çin'in askersel taşıt araçları siparişleri sorunu da görüldü. Pekin'e verilmesi öngörülen «çifte kullanımlı araçlar» arasında kamyonlar, askersel taşıt uçakları ve helikopterler var.

meydana getirildi. Böylelikle, Pekin hegemonyacıları, bu kesimi, Hindistan'a karşı saldırı hareketleri için bir atlama tahtasına çevirmekle kalmayıp, Avrupa-Asya kıtasının önemli bir bölümünün güvenliğini tehlikeye düşüren bir roket-atom üssü de kurmaya koyuldular. (2)

Sanayi kuruluşlarının dağılımındaki değişim de Çin'in savaş hazırlıkları içinde olduğunu ve saldırı niyetlerinin yönlerini yeterince gösteriyor. ABD'nin başdüşman sayıldığı 1950 yılları ortasında, sanayi kuruluşları, ülkenin doğu kıyılarından bir hayli içerilerde, Pekin-Uhan-Guançou çizgisinin batısında meydana getiriliyordu. 1960'ların ikinci yarısında, Pekin liderleri, dış politikalarında anti-sovyet çizgiyi omurga yaptılar. Buna göre, Sovyetler Birliği'yle sınır kesimindeki kuruluşlar daha içerilere taşındı ve çeşitli kesimlere dağıtıldı. Büyük sanayi merkezlerinden nice üretim kapasiteleri başka yerlere aktarıldı, dublör-kuruluşlar meydana getirildi, yeraltında bazı işletmeler, atelyeler vb. kuruldu.

Peki, Çin böylece silâhını kime karşı doğrultuyor veya doğrultmayı düşünüyor? Bu soruyu yanıtlamak hiç de zor değildir.

Pekin, Sovyetler Birliği'nin ve diğer sosyalist topluluk ülkelerinin izledikleri dış politikanın, Asya kıtasının yaşamına getirdiği, tüm dünyaya getirdiği olumlu eğilimlere elinden geldiğince karşı koymaya çalışıyor. «Kuzey tehlikesi», diye kuru güdültülü savlar ardına gizlenen, Sovyetler Birliği'nin devlet ilişkilerini iyileştirmeye yönelik bütün önerilerine sırt çeviren Çin yöneticileri, açıktan açığa, Sovyetler Birliği ile savaşa hazırlanma gereğinden söz ediyorlar. Pekin, geçen yılın Şubat ve Mart aylarında saldırıdığı sosyalist Vietnam'ı tehdide devam ediyor; Vietnam'a «yeni ders» vermesi gerektiğini söylüyor; Laos'a ve Pol Pot rejiminin ezgisinden kurtulan Kamboç'a karşı saldırı plânları yapıyor; izlediği bağımsız politika emperyalist çevrelerde ve bağlaşıkları arasında tedirginlik yaratan Hindistan'a karşı saldırganlık eylemlerine hazırlanıyor; Afganistan halkının içişlerine karışıyor ve bu halkın düşmanlarını silâhlandırıyor.

Pekin liderlerinin, yalnız bütün komşularına karşı değil, sınırdaş olmadığı ülkelere karşı da toprak isteklerinde bulunduğu unutulmamalıdır.

Çin'in askersel hazırlıklarının kime yönelik olduğunu, örneğin, «harita-

(2) Pekin'in jeopolitik plânlarında, 1965–1978 yıllarında Pakistan'la birlikte yapılan Karakurum şosesine büyük bir önem veriliyor. Daha 1971'de, Hindistan-Pakistan anlaşmazlığı sırasında, bu şosenin bazı kesimleri, Çin tarafından Pakistan'a bazı askersel-teknik araçlar aktarılmasında kullanıldı. Şimdi aynı şose üzerinden Afganistan karşı-devrimcilerine silâh sevkiyatı yapılıyor. Nice köprüleri ve kaplamalarıyla 40–50 ton yüke dayanabilen bu magistralden tanklar ve diğer ağır araçlar da yararlanabiliyor. Çin, böylece, Sovyetler Birliği, Afganistan ve Hindistan sınırlarına doğru silâhlı güçler ve askersel materyal sevkiyatı yapabiliyor. Son zamanlarda, Karakurum şosesinin ikinci şeridinin, aynı zamanda daha kısa mesafeli diğer 4 stratejik yolun da yapımına başlanmış bulunuyor.

cılık saldırısı» da gösteriyor. Öyle ki, ÇHC'nin harita baskılarında, başkalarından toprak istekleri açıkça ortaya çıkıyor. Kaldı ki, burada soyut korkutmacalar sözkonusu değildir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Asya'da meydana gelen 30 askersel çatışmanın 19'unda Çin'in parmağı ve suçu vardır. Çin 1959'dan 1962'ye kadar defalarca Hindistan'ın çeşitli bölgelerine girdi; 1974'te Vietnam'a ait Parasel adalarına el atmak istedi; 1978–1979 yıllarında Japon Senkaku adası karasuları kesiminde gergin bir durum yarattı; 1969'da SSCB sınırı boyunca iki silâhlı kışkırtma olayı çıkarttı. 1969 yılından 1978'e kadar, Çin silâhlı birlikleri Moğolistan Halk Cumhuriyeti topraklarına 400 kez daldılar. Pekin bugün sosyalist Vietnam'ı yeni bir saldırı ile tehdit ediyor, Çin-Vietnam sınırında gerginliği boyuna artırıyor. Bu yılın yalnız ilk yarısında, Pekin, sınırda 1.120 silâhlı kışkırtmada bulunmuş, Çin silâhlı birlikleri Vietnam topraklarına 500 kez dalmışlardır.

ABD emperyalizmi Çin'in yeniden silâhlanmasına yardım ediyor, onu Asya kıtasında kendi politikasının âleti haline getirebileceğine inanıyor. Washington ve Pekin'in ortak çıkarları, tuttukları serüvencilik yolunun anti-sovyet doğrultusu, Jimmy Carter ve Hua Guofeng'in bu yılın Temmuzunda yaptıkları Tokyo görüşmesinde apaçık kendini gösterdi. Bu buluşma, Asya'nın güvenliğini tehlikeye düşüren ABD-Japonya-Çin mihverini daha da sağlamlaştırdı. Ama Pekin'in bağlaşıkları, Çin'in saldırganlık yolundan yürümekle güttüğü amaçlar konusunda hayale kapılmamalı ve kendi kendilerini aldatmaktan kaçınmalıdırlar. «Çin kozu»nu oynama denemeleri büyük bir tehlike gizlemektedir, çünkü hareketlerinde jeopolitik hırslarını kılavuz edinen Pekin, kapitalist ülkelerin yardımıyla askersel-teknik potansiyelini yeniledikten sonra, silâhını onlara da çevirecektir. Kaldı ki, «Sin-hua» Ajansı, CSSX-4 kıtalararası balestik roketi denemeleriyle ilgili yorumunda, bu roketin, Sovyetler Birliği'ndeki hedeflere olduğu kadar, ABD'nin batı sınırlarına da erişebileceğini belirtmiş bulunuyor. Bu gibi açıklamalar, ABD'nin ve diğer birçok kapitalist ülkenin nice sağduyulu politikacılarında elbette ciddi endişeler uyandırmaktadır.

W. Loach

Ortak eylemlerde amaçlar, deneyimler ve güçlükler

İlerici, demokratik güçlerin ortak eylemleri emekçilerin çıkarları için, emperyalizme ve gericiliğe karşı savaşımın başarısının güvencesidir. Dergimizin bilimsel enformasyon ve dokümantasyon komisyonu çeşitli komünist ve işçi partilerinin bu alandaki konuları ve pratik eylemleriyle ilgili bilgiler toplamıştır. Komisyon partilerin dergideki temsilcilerinden ⁽¹⁾ edindiği bilgilere ve diğer materyallere dayanarak, bu sorunun analitik bir dökümünü yaptı. Bu dökümde en büyük önem, sorunun aşağıda belirtilen yanlarına verildi:

- İlerici güçlerin ortak eylemlerinin amaçları;
- Ortak eylemlerden edinilen deneyimler;
- Engelleyici etmenler.

Bu çalışma yapılırken derginin bu sayısında yayınlanan «Sınıfsal Bağlaşmalar Ve Politik Bloklar» yazısı da gözönünde bulunduruldu.

1

Uluslararası komünist ve işçi hareketinin tarihi, Marksist-Leninist partilerin kuruluşlarıyla birlikte işçi sınıfını sermayeye karşı savaşıma seferber etme, toplumsal bakımdan birbirinden farklı güçleri ortak ulusal ve ortak demokratik amaçlar uğrunda geniş ölçüde birleştirme çalışmalarına koyulduklarını gösteriyor. Örneğin İkinci Dünya Savaşı yıllarında Batı Avrupa'daki anti-faşist kurtuluş savaşımı, savaştan sonraki dönemde Asya ve Afrika halklarının sömürgecilığe karşı hareketi, Latin Amerika'daki diktatörlük rejimlerine ve faşizme karşı savaşım, barış ve toplumsal ilerleme savaşımı bunlardandır. Kardeş partilerin belgelerinde görüldüğü gibi politikalarındaki birleştirici yön şimdiki aşamada sadece önemini korumakla kalmamış, daha da güncel hale gelmiştir. Örneğin Alman Komünist Partisi'nin, 1978 yılı Eylülünde yapılan Mannheim Kongresinde kabul edilen programında toplumun, bir avuç konsorsiyum sahibi kişiler ve mültimilyo-

(¹) Komisyon Amerika Birleşik Devletleri, Arjantin, Avusturya, Belçika, Bolivya, Brezilya, Büyük Britanya, Danimarka, Dominik Cumhuriyeti, Federal Almanya Cumhuriyeti, Filipinler, Guyana, Hindistan, Honduras, Irak, İran, İrlanda, Kanada, Kıbrıs, Kolumbiya, Paraguay, Sudan, Türkiye, Uruguay, Ürdün Yunanistan komünist ve işçi partileri temsilcilerine, verdikleri bilgilerden dolayı teşekkür eder.

nerler bir yanda, halkın ezici çoğunluğu ise öte yanda olmak üzere, ikiye bölündüğü belirtildikten sonra, «işçi sınıfının ortak eyleminin ve tekeli olmayan tüm güçlerin geniş bir birlik kurmalarının zorunlu ve olanaklı olduğu» ⁽²⁾ vurgulanmaktadır. Başka ülkelerin komünist ve işçi partilerinin materyallerinde de benzer görüşler yer almıştır.

Bu materyallerde görüldüğü üzere komünistlerin birlik politikasının daha önce olduğu gibi bugün de iki doğrultusu vardır: Sınıfsal (işçi sınıfının birliği) ve genel demokratik (değişik toplumsal güçlerin eylembirliği). Kuşkusuz ekonomik, sosyal-politik durumun çeşitliliği, komünist partisinin birleştirici çalışmalarının bu iki doğrultusu arasındaki oranı da belirlemektedir. İlkesel bakımından sınıfsal temele dayanan rol, yani işçi sınıfının hem dolaysız çıkarları, hem de genel olarak kapitalist sisteme karşı yürüttüğü savaşta birlik ve dayanışması, sistemin olgunlaşmış olması dolayısıyla, emekle sermaye arasındaki de dahil, çekişkilerinin derinleşmesi ölçüsünde daha büyük ölçüler almaktadır. Şu halde proletaryanın kapitalizmin her gelişme aşamasında yaşamsal bir önem taşıyan sınıfsal-politik birliğinin önemi toplumdaki payının hacmi ölçüsünde büyümektedir.

Ne var ki, bu şema komünistlerin birlik uğrundaki eylemlerindeki sınıfsal ve ortak demokratik ilkeler arasındaki ilişkilere ekonomik, politik, toplumsal ve diğer reel koşullar açısından bakıldığı zaman önemli ölçüde değişmektedir. Bu koşullar ise, her ülkede bölgedeki politik duruma olduğu gibi, uluslararası ilişkilere de bağlıdır.

Bu değişikliklerin başlıca biçimleri şunlardır:

Gelişmiş Kapitalist Ülkelerde.

1. Sermayenin ve üretimin yoğunlaşması ve merkezileşmesi süreci ekonomik ve politik egemenliğin daha önce görülmemiş ölçülerde tekelleşmesine yol açmıştır. Tekellerin devlet tarafından çokyanlı olarak desteklenen politikası sadece işçi sınıfının değil, tüm emekçilerin, küçük ve önemli bir ölçüde orta burjuvazinin, yurttaşların büyük bir kısmının çıkarlarına aykırıdır. ABD emperyalizminin dış politika alanındaki ihtirasları, yeryüzündeki ilerici değişimleri, silâh kullanma yolu dahil, her araca başvurarak «önleme», «ortadan kaldırma» denemeleri, diğer birçok kapitalist ülkelerin (örneğin NATO mekanizması yoluyla) bu politikayı şu veya bu ölçüde benimsemesi, askersel-endüstriyel komplekslerin çoğu kez barışı dolaysız olarak tehlikeye atan uluslararası gerginliği sürekli hale getirme istekleri de halk yığınlarının çıkarlarına aykırıdır.

Orta Derecede Gelişmiş Kapitalist Ülkelerde (özellikle Meksika, Brezilya, Arjantin, Şili gibi Latin Amerika devletleri). Bu ülkelerde ABD'nin ve diğer emperyalist devletlerin tekeli tekeli sermayesinin ve aynı zamanda

(2) Protokoll des Mannheimer Parteitages der Deutschen Kommunistischen Partei. 20.–22. Oktober 1978, S. 257.

yerli oligarşinin ekonomik egemenlik kurmuş olması, emperyalizm yanlısı ve oligarşi yanlısı, yarı-diktatörlük ya da tam-diktatörlük rejimlerinin varolması ulusal ilerlemeyi engellemektedir. Bu durum işçi sınıfıyla öteki sınıfların ve toplumun çeşitli katmanlarının katıldığı anti-emperyalist ve anti-oligarşik birleşmelerin meydana gelmesi için geniş temeller yaratmaktadır.

Asya Ve Afrika'nın Gelişmekte Olan Ülkelerinde. Bu ülkelerin durumunda sosyal-ekonomik gerikalmışlık ve gelişmiş kapitalist ülkelere ekonomik bakımdan sınıksız bağımlılık egemendir. Buralarda emperyalist tekeller ve hepsinden önce uluslararası korporasyonlar yeni-sömürgecilik eylemlerini alabildiğine sürdürmekte, emperyalizmin kurduğu, ya da beslediği ulusal ve ırksal baskı ocakları faaliyet yürütmekte (Filistin, Güney Afrika), ilerici rejimlere karşı dolaysız saldırılar, ya da yıkıcı faaliyetler buralarda tezgâhlanmaktadır. Gerikalmışlık sorununun çözümü bağlanması, emperyalizme ve yeni-sömürgeciliğe karşı savaşım yürütülmesi, ulusal bağımsızlığın pekiştirilmesi bu ülkelerdeki tüm yurtsever güçlerin aktif katılımını gerektirmektedir.

Komünist partisinin birleştirme politikasında sınıfsal mı, yoksa genel demokratik amaçların mı ağır basacağını, şu veya bu ülkede o aşamada başta gelen çelişkinin niteliği belirlemektedir. Partilerin belgelerinden anlaşıldığı üzere dünyanın sosyalist olmayan kısmındaki tüm devletlerde toplumu bölen başlıca çelişkilerde işçi sınıfının çıkarları nesnel olarak halkın büyük çoğunluğunun çıkarlarıyla uyuşma halindedir. İşçi sınıfı ile sermaye arasındaki çatışma ancak gelişmiş kapitalist ülkelerde temel toplumsal çelişkinin çekirdeğini oluşturabilir ve buna sık sık tanık olunmaktadır.

Elbette bu, kapitalistlerin ekonomik zayıflık hallerinde, bunu bir an önce atlatmak amacıyla, katmerli sömürüye başvurdukları durumlar da dahil, işçi sınıfının her durumda birlik ve dayanışmayı güçlendirmesi gerekliliğini azaltmaz. Genel demokratik amaçların ağır basması proletaryanın sınıf savaşımının «gevşemesi», «unutulması» anlamına gelmez. Sınıf savaşımı ekonomik, politik ve toplumsal ilerleme uğrunda daha geniş savaşımın kopmaz bir parçasıdır. Bununla ilgili olarak Danimarka Komünist Partisi'nin 16. Kongresinde (1980) kabul edilen Bildirgede şunlar belirtilmektedir: «Biz büyük sermayenin saldırısına ve «soğuk savaş» yandaşlarının tehlikeli oyunlarına karşı savaşım yürüten tüm güçlerin birleşmesini istiyoruz. Eylembirliği işçi sınıfının ve halkın savaşım gücünün gelişmesinde anahtar rolünü oynamaktadır.»

Soruna bu açıdan bakış tüm Marksist-Leninist partiler için geçerlidir. Örneğin Bolivya Komünist Partisi'nin 3. Kongresinin program-tezlerinde şöyle denilmektedir: «... Bolivya devriminin geleceği, halkın birliğindedir ve bu birlik, işçi sınıfının kendi içinde kenetlenmesi, köylülerle bağlaşıklık kurması ve bu toplumsal güçlerle tüm proleter olmayan yığınlarının, yüksek öğretim öğrencilerinin, ilerici aydınların ve kentlerdeki küçük burjuva-

zinin diğer çevrelerinin katılmasıyla meydana getirilecek geniş bir cephe temelinde gerçekleştirilebilir.» Bangladeş Komünist Partisi'nin 3. Kognresinde (Şubat 1980) kabul edilen programda ulusal-demokratik devrim aşamasında işçiler, köylüler, orta halliler ve ulusal burjuvazi arasında birlik sağlanarak ulusal demokratik cephe oluşturma'nın baş görev olduğu belirtilmektedir. İran Halk Partisi ise, MK Birinci Sekreteri Nurettin Kiyanuri'nin sözleriyle, şu kanıdadır: «Bugün en önemli ödevimiz sağlam bir tek cephe kurmaktır. Biz gericiliğe ve karşı-devrime karşı savaşım bayrağı altında tüm anti-emperyalist, demokratik ve halkın çıkarlarına hizmet eden bütün diğer güçleri birleştirmek istiyoruz. Devrimci yığınların güçlerini artırmak için emekçiler arasında bilimsel sosyalizmin propagandasını yapıyoruz ve politik programımızı yayıyoruz.» ⁽³⁾

Türkiye'de emperyalizme, yerli tekellere ve büyük toprak sahiplerine karşı ulusal demokratik cephenin ödevi, ülkede sosyalizme yol açacak olan ilerici demokratik devrimi gerçekleştirmektir. Ülkede devrimin itici güçlerinin stratejik bağlaşıklığını sağlayacak olan ulusal demokratik cepheyi yaratmak için Türkiye Komünist Partisi, günlük savaşımında mutlaka devrimci olmayan diğer bazı çevreleri de kapsayacak olan daha geniş bir demokratik hareket yaratmaya çalışmaktadır. TKP'nin belgelerinden birinde şöyle deniyor: «Partinin stratejik amaca ulaşabilmesi, onun önündeki taktik amaçları doğrulukla belirlemesine bağlıdır ... Bugün, partimizin önünde güçlü bir demokrasi hareketi örgütlemek görevi duruyor.»

Komünist partilerinin, işçi sınıfının partileri olarak birlik politikası gütmeleri onların sınıfsal amaçlarıyla genel demokratik amaçlarının birbiriyle çelişmesine yol açmaz; bunlar karşılıklı olarak birbirini tamamlar. Sınıfsal ve genel demokratik amaçlar arasındaki karşılıklı bağlar yasal ve zorunludur.

Dünyanın sosyalist olmayan kısmındaki birçok ülkelerde reel politik koşullarla genel uluslararası durumun, günümüzde genel demokratik amaçları ön plana çıkardığı apaçıktır.

Bu amaçları genel çizgileriyle şöyle sıralayabiliriz.

Barışın Pekiştirilmesi. İlerici güçlerin bu uğurdaki savaşımlarının doğrultuları çeşitlidir. Bu askersel harçamaların artırılmasına, silâhlıanma yarışının tırmandırılmasına ve uluslararası gerginliğe neden olan dış politikanın uygulanmasına, yabancı ülkelerde askersel üsler bulundurulmasına karşı savaşımıdır. Bu, yumuşamanın pekişmesi, anlaşmazlıkların görüşmeler yoluyla çözülmesi, silâhsızlanmanın gerçekleştirilmesi, nükleer silâhların yaygınlaşmaması, bu silâhların yasaklanması ve askersel güçlerin azaltılması için savaşımıdır.

Emperyalizme Karşı Savaşım. Gelişmiş kapitalist ülkelerde bu savaşım

⁽³⁾ «Horizont», № 10, 1980, s. 12.

tekellerin egemenliğinin sınırlandırılmasına ve büyük sermayenin emekçilerin toplumsal kazanımlarını ortadan kaldırma denemelerine yöneliktir. Gelişmekte olan ülkelerde ise yeni-sömürgecilik sömürsüne, ekonomik ilişkilerdeki eşitsizliğe ve emperyalist devletlerin askersel-politik müdahalelerine karşı savaşılmaktadır.

Sosyal, Ekonomik Ve Politik İlerleme. Bunun amacı demokratik hakların genişletilmesi, toplumsal koşulların iyileştirilmesi ve emekçilerin yaşam düzeyinin korunması; ulusal bağımsızlığın her alanda pekiştirilmesi; emperyalizmden yana gerici rejimlerin ortadan kaldırılması, neo-faşizme karşı konulmasıdır.

Komünistler genel demokratik amaçları öne sürer ve tüm ilerici güçleri bu savaşım için kazanmak uğrunda çalışırken, en son amaçlarının insanın insan tarafından sömürülmesini kaldıracak bir toplum kurmak olduğunu gizlemiyorlar. Bunun gerçekleşmesi için gerekli reel koşulların hazırlığı, genel demokratik ödevlerin çözümü süreci içinde yapılmaktadır. Genel demokratik ödevlerin ise tek başına da çok büyük bir önem taşıdığı açık ortadadır.

2

Marksist-Leninist partilerin ortak eylemler yapabileceği politik güçlerin bileşimi her aşamanın en güncel sorunlarının niteliğine bağlıdır. Bugünkü aşamada, yukarıda belirtildiği gibi, dünyanın sosyalist olmayan kısmındaki tüm ülkelerde, ya da hemen hemen tümünde, en büyük önemi genel demokratik amaçlar taşımaktadır. Bu amaçların somut içeriğini ve yönünü ise büyük ölçüde şu veya bu ülkede, ya da ülkeler grubundaki sosyal-ekonomik gelişme düzeyi ve politik koşullar belirlemektedir. Örneğin dünya kapitalist sisteminin merkezindekilerle «kenara düşen»lerin, yani gelişmiş ülkelerle gelişme yolundaki ülkelerin genel demokratik ödevleri arasında belirli farklar vardır. İlk gruptaki ülkelerde ilerici güçlerin başlıca «hedefi» tekelci kapitalizme karşı savaşımıdır. Bu gibi durumlarda demokratik güçlerin savaşımında belirli bir içe yönelik niteliği ağır basmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde ise genel demokratik savaşımın dışa yönelik niteliğin büyük bir önemi vardır, çünkü bunların da «hedefi» tekelci kapitalizme, emperyalist politikaya karşı savaşımıdır ve bu tekelci kapitalizm, emperyalist politika bu devletler için dıştan gelmez. Hiç kuşku yok ki bu ülkelerdeki demokratik güçlerin anti-emperyalist savaşımı kendi ülkelerindeki büyük burjuvaziye (bulunduğu yerlerde) karşı savaşımın sıkıya bağlıdır. Örneğin Hindistan'da bu savaşım yerli oligarşiye karşı yürütülmektedir. Latin Amerika'nın birçok ülkelerinde de durum böyledir.

Bu farklar iki büyük grupta yer alan ülkelerdeki ilerici güçlerin ortak eylemleriyle dolaysız olarak ilişkilidir, çünkü bu gibi eylemlerin uyumlaştırılmasını sağlayacak olan biçimlenme ve örgütlenmeyi doğrudan doğ-

ruya etkilemektedir. Gelişmekte olan ülkelerde «cephe kurma» ⁽⁴⁾ belgisi çok yaygın olduğu halde, gelişmiş kapitalist ülkelerde bu belgeye çok sayarak rastlanmaktadır. Cepheleşme ilişkisi, çeşitli ulusal partiler arasında kenetlenmeyi gerektirir. Buna benzer başka koşullarda genel demokratik ödevlerin büyük ölçüde dışa yönelik niteliği böyle bir kentelenme için daha geniş olanaklar yaratır.

Gelişmiş kapitalist ülkelerde durum başkadır. Bu ülkelerde geniş çaplı anti-tekelci *partilerarası* cepheleşme kurulması yolunda çoğu kez büyük güçlükler vardır, çünkü tutucu, liberal veya dinci tüm burjuva partileri büyük sermayenin hizmetindedirler. Hem de bunlar büyük sermayenin toplumdaki egemenliği kendilerinin geleneksel dünya görüşüne uymasa da yine onu desteklemektedirler. Sosyal-demokratların «anti-tekelciliği»ne gelince, ne yazık ki çoğu kez boş laftan başka bir şey değildir ve savaşın sonraki dönemde komünist ve sosyal-demokrat (sosyalist) partiler arasında «cephe» ya da bağlaşıklık kurulmuşsa bile bunlar uzun ömürlü olmamıştır. ⁽⁵⁾

İşte çeşitli ülkelerde komünistlerin birlik politikasındaki tutumlarında görülen değişiklikler bundan ileri gelmektedir. Burada özellikle eylemlerin uyumlaştırılmasının «üst» ve «alt» kanalların yeri, yani komünist partilerinin diğer partilerle anlaşması ve partilerarası bağlaşıklık kurulamaması hallerinde «tabanda» yürütülecek ortak aksiyonlar söz konusudur.

Komünistler ilerici toplumsal güçlerin eylembirliğini sağlamak için tüm olanaklardan yararlanmaktadırlar. Ne var ki birliği sağlamanın yolları arasındaki ilişkiler, komünistlerin işbirliği önerdikleri parti ve örgütlerin yönetici çevrelerinin konumları dahil, somut politik koşullara bağlıdır. Deneyimlere dayanarak şunu söyleyebiliriz ki, gelişmiş kapitalist ülkelerdeki komünist partilerinin «üst» yollardan pratik olarak yararlanma olanakları son derece sınırlıdır. Bundan ötürü yığınlar arasında – işletmelerde, atelyelerde, üniversitelerde, mahalle ve semtlerde vb. – eylembirliğinin önemi artmaktadır.

Nitekim Yunanistan Komünist Partisi'nin konumu böyledir. YKP'nin 1978 yılında yapılan 10. Kongresinde partinin ulusun çoğunluğunu anti-tekelci ve anti-emperyalist savaşında hem üstten hem de alttan birleştirme çabalarında «savaşın temel doğrultusunun alttan, tabandan birlik sağlamak, tüm yığınsal örgüt ve hareketlerin üye ve yandaşlarını eylem birliğine çekmek, çeşitli yığın örgütlerinin ve ilerici hareketlerin eylemlerini

⁽⁴⁾ Bu gibi belgileri örneğin Arjantin, Bangladeş, Bolivya, Brezilya, Filipinler, Guyana, Honduras, Irak, İran, Kıbrıs, Kolumbiya, Panama, Paraguay, Peru, Sudan, Şili ve Türkiye komünist ve işçi partileri benimsemişlerdir.

⁽⁵⁾ Komünistler bu durumu, sosyalistlerle işbirliği konusunda onlara karşı ilkesel olumlu tutumlarını değiştirmeden gözönünde bulundurmak zorundadırlar.

uyumlaştırmak, tümünü aynı çığırdada birleştirmek olduğı» ⁽⁶⁾ belirtilmektedir.

Portekiz Komünist Partisi parlamentoda faal olarak çalışır ve ilerici güçlerin gericiliğe karşı savaşımında birleşmesi için çabalar harcarken, yığınların demokratik düzenin ve devrimci kazanımların savunulmasındaki eylemlerinin oynadığı çözümleyici rolü önemle belirtmektedir.

Büyük Britanya Komünist Partisi'nin 1979 yılında yapılan 36. Kongresi yığinsal sendikal hareketin büyük gücünü ve komünistlerin sendikaların yönetiminde ulusal çapta yönetici bir rol oynadıklarını belirterek, emekçilerin komünist partisinin birçok üyelerinin atelye sorumlusu, ya da atelye sorumluları komiteleri üyeliklerine seçildikleri yerlerde emekçilerin kurduğu birliğin yüksek düzeyini önemle vurgulamıştır.

Alman Komünist Partisi her ne kadar, parlamento dahil, seçilmiş organların, ilerici güçlerin savaşım yürütmeleri için önemli alanlar olduğunu yadsımasa da, «parlamento dışı savaşımın ve özellikle işçi sınıfının işletmelerdeki ve sendikalardaki savaşımının, işçi gençliğin yürüttüğü savaşımın ve aynı zamanda orta ve yüksek öğretim kurumları öğrencilerinin aksiyonlarının ve ilerici yurttaşlar girişimlerinin» ⁽⁷⁾ çözümleyici bir önem taşıdığı kanısındadır.

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki komünistlerin görüşü de buna benzerdir. Ülkede ortanın solu eğilimlerinin güçlenmekte olduğunu vurgulayan ABD Komünist Partisi Genel Sekreteri Gus Hall, partinin 1979 Ağustosunda yapılan 22. Kongresinde bu değişikliğin taşıdığı büyük önemi belirterek «bu bizim yığinsal bir tek cephe oluşturma politikamız için yeni bir temeldir» ⁽⁸⁾ demiştir.

Fransız Komünist Partisi'nin 1979 yılında yapılan 23. Kongresinde belirlenen konumu da apaçıktır. FKP bağılaşıklığın gelişmesinden, özellikle sosyalist parti ile anlaşmadan yanadır. Ne var ki böyle bir bağılaşıklık için tabanda güçlü bir birlik hareketi gereklidir. Bu, emekçilerin yaşamsal çıkarları uğrındaki savaşımalarında ifadesini bulan harekettir. Emekçiler derin devrimci değişimlerin gerekliliğini bu süreç sırasında kavramaktadırlar. FKP Genel Sekreteri George Marchais bundan bir süre önce şunları belirtmiştir: «Bağılaşıklığın (ilerici güçler arasındaki bağılaşıklık) emekçilerin kendi davası haline gelebilmesi için savaşımı sürdürmemiz gereklidir. Halk hareketinin başarıya ulaşması için parti yöneticilerinin görüşmeleri, liderlerinin ödün vermeleri ve demecde bulunmaları tutulacak yol değildir.» ⁽⁹⁾

⁽⁶⁾ Yunanistan Komünist Partisi'nin 10. Kongresi. Moskova, 1979, s. 59–60.

⁽⁷⁾ Protokoll des Mannheimer Parteitags der Deutschen Kommunistischen Partei. 20–22 Ekim 1978, s. 225.

⁽⁸⁾ Gus Hall, Labour UP-Front in the People's Fight Against the Crisis, New York, 1979, S. 93.

⁽⁹⁾ «L'Humanité», 22 Nisan 1980, 28 Haziran 1980.

Belçika ve Hollanda Komünist Partileri tabandaki somut eylemlerde birliğe birinci derecede önem vermektedirler (Belçika Komünist Partisi'nin 23. ve Hollanda Komünist Partisi'nin 16. ve 17. Kongreleri).

Gelişme halindeki ülkelerde bu iş o kadar basit değildir. Yukarıda belirtildiği gibi bu ülkelerde ulusal partilerin ve yığınsal örgütlerin emperyalizme karşı, yerli burjuvazinin emperyalizmle birleşen kesimine karşı, uluslararası gericiliğe ve Maoçu güçlere karşı savaşım platformunda bağlaşıklıklar (cepheler) kurmaları için nesnel koşullar vardır. Bu gibi ülkelerde komünist partileri işçileri, köylüleri, orta katmanları ve ulusal burjuvazinin bir kısmını birleştiren ulusal demokratik cephe kurulumları için savaşım yürütmektedirler.

Ne var ki yaşamın gösterdiği gibi, Asya ve Afrika ülkelerinde bu tür cephelerin politik-örgütsel kuruluşu çok seyrek rastlanır bir şeydir. Bunun nedenlerinden biri iç sosyal-sınıfsal çelişkilerin durmadan ve dönüşsüz bir biçimde artmasıdır. Bu sürecin politik nedeni genellikle burjuva ve milliyetçi küçük burjuva partilerinin komünistlerle işbirliğine yanaşmamlarıdır. Bu koşullar altında örneğin Hindistan'da olduğu gibi, solcu ve anti-kapitalist örgütlerin birleşmelerinin önemi artmaktadır.

Burjuva, burjuva yanlısı ve milliyetçi küçük burjuva partilerinin komünist partileriyle blok oluşturmaya karşı tutumları ilerici güçlerin tabanda eylembirliği gerçekleştirmelerini gitgide daha fazla gerekli kılmaktadır. Halk yığınları savaşımın amaçlarını ne kadar somut ve açık olarak belirlerse bu eylemlerin çapı o derece büyük olur. Bunun en göze çarpar örneği İran'da 1979 yılında gerçekleşen anti-emperyalist ve anti-monarşist devrimdir. İran Halk Partisi'nin, diğer ulusal örgütlere birleşme uğrunda yaptığı bütün çağrılara karşın, partilerarası düzeyde bir tek cephe kuramadı. Oysa yığınlar düzeyindeki, tabandaki eylembirliği durmadan artmış, bunu bütün yıl boyunca süren büyük gösteri ve mitinglerle, diğer anti-emperyalist ve anti-monarşist aksiyonlar ortaya koymuştur. 1979 yılı Şubat ayındaki çözümleyici günlerde Şah rejimine son darbe vurulmuş ve böylelikle İran devriminin tarihsel etkisi sağlanmıştır.

Daha sonraları özellikle ABD emperyalizminin İran'a karşı saldırgan plânlar tezgâhlaması ve bu yönde eylemler göstermesi dolayısıyla ilerici güçlerin tek cephesini oluşturma gereksinimi daha da arttı. İran Halk Partisi MK'nin 31 Mart 1980'de yayımladığı bir bildiride şöyle deniyordu: «Devrim bugün, her zamankinden daha çok, bu tehlikeli suikastı (ABD emperyalizminin suikastı) önleyebilmek için tüm güçlerin bağlaşıklığına ve birliğine gereksinim duyuyor. Dolayısıyla tüm güçlerimizi bu amaçla ... devrimimizin kazanımlarının korunması amacıyla birleştirelim ve harekete geçirelim»⁽¹⁰⁾. Ne var ki İran'da herhangi bir partilerarası anlaşma gerçekleştirilemedi.

Asya-Afrika ülkelerinde partilerarası düzeyde tek cephe kurulamasa da,

Latin Amerika ülkeleri için aynı şey söylenemez. Bu ülkelerde, komünist partisi dahil, muhalefetteki partilerin tek cephe anlaşmasına varmalarına sık sık tanık oluyoruz (Honduras'taki Vatan Cephesi 60'tan fazla politik ve toplumsal örgütü bir araya getirmiştir; Uruguay'da geniş bir cephe kurulmuştur; Peru'da «Sol Güçer Birliği» oluşturulmuştur; Kolumbiya'da bir Ulusal Muhalefet Cephesi, daha sonra da bir Demokratik Cephe oluşturulmuştur, Bolivya'da Demokratik ve Halkçı Birlik Cephesi örgütlenmiştir). Latin Amerika ülkelerinin ilerici güçler birliğini gerçekleştirmekte» birinciliği elde etmesi» Asya-Afrika ülkelerine kıyasla politik örgüt kurmada ve savaşım vermede daha eski geleneklere sahip olmasından ileri gelmektedir.

3

İlerici güçlerin ortak eylemlerine engel olan, ya da bunları sınırlandıran temel etmenler birbirine sıkı sıkıya bağlıdır. Komisyonun elde ettiği veriler aşağıdaki noktaların belirtilmesine olanak veriyor:

Anti-komünist Görüşler Ve Boş İnançlar. Elbette ki burada emperyalist çevreler, burjuvazi ve onun politik örgütleri söz konusu değildir. Bazı hal-lerde anti-komünist görüş ve boş inançları, özellikle gelişmiş ülkelerde, sınıfsal-politik kökenleri dolayısıyla komünist partilerinin bağlaştığı olabilecek olan güçler, özellikle sosyalist (sosyal-demokrat) partiler benimsemektedir. Fakat bu partilerle genel demokratik amaçlar için savaşımda işbirliğinin gerçekleşmemesinin nedeni, bu partilerin yöneticilerinin komünistlere karşı olumsuz tutumlarıdır. Örneğin Büyük Britanya Komünist Partisi İşçi Partisi (Labour Party) Yürütme Kurulu'na defalarca işbirliği önerisinde bulunmuş, fakat tüm önerileri reddedilmiştir.

Gelişmekte olan ülkelerde burjuva ve küçük-burjuva partilerinin anti-komünizmine sık sık tanık oluyoruz. Bunun sonucu komünist partisinin legal çalışma hakkının yadsınmasıdır (Sudan, Irak, Türkiye, Tunus'ta olduğu gibi). Bu yadsımanın çeşitlerinden biri de erkteki demokratik-devrimci partinin politik erk üzerinde tekel kurma savıdır.

Sosyal-reformizmin İşçi Sınıfı Üzerindeki Etkisi. Sosyal-reformizm idelerinin geniş ölçüde yaygın bulunduğu gelişmiş kapitalist ülkelerin başlıcaları Avusturya, Belçika, Büyük Britanya, Federal Almanya Cumhuriyeti, İsveç ve Kanada'dır. Diğer birçok ülkelerde bu ideler komünist partilerinin güçlü politik-ideolojik etkisiyle karşı karşıya bulunmaktadır. Sosyal-reformizm gelişme halindeki bazı ülkelere de sızmış durumdadır.

Sosyal-reformizmin etkileri işçi sınıfının politik savaşım yeteneğini zayıflatmakta, tekeller karşısında gücünü bir hayli azaltmakta ve eninde sonunda işçi sınıfının da, diğer bütün demokratik güçlerin de ortak eylem-

(10) «Mardom», 31 Mart 1980.

lerinin örgütlenmesini önemli ölçüde güçleştirmektedir. Bu durum karşısında komünistler çelişkilerin gereksiz yere daha da artmasından kaçınmakta ve işçi sınıfının diğer partilerine anlaşmaya varabildikleri sorunlar üzerinde ortak eylemde bulunmayı önermektedirler. Şunu belirtmeliyiz ki gelişmiş kapitalist ülkelerde bunalım durumunun keskinleşmesi ve buna bağlı olarak tekelci sermayenin emekçilerin sosyal-ekonomik kazanımlarına karşı saldırılarının sıklaşması emekçiler arasında birleşme eğilimini güçlendirmektedir. Ne var ki bu durum komünistlerin, örneğin Belçika Komünist Partisi'nin 23. Kongresinde belirtildiği gibi, işçi sınıfının ve demokratik hareketin başlıca güçlerini reformist ideolojinin ve uygulamanın etkisinden kurtarma savaşının zayıflatmaları anlamına gelmez.

Tek Cephe Üyesi Parti ve Örgütler Arasında Karşılıklı İlişkiler Sorunu. Bu çok büyük önem taşıyan bir sorundur. Bağlılığın sağlamlığı, tek cephenin halk yığınları önündeki saygınlığı ve etkili politik çalışmalar yürütebilme olanakları parti ve örgütlerin hak eşitliliğine, aralarındaki ilişkilerin ne derece demokratik olduğuna bağlıdır.

Biraz yukarıda Latin Amerika'da ulusal demokratik cephe belgisinin geniş ölçüde, Asya-Afrika ülkelerinde ise pek dar bir çerçeveye içinde gerçekleştirildiğini belirtmiştik. Asya-Afrika bölgesinin ve özellikle Irak'ın «cephe içi» ilişkilerinde olumsuz bir örnek olması rastgele değildir. Bu örnek sonuçlar çıkarmaya son derece elverişli olduğundan, komisyon bunun üzerinde biraz ayrıntılı olarak durmayı gerekli sayıyor.

Irak Komünist Partisi daha başlangıçta, yani 30'lu yıllarda ulusal ilerici güçlerin eylembirliği için savaşım yürütmeye koyulmuştur. 1969 yılında parti, ülkedeki tüm politik örgütlere bir ilerici Ulusal-Yurtsever Cephe kurulmasıyla ilgili tüzük tasarısını sundu, 1971 yılı sonlarında Baas Partisiyle bu konuda görüşmelere başladı ve iki yıl sonra bu cephe kuruldu.

Iraklı komünistler cepheye üye olan tüm örgütlerin politik, ideolojik ve örgütsel bağımsızlığına saygı gösterilmesi, cephe çerçevesi içinde yapıcı, yoldaşça eleştirilere olanak sağlanmasını ve ortak yükümlülüklere aykırı olmamak koşuluyla, cephe üyelerine kendi ilke ve görüşlerini serbestçe propaganda etme hakkının tanınmasını ısrarla belirtiyorlardı. İKP ortaya çıkabilecek anlaşmazlıkların demokratik ve işbirliği anlayışı içinde çözülmesini istiyordu. Cephenin yönetimine gelince bu görevi halk arasında en çok güven uyandıran parti yükümlenmeliydi.

Erteki Baas Partisi'nin uygulamaları bu ilkelerin tümüne aykırıydı ve dolayısıyla ilerici Ulusal-Yurtsever Cephe'nin dağılmasına neden oldu. Bu durumda Irak Komünist Partisi gizliliğe geçmek zorunda kaldı ve son zamanlarda baskıcı diktatörlük rejimini ortadan kaldırıp demokratik bir koalisyon kurulması için savaşım yürütecek bir ulusal demokratik cephe kurulması hazırlıklarına başladı.

Irak örneği, cephe üyelerinin en basit demokratik ve eşitlik haklarının

çiğnenmesinin ilerici güçlerin eylembirliği yapmaları idesiyle nasıl çatıştığını açık-seçik göstermektedir.

Sekterlik. Birlikte eylem yürütülmesini engelleyen bu «hastalık» özellikle küçük partiler için tehlikelidir.

Komisyon bu konuda Gus Hall yoldaşın ABD Komünist Partisi'nin 22. Kongresinde okuduğu rapordan bazı alıntılarla yetinecektir. Daha önce de sözkonusu ettiğimiz bu raporda şöyle denilmektedir: «Bizim ,bir kenara itilmiş', ,ortadan silinmiş', ,açmaza sokulmuş', ,bir avuç azınlık' olduğumuz kuruntusundan kurtulmamız lâzım. Bizim politik bakımdan yoksullaşma kompleksini unutmamız, yenmemiz gereklidir. Büyük gölde daha iyi yüzmeliyiz ... Şimdiki aşamada yüksek bir düzeyde olmamızı engelleyen başlıca zayıf yanımız sekterlik olarak tanımlanabilir ... Bu zayıflık yığınların atılımlarının olduğu kadar, partinin bu atılımlardaki rolünün küçümsenmesinden ileri gelmektedir ... Sekterliğe karşı savaşım bilinçli, ardıcıl olarak ve yorulmaksızın bağlaşıklar aranmasını, onlara karşı, hele bizimle komünist olarak işbirliği yapmaya hazır olanlara karşı dikkatli tutum alınmasını gerektirmektedir.» ⁽¹¹⁾

Tüm olumsuz etmenlerin ortadan kaldırılması komünistlerin ısrarlı, sabırlı ve planlı çalışmasını gerektirmektedir. Bunun en önemli yönlerinden biri komünist partilerinin güçlendirilmesidir. George Marchais'in demeclerinden birinde belirttiği gibi «FKP'nin daha da güçlendirilmesi politik savaşımın kilit sorunudur, Fransa'da ilerici değişimlerin çözümleyici koşuludur.» ⁽¹²⁾ Aynı şey diğer komünist ve işçi partileri için de söylenebilir: İlerici güçlerin birleşmesinin ve eylem birliği yapmalarının önkoşulu komünistlerin saflarını sıklaştırmalarıdır.

⁽¹¹⁾ Gus Hall. Labour Up-Front in the People's Fight Against the Crisis. pp. 93-94.

⁽¹²⁾ L'Humanité Dimanche», 30 Mayıs 1980.

TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın TKP'nin 60. kuruluş yıldönümü nedeniyle düzenlenen toplantıda yaptığı konuşma

Yoldaşlar,

Partimizin 60. kuruluş yıldönümünü kutluyoruz. Bu kutlama yurt çapında oluyor. Ağır terör koşullarında bu amaçla değişik eylemler yürütülüyor. Tüm parti örgütlerimiz, komünistler TKP'yi 60. yılında çok yönlü güçlendirme kampanyasına aktif katılıyor. Batı Avrupa'daki parti örgütleri «TKP ve Türkiye demokrasi güçleriyle dayanışma» belgisi altında toplantılar düzenliyorlar. TKP 60. yıldönümünde ülkenin politik yaşamında etkinliği olan, saygınlığı artan ulusal çapta örgütlü bir parti olmuştur.

TKP bundan 60 yıl önce Kızıl Oktobr'un doğrudan etkileri altında, Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın temelinde yeni türden bir parti, daha kuruluşuyla başını Bolşevik Partisi'nin çektiği dünya komünist hareketinin savaştan bir kolu oldu. Proletarya enternasyonalizmi bayrağını partimiz hiç bir zaman elden bırakmadı, bırakmayacak.

TKP, bugün 60. yıldönümünü uluslararası komünist hareketin kopmaz bir parçası olarak kutluyor. Dünyanın dört bir yanından, değişik koşullarda savaştan kardeş komünist partileri partimize devrimci savaş ve dayanışma selâmlarını yolluyor.

Burjuvazi partimize 58 yıldan beri yasak koymuştur. Ne ki TKP bugün çetin koşullarda genç, yiğit kadrolarıyla savaş alanlarında gücünü dosta düşmana onaylatıyor. Bu hem işçi sınıfıyla, halkımızla sağlam bağlar kurduğumuz içindir. Hem de böyle sağlam enternasyonalist desteklerimiz olduğu içindir.

Ülkemizin en yakıcı tüm sorunlarına Marksizm-Leninizm ışığında somut çözüm yolu gösteren bir parti olduğumuz için ulusal çapta bir güç olabildik. Evet işçi sınıfının, halk güçlerinin erke gelmesi için savaş yolunu gösteren, bu uğurda en önde savaşan ve yetenekli bir parti bugün Türkiye'de vardır. TKP, böylesi bir partidir.

BAŞ SORUN

Günümüzde tüm insanlığın önünde duran baş sorun: Barışı koruma, gerginliği azaltma, nükleer bir savaş önleme sorunudur. Yayılcı emper-

yalist çevreler, uluslararası alanda yumuşamayı baltalama, gerginliği sertleştirme yolundadır. Onlar, silâhlanma yarışına hız veriyor. Bu yarışmanın aldığı yeni boyutlar nükleer bir çatışma tehlikesini, son yıllarda, görülmedik bir ölçüde artırıyor.

Bu durum, Amerikan emperyalizminin ve NATO egemen çevrelerinin yumuşama politikasından sosyalist ülkelerle çatışma politikasına geçmek, iki kamp-iki sistem arasındaki yaklaşık askersel dengeyi kendilerinden yana değiştirmek yolundaki girişimlerinin sonucudur. ABD yönetiminin-hükümetinin, 1970'lerin ortalarından bu yana geliştirdiği ve uygulamaya koyduğu «yeni nükleer strateji» Avrupa ve dünya halkları için, halkımız için olağanüstü tehlikeler taşıyor.

Yoldaşlar,

NATO'nun Brüksel kararları bu stratejinin ayrılmaz bir parçasıdır. Pentagon şunları öngörüyor: Nükleer bir savaş için uygun bir psikolojik ortam yaratmak; nükleer şantaj politikasını uygulamayı kolaylaştırmak; Sovyetler Birliği'ne ilk nükleer darbeyi indirme olanağını sağlamak; yeni türden nükleer silâhlar yapımıyla, SALT I ve SALT II anlaşmalarının önemini azaltmak.

Emperyalist çevreler saldırgan amaçlarını gizlemek için silâhlanma programlarını sözümona «Sovyet tehlikesi»ne karşı geliştirdikleri yalanını ileri sürüyorlar. Oysa, anlaşmalara kesinlikle bağlı kalan Sovyetler Birliği'nin askersel doktrini tümüyle savunma niteliği taşıyor. 35 yıldan bu yana Avrupa anakarası savaş yüzü görmediyse, bunu herşeyden önce Sovyetler Birliği'nin, dünya sosyalist sisteminin ardıcıl barış politikasına borçludur. Öte yandan emperyalist güçler «sınırlı» bir nükleer savaş görüşünü yayıyorlar. Oysa günümüzde nükleer bir savaş sınırlı tutmak pratik olarak olanaksızdır. Bu görüşün temelinde ABD'nin nükleer savaş Avrupa'da yürütmek niyeti saklıdır.

Günümüzde emperyalist devletler ve en başta ABD «Çin kozunu» oynamaya, giderek daha büyük önem veriyorlar. Pekin yönetimi emperyalizmin en saldırgan çevrelerinin sosyalist ülkelere, uluslararası işçi hareketine ve ulusal kurtuluş hareketine karşı yönelen hegemonyacı stratejisini destekliyor. Çin artık emperyalizmle uzun erimli stratejik bir bağlaşıklık politikası yürütüyor. Sosyalist ülkelere karşı düşmanlığında kaba askersel provokasyonlardan onların birliğini bozmak için sinsi yöntemlere kadar değişik taktikler izliyor. Bu arada Pekin'in emperyalizmle işbirliği politikasını maskeleyerek için bazı komünist partileriyle ilişki kurduğunu görüyoruz. TKP'ye göre bölücülük politikasının bu yeni taktiğine anlayış göstermek, maoculuğa ödün vermek, komünist partilerinin barış ve sosyalizm için ortak savaşının amaçlarına ters düşmek demektir. Yeni bir dünya savaşını kundaklamak isteyenlerin ön sıralarında, emperyalizmin en saldırgan güçleriyle kolkola yer alan Pekin'den barışa karşı gelen tehlike artıyor.

İnsanlığın karşı karşıya kaldığı nükleer bir savaş tehlikesini önlemek olanaklıdır. Bunun yolu, iki sistem arasında eşitlik ve eşit güvenlik ilkesi temelinde görüşmeleri gecikmeksizin başlatmaktır. Sovyetler Birliği, Avrupa'da orta menzilli silâhları azaltmak konusunda somut yapıcı öneriler getirmiştir. Geniş çevrelerin desteği ile karşılanan bu öneriler karşısında, Carter yönetimi, kendi bağlaşıklarını da hiçe sayarak, bir oyalama taktiği izliyor. Bu taktiği boşa çıkarmak için tüm barış güçlerinin, emperyalizmin militarist politikasına karşı yığinsal eylemlerinin yükseltilmesi, kararlı bir savaşım yürütülmesi büyük önem taşıyor. Partimizin de katıldığı Avrupa komünist ve işçi partilerinin Paris toplantısında onaylanan «Barış ve Silâhsızlanma İçin» Avrupa halklarına çağrı tüm güncelliğini koruyor. TKP, ülkemizdeki tüm barış güçleriyle birlikte bu çağrı çerçevesinde bir kampanya yürütüyor. Türkiye barış güçlerinin de katılacağı Dünya Barış Parlamentosu'nun toplantısına partimiz büyük bir önem veriyor. Sofya'da toplanacak olan bu barış forumunun emperyalizmin kışkırttığı silâhlanma yarışına karşı, nükleer silâhların azaltılması için görüşmelere başlanması için yürütülen savaşımда önemli bir rol oynayacağı kuşkusuzdur.

TKP, ülkemizdeki tüm barış güçlerini Helsinki'nin uzantısı olan Madrid toplantısında bir Avrupa Silâhsızlanma Konferansı'nın kararlaştırılması için etkinliklerini artırmaya çağırıyor.

Günümüzde barış ve silâhsızlanma için savaşta, en geniş güçleri bu savaşa katmakta komünist partilerinin ortak toplantı ve eylemleri büyük bir önem taşıyor.

Emperyalizmin dünya devrim sürecine karşı saldırılarını geri püskürtmek, barış, demokrasi ve sosyalizm için savaşın sorunlarını görüşmek için dünya çapında komünist partilerinin toplantıları geçmişte önemli bir rol oynamıştır. Böylesi bir forumun, uluslararası komünist hareketin Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde birliğini daha da güçlendireceğine inanıyoruz.

TKP, komünist partilerinin yeni bir dünya forumunu güncel sayıyor.

Emperyalist çevreler, uluslararası güçler oranını kendilerinden yana çevirmek için tüm olanaklarını kullanıyorlar. Dünya devrimci sürecinin temel güç kaynağı Sovyetler Birliği'nin, reel sosyalizmin artan gücü karşısında sosyalist dünya sistemine karşı saldırılarını yeni koşllara uyduruyorlar. Bir yandan anti-Soyetizmi körüklerken, öte yandan sosyalist ülkelerin aralarına kama sokmak, onları içten «yumuşatmak» taktiğini uyguluyorlar.

Geçtiğimiz haftalarda ABD ve Federal Alman emperyalistleri Polonya Halk Cumhuriyeti'nin iç işlerine kabaca karışmanın bir örneğini verdiler. Emperyalizmin bu ülkenin iç zorluklarından yararlanan anti-sosyalist ögeleleri, onların karşı devrimci çabalarını destekleme kampanyası, özünde sosyalist ülkeler topluluğuna genel bir saldırıdır. Bunun yanısıra bu kışkırtmalar Avrupa'nın barış ve güvenliğini torpilleme yönünde girişimlerdir.

Ülkemizde de işçi sınıfının, emekçilerin grev hakkını ayaklar altına alan, grevci işçilere, sendikalara karşı en ağır baskılar uygulayan gerici çevreler ikiye bölünmüş Polonya işçilerinin «dostu» kılığına büründüler. Ama emperyalistlerin, gericiğin tarihin tekerleğini geri çevirme çabaları boşunadır. Polonya Birleşik İşçi Partisi'nin öncülüğünde Polonya işçi sınıfı ve halkı bu zorlukların üstesinden gelecektir. Öte yandan bu ülkedeki gelişmelere neden olan etkenler, bize sosyalizmin kurulması ve gelişmesiyle ilgili Markçı-Leninci ilkelerin ve toplumsal yasalıkların önemini bir kez daha anımsatıyor.

Günümüzde Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının politik egemenlik ve ekonomik bağımsızlık için savaşları geliyor. İran'daki ulusal kurtuluş devrimi, Afganistan devriminin yeni bir aşamaya yükselmesi, Nikaragua halk devrimi emperyalizme önemli darbeler indirdi. El Salvador halkının devrimci savaşı yükseliyor. Güney Afrika halklarının ulusal ve sosyal kurtuluş savaşları geliyor. Dünyanın değişik bölgelerinde tutuşan devrim ateşleri işçi sınıfını, halkımızı emperyalizme ve zorbalık rejimine karşı savaşında yüreklendiriyor.

Amerikan emperyalizm sosyalist sisteme ve kurtuluşları için savaşan dünya halklarına karşı baskı ve tehdit politikasının bir aracı olarak askersel üsler sistemini biteviye geliştiriyor. Topraklarımızdaki ABD saldırı ve casusluk üsleri de bu sistemin içindedir. Pentagon hegemonyacı amaçları için dünyanın değişik bölgelerinde sözde «güvenlik çıkarlarını» korumak gerekçesiyle özel bir askersel saldırı birliği kuruyor. Güneydoğu Asya ve Güney Afrika'da, Karayipler'de, Yakın ve Orta Doğu'da gerginlik ocaklarını körüklüyor. Türkiye de yeryüzündeki başlıca gerginlik bölgelerinden birindedir. Bu nedenle emperyalist kışkırtmalara karşı, bölgede barış ve güvenlik için savaş halkımız için dirimsel bir önem taşıyor.

Amerikan emperyalizminin bölgemizde izlediği serüvenci, yayılmacı politikada, Türkiye'nin özel bir yeri olduğu herkesçe biliniyor. Güney Avrupa'da Sovyetler Birliği ile karadan sınırdaş tek NATO ülkesi Türkiye'dir. CENTO'nun çökmesinden, İran'da Şahlık rejiminin yıkılmasından bu yana emperyalist bloklara bağlı tek Yakın Doğu ülkesi olarak Türkiye kalmıştır. O nedenle, emperyalist planlarda Türkiye'ye son derecede tehlikeli bir rol veriliyor. Bu rol, ülkemizin Sovyetler Birliği'ne, sosyalist ülkelere karşı emperyalizmin sıçrama tahtası, NATO'nun ileri karakolu olması, Orta Doğu'da emperyalist çıkarlara silâhlı bekçilik yapmasıdır. Pratikte bu, Türkiye'nin büyük komşumuz Sovyetler Birliği ile ilişkilerini baltalıyor, doğrudan ulusal güvenliğimiz tehlikeye atıyor. Ülkemizi İslam ülkelerine yönelik emperyalist saldırı operasyonlarına – İran'a karşı olduğu gibi – araç yapıyor, Türkiye'yi bloksuz ülkelere karşı karşıya getiriyor. Böyle bir politikanın yalnız işçi sınıfının ve emekçi halkın değil, burjuvazinin önemli kesimlerinin bile çıkarlarına ters düştüğü açıktır.

NATO'dan çıkmadan, ikili kölelik anlaşmasını yırtmadan, topraklarımızdaki yabancı askersel üsleri, atom yığınaklarını söküp atmadan, ülkemizin güvenliğini sağlamak ve bölgemizde barışın savunulmasına kalıcı bir katkıda bulunmak olanaksızdır. Sovyetler Birliği'nin topraklarında nükleer silâhlar bulundurmayan ülkelere karşı bu tür silâhları kullanmayacağı yolundaki açıklaması ülkemizin güvenliği için önemli bir çevren açıyor.

Kıbrıs sorununun barışçı çözümü için başta Türk silâhlı kuvvetleri olmak üzere, tüm yabancı askersel birliklerin geri çekilmesi, adanın yabancı üslerden arındırılması zorunludur. TKP, Kıbrıs'ın bağımsızlığı, toprak bütünlüğü, egemenliğinin sağlanması için, uluslararası bir konferansın toplanmasından yanadır. Öte yandan Kıbrıs'ın iç sorunlarının Birleşmiş Milletler denetiminde toplumlar arası görüşmelerle çözülmesi için harcanan tüm çabaları destekliyoruz.

TKP, Ege deniziyle ilgili Türk-Yunan anlaşmazlığının ancak NATO denetimi dışında, barışçı görüşmelerle çözülebileceği görüşündedir.

Filistin halkının yasal devlet kurma ve öteki ulusal hakları için yürüttüğü haklı savaşımla tam bir dayanışma içindeyiz. Tüm kardeş Arap halklarının Amerikan emperyalizmine, İsrail siyonizmine ve Arap gericiliğine karşı savaşımını destekliyoruz.

Komşu İran halkının Amerikan emperyalizmine ve karşı-devrimci güçlere karşı savaşımını yanındayız.

İKİ BAŞLI DÜŞMANA KARŞI SAVAŞ

Değerli yoldaşlar,

Günümüzde Türkiye'de emperyalizmin, NATO'nun tüm planlarının karşısında başını işçi sınıfımızın çektiği, giderek güçlenen bir halk hareketi var. Anti-emperyalist hareket genişliyor. Şimdi yalnız komünistler ve sol güçler değil, çok daha geniş politik güçler, hatta dinsel çevreler Amerikan emperyalizmine karşı çıkıyor. Burjuva parlamenter demokrasisi içinde, emperyalizmin ulusal çıkarlarımızla görülmedik ölçüde çelişen planlarını yerine getirmeye hiç bir burjuva partisinin gücü yetmiyor.

ABD ve NATO egemen çevreleri Türkiye'ye bir yandan isteklerini adım adım, ekonomik-politik baskılarla, «yardım» adı altında, rüşvetlerle dayatıyorlar. Öte yandan da ülkemizi kendi emperyalist amaçlarına en uygun bir biçimde kullanabilmek için el altından elverişli politik koşulları hazırlıyorlar. Bu amaçla, bir çok ülkede başvurdukları yöntemleri kullanıyorlar. Terörizmin her türlüünü örgütüyor, destekliyor, faşist örgütleri güçlendiriyorlar. AP içindeki ve ordudaki en gerici, en Amerikancı, NATO'cu ögeler bu kanlı terör ortamında etkinliklerini artırıyor, konumlarını güç-

lendiriyor. Türkiye bir emperyalist komplo ile karşı karşıyadır. Halk düşmanı hükümet bu komplo nun başlıca politik aracıdır.

Tehlike niçin büyüktür? Çünkü bugün Türkiye, tarihinin en ağır ekonomik, sosyal bunalımını yaşıyor. Milyonlarca insanın yoksulluğa itildiği, bir avuç tekelcinin tüm ekonomiye artan ölçüde egemen olduğu, sınıfsal çelişkilerinin ve savaşlarının keskinleştiği koşullarda, egemen sınıfın içinde toplumsal patlamayı zorbalıkla bastırma eğilimi güç kazanıyor. Tekelci burjuvazinin en gerici, işbirlikçi, en parazit-asalak kesimleri arasında, dışta bölge çapında hegemonyacı, içte terörist bir faşist diktatörlük hevesi kabarıyor. Bunlar faşist örgütleri destekliyor. Ayrıcalıklarını yitiren, sınıflarından kopan, yoksullaşan, yıkıma uğrayan toplumsal katmanlar arasında faşist ideolojiyi yayıyorlar. Böylece, emperyalizmin uluslararası durumu sertleştiren en gerici, saldırgan çevreleriyle, Türkiye egemen sınıflarının en gerici çevrelerinin çıkarları çakışıyor. Bu durum, ülkemizde yarı-askersel zorbalık rejiminin ve faşizmin tehlikeli politik kaynağını oluşturuyor.

Emperyalizmin yöntemleri, bugünkü bunalım koşullarında ne denli tehlikeler yaratıyorsa, yığınların arasından tepkileri de tutuşturacak özellikler taşıyor. Ülkemizin içinde terörizmle yaratılan gerginlik ortamı ile bunalımın halk üstündeki yıkıcı sonuçları bir arada, emperyalistlerin hiç ummadıkları toplumsal bir patlama yaratabilir. Terörizm silâhıyla oynayanlar gerçekte ateşle oynuyorlar.

Bu iki başlı düşmana, emperyalizme ve işbirlikçi, tekelci burjuvaziye karşı savaşta partimize büyük ödevler düşüyor.

Ülkemizin bugünkü koşullarında halk düşmanı hükümetin, sıkıyönetimin artan terörü, faşist çetelerin saldırıları, legal yollardan savaş olanaklarını iyiden iyiye daraltıyor. Bugün Türkiye'de bütün demokratik örgütler ya kapatılmıştır, ya da işlevsiz bırakılmakla tehdit ediliyor. Yasal işçi partileri kendi konumlarını açıkça propaganda etme olanaklarını büyük ölçüde yitirdiler. Sendikal harekette DİSK kapatılmak isteniyor. Devlet güçlerinin bu sindirme hareketi, sıkıyönetim, polis saldırılarıyla yığınsal bir terörle, tutuklama, işkence ve öldürmeyle atbaşı yürütülüyor. Öte yandan faşist MHP'nin yarı-askersel örgütleri, devlet aygıtına sızan faşist öğelerle birlikte, işçi sınıfına, emekçilere, gençlere, Kürt halkına eşi görülmedik bir vahşetle-barbarlıkla saldırıyor. Hükümet karşısındaki оппозиsyonu giderek sertleşen MSP bile kapatılmak istemiyle kovuşturmaya uğruyor.

Ama egemen sınıflar giderek daralan bir yolda yürüyor. Onların zorbalığı, ister istemez milyonlarca emekçiye kanlı saldırılara, devlet terörüne karşı baş kaldırma yolunda eğitiyor. Bugün 50 bini aşkın işçinin grevi her şeye karşın, sürüyor. İşçiler bu savaşta çelikleşiyorlar. Hiç bir baskı, hiç bir zorbalık işçi sınıfının savaşını durduramaz.

Milyonlarca insanı «susturduk» dedikleri bir zamanda Temmuz sonunda egemen sınıflar, bir milyon işçi ve emekçinin şanlı direnişiyile serseme

döndüler. Yüzbinlerce insan faşistlerin vurduğu sendika önderi Kemal Türkler'in cenaze töreninde göğüslerine çevrili silâhlara, tanklara, panzerlere karşı yürüdü.

Yığınlar nerede savaşıyorsa, partimiz oradadır. Ama bununla yalnız komünistlerin savaş boylarında olduğunu söylemiyoruz. İster bizimle omuz omuza olsun, ister olmasın, bir çok politik örgüt ve gurup, bu savaşların içinde yer alıyor. Komünist partisinin dışında nice genç işçi ve öğrenci yığıtçe savaşıyor. Savaşın kendisi, her gün yeni yeni güçleri alana sürüyor.

Biz şimdi gözlerimizi yığınlara, onların savaşmaya yetenekli güçlerine çeviriyoruz. Yığınların savaşlarını, tüm militan güçleri örgütlemek, onlarla sıkı sıkıya bağlanmak, savaşan her dürüst insanla sıcak ilişkiler kurmak . . . Ancak böylelikle milyonları savaşa çekmek, yenilmez bir birlik, yıkılmaz bir cephe kurmak olanaklıdır.

Hiç bir yerde artık, bundan bir yıl önceki eylem yöntemleri yeterli değildir. Komünistler, yığınların yaratıcılıkla bulup, çıkardıkları her tür savaşım biçimini geliştirmeli, onları daha örgütlü, daha yaygın ve etkili yapmak için, bu savaşları serüvenlerden korumak için ellerinden geleni yapmalıdır. TKP'nin programı, her tür savaşım biçimini uygulamaya hazır olmayı öngörür.

Yüzbinlerce insan, bugün bir kentte, yarın bir başka kentte kanlı terörle karşılaştıkça, buna karşı koymanın yeni yollarını, araçlarını arıyor, buluyor. Sınıf savaşının henüz yeni boy attığı Orta Anadolu kentlerinde, kasabalarında yer yer barikatlar yükseliyor. Yer yer silâhlanan halk zorbalara karşı direnmek zorunda kalıyor. Yığınların bu savaşlarına aktif katılan komünistler doğru ve yaratıcı eylemleriyle, küçük burjuva radikalizmine yuvarlanan gurupların arasından çok sayıda militanı da uyarıyor, onları halkın sıralarına, serüvenden uzak haklı bir savaşımın içine çekiyor.

EYLEM BİRLİĞİ ZORUNLUKTUR

Yoldaşlar,

Yığınların eyleminin başarıya ulaşması, her şeyden önce bu savaşları yöneten Komünist Partisi'nin güçlendirilmesinin yanısıra işçi sınıfının, tüm halk güçlerinin birliğini gerektiriyor. Son Merkez Komitesi Plenumu partimizin bu yöndeki görevlerini açıklıkla ortaya koydu.

Partimiz Demirel hükümetinin halk düşmanı politikasına karşı en geniş demokratik güçlerin eylem birliği için bugün de tüm gücüyle savaşıyor. Yaşam, partimizin saptamalarını doğruluyor. Gerçekten de umulandan çok daha geniş güçler Demirel hükümetinin emperyalizm yanlısı, NATO'cu politikasına, işbirliği, tekellerden yana tüm girişimlerine, sıkıyönetim terörüne, baskı yasalarına karşı çıkıyor. Ama bu güçler arasında eylem birliği

henüz düşük düzeyde kalıyor. Yukardan eylem birliğini gerçekleştirmek tüm güçler için bugün de olanaklı olamıyor. Ancak tabandan gelişen eylem birliği komünistlerle, yasal işçi partileriyle, öteki demokrasi güçleri arasındaki bağlaşıklığın temelini güçlendiriyor.

Bütün bunlara karşın, özellikle CHP yönetiminin son dönemde izlediği uzlaşma politikasını, kendi tabanını, örgütlerini dağıtma girişimleriyle birleştirmesi, bu girişimi düpedüz anti-komünist bir platformla yürütmesi olumsuz bir gelişmedir. CHP genel başkanı, dizginsiz gericilik koşullarında, kendi partisinin örgütlerini, üyelerini, komünistlerle, «yasa dışı sol» ile işbirliği yapmakla suçluyor. Bu suçlama, CHP tabanındaki eylem birliği yanlısı eğilimi kırmak, CHP yönetiminin gericilikle uzlaşma politikasını egemen kılmak amacıyla yapılıyor. CHP yönetiminin önündeki ikilem etkisini gösteriyor. Emperyalizme, işbirlikçi, tekeli burjuvaziye, militarist klişe, faşizm tehlikesine karşı çıkmayan CHP yönetimi kendi tabanından soyutlanıyor.

CHP yönetiminin önerdiği gibi işçi hareketini yasal sınırlara hapsetmek burjuva reformistlerinin uzlaşma politikasına ayak uydurmaktır. Yasal çalışma yanlısı mıdır. Olanaksız mıdır, Hayır! Rejimin zorbalığı, faşizm tehlikesinin arttığı bugünkü koşullarda, var olan olanakların her bir damlasını kullanmayan bir hareket, kesinlikle proletaryanın çıkarlarına ters düşer. Yasal çalışma olanaklarının her bir alanını en dirençli savaşım-lardan geçmeden egemen güçlere bırakmak bağışlanmaz bir yanlış olur. O nedenle, Partimiz MK Plenumunda, eğer TİP, TSİP ve Birlik Dayanışma bir araya gelir, birleşik, yığınsal, legal bir işçi partisi oluştururlarsa, bunun işçi sınıfının savaşı için son derece yararlı bir girişim olacağını vurguladı. Şimdi bu öneri yoğun bir tartışma konusu oluyor.

Her türlü yanlış anlamayı önleyebilmek, gereksiz tartışmaların önünü kesebilmek için bazı noktalara değinmek istiyorum.

Böyle bir birleşik partinin «ikinci sınıf» bir işçi partisi olması söz konusu değildir. Bu konuda kaygılara yer yoktur. TKP, tüm işçi partileri arasındaki görüş ayrılıklarının Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde giderilmesini olanaklı görüyor. Birleşik işçi partisi bu sürecin sonunda gerçekleşecektir. O halde onun platformu yasalar elverdiğince, bilimsel sosyalizmin tüm öğelerini içerecektir. Böyle bir parti bilimsel sosyalist bir parti olacaktır. O, TKP ile arasında hiç bir görüş ayrılığı taşımadığı için, onunla omuz omuza yürüdüğü için yasal bir bilimsel sosyalist partinin varlığı, «tek komünist partisi» ilkesiyle de çelişmez.

«İki merkez»in sakıncaları sorununa gelince ... Kısaca şunu söylemek yararlı olacaktır: Birliği sağlayan, örgütsel merkezlerin teklifi, ya da çokluğu değil, bu merkezlerin gerçekten bir dünya görüşüne, bir strateji ve bir politikaya bağlı olup olmadıklarıdır. Bizim önerimizde bu anlamda ayrı merkezler yoktur.

Genellikle birleşik parti sorunu ele alındığında ilk akla gelen bir soru da «nasıl olacak» sorusu oluyor. Bunun için bilinmeyen bir sihirli anahtar yoktur. Böyle bir parti ancak eylem birliğinin sürekli genişletilmesi, derinleştirilmesi, kalıcılaştırılması sürecinde ortaya çıkabilir. Ancak bu süreç içinde görüş ayrılıkları ortadan kalkabilir. Böylece, bu öneriyi benimseyenler için de şu ya da bu nedenle kuşkuları olanlar için de, yapılacak biricik iş, sınıf savaşının olabilen her alanında eylem birliğini güçlendirmektir.

Partimiz, bizimle bir savaş yolunda yürümek isteyenlere yapıcı bir öneride bulunmuştur. Ama, aynı zamanda her partinin önerilerini tartışmaya hazır olduğunu da açıklamıştır. Yeter ki, daha baştan bağlaşıklık güçler arasındaki tartışma ortamını bulandırmayalım, ortak noktaları vurgulayan bir yaklaşım benimseyelim.

İşçi sınıfı içindeki bölünmeleri gidermek için nereden başlamalı? Bizce bunun önemli bir alanı gençliktir, özellikle işçi gençliktir, değişik işçi partilerine bağlı genç savaşçılardır. Gençliğin birliğini gerçekleştirmekten başlamak ortak savaşımızın ivedi sorunlarını çözmeye açısından gerçekçidir ve devrimcidir. Ateş boylarındaki genç kuşaklarda birlik eğilimi çok daha güçlüdür. Gençliğin tek bir örgüt çatısı altında toplanması bugün hem olanaklı hem de zorunludur.

TKP'nin 60. yılında, ülkemizin tüm ilerici, devrimci, komünist gençlerine sesleniyoruz: Emperyalizme, faşizme karşı savaşta birleşik, güçlü, yenilmez devrimci bir gençlik örgütü yaratmak için ayrılık duvarlarını yıkn.

Gençliğin sıralarında eylem birliğinin bir çok alana göre hızla ilerlemesi sevindiricidir. IGD, Genç Öncü ve SGB arasında savaş arkadaşlığı bağları güçleniyor. Kürt ulusal hareketinin genç kolu DDKD işçi gençlik hareketi ile artan ölçüde bağlanıyor. CHP'li gençlik, sağ kanat CHP yönetiminin tutumundan hızla kopuyor ve daha tutarlı anti-emperyalist, anti-faşist konumlara geliyor.

Burada, değişik «sol» radikal örgütlere bağlı genç militanlar üstünde durmak gerekiyor. Bu genç insanlar, şu birkaç yıldan bu yana ağır kayıplar verdiler. Onlar inandıkları dava uğrunda faşist çetelere karşı yiğitçe direniyorlar. Kuşkusuz, hiç bir direnişin yiğitliği bireysel terörizmin objektif olarak sınıf savaşına zarar verdiği gerçeğini ortadan kaldırmaz. Biz bu saptamadan şu sonucu çıkarıyoruz: «Sol» radikal akımlara kapılan genç kadroları kazanmak, onlara, biricik doğru savaş yolunun ancak Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerine bağlanmakla bulacaklarını anlatmak zorundayız. İlerici gençler ülkenin dört bir yanında bu gençlerle eylem birliğini artan ölçüde güçlendiriyor. Halk düşmanlarının amansız terörü, küçük burjuva önderlerin, anti-komünist ön yargılarla, sahte gerekçelerle gençleri eylem birliğinden uzak tutma çabalarını kırıyor.

Tüm anti-emperyalist, anti-faşist gençlik yığınlarını eylem birliğine çekmek genç komünistlerin ertelenmez görevidir!

Sınıf savaşlarının bugünkü aşamasında ülkemizde kadın hareketi önemli bir yer alıyor. Grev boyalarında, gösteri ve yürüyüşlerde işçi kadınlar, emekçi kadınlar aktif bir rol oynuyor. Komünist kadın yoldaşlar büyük bir özveriyle savaş arkadaşlarına örnek oluyor, eylem birliğini güçlendirmek için vargüçle çalışıyor. Birleşik bir kadın örgütünün oluşturulması için bu gelişme önemli bir etkidir.

Kürt komünistleri, bugün en sert koşullarda çifte terör altında savaşıyor. Ne ki bu bölgede bütün baskı ve teröre karşın gün geçtikçe gelişip güçlenen bir devrimci uyanış var. Bugün Kürdistan'ın her ilinde partimizin saygınlığı artıyor. Kürt halkının kendi yazgısını belirleme hakkını, ayrılma hakkını ardıcıl savunan TKP, özerklik belgisiyle Kürt yurtsever hareketine devrimci, somut bir savaş platformu öneriyor. Özerk Türkiye Kürdistanı belgisi Türk ve Kürt halklar arasında ortak düşmana karşı ortak savaşımın temellerini güçlendiriyor.

TKP, tüm halk güçlerinin savaşlarını, işçilerin, köylülerin, orta katmanların savaşlarını bir sel yatağında birleştirmek için savaşıyor.

DAHA GÜÇLÜ BİR TKP

Yoldaşlar,

Bugünkü uluslararası ve ülke içi koşullar, TKP'nin çok yönlü güçlendirilmesi görevini çözümleyici bir görev durumuna yükseltiyor.

İllegal ve legal çalışmayı her düzeyde uyumlaştırmak, parti örgütlerini, en başta fabrikalar olmak üzere, köyde-kentte her alanda daha da yaymak, güçlendirmek, ideolojik çalışmayı yetkinleştirmek. Bunlar günümüzde öznel etmenin gelişmesinin hızlandırılmasında temel taşlardır. İşçi sınıfının politik birliği doğrultusunda adımlar atmak. Türk ve Kürt uluslarından, ulusal azınlıklardan anti-emperyalist, anti-faşist, anti-tekel güçleri tek bir savaşım cephesinde, Ulusal Demokratik Cephede birleştirmek. Yığınların güncel istemlerinden yola çıkarak onları emperyalizmin komplosuna, NATO'culuğa, zorbalık rejimine, halk düşmanı hükümete, faşist tehlikeye, hayat pahalılığına ve işsizliğe, militarizme ve silâhlanmaya karşı savaşıma çekmek. Yığınları bu savaşımın içinde eğitmek. Sosyalizme açılan ileri demokratik devrimin politik ordusunu böyle hazırlamak. TKP'nin önünde duran bütün bu görevlerin çözülmesi öncelikle TKP'nin her alanda güçlenmesine bağlıdır.

İdeolojik alanda savaş günümüzde en önemli savaş kesimlerinden biridir. Burjuvazinin, küçük burjuva ideolojilerinin aralıksız saldırıları karşı-

sında Marksizm-Leninizmin arılığını korumak, onu savaşta yaratıcılıkla uygulamak vazgeçilmez ödevimizdir.

Küçük burjuva serüvencisi «İşçinin Sesi» grupçuğuna karşı verilen savaş sonunda bu bozguncu gurup giderek dağılmaya başladı. Bu gurup, şimdi partimize bir ara dayatmaya yeltendiği kendi platformunun ağırlığı altında eziliyor. Kapıldığı umutsuzluk onu hızla anti-proleter bir doğrultuya sürüklüyor. «İşçinin Sesi» grupçuğu, sendika kongelerini silâhla basan, işçi kanı döken yozlaşmış bir çeteye dönüşüyor. Ama, bu guruba karşı onların kullandığı kirli ve kanlı yöntemlerle değil, ideolojik savaş araçlarıyla savaştan geri durmamak, partimizin, Lenin'in adını kirlletmelerine izin vermemek gerekiyor.

Dünya devrim sürecinin canlı pratiğiyle, uluslararası komünist hareketin savaş deneyleriyle zenginleşen, canlı, dıpdırı bilimsel bir öğreti olan Leninizm partimizin elinde her türlü sağ ve «sol» oportünizme karşı en etkin bir silâhtır.

TKP tüm tarihi boyunca Leninci birliğini korumak ve pekiştirmek için sağ ve «sol» oportünist akımlara karşı aralıksız savaştı. Kuşkusuz TKP'nin gelişmesi her zaman yükselen bir çizgide olmadı. Onun savaş tarihinde gerilemeler, acı deneyimler de vardır.

Ağır baskı ve terör koşulları, sıkıyönetimler, parti içinde ve yönetimindeki dayanıksız ögelerde dönem dönem likidatörlük eğiliminin ortaya çıkmasına yol açtı. Örneğin 1920'lerde Şevket Süreyya, V. Nedim Tör gibi bu eğilimin açık temsilcileri partiyi CHP içinde eritmek, onun kuyruğuna takmak istiyorlardı. Likidatörce eğilimler daha sonraları da illegal örgütlenmeyi küçümseme biçiminde sürdü. Örneğin 1946'da burjuva yasalılığına bel baklamakla illegal kadroları tümüyle legal bir parti içinde açığa çıkarma biçiminde ortaya çıktı.

1960'larda demokratik hakların göreceli genişlemesiyle oluşan legal işçi hareketinde parlamentarizm eğilimi baş gösterdi. Bu eğilimin temsilcisi M. A. Aybar 1968'de tümüyle revizyonist, anti-sovyetik konumlara kayd. TKP, legal olarak kurulan TİP'in ardıcıl anti-emperyalist ve demokratik bir çizgide yürümesi için çalışırken bu eğilime karşı savaştı. Buna karşılık, TKP'nin illegal örgütlenmesindeki zayıflık, 1960'ların sonunda sınıf savaşının keskinleşmesiyle ortaya çıkan elverişli koşullardan yararlanmayı engelledi.

Uzun süren illegalite koşullarında parti içinde oportünizme karşı savaş zaman zaman ağır baştı. İdeolojik çalışmalardaki zayıflık nedeniyle, örgütsel önlemler öne çıktı. Bu durum, TKP'yi ardıcıl olarak yığın bağlarını güçlendirmekten ve yetkin bir bağlaşıklık politikasını yaşama geçirmekten zaman zaman alıkoydu. Sağlam bir illegal örgütlenmenin eksikliği, legal olanakların da en geniş biçimde değerlendirilmesine engel oldu.

TKP 1973 yılında, savaş tarihinden çıkardığı dersleri uluslararası komünist hareketin deneyleri ışığında değerlendirdi. Ve ülkenin içinde bulunduğu somut koşullara uyguladı. İllegal ve legal çalışmayı doğru bir biçimde uyumlaştıran yeni bir atılım dönemine girdi.

Atılım dönemiyle her türlü likidatörlük ve legalizm eğilimleri kırılmış oldu. Ve parti ulusal çapta örgütlü bir güç durumuna yükseldi.

Yoldaşlar,

Parti tarihine, deneylerimize eleştireci bir gözle bakmak, partimizin yanlışlarından gereken sonuçları çıkarmak görevimizdir. Ama bu, parti tarihimizin yadsınması anlamına gelmez. Parti tarihinin zorluklarla dolu dönemlerini partimizin bugününe vurmak, partimizin varlığını tartışmak isteyenlere tek yanıt parti tarihine sınıksız sarılmak, partimizin tüm savaş kalıtına sahip çıkmak olmalıdır. 60. yıldönümümüzde hiç bir ikircime yer vermeksizin, şu gerçeği vurgulamak gerekiyor: Parti tarihinde kirli bir ün yapan ve parti sıralarından kovulan bir avuç parti düşmanı dışında, TKP'nin tüm savaşçıları, yanlışları, eksikleri ve sınıf savaşına yararlarıyla tarihimizdeki yerlerini geri sökülmezcesine almışlardır.

Komünistler günümüzde egemen sınıfların ağır bir salvo ateşi altında çetin bir savaş yürütüyorlar. Çok sayıda parti üyesi, faşist ve maocu terörist çetelerin kurşunlarıyla öldü. Gözaltına alınan komünistlere, ilericilere karşı ağır işkenceler uygulanıyor. TKP çetin savaş yolunda kuruluşundan bugüne kadar binlerce kurban vermiştir.

Mustafa Suphi'lerin başlattığı şanlı parti tarihi komünizmin yüce ülküleri için canını veren bu yiğit militanların savaşlarıyla – kanlarıyla yazılmıştır. Devrimcilerin kanyla daha da kızıllaşan, elden ele, kuşaktan kuşağa geçen savaş bayrağımız bugün sınıf savaşının ateş boylarında dalgalanıyor.

TKP'nin kuruluş kongresinden Lenin'e gönderilen telgrafta şöyle deniyor: «Komünistler, Komünist Partisi, sosyal devrim yolunda üstün gelmek için en büyük özverilere hazırdır. İşçi sınıfının öncüsü, savaşkan partisi, görevini onurla yerine getirecektir.»

Partimizin kurucuları Lenin'e bu sözü vermişti. TKP sözünün eridir.

Yaşasın TKP!

Yaşasın Marksizm-Leninizm! Yaşasın proletarya enternasyonalizmi!

TKP'nin 60. kuruluş yıldönümü nedeniyle TKP Merkez komitesine kardeş partilerden gelen kutlama mesajları

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye Komünist Partisi'nin kuruluşunun 60. yıldönümü nedeniyle Türkiye komünistlerini içtenlikle selâmlar.

Türkiye halkının yabancı işgalcilere ve sultanlık gericiliğine karşı yürüttüğü ulusal kurtuluş savaşının ateşleri içinde doğan TKP, emekçi halkın politik ve sosyal hakları için, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve barışın güçlendirilmesi için ağır sınavlarla dolu çetin bir savaşım yolundan geçti.

TKP, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri teminde uluslararası komünist hareketin birliğini şaşmadan savunuyor. TKP, barış, silâhsızlanma, uluslararası gerginliği azaltma için aktif bir savaş yürütüyor, ardıcıl olarak SSCB ve Türkiye halkları arasında dostluğun geliştirilmesi için çalışıyor.

Sovyet komünistleri, Türkiye Komünist Partisi'ne, Türkiye'nin tüm ilerici güçlerine, Türkiye halkının yaşamsal çıkarları ve ülkenin sosyal ilerlemesi için, emperyalizme ve gericiliğe karşı verdikleri savaşta büyük başarılar diler.

*Sovyetler Birliği Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

TKP'nin kuruluşunun 60. yıldönümü nedeniyle Almanya Sosyalist Birlik Partisi MK adına ve kendi adıma Sizlere içten başarılar diler ve kardeş savaş selâmları iletirim.

Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerine bağlılıkla, Türkiye komünistleri ülke emekçilerinin mutlu geleceği için, barış, demokrasi ve ulusal bağımsızlık için savaşıyor. TKP, 1922 yılından beri illegal koşullarda üyelerine uygulanan baskı ve koğuşturmalar karşın özeveriyle dolu bir savaş yürütüyor. Her türlü yasaklama ve koğuşturmalar karşın 10 yıllarca süren bu çetin yolda sürekli olarak işçi sınıfının haklı davası için yeni savaşçılar yetiştirdi.

Ardıcıl Markçî-Leninci politikasının sonucu olarak, TKP'nin Türkiye emekçileri arasında ve uluslararası işçi hareketinde yüksek bir saygınlığı vardır. Avrupa'da derin illegallik koşullarında savaşmak zorunda kalan tek komünist partisi olmasına karşın, üyelerinin yiğitliği, disiplini ve savaş kararlılığı sonucu, Türkiye'nin politik yaşamında ağırlık taşıyan bir güç olmuştur. Tüm dünyada milyonlarca komünist, ardıcıl olarak partimizin yanında yer alıyor ve 1976 Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin Berlin Konferansı'nın Türkiye Komünist Partisi'nin yasallaşması yönündeki kesin istemini dayanışma içinde destekliyor.

TKP ile kardeşçe dayanışma bağlarıyla bağlı olan ASBP, Türkiye ulusal ve demokratik hareketinin yüce amaçlarının gerçekleşmesi için partinizin yılmaz savaşımıyla yakından ilgileniyor.

ASBP ile TKP arasında Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde geleneksel, sıkı ve kardeşçe bağların iyi geliştiğini memnunlukla saptıyoruz.

ASBP, emperyalizme ve gericiğe karşı barış, ulusal bağımsızlık ve toplumsal ilerleme için savaşında birlik ve bütünlüğünü pekiştirmekte, Türkiye Komünist Partisi'ne yeni yeni başarılar diler.

*Almanya Sosyalist Birlik Partisi
Genel Sekreteri E. Honecker*

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Sevgili yoldaşlar,

Yoldaşça dostluk ve sınıf dayanışması duygularıyla birlikte, Yunanistan Komünist Partisi Merkezi Komitesi, ülkemizin tüm komünistleri ve emekçileri adına, 60. kuruluş yıldönümü nedeniyle yiğit Türkiye Komünist Partisi'ne ateşli devrimci selâmlarını ve içten kutlamalarını gönderir.

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin doğrudan etkisi altında ve Türkiye toplumunun gelişmesinin olgunlaşmasının sonucu olarak kurulan TKP, yiğit bir savaş yolundan geçmiştir. İşçi sınıfının, yoksul köylülerin ve emekçilerin emperyalizme, yerli tekellere ve büyük toprak sahiplerine karşı, Türkiye'de kapitalist sistemin derin politik, ekonomik ve sosyal bunalımın sonuçlarına karşı, halkın yaşam düzeyinin iyileşmesi için, halkın sendikal ve demokratik hak ve özgürlükleri için, barış, bağımsızlık, toplumsal ilerleme ve sosyalizm için savaşımının en ön sıralarında döğüşürken sayısız kurbanlar vermiştir.

Marksizm-Leninizm ölümsüz öğretisiyle silâhlanmış ve onla sarsılmaz bir biçimde bağlı olan TKP, Türkiye'li işçilerin yaşamsal çıkarlarını bilimsel olarak ifade eden TKP'nin çizgisinin uygulanması için gözünü budaktan esirgmeden savaşan parti üyeleri ve kadroları nedeniyle, yüce Lenin tarafından hazırlanan ilkeler temeli üzerindeki yeni tip parti olması nedeniyle ve legal ve illegal örgütlenmeyi ve savaşını birbirine doğru bir biçimde bağlaması nedeniyle, egemen büyük burjuvazi tarafından konan 58 yıllık yasağa, sürekli tutuklamalara ve insanlık dışı zorbalık ve teröre karşı durabilmiştir. TKP bunun yanısıra emekçi yığınlara bağlarını güçlendirmeyi, gücünü ve etkinliğini artırmayı başarmıştır. Bugün Türkiye Komünist Partisi Türkiye emekçilerinin emperyalizme, NATO'ya ve yerli gericiğe karşı, yepyeni bir Türkiye için, sosyalizme yolu açacak demokratik ve devrimci bir değişme için savaşımında en tutarlı devrimci güçtür.

Yunan komünistleri kardeş TKP ile mutlak bir dayanışma içindedirler ve Yunanistan halkı önünde, Türkiye'de, komünistler ile öteki demokratik ve ilerici güçler üzerindeki insanlık dışı koşuşturmaları, faşist zorbalığı ve terör mahkum ederler. Yunanistan komünistleri, TKP'nin derhal yasallaştırılmasını, faşist terörün kesilmesini, tüm politik tutukluların salıverilmesini, demokratik ve sendikal hakların yeniden sağlanmasını isterler.

Sevgili yoldaşlar,

Partimiz, yüce proletarya enternasyonalizmi ilkelerine sınıksız bağlı olarak kardeş partilerin, özgürlük ve toplumsal ilerleme yolunda savaşım veren tüm halkların haklı savaşını aktif olarak destekleyen TKP'nin enternasyonalist etkinliğine büyük bir değer biçiyor. Bunun en eşsiz örneklerinden birisi, O'nun Kıbrıs sorunundaki enternasyonalist tutumudur, Türk ordusunun Kıbrıs'ı işgal etmesine kararlı bir biçimde karşı çıkmasıdır. Par-

timiz, Sizin anti-sovyetizme ve anti-komünizme karşı kesin savaşınıza, komünist ve işçi partilerinin birliğini ve ortak savaşımını güçlendirmek için yaptığınız katkılara, tüm anti-emperyalist, barışsever güçleri emperyalizme ve gericiliğe karşı, barış, güvenlik, halklar arası işbirliği ve toplumsal ilerleme için birleştirme çabalarınızı büyük bir saygıyla karşılıyor.

Partilerimiz arasındaki yoldaşça dostluk ve kardeşçe işbirliği ilişkilerini, emperyalizme ve gericiliğe karşı savaşımında sürekli gelişen ve güçlenen bu ilişkileri, selâmlıyoruz. ABD ve NATO emperyalistlerinin Pekin’li hegomonyacılarından destek alarak stratejik saldırgan amaçları için ve halklarımızın çıkarlarını açıkça çiğneyerek halklarımız arasına düşmanlık ettikleri ve bölgedeki durumu gerginleştirdikleri şu günlerde, partilerimiz, birlikte, Yunanistan ve Türkiye halklarının tüm ilerici ve demokrat güçlerinin çabalarını emperyalizme ve yerli gericiliğe karşı, şövenizme ve burjuva milliyetçiliğine karşı, ülkelerimiz arasındaki sorunların emperyalist karışmalar olmaksızın hakça ve barış içinde çözülmesi için, barışı, güvenliği ve işbirliğini sağlamlaştırmak için, iki ülkenin halkları ile komşu halklarla dostluk ve işbirliğini sağlamlaştırmak için, Doğu Akdeniz ve tüm Akdeniz bölgesini yabancı askersel üslerden arındırılmış barış, güvenlik ve halklar arası işbirliği bölgesine dönüştürmek için koordine etmeye çalışıyor.

Sevgili yoldaşlar, Size partinizin 60. kuruluş yıldönümü nedeniyle Türkiye emekçilerinin ulusal ve sosyal kurtuluşu için, barış ve sosyalizm için verdığınız devrimci savaşınızda yeni yeni başarılar dileriz.

Yaşasın Türkiye Komünist Partisi!

Yaşasın Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi!

*Yunanistan Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Bulgaristan Komünist Partisi Merkez Komitesi Size ve tüm Türkiye'li komünistlere TKP'nin 60. kuruluş yıldönümü nedeniyle en çiten kardeşçe selâmlarını gönderir.

Bulgaristan komünistleri partinizi Türkiye cumhuriyeti'nde proletaryanın ve tüm emekçilerin çıkarlarını savunmak için yarım yüzyıldan fazla bir süredir savaşım veren Türkiye işçi sınıfının deneyimli öncü kolu olarak tanıyorlar. Onlar Türkiye Komünist Partisi'nin dünya komünist hareketinin Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde birliğinin güçlenmesine yaptığı katkıya büyük değer veriyorlar.

Bulgaristan Komünist Partisi komşu Türkiye'de sömürüye, gericiğe ve emperyalizme karşı, ulusal bağımsızlık ve demokrasinin güçlenmesi uğrunda Türkiye'li komünistlerin verdikleri savaşımı selâmlıyor.

Bulgaristan komünistleri partinizin tüm demokratik ve barışsever güçlerin yumuşama sürecinin sürdürülmesi, Balkanlar'da, Avrupa'da ve tüm dünyada barış ve güvenliğin daha da güçlenmesi için verdikleri ortak savaşıma yaptığı katkıya büyük değer veriyorlar.

Bulgaristan Komünist Partisi, TKP'nin işçi sınıfının birlik ve beraberliği için, dost Türkiye'de Markist-Leninist ve demokratik güçlerin tümü arasında sıkı, kalıcı, sürekli eylem birliğini gerçekleştirmek için verdiği savaşımın halk yığınlarının ulusal bağımsızlık, demokrasi ve toplumsal-ekonomik ilerleme uğrunda savaşımda yeni, daha büyük başarılarla sonuçlanacağına olan derin inancını belirtir.

Dünya komünist ve işçi hareketinin, yeryüzündeki tüm devrimci güçlerin birlik ve dayanışması yaşasın ve daha da güçlensin!

Yaşasın Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi!

Yaşasın Bulgaristan ve Türkiye halkları arasındaki dostluk!

*Bulgaristan Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

25 Ağustos 1980

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Partinizin kuruluşunun 60. yıldönümü nedeniyle Küba komünistlerinin ve Küba devrimci halkının kardeşçe dayanışma selâmlarını iletmek isteriz. Partinizin yönetici yoldaşlarının ve tüm üyelerinin illegalite koşullarında Türkiye'de özgürlük, demokrasi ve sosyalizm için özverili bir savaşım yürüttüğünü biliyoruz. Bu soylu savaşınızda Sizlere başarılar diler, bir kez daha dostluk ve dayanışma duygularımızı bildiririz.

*Küba Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Sevgili yoldaşlar,

Alman Komünist Partisi Yönetim Kurulu, Türkiye Komünist Partisi'nin kuruluşunun 60. yıldönümü nedeniyle kardeşçe savaş selâmlarını sunar.

Ulusal bağımsızlık, ileri demokrasi, barış ve sosyalizm için savaşınızı büyük bir saygıyla ve dayanışma içinde izliyoruz.

Ne egemen güçlerin dayattığı sıkıyönetim, ne de ülkenizi kasıp kavuran faşist terör, Türkiye işçi sınıfının ve halkının savaşını durduramamıştır. Partiniz bu savaşa önemli ivmeler katıyor.

Yumuşama politikasının silâhsızlanma yolunda etkin önlemlerle sürdürülmesi ve halkların barış içinde işbirliği için, ülkelerimize Amerikan roketlerinin yerleştirilmesine karşı partilerimiz omuz omuza savaşıyor.

Partilerimizi Marks, Engels ve Lenin'in ideleri birbirine bağlıyor. Proletarya enternasyonalizmi ruhunda uluslararası komünist ve işçi hareketinin güçlenmesine kaktıda bulunuyoruz.

58 yıldan beri illegalite koşullarında savaşmak zorunda kalan Türkiye Komünist Partisi'yle dayanışma içindeyiz. Komünist partisinin legal çalışmadığı tek Avrupa ülkesi Türkiye'dir.

Aynı zamanda tüm Türkiye ilerici güçleriyle dayanışma içindeyiz. Alman Komünist Partisi Federal Almanya'da yaşayan Türkiyeli işçilerin kesinlikle yanında olduğunu duyurur.

Partinizin işçi sınıfının eylem birliğini oluşturmak, tüm demokratik ve ilerici güçleri birleştirmek çabalarında başarılar dileriz.

*Kardeşçe dayanışma içinde ve
komünist selâmlarımızla,
Alman Komünist Partisi
Genel Başkanı
Herbert Mies*

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Sevgili yoldaşlar,

Partinizin kuruluşunun 60. yıldönümü nedeniyle Size tüm Şili komünistlerinin kardeşçe ve en sıcak selâmlarını iletiriz. Bizleri, barış ve halklarımızın esenliği ülkeleri ve Marksizm-Leninizmin yenilmez bayrağını yükselten savaşım birleştiriyor.

Bizleri, aynı zamanda büyük ozanlar Nazım Hikmet ile Pablo Neruda arasındaki o yüce dostluk ve kardeşlik birleştiriyor.

Bir kez daha Sizin en geniş yığınları acımasız zorbalığa, emperyalizme ve yerli işbirlikçilerine karşı, faşist saldırılara karşı, bunalımın sonuçlarına karşı ve NATO'nun ABD emperyalizminin saldırgan planlarına ve yayılmacılığına karşı, Kıbrıs'a müdahaleye karşı savaşımınızla olan içten ve kararlı dayanışmamızı ifade etmek isteriz. Partinizin ardıcıl enternasyonalist politikasına olan saygımızla birlikte, demokratik haklar için, tekellere ve emperyalist karışmaya karşı savaşımınızla dayanışmamızı kabul edin.

*Kardeş selâmlarımızla,
Şili Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi'nin kuruluşunun 60. yıldönümü nedeniyle sizlere ve sizler aracılığıyla tüm Türkiye komünistlerine, savaşkan yoldaşça selâmlarımızı iletiriz.

Çekoslovak komünistleri, Partinizin ve Türkiye emekçi halkının yaşamındaki bu önemli olayı sizlerle birlikte anıyor. Sosyal adalet için, Türkiye emekçilerinin özgür ve mutlu yaşamı için Türkiye komünistlerinin özverili, yiğit savaşımına yüksek bir değer biçiyoruz. Halkın çıkarları ve sosyalizm ülkeleri için yaşamlarını adayan ve bu uğurda canlarını veren Partinizin en seçkin oğullarını ve kızlarını saygıyla anıyoruz. Türkiye komünistlerinin Marksist-Leninist düşüncelere olan sarsılmaz bağlılığına yüksek değer biçiyoruz.

Sizlere, değerli yoldaşlar, gelecek yıllarda demokrasi, özgürlük ve ulusal bağımsızlık için, barış ve sosyalizm için, uluslararası komünist ve işçi hareketinin tüm ilerleme ve barış güçlerinin birliğini güçlendirmek için savaşımınızda yeni yeni başarılar dileriz.

7 Ağustos 1980

*Çekoslovakya Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Portekiz Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye Komünist Partisi'nin kuruluşunun 60. yıldönümü dolayısıyla, Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ni ve onun aracılığıyla bütün militan ve sempatanlarını kardeşçe ve candan selâmlar.

Bu 60 yıllık savaşım boyunca, Türkiye Komünist Partisi barış, demokrasi ve sosyalizm için, halk yığınlarının çıkarlarını korumak için savaşım verdi. Türkiye'de erkte olan, tekellerin, büyük toprak sahiplerinin ve emperyalizmin hizmetindeki gerici güçlerin yürüttükleri aralıksız barbarca baskıya cesaretle göğüs gerdi. Bu barbarca baskıya karşın, Türkiye Komünist Partisi emperyalizmin saldırısına hedef olan halklara, özellikle de 1975'de Kıbrıs'ın yaklaşık yarısını işgal eden Türkiye yönetici çevrelerinin yayılmacı politikasına hedef olan kahraman Kıbrıs halkına karşı enter-nasyonalist görevlerini yerine getirdi.

Portekiz komünistleri, kardeş Türkiye partisinin kuruluşunun 60. yıldönümünde, Türkiye yönetici çevrelerinin Türkiye Komünist Partisi'ne illegallik ve zulüm koşullarını dayatmalarını şiddetle kınarlar. Türkiye'de demokratik özgürlükleri kazanmak için, rejimin artarak askerselleşmesine, baskıcılığın ve faşizmin tırmanışına karşı savaşan Türkiye Komünist Partisi ve diğer demokratik güçlerle dayanışma içinde olduğunu bildirirler.

Değerli yoldaşlar,

Portekiz komünistleri, ilerleme, barış ve sosyalizm güçlerinin son yıllarda, Vietnam, Laos, Kamboçya, Etyopya, Angola, Mozambik, Gine-Bissau, Yeşil Burun, Sao Tome ve Principe, Afganistan, İran ve Nikaragua halklarının utkan ulusal ve toplumsal kurtuluş savaşımalarında iyice ortaya çıkan önemli başarılar kazandıkları kanısındadırlar. Bununla eşzamanlı olarak, kapitalizmin genel bunalımı derinleşirken, buna karşılık SSCB ve öteki sosyalist ülkelerde sosyalizm kuruculuğunda yeni başarılar elde edilmektedir. İşte bu koşullarda emperyalizm barış ve halkların güvenliğine karşı soğuk savaş döneminden bu yana en uzun karşı-saldırısını başlatmıştır. Bu saldırı aynı zamanda halkların kurtuluş savaşımını kösteklemeyi de amaçlamaktadır.

Portekiz komünistleri, emperyalizmin böylesi plân ve çalışmalarıyla savaşmak ve onları başarısızlığa uğratmak için, uluslararası komünist hareketin birlik ve uyumunu güçlendirmek, ana devrimci güçler, özellikle SSCB ve öteki sosyalist ülkeler, kapitalist ülkeler işçi hareketi ve ulusal kurtuluş hareketi arasındaki işbirliğini dünya çapında derinleştirmek için çalışmanın büyük önem kazandığı kanısındadırlar.

PKP, her zamankinden daha güçlü olan barış ve sosyalizm güçlerinin, birlik ve uyum içinde emperyalist proje ve planları gerileteceklerine, yu-

muşamayı savunacaklarına ve demokrasi, ilerleme, barış ve sosyalizm için verilen savaşımda yeni utkular elde edeceklerine güvenmektedir.

Değerli yoldaşlar,

Portekiz Komünist Partisi, partilerimiz arasında varolan dostluk ve dayanışma bağlarının, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde, barış ve dünya çapında işbirliğine, halkların karşılıklı çıkarlarına uygun olarak derinleşip güçlenmesi için çaba sarfetmeyi sürdürmektedir.

Yaşasın Türkiye Komünist Partisi'nin 60. yıldönümü.

*Portekiz Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Sevgili yoldaşlar,

Macaristan Sosyalist İşçi Partisi, Türkiye Komünist Partisi'nin 60. kuruluş yıldönümü nedeniyle sizlere en içten ve kardeşçe selâmlarını gönderir.

Macaristan komünistleri ve ülkemizin emekçi halkı, illegalitenin zorlu koşulları altında Türkiye halkının özgürlüğü ve ilerlemesi için, ülkedeki tüm demokrasi güçlerinin birleşik cephesini kurmak için savaşan Türkiye komünistlerinin savaşımına duydukları derin ilgiyi ve bu savaşımla enternasyonalist dayanışmalarını ifade ediyorlar.

Partinizin bu büyük yıldönümü nedeniyle Türkiye'nin demokratik dönüşümü ve sosyalist geleceği için verdiğiniz zorlu ve özverili savaşımınızda Sizlere yeni yeni başarılar dileriz. Demokratik ve sosyalist ereklernizin ülkenizde en yakın bir zamanda gerçekleşmesini içten dileriz.

*Macaristan Sosyalist İşçi Partisi
Merkez Komitesi*

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Moğolistan Devrimci Halk Partisi Merkez Komitesi tüm Moğol komünistleri adına partinizin 60. kuruluş yıldönümü nedeniyle Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesine ve tüm Türkiye'li komünistlere sıcak selâmlarını ve içten kutlamalarını gönderir.

Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerine sınıksız bağlı olan Moğolistan komünist ve emekçileri, Türkiye'li emekçilerin demokratik hakları ve özgürlüğü için, TKP üzerindeki yasağın kaldırılması, Türkiye topraklarındaki NATO askersel üslerinin sökülüp atılması için, ülkemizin aydın geleceği için, Akdeniz bölgesinde ve tüm dünyada barış ve güvenlik için Türkiye komünistlerinin verdikleri özverili savaşımla kardeşçe dayanışmalarını bildirirler.

Değerli yoldaşlar,

Size, Türkiye işçi sınıfının, emekçi halkının temel çıkarlarını koruma, barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme uğrunda verdiğiniz soylu savaşımınızda yeni, büyük başarılar dileriz.

*Kardeş selâmlarıyla
Moğolistan Devrimci Halk Partisi
Merkez Komitesi*

10 Eylül 1980, Ulan Bator

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

AKEL Merkez Komitesi, Türkiye Komünist Partisi'nin 60. kuruluş yıldönümü nedeniyle Sizi ve tüm Türkiye'li komünistleri içtenlikle kutlar ve en iyi dileklerini iletir.

Sıralarında Kıbrıs'lı Rumları ve Türkleri birleştiren Kıbrıs işçi sınıfının partisi AKEL, partinizin uzun, yiğit savaşımına ve özverilerine büyük değer biçiyor. 1921'de Karadeniz'de boğdurulan partinizin kurucusu ve 1. genel başkanı Mustafa Suphi ve 14 yoldaşından başlayarak TKP'nin verdiği kurbanların kanı bugün de akmakta devam ediyor ve Türkiye'nin dört bir yanına güçlü kökler salan özgürlük ve adalet ağacını yeşertiyor.

58 yılı illegalite koşullarında çalışmakla geçen 60 yıllık yaşam ve savaşımında TKP her zaman yerli ve yabancı sömürücülere ve zorbalara karşı Türkiye işçi sınıfı ve emekçi yığınlarının korkusuz savunucusu olmuştur.

Tüm bu 60 yıl boyunca TKP her zaman uluslararası komünist hareketin kopmaz aktif bir bölümü olarak Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi bayrağını yükseklerde dalgalandırmıştır. Bu onun anti-

komünizme, anti-sovyetizme, sağ ve «sol» oportünizme karşı ardıcıl savaşında olduğu gibi Türk silâhlı birliklerinin 1951'de Kore'ye gönderilmesine ve Türk silâhlı birliklerinin 1974'de Kıbrıs'ı işgaline ilkeli bir biçimde karşı çıkmasıyla kanıtlanmıştır.

Kıbrıs'ın demokratik halkı ve en başta Kıbrıs komünistleri, kayıplar pahasına Kıbrıs sorununda aldığınız ve partinize minnettarlığımızı ve dünyadaki gerçekten ilerici tüm halkların saygınlığını kazandıran tutumunuza büyük bir değer biçiyor.

Değerli yoldaşlar,

İşçi sınıfının ve köylülüğün güçlerini ve ulusal burjuvazinin bir kesimini, emperyalizme, işbirlikçi tekelci burjuvaziye ve büyük toprak sahiplerine karşı gerçek ulusal bağımsızlık, demokrasi, ilerleme ve sosyalizm için ulusal demokratik cephede birleştirme yolundaki çetin savaşını büyük bir ilgi ve sempatiyle izliyoruz.

AKEL'in öncülüğünde Kıbrıs'ın ilerici halkı Sizinle tam bir dayanışma içindedir ve Avrupa'da yasal çalışma haklarından yoksun bırakılan tek komünist partisi olan TKP'ye konan yasağın kalkmasını ister.

Emekçi yığınların sömürülmesine, terörizme, militarizme ve gerici güçlerin Türkiye'de açık faşist bir diktatörlük kurma yolundaki girişimlerine karşı ardıcıl savaşımınızla tam bir dayanışma içindeyiz.

Değerli yoldaşlar,

Kıbrıs komünistleri, AKEL ve TKP arasında Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi temelinde yükselen yakın kardeşçe ilişkilere büyük bir değer biçiyor. Onlar, partilerimizin E. Papayoannu ve I. Bilen yoldaşlarca imzalanan ortak komünikelerde saptandığı gibi tüm önemli sorunlarda ortak bir tutum almasını özel bir ilgiyle karşıyorlar.

Bir kez daha Siz değerli yoldaşlarımızı kutlar ve soylu savaşınızda Size büyük başarılar dileriz.

*Kardeş selâmlarımızla
Ezekias Papayoannu
AKEL Genel Sekreteri*

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Partinizin 60. yıldönümü nedeniyle Türkiye'deki zorbalık rejimine karşı verdiğiniz demokrasi savaşımı ile dayanışmamızı dile getirmek isteriz. Türkiye emekçilerinin aktif savaşımı, Avrupa'da barış ve sosyalizm davasının vazgeçilmez bir ögesidir.

*İtalyan Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Çok değerli yoldaşlar,

Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi Yönetim Kurulu, Türkiye Komünist Partisi'nin kuruluşunun 60. yıldönümünde Sizlere kardeşçe savaş selâmlarını iletir.

Partinizin tarihi, barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme için ardıcıl ve özverili, halkın davasına sınıksız bağlı bir savaşla tanımlanıyor.

Bilimsel sosyalizm ve proletarya enternasyonalizmi her zaman her eyleminizin temeli olmuştur. Bu, aynı zamanda partinizi geliştirmedeki başarılarınızın, işçi sınıfı, köylülük ve halkınızın diğer emekçi katmanları arasında etkinliğinin gözle görülür biçimde artmasının kaynağıdır. Türkiye Komünist Partisi 58 yıldır çetin ve illegal koşullar altında etkinlik gösterdiği ve çalıştığı için, biz, buna daha da büyük bir değer biçiyoruz.

Türkiye'de olağanüstü büyük boyutlara varan terör ve baskılara karşın Sizler, sosyalizme açılan ileri demokratik devrimi gerçekleştirmek amacıyla yığınlarla birlikte faşizme geçit vermemek için, ülkemizde emperyalizme yeni darbeler indirmek için ardıcıl çalışıyorsunuz.

Sevgili yoldaşlar,

Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi ile Türkiye Komünist Partisi arasında kopmaz dostluk, ortak dünya görüşümüz olan Marksizm-Leninizme dayalıdır. Biz uluslararası komünist hareketin, onlarca yıldan beri Lenin'in ülkesi Sovyetler Birliği'ne, O'nun şanlı partisi SBKP'ye sadık bir bölüğü olarak Türkiye Komünist Partisi'ne olağanüstü yüksek bir değer biçmekteyiz. Partilerimiz, dünya komünist hareketin birliği ve bütünlüğü için ortaklaşa çaba harcamaktadır.

Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi Sizlere her zaman derin dayanışmasını sunacaktır. Bundan böyle de kararlı bir biçimde Türkiye Komünist Partisi'nin legalleşmesini savunacağız ve her zaman ülkenizin demokrasi güçlerini destekleyeceğiz.

Devrimci savaşınızda yeni başarılarınız için en iyi dileklerimizle birlikte en içten ve dostça duygularımızı kabul etmenizi rica ederiz.

Komünist selâmlarımızla

Horst Schmidt

Genel Başkan

Türkiye Komünist Partisi Genel Sekreteri

İ. Bilen yoldaşa

Değerli yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi'nin kuruluşunun 60. yıldönümü nedeniyle Size kardeşçe selâmlarımızı ve dayanışmamızı iletiriz.

Avrupa Komünist ve İşçi Partileri'nin 1976 Berlin Konferansı, Partinizin legal çalışması istemini dile getirmişti. TKP Avrupa'da illegal faaliyet gösteren tek komünist partisi olmaya devam ediyor. Partimiz, TKP üzerindeki ve tüm öteki ilerici güçler üzerindeki baskıları kınıyor. Türkiye'de insan haklarının ve demokrasinin çiğnenmesi gün geçtikçe daha da ciddi bir durum alıyor.

Partiniz çok zor koşullar altında savaşıyor. TKP'nin demokratik bir gelişme, barış ve sosyalizm yolunda geniş bir bağlaşıklık oluşturma politikasına büyük bir değer biçiyoruz. Dayanışmamızı bir kez daha ifade eder, TKP'nin savaşımının utkusundan emin olduğumuzu bildiririz.

*Kardeşçe selâmlarımızla,
İsveç Sol Komünistler Partisi
Yürütme Kurulu Başkanı
Lars Werner*

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Belçika Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye Komünist Partisi'ne 60. kuruluş yıldönümü nedeniyle selâmlarını iletir.

Türkiye Komünist Partisi, 60. kuruluş yıldönümünü zor ve tehlikeli koşullarda kutluyor. Günümüzde Türkiye'de faşist tehlike çok artmıştır. Ege-men sağcı güçler demokratlara karşı zorbalığı destekliyorlar. TKP bugün Avrupa'da yasaklanmış tek komünist partisidir.

Ama biz, TKP'nin öteki Türkiyeli demokratlarla birlikte bu ağır güncel sorunların üstesinden geleceğine ve Türkiye'yi demokrasi ve sosyal ilerleme yoluna götüreceğine inanıyoruz.

*Belçika Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri İ. Bilen'e

Değerli yoldaş,

Büyük Britanya Komünist Partisi, Partinizin kuruluşunun 60. yıldönümü dolayısıyla Türkiye Komünist Partisi'ni kutlar ve kardeşçe selâmlarını yollar.

Partiniz kurulduğundan bu yana neredeyse sürekli illegal olarak, baskı ve koğuşturma koşullarında çalışmak zorunda kalmıştır. Ama bu hiç bir zaman üyelerinizi, Türkiye emekçilerinin demokrasi, ulusal bağımsızlık, barış ve sosyalizm için savaşımindan alıkoyamamıştır.

Şimdi de partiniz bir kez daha gericilikle, faşizmin katı darbeleriyle karşı karşıyadır.

Yıldönümünüzde Sizleri kutlarken, aynı zamanda dayanışma mesajımızı ve Sizlerin gelecekteki başarılarınız için en iyi dileklerimizi iletiriz.

*Gordon McLennan
Büyük Britanya Komünist Partisi
Genel Sekreteri*

5. 8. 1980

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Savaşkan partinizin 60. yıldönümü dolayısıyla Sizleri ve Sizlerin aracılığıyla tüm üyelerinizi, partinizin yandaşlarını ve Türkiye işçi sınıfını kutlar, sıcak selâmlarımızı ve en iyi dileklerimizi iletiriz.

Kardeş partiniz yıllardır işçi sınıfına ve halka sınırsız bir güvenle Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmine kopmaz bir bağlılıkla, işçi sınıfı ve emekçi halkı uğruna büyük bir özveriyle savaşıyor. Ülkemizde faşizm tehlikesinin çok yakın olduğu şu günlerde Türkiye'de faşizm ve gericiğe karşı, sıkıyönetime karşı, işçi sınıfının en yiğit evlatlarının ve yiğit devrimcilerinin canice katledilmelerine karşı, faşist ve gerici saldırılara karşı tüm demokrasi güçlerini birleştirme yolundaki mücadelenizde dayanışmamızı belirtiriz.

Bir kez daha Irak komünistleri ve yandaşları adına sıcak selâmlarımızı iletir, şanlı Türkiye işçi sınıfına ve halkına faşizme, gericiğe, emperyalizme karşı demokrasi ve toplumsal ilerleme savaşında başarılar dileriz.

Yaşasın Türkiye Komünist Partisi'nin 60. yıldönümü!

Yaşasın komünizm!

*Irak Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

1 Eylül 1980

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Kardeş Türkiye Komünist Partisi'nin kuruluşunun 60. yıldönümünde Suriye Komünist Partisi Merkez Komitesi Sizlere, Sizler aracılığıyla, tüm Türkiye komünistlerine yürekten savaş selâmlarını yollar, Suriye komünistlerinin ülkenizde komünistlerin, tüm ilerici güçlerin ve sendika hareketinin karşı karşıya kaldığı terörizm ve baskıya karşı, Sizin zorlu savaşımınızla ve öncü partinizin yasal koşullarda çalışma hakkının tanınması için tam dayanışmasını dile getirir.

Şimdi 60. yıldönümünü kutladığınız Türkiye Komünist Partisi, Türkiye emekçilerinin hakları ve çıkarları için, Türkiye topraklarındaki askersel üslerin toptan sökülüp atılması için, emperyalist bloklarla bağlantılara son vermek ve Türkiye'nin tam ve sonul ulusal bağımsızlığı için kararlı ve özverili bir savaşım yürüttü, yürütüyor. Sınıfsal ve ulusal savaşlarda partiniz Türkiye emekçilerinin ulusal ve toplumsal çıkarlarının en tutarlı ve sadık savunucusu olduğunu kanıtlamış bulunuyor.

Partiniz, önünde duran güçlülere ve sınavlara karşın, her zaman Marksizm-Leninizmin şaşmaz kılavuzluğunu, köşe taşıını Sovyetler Birliği Komünist Partisi'ne sınıksız kenetlenmenin oluşturduğu proletarya enternasyonalizmi ilkelerini temel almakla ve bu temelde uluslararası komünist hareketin birliği için savaşım yürütmekle haklı bir kıvanç duyuyor.

Suriye komünistleri bugün ülkenizdeki tüm ulusal ve ilerici güçlerle birlikte ABD emperyalizminin, siyonizm ve gerici güçlerinin planlarına karşı Suriye'nin sağlamlığını güçlendirmek, bu güçlerin desteklediği, eğittiği ve beslediği katiller ve sabotörler çetesinin tümüyle kökünü kazımak, Arap ulusal kurtuluş hareketi savaşımında Suriye'nin oynadığı ileri ulusal rolü güçlendirmek ve geliştirmek, Carter-Begin-Sadat blokunun bağladığı Camp David ihanet anlaşmasını boşa çıkarmak, 1967'de işgal edilen Arap topraklarını kurtarmak ve Filistin Arap halkının kendi yurduna dönme, kendi yazgısını belirleme ve kendi ulusal devletini kurma hakkı için savaşıyor.

Sizler geçmişte halkımızın ve onun ulusal ilerici güçlerinin savaşımıyla her zaman savaşkan bir dayanışma gösterdiniz. Gelecekte de bu dayanışmayı derinleştirip geliştireceğinizden eminiz; çünkü bizler ortak düşmana, Amerikan emperyalizmine karşı ortak bir savaşım yürütüyoruz ve ortak bir amacımız var: Halklarımızın özgürlük, bağımsızlık ve mutluluğu.

Değerli yoldaşlar,

Komşumuz Türkiye halkının amaçlarına erişmesi için verdiğiniz zorlu savaşımında tüm başarılar sizlerin olsun dileriz.

*Suriye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Kardeş Türkiye Komünist Partisi'nin 60. kuruluş yıldönümü olan 10 Eylül nedeniyle Lübnan Komünist Partisi Merkez Komitesi Size ve Sizin aracılığınızla Partinizin bütün üyelerine, Türkiye işçi sınıfına kardeşçe selâmlarını ve en candan dileklerini iletir.

Partiniz kurulduğundan bu yana geçen altmış yıl boyunca onur dolu bir yolda ilerledi, Birinci Dünya Savaşından sonra ülkenizin emperyalistlerce işgaline karşı halkınızın verdiği ulusal kurtuluş savaşına katıldı, Amerikan emperyalizminin ülkenize girerek onu saldırgan NATO paktına sürüklemesine, sınıfsal baskılara karşı, demokrasi ve sosyalizm için verilen zorlu sınıfsal ve ulusal savaşımında Türk halkının en ön saflarında yer aldı.

Bugün de partiniz tekelci burjuvazi ve feodalizme karşı, emperyalizm ve faşizme karşı, emperyalist paktlara ve üslere karşı, barış, ulusal kurtuluş ve ilerleme için savaşımında halkınızın en geniş katmanlarını birleştirip Ulusal Demokratik Cephe'yi kurmak için ardıcıl olarak duraklamaksızın çalışıyor.

Değerli yoldaşlar,

Partimiz, Lübnan Ulusal Kurtuluş Hareketinin diğer bölümleri ile, halkımızın en geniş katmanlarıyla yan yana, on yılı aşkın bir süredir, ülkemize, ülkemizin bağımsızlığına, onun Arap niteliğini, demokratik gelişmesini, birliğini hedef alan emperyalist-faşist-siyonist komploya karşı amansız bir savaşım yürütüyor.

Saldırgan askersel-politik Camp David anlaşmasının imzalanmasıyla ve ülkemize, halkımıza, özellikle de Güney Lübnan bölgesine yönelik İsrail saldırılarının tırmanmasıyla birlikte bu komplo tehlikeli bir hal aldı.

Bu komplo, emperyalizmin bütün Arap halklarını, özellikle de FKÖ'nün yönetiminde savaşım veren Filistin Arap halkını hedef alan bölgedeki genel planının bir halkasını oluşturmaktadır. FKÖ Filistin Arap halkının bütün ulusal haklarını ve özellikle de topraklarına geri dönme, kendi yazgısını belirleme ve kendi toprakları üstünde kendi bağımsız ulusal devletini kurma haklarını elde etmesi konusunda tek yasal temsilcisidir. Emperyalizmin bu planı son incelemede bölgede emperyalizmin tam egemenliğini sağlamayı ve Arap yurtsever güçlerini yenilgiyi onaylamaya zorlamayı amaçlamaktadır.

Bu temel üzerinde Lübnan'da Lübnan Ulusal Hareketi, Filistin Devrimi ve kardeş Suriye'nin bu plana karşı omuz omuza yürüttükleri savaşım, Arap bölgesinde gelecekteki gelişmeleri belirlemek açısından dirimsel bir önem kazanıyor.

Bu savaşım yeryüzündeki bütün barış ve ilerleme güçleri ve özellikle Sovyetler Birliği ve sosyalist ülkeler topluluğunun öteki üyelerince sürekli ve ilkesel olarak destekleniyor. Lübnan halkı ve diğer Arap halkları bu desteğe büyük değer biçiyorlar, onu utkunun bir güvencesi olarak görüyorlar.

Değerli yoldaşlar,

Partilerimiz arasındaki ilişkiler, her zaman, partilerimizin, uluslararası komünist ve işçi hareketinin iki bileşeni olarak, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerine dayanmakla yüce ortak erekler için yürüttükleri savaşımında temellerini buluyor.

Partimiz, bu nedenle, bu ilişkileri ülkelerimiz işçi sınıfının, halklarının, barış, ulusal kurtuluş, yumuşama, demokrasi ve sosyalizm için verilen ortak savaşımın çıkarları doğrultusunda geliştirmeyi sürdürmeye kararlı olduğunu Size bildirmekten mutluluk duyuyor.

Size ve halkınıza, savaşımınızın yüce amaçları olan tam ulusal kurtuluş, toplumsal ilerleme, demokrasi ve sosyalizme ulaşma yolunda yeni başarılar dileriz. Yürüttüğümüz savaşımın gerek Doğu Akdeniz ve Yakın Doğu, gerekse tüm dünya devrimci güçlerinin emperyalizme, faşizme, gericiliğe, ırkçılığın saldırısına karşı verdikleri savaşıma değerli bir katkıda bulunduğuna kanısındayız.

*Lübnan Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

Beyrut, 10 Eylül 1980

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Sevgili yoldaşlar,

İsrail Komünist Partisi Merkez Komitesi, Yahudi ve Arap, tüm İsrail komünistleri adına 60. kuruluş yıldönümü nedeniyle Türkiye Komünist Partisi'ne en sıcak kardeşçe selâmlarını gönderir.

Sevgili yoldaşlar,

Size Marksist-Leninist ilkeler temeli üzerinde yürüttüğünüz demokratik ve yurtsever savaşımınızda, Türkiye emekçilerinin devrimci savaşımını yönetmede, başarılı bir utku dileriz. Anti-demokratik baskılara – faşist teröre ve politik kırımlara karşı yiğit ve boyun eğmez savaşımınız işçi sınıfının devrimci ruhunu dipdiri, canlı tutmanıza büyük bir değer biçiyoruz. Sizlerin proletarya enternasyonalizmi konumlarınızı, dünya komünist hareketinin birliğine yaptığınız katkıları takdirde karşılıyoruz.

Partinizin 60. yıldönümünü ABD emperyalizmi başta, emperyalizmin en saldırgan çevrelerinin yeni bir savaş histerisine tutuldukları, barış içinde

yanyana yaşama ve yumuşama politikasını kundakladıkları, Avrupa'da yeni saldırgan atom üsleri kurdukları ve Ortadoğu'yu halkların özgürlüğü ve güvenliğine karşı bir emperyalist saldırı üssüne dönüştürmeye çalıştıkları bir sırada kutluyorsunuz. Biz de sizin gibi ABD emperyalizmi ve Çin'in saldırgan planlarına karşı Sovyetler Birliği'nin Afganistan halkına yaptığı dayanışma yardımının, tüm bu planların boşa çıkarılmasında önemli bir adım olduğu görüşündeyiz.

Biz İsrail komünistleri ülkemizdeki tüm ilerici güçleri İsrail-Arap çatışmasının hakça çözülmesi için, Birleşmiş Milletler kararları temelinde hakça ve kalıcı bir barış için Kudüs'ün Arap kesimi de içerisinde 1967'den bu yana işgal edilen tüm Arap topraklarından çekilmesini için Filistin Arap halkının kendi yazgısını belirleme ve İsrail'in yanısıra kendi bağımsız devletini kurma hakkı da içerisinde tüm ülkelerin ve halkların ulusal haklarının gözetilmesi için savaşında birleştirmeye çalışıyoruz. Böyle bir barış gerçekçidir ve Birleşmiş Milletler çerçevesinde, Filistin halkının tek yasal temsilcisi olan Filistin Kurtuluş Örgütü de içerisinde tüm ilgili tarafların katılımıyla yapılacak görüşmeler yoluyla sağlanabilir.

İsrail'deki egemen çevrelerin bölgesel yayılma politikası, işgal altındaki Arap topraklarındaki yerleşimlerin tımandırılması, emekçi yığınların büyük kesimlerinin ekonomik ve sosyal durumlarını kötüleştiriyor. Sağcı şövenist Likud hükümeti anti-demokratik önlemleri hızlandırıyor, gerici yasalar dayatıyor ve yolu büyük bir tehlike haline gelen faşist güçlerin erkine açıyor. Ülkemizdeki tüm demokratik güçleri, ülkemizdeki faşizm tehlikesine karşı, demokrasi için, emekçi halkın güncel çıkarları için ve İsrail'deki Arap nüfusun eşit hakları için birleşmeye çağırıyoruz.

Sevgili yoldaşlar,

Size ülkenizi baskıcı ve anti-demokratik yönetimden, ABD ve NATO egemenliğinden kurtarmak için özgür bağımsız ve demokratik bir Türkiye için, barış ve sosyalizm için verdiğiniz yiğit ve zorlu savaşında yeni yeni başarılar dileriz.

Yaşasın Türkiye Komünist Partisi!

Yaşasın Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi!

Yaşasın komünizm!

*İsrail Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Meir Vilner*

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Hollanda Komünist Partisi, Türkiye Komünist Partisi'nin 60. kuruluş yıldönümü nedeniyle içten kutlama dileklerini iletir. Barış, demokrasi ve Türkiye emekçilerinin çıkarları için yürüttüğünüz savaşta Size yeni başarılar dileriz.

*Yoldaşça selâmlarımızla
Hollanda Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Sevgili yoldaşlar,

Güney Afrika Komünist Partisi, kuruluşunun 60'ıncı yıldönümü nedeniyle Türkiye Komünist Partisi'ne en sıcak kardeşçe selâmlarını gönderir.

Partilerimiz illegalitenin ve koğuşurmaların zorlu koşulları altında savaşıyor. Bu savaşım sırasında yoldaşlarımız sorgulamalar ve işkenceler sırasında can verseler de partilerimiz düşmanın saldırılarını göğüslemeye devam ediyor. Gerçekte, TKP ve Güney Afrika Komünist Partisi ülkelerinde etkinliklerini daha da arttırıyorlar. Her geçen gün yeni yeni başarılar kazanıyoruz. Gelecek daha da aydınlanıyor.

Tüm bunlar, büyük ölçüde, bizim Marksizm-Leninizm ilkelerine bağlılığımızın, kendimizi proletarya enternasyonalizmine adanmışlığımızın ve Lenin'in önderlik ettiği Oktobr Devrimi'nin ülkesi Sovyetler Birliği ile sınıksı ilişkilerimizin sonucudur.

Bizler, Güney Afrika komünistleri, her zaman Sizinle dayanışma içinde olacağız. Dünyanın bize düşen parçasında düşmanı yenerek, aynı zamanda bizim olan Sizin savaşınıza katkıda bulunacağız.

Yaşasın Türkiye Komünist Partisi!

Yaşasın proletarya enternasyonalizmi!

Yaşasın dünya komünist hareketi!

*Komünist selâmlarımızla
Yusuף Dadoo
Güney Afrika Komünist Partisi
Merkez Komitesi Başkanı*

Türkiye Komünist Partisi Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaş'a

Değerli yoldaşlar,

Bolivya Komünist Partisi Merkez Komitesi ve tüm Bolivyalı komünistler adına, kuruluşunun 60. yıldönümünde kardeş Türkiye Komünist Partisi'ne en sıcak selâmlarımızı yollarız.

Proletarya ve halk yığınlarının önünde demokrasi, barış, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm için yiğit bir savaşım yürüten Sizlerle her zaman olduğu gibi davamız ortaktır. Partinizin tarihi, sayısız yiğit Markçı-Leninci savaşçıların kanıyla yazılmıştır. Bu 60 yılda, onur ve devrimci cesaretle Partiniz bu güne dek tutageldiği öncü konumu kazanmıştır. Gerçek sosyalizm davasına bağlılık ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerini tutarlı olarak uygulamak, TKP'yi dünya komünist ve işçi sınıfı hareketinin yılmaz bir müfrezesi yapmıştır.

Bugün Türkiye'de ağır gerici terör koşullarında komünistler, öteki demokratik ve ilerici güçlerle birlikte emekçilerin hak ve özgürlüklerini yılmadan savunuyor, işçi sınıfının haklı toplumsal ve ekonomik istemleri ve ülke üzerinde NATO'nun askersel dayatmalarına karşı Türkiye'nin barış ve bağımsız gelişme yolunda ilerleyebilmesi için savaşım veriyorlar.

Bizler gericiğin caniyane amacına hiç bir zaman ulaşamayacağına, Partiyi ve Türkiye komünistlerini ortadan kaldıramayacağına inanıyoruz.

Biz Bolivya komünistleri de benzer olayları yaşıyoruz. Geçen Temmuz ayında faşist görüşlü askersel güçler ülkemizde erki ele geçirdiler ve halka karşı bir terör dalgasına giriştiler. Binlerce komünist, demokrat ve yurtsever bu faşist barbarlığın kurbanı oldu: Onlar başını Pinoşet taklitçisi Luis Garcia Meza'nın çektiği faşist görüşlü gerici cuntasınca yok edildiler, kaçırıldılar ya da zindanlara atıldılar. Bundan ötürü uluslararası dayanışmaya yüksek değer biçiyoruz. Sizler gibi, değerli yoldaşlar, bu dramatik koşullarda partilerimizin ve kardeş halklarımızın karşılıklı desteği için sesimizi yükseltiyor ve gücümüzü burada buluyoruz, çünkü Sizin savaşımınız birleri birleştiren büyük ortak savaşın bir parçasıdır.

60. yıldönümünüzü selâmlarken Türkiye komünistlerinin özverili çabalarının başarıyla taçlanacağına olan güvenimizi duyurmak isteriz.

*Bolivya Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

20. 8. 1980

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Yiğit komünist partinizin 10 Eylül'deki 60. kuruluş yıldönümünü kutlamak için Sizlere Honduras Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin kardeşçe selâmlarını iletmekten sevinç duyuyoruz.

Ülkelerimizin birbirinden çok uzakta bulunmalarına karşın, biz Honduras komünistleri ve devrimcileri, halkınızın her tür baskıya, ezgiye ve insanın insan tarafından sömürülmesine son verildiği, adaletli bir toplum kurmak için yürüttüğü savaşı dikkatle izliyoruz.

TKP üyeleri korkunç kovuşturmalara, işkencelere, cinayetlere karşın halkın demokratik özgürlükleri, demokrasi ve barışın yorulmaz savunucusu olmayı sürdürüyor.

Sizlere, partinizin 60. yıldönümünde, işçi sınıfının ve ülkenizin tüm ilerici, demokratik güçlerinin birliğini kurmak, Türkiye'yi emperyalizmin egemenliğinden ve NATO gibi askersel paktlardan çıkarmak, dünya barışına yönelik tehlikeye karşı koymak savaşınızda büyük başarılar dileriz.

Yaşasın TKP'nin 60. kuruluş yıldönümü!

Yaşasın partilerimiz arasındaki dostluk!

Yaşasın proletarya enternasyonalizmi!

*Honduras Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

4 Eylül 1980

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Sevgili yoldaşlar,

Filipinler Komünist Partisi, Türkiye Komünist Partisi'nin 60. kuruluş yıl-dönümünü enternasyonalist dayanışmanın en sıcak duygularıyla selâmlar.

Partimiz, Türkiye Komünist Partisi'nin uzun yıllardan beri Türkiye işçi sınıfının hizmetinde verdiği yiğit savaşımını, illegalitenin ve baskıların en zorlu koşulları altında Marksizm-Leninizm ilkelerinin en yücelerine sımsıkı bağlı kaldığını biliyor.

Partiniz 60. yıldönümünü kutlarken, Türkiye toplumunda ulusal demok-ratik dönüşümü gerçekleştirmek için yeraltının güç koşulları altında sava-şıyor. Partiniz tarafından yönlendirilen Türkiye emekçilerinin geçmişteki ve günümüzdeki eylemlerini saygıyla izliyoruz. Bugün Türkiye Komünist Partisi faşist saldırıları göğüsleme ve en geniş demokratik hakları sağ-lama savaşımında daha da saygınlık kazanmaktadır.

Gerek Türkiye'de gerekse Filipinler'de halklarımızın ulusal çıkarları, em-peryalizmin, özel olarak da ABD emperyalizminin artan hegemonyası ve yabancı sermayeye bağlı tutucu yerel burjuva gruplarının gerici politik ve ekonomik rolü nedeniyle ciddi boyutlarda yara almıştır, gelişmekten alıkonulmaktadır. Gerek Türkiye'de, gerekse Filipinler'de hem ülkelerimiz halklarını, hem de dost komşu halkları tehdit eden ABD askersel üsleri bulunmaktadır.

Tam bağımsızlık ve halklarımızın ulusal çıkarlar üzerindeki kesin kon-trolünü sağlama savaşımı, bugün partilerimizin önünde duran ortak birin-cil görevlerdir.

Filipinler Komünist Partisi, Türkiye Komünist Partisi ile aynı zamanda günümüzdeki yumuşama sürecini savunmak ve yaygınlaştırmak, yolu sos-yalizme açan tüm ilerici özgürlük ve kurtuluş savaşlarını desteklemek, anti-sovyetizmin tüm biçimlerine ve emperyalizmin dünya ilerici güçlerini bölme yolundaki tüm girişimlerine karşı çıkmak ve bunları yenmek ve uluslararası komünist hareketin güçlü, kopmaz birliğini pekiştirmek hedef-leri de paylaşıyor.

Bizler, Türkiye Komünist Partisi'nin 60. yıldönümünün Türkiye komünist-leri için, Türkiye emekçilerinin ve bağlaşıklarının çıkarlarını ve savaşımını gerçekleştirmek yolundaki ilkelerini ve doğru kararlarını yaşama geçirmek için yeni bir ivme olduğuna inanıyoruz.

Türkiye Komünist Partisi'nin sürekli uzun yaşamında devrimci kazanım-lar dileğiyle kardeşçe selâmlarımızı göndeririz.

*Filipinler Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Yoldaşlar,

İsveç Komünist İşçi Partisi – kuruluşunun 60. yıldönümü nedeniyle partinize dayanışma dolu kardeşçe savaş selâmlarını iletir.

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin doğrudan etkisiyle kurulan TKP'nin Marksizm-Leninizm temeli üzerinde yürütülen zorlu – kurbanlarla dolu ve ardıcıl 60 yıllık tarihi bilinmektedir ve belgelere geçmiştir.

Bu sağlam temel üzerinde partiniz her zaman Türkiye halkının ulusal kurtuluş savaşının, emperyalizme karşı savaşının en ön sıralarında yer almıştır. Partinizin dünya barışı için savaşımı ve Türkiye içindeki ve yabancı emperyalist güçlere karşı ardıcıl ve kapsamlı saldırıları, politik ve askersel rejimin zorbalıklarına karşı'n sürüyor.

İllegaliteye ve teröre karşı'n partiniz, tüm ilerici güçleri, NATO'ya ve Türkiye'yi faşist saldırgan güçlerin elinde bir araç yapmak isteyen önlemlere karşı birleştirmeye çalışıyor. Barış için Sovyetler Birliği ve sosyalist blok ile dostluk ilişkileri için yürüttüğünüz savaşım da başarılı olmuştur.

Partinizin emekçi yığınların çıkarları için yürüttüğü şanlı savaşım diğer ulusal, sendikal ve politik örgütlerin birlikte geniş bir yığın eyleminin örgütlenmesinde de başarıyla geliştirilmektedir. Tüm demokrasi güçleriyle bağlanmak – politik bakımdan olumlu olan tüm güçlerle eylem birliği yapmak yolundaki sürekli çabalarınız bugünkü durumda, gericiliğin, yığınların gerçek çıkarlarını savunan politik ve sendikal örgütlere karşı genel saldırıya başladığı bir zamanda, önemli bir rol oynamıştır.

Türkiye Komünist Partisi'nin çalışmalarını saygıyla karşılar, partinizin yorulmaz savaşkanlığı ile yakın dayanışma içinde olduğumuzu bildiririz. Savaşımınızın utkuya ulaşacağından kuşquamuz yoktur.

Yaşasın proletarya enternasyonalizmi!

Yaşasın Marksizm-Leninizm!

Yaşasın Türkiye Komünist Partisi!

*İsveç Komünist İşçi Partisi
Merkez Komitesi*

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Adına Genel Sekreter İ. Bilen'e

Norveç Komünist Partisi, Türkiye Komünist Partisi'nin 60. kuruluş yıldönümünde kardeşçe dayanışma ve savaşım selâmlarını iletir.

Türkiye Komünist Partisi onurlu bir tarihe sahiptir. Biz Norveç'de de partinizin barış, ulusal bağımsızlık, sosyal ve demokratik ilerleme ve sosyalizm için savaşımına yüksek değer biçiyoruz. Legal çalışırken de en sert terör ve baskı dönemlerinde de partiniz her zaman sınıf savaşımında dalıcılık ve özveri için parlak bir örnek olmuştur.

NATO emperyalizmine ve kapitalizmin bunalımına, işsizliğe ve pahalılığa karşı bugünkü savaşımда Türkiye Komünist Partisi ülkeniz işçi sınıfı ve emekçi halkıyla sıkı sıkıya bağlıdır. Partinizin öteki ilerici parti ve guruplarla ulusal demokratik cephede birlik ve savaş ortaklığı çizgisi Türkiye halkına daha iyi bir geleceğin yolunu gösteriyor.

Norveç Komünist Partisi Merkez Komitesi olarak Türkiyeli komünistlerin Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizminin sağlam temelleri üzerinde savaşımını sürdüreceklerine ve soylu amaçlarına ulaşacaklarına olan inancımız tamdır.

Yaşasın Türkiye Komünist Partisi!

Yaşasın her iki partinin ve halkın kardeşçe birliği!

*Sosyalist selâmlarla,
Norveç Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Başkanı
Martin Gunnar Knutsen*

15 Ağustos 1980

Değerli I. Bilen yoldaş,

Afganistan Demokratik Halk Partisi, ülkemiz işçi sınıfının ve tüm emekçi halkının partisi olarak, Size ve Sizin aracılığınızla tüm Türkiye komünist-lerine ve emekçi halkına savaşkan partinizin kuruluşunun 60. yılında en sıcak kutlama dileklerini ve içten selâmlarını iletir.

Yığıt Türkiye Komünist Partisi yoğun bir terör ve baskı ortamında geçen 57 yıllık bir illegal savaşım dönemi sonunda bugün direnişin ve ülkenin işçi sınıfı ve tüm emekçi halkının yüce ülkülerine bağlılığın seçkin bir örneği olmuştur. Tüm dünyadaki komünistler partinizin kararlılığına ve ilkeselliğine büyük bir değer biçiyorlar.

Türkiye Komünist Partisinin kuruluşunun 60. yıldönümü, emperyalizmle işbirliği içindeki anti-demokratik ve gerici güçlerin süregelen saldırı ve komplolardan sonra Türkiye emekçi halkının yaşamına yönelik yeni bir saldırıya geçerek bir askersel devirme yaptıkları bir döneme rastlıyor.

Türkiye emekçilerinin bu yeni komponun zararlarının boyutlarını gereken uyanıklık ve ciddiyetle ele alacaklarına, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve toplumsal ilerleme için, Türkiye'deki tüm emperyalist askersel üslerin kaldırılması için birleşik savaşımalarını sürdüreceklerine inanıyoruz.

Olayların gelişmesi ve savaşımızın kazanımlarına yönelik saldırıları derin bir kaygıyla izleyen emekçi halkımız, Türkiye Komünist Partisi'nin öncü konumuna ve gelişmeler karşısında akıllı yönlendiriciliğine güveniyor.

Halkımız, Amerikan emperyalizminin, Çin'li şövenistlerin bölgedeki gerici-liğinin ve özellikle Pakistan gericiliğinin yürüttüğü her tür karışma girişim-lerine ve yüzüstü saldırganlığa karşı ciddi ve birleştirici savaşımını yoğun-laştırıyor.

Nisan Devriminin 27 Aralık'taki ikinci aşamasının etkisinden bu yana geçen 9 ay içinde halkımız büyük başarılar elde etti ve ülkemize dışardan sokulan karşı devrim çetelerinin başlıca birimlerini yoketti.

Şu anda memleketimizdeki tüm ulusal ve demokratik güçler geniş bir ulusal anavatan cephesi bayrağı altında savaşımalarını kesin sonuç nok-tasına ulaştırma aşamasındadır.

Değerli yoldaş,

Halkınızın emperyalizme karşı doğrudan savaşımında geçtiği çetin yol ve bizim anti-emperyalist, demokratik devrimimizin son iki yıldaki kaza-nımları uluslararası dayanışmamızı pekiştirmenin zorunlu bir gereksininin olduğunu açıkça gösteriyor.

Başını Sovyetler Birliği'nin çektiği dünyanın üç devrimci gücü arasın-

daki dayanışma emperyalizmin ve gericiliğin güçleri karşısındaki utkumun sağlam güvencesidir.

Türkiye Komünist Partisi'nin 60. kuruluş yıldönümü nedeniyle bir kez daha partilerimiz ve halklarımız arasındaki dayanışmayı daha da pekiştirme yolundaki en iyi dileklerimizi belirtiriz.

*Sıcak, yoldaşça selâmlarımızla,
Afganistan Demokratik Halk Partisi
Merkez Komitesi*

1 Ekim 1980

Bildiri

Amerikan savaş gemileri İstanbul limanına demirledi. Halkımıza kan kusturan Demirel hükümeti, NATO'cu, sıkıyönetimci generaller, ulusal bağımsızlığımızın can düşmanı Amerikan bandıralı gemilere selâm duruyor.

ABD, süngülerin gölgesinde Ankara'da yapılan NATO toplantısından sonra, Türkiye üstündeki hegemonyasını arttırma yolunda yeni bir adım atıyor. ABD ile ikili kölelik anlaşmasının bağlanmasından bu yana Amerikan saldırganlık üsleri daha yoğun işletiliyor. U-2 casusluk uçaklarının uçurulması yeniden dayatılıyor. Topraklarımızdaki Amerikan üsleri İran'a karşı askersel operasyonlarda kullanılıyor. Amerikan savaş gemilerinin yeniden limanlarımızda boy göstermesi bu zincirin bir halkasıdır. Bütün bu gelişmeler, ikili kölelik anlaşmasında yer alan ve halkımızdan gizlenen maddelerin uygulanmasıdır.

Amerikan savaş gemilerinin «ziyaret» adı altında İstanbul kapılarına dayanması, limanlarımızı geçmişte olduğu gibi, deniz üssü olarak kullanma girişimidir. Amerikan emperyalizminin bölgemizdeki yayılmacı, serüvenci plânlarıyla sıkı sıkıya bağlıdır. ABD, Sovyetler Birliği ile Türkiye arasındaki ilişkileri gerginleştirmek için bu tür bir provokasyona başvuruyor. En gerici emperyalist çevreler, şu son dönemde, uluslararası havayı zehirleme, silâhlanmayı tırmandırma, Batı Avrupa'ya Amerikan ölüm roketleri yerleştirme girişimleriyle nükleer bir savaş tehlikesini ciddi olarak arttırıyorlar. Topraklarında Amerikan atom harmanları olan, göklerinde Amerikan casusluk uçakları uçan, denizlerinde Amerikan savaş gemileri yüzen ülkemiz, büyük bir tehlikeyle karşı karşıyadır.

Ülkemizde bu tehlikeye karşı giderek artan bir tepki oluşuyor. Geçtiğimiz günlerde emperyalizme karşı, ulusal bağımsızlık ve barış için, ülkenin dört bir yanında gösteriler yapıldı, yapılıyor. Anti-emperyalist savaşa yeni yeni güçler katılıyor. Halkımıza dayatılan yarı-askersel zorbalık rejimi, ülkeyi Amerikan emperyalizminin dümen suyunda serüvenlere sürükleyebilmek için özellikle tüm bu güçlerin direncini kırma amacını taşıyor. Amerikan savaş gemileri, ancak bu zorbalık rejiminin kanlı terörü altında İstanbul limanına girebildiler.

Halkımız, Amerikancı Demirel hükümetinin, NATO'cu militarist kliğin, karasularımıza soktuğu bu uğursuz gemileri görmek istemiyor. Bundan 12 yıl önce, işçi sınıfımız, ilerici gençlik, tüm anti-emperyalist güçler 6. Filoya yığinsal, militan eylemlerle karşı koydular. Amerikan deniz askerlerini Dolmabahçe'de denize döktüler. Demircioğulları, Aytaçlar bu uğurda öldüler. Bu yiğit evlatlarını unutanıyan halkımızın Amerikan emperyalizmine karşı duyduğu derin kin karşısında katil 6. Filo uzun yıllar İstanbul sularına girmeye cesaret edemedi. Anti-emperyalist savaş geleneğini işçi sınıfı, halkı-

mız yaşatıyor, yaşatacaktır. Kan dökerek elde ettiği kazanımı koruyacak, Amerikan savaş gemilerini limanlarımızdan kovacaktır. Bir tek Amerikan askeri İstanbul'a sokulmamalıdır.

60. yıldönümü eşiğinde TKP, tüm anti-emperyalist, yurtsever güçleri, ulusal bağımsızlık ve barıştan yana olan herkesi Amerika'nın bu gövde gösterisine, bu emperyalist provokasyona karşı eylem birliğine, yığinsal eylemlere çağırıyor.

Amerikan savaş gemilerine sularımızda yer yok!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

3 Eylül 1980

Çağrı

İşçiler, köylüler, yurtsever halkımız!

Milli Güvenlik Konseyi denilen cunta, yönetime el koydu. Parlamenteııı dağıttı. Tüm politik partileri kapattı. Anayasayı kaldırdı. Böylece burjuva parlamenter sisteme son verdi ve yerine açık askersel bir diktatörlük getirdi. Saldırının sivri ucu işçi sınıfına, emekçilere, ilerici partilere, sınıf sen-dikalarına, demokratik örgütlere, demokratik basına, Kürt ulusal hareketine, anti-Amerikan dindar yığınlara yöneliktir. Cuntanın arkasında Ame-rikan emperyalizmi, işbirlikçi tekelci burjuvazi var.

Askersel devirmeyi ordunun tepesindeki Amerikancı, NATO'cu general-ler yaptı. Askersel cunta, NATO manevraları sırasında yönetime geldi. Hava Kuvvetleri Komutanı Şahinkaya askersel devirmeden bir gün önce Washington'dan döndü. Gene aynı gün, NATO Güney Doğu Kanadından bir komutan Ankara'ya geldi. 12 Eylül sabahı cuntanın yönetime el koy-duğunu ilk kez Amerikan dışişleri bakanlığı açıkladı. Orduda yapılan son atamalarda konumlarını güçlendiren NATO ve Amerikan yalısı generaller kendi deyimleriyle «emir komuta zinciri içinde» erke el koydu. Bu zincirin asıl komuta merkezi Pentagon'un elindedir. TKP'nin öteden beri uyardığı emperyalist komplo 12 Eylül devirmesiyle gerçekleşmiştir.

Uluslararası durumu sertleştiren emperyalist merkezler, bu komployla, ülkemizi planlarına daha rahat araç etmeyi amaçlıyorlar. Türkiye'de as-kersel bir diktatörlüğün varlığı, bölgede barış ve güvenliği daha da teh-likeye atıyor. Askersel cunta, bunalımın olağanüstü derinleştiği koşullarda parlamenter yöntemlerle önlenemeyecek halk hareketinin yükselmesine duvar çekmek ve bunalımın yükünü daha büyük zorbalıkla halkın üzerine yıkmak amacını taşıyor.

Cunta açıklamalarıyla halkı aldatmaya çalışıyor. Sözde terörizme karşı, politik partilerin, parlamentonun, anayasal kurumların görevlerini yerine getirmemesinden ötürü yönetime el koymak zorunda kaldığını söylüyor. Oysa Milli Güvenlik Kurulu denilen gölge hükümetin çoktan beri erke ortak olduğu ve sıkıyönetim aracılığı ile bugün cuntanın başındaki gene-rallerin istedikleri önlemleri alma yetkisinde olduğu biliniyor. Üstelik, em-peryalizmin kışkırttığı terörizmin uygulayıcıları arasında bu cuntaııa bağılı bazı faşizm yanlısı sıkıyönetim komutanları da vardır. Cunta faşizme ve zorbalığa karşı milyonlarca insanı aldatmak için tıpkı sola karşı olduğu kadar, MHP'ye ve AP başlarına da sözde karşıymış gibi görünüyor. Ger-çekte o, açıklamalarıyla, uygulamaya koyduğu önlemlerle, şimdi devirdiği hükümetin gerici, halk düşmanı politikasını daha amansızca yürütüyor. MHP'nin düşman olduğu demokratik özgürlükleri bugün cunta yok ediyor. Generaller tekellere karşı direnen milyonlarca işçiyi aldatmak için, DİSK'e

karşı oldukları kadar, faşist sendikaya da sözde karşıymış gibi görünüyolarlar. Oysa onlar, tekellerin, onların örgütü DISK'in karşısında işçi sınıfını ilerici sendikal örgütünden yoksun bırakıyorlar. Cunta halkımızın yurtseverlik duygularını sömürmek, onu şaşırtmak amacıyla, Atatürk ilkelere bağlı olduğunu, ulusal varlığa yönelik tehlikeye karşı işbaşına geldiğini söylüyor. Oysa cuntacı generaller, daha ilk günden ulusal egemenliğimiz için en büyük tehlike olan NATO'ya ve Türkiye'yi komşumuz olan ülkelerle karşı karşıya getiren ikili kölelik anlaşmasına bağlılıklarını açıkladılar.

Tüm gizleme çabalarına karşın cuntanın iç yüzü ortadadır. Bu Amerikancı, NATO'cu generaller cuntası, başta işçi sınıfı ve tüm demokrasi güçleri olmak üzere, halkımıza, ulusal bağımsızlığımıza, egemenliğimize, karşıdır. Cunta emperyalizmin, işbirlikçi, tekelci burjuvazinin hizmetindedir.

İşçi sınıfının, emekçilerin yanısıra, burjuvazinin de değişik kesimlerini karşısına alan cunta, Türkiye'mizin karşı karşıya olduğu hiç bir canalıcı sorunu çözemeyecektir. Demokrasiden, özgürlükten yana, tüm güçlerin ortak direnişiyle bu askersel zorbalık rejimi yıkılacaktır. TKP dimdik ayakta, tüm gücüyle savaşıyor.

Komünistlerin görevi, bu direnişte, demokrasi ve özgürlük güçlerine örnek olmak, savaş gücünü yüksetmek ve tüm bu güçler arasındaki savaş arkadaşlığını pekiştirmektir.

TİP'liler, TSİP'liler, CHP'liler, MSP'liler, Kürt demokratları Amerikancı cuntaya karşı olan herkes, aralarındaki ayrılıkları bir yana bırakıp, bu direnişte omuz omuza vermelidir. Cuntaya karşı savaşmak isteyen tüm güçler örgüt yasaklarına boyun eğmemeli, yeni koşullara uygun gizli örgütler kurmalıdırlar.

Yurtsever er, assubay ve subaylar, Amerikancı cuntanın orduyu halkın üstüne sürmesine karşı çıkmalı, ABD'nin ve NATO'nun çıkarlarını koruyan cuntaya karşı halkın direnişinin yanında yer almalıdırlar.

Amerikancı cuntaya karşı direnişte tüm yurttaşlar birleşin!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

12 Eylül 1980

Uruguay Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi; tüm Türkiye komünistleri, Türkiye işçi sınıfı ve emekçileri adına Uruguay Komünist Partisi'nin kuruluşunun 60. yıldönümünü ateşli duygularla kutlar, devrimci savaş selâmlarını yollar.

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin etkileri ve ülkedeki sert sınıf savaşları içinde kurulan Uruguay Komünist Partisi 60 yıl boyunca çetin bir savaş yolundan geçti. Bu süre boyunca baskılara, kanlı teröre ve faşist rejime karşı savaşlarda binlerce kurban verdi. Buna karşın Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerinden en küçük bir ödün vermedi. Uruguay Komünist Partisi, işçi sınıfının merkezi sendikal örgütü CNT'nin ve tüm anti-emperyalist, anti-faşist güçlerin savaş cephesi Frente Amplio'nun kurulmasında aktif rol oynadı. Ulusal bağımsızlık, barış, demokrasi ve sosyalizm için, önüne görev koyduğu sosyalizme açılan anti-emperyalist tarım devrimi yolunda yılmadan savaştı, savaşıyor.

Türkiye Komünist Partisi, işçi sınıfının, tüm ilerici güçlerin eylem birliğini yükseltmek, ulusal demokratik güçlerin cephesini örmek yolunda savaşıırken, Uruguay komünistleriyle, yurtseverleriyle dayanışmayı elden bırakmıyor.

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi 60. yıldönümünde kardeş Uruguay Komünist Partisi'ne devrimci savaş yolunda yeni yeni ve büyük başarılar diler.

Yaşasın Uruguay Komünist Partisi'nin 60. savaş yılı!

Yaşasın proletarya enternasyonalizmi!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

21 Eylül 1980

Amerika Birleşik Devletleri Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Gus Hall yoldaş'a

Değerli Gus Hall yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, tüm Türkiye komünistleri adına ve kendi adıma 70. doğum yıldönümünüzü candan kutlar, devrimci savaş selâmlarımızı yollarım.

Çok genç yaşlarda ABD'de proletarya davası uğruna verilen savaşların ön sıralarında yer aldınız. 1929 yılından bu yana ABD KP saflarında savaştınız ve sorumlu görev aldınız. «Soğuk savaş» döneminde, McCarty'-cilik yıllarında hertürlü baskıya karşın yılmadan savaşınızı sürdürdünüz. Browder likidatörlüğüne, Gates revizyonizmine karşı ABD KP'nin Leninci birliğini, ideolojik arılığını korumak için ardıcıl bir savaşım verdiniz. Türkiye komünistleri, ülkemiz işçi sınıfı Sizi Amerikan proletaryasının, dünya komünist hareketinin, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerine sımsıkı bağlı bir savaşeri, Lenin'in partisinin ve ülkesinin seçkin bir dostu olarak tanıyor.

Emperyalizmin, NATO'nun dünya çapında barış, uluslararası yumuşama ve silâhsızlanma hareketine karşı giriştiği genel saldırının bir parçası olan ülkemizdeki askersel devirme, Yakın ve Ortadoğu'daki gerginlik ortamında daha da büyük bir önem kazandı. Emperyalist finans kuruluşlarının, ülkemizdeki işbirlikçi tekelci sermayenin çıkarlarını korumak için işbaşına getirilen NATO'cu cunta, saldırılarının sivri ucunu işçi sınıfına, Türkiye'deki demokrasi hareketine karşı yöneltiyor. Şimdi emperyalizm, NATO bu askersel diktatörlüğü Sovyetler Birliği'ne, sosyalist ülkelere, bölge halklarına, barış ve güvenliğe karşı kullanmak için çabalarını arttırıyor. Komünist Partisi, ülkemizdeki tüm anti-emperyalist güçlerin, tüm demokrasi ve ilerleme güçlerinin NATO'cu cuntaya karşı birliğini ve ortak cephesini örmek için vargüçle çalışıyor.

Türkiye Komünist Partisi, Amerika Birleşik Devletleri Komünist Partisi'nin tekellere karşı emekçilerin hakları uğruna demokrasi ve toplumsal ilerleme için emperyalizmin insanlığın geleceğiyle oynayan savaş kışkırtıcısı politikasına karşı, barış ve uluslararası yumuşama için savaşımına ve ırk ayrımı politikasına karşı ardıcıl tutumuna büyük bir değer biçiyor. Türkiye komünistleri, ABD yönetiminin tüm engellemelerine karşın seçimler nedeniyle Amerikan proletaryasının bilinçli kesimlerinin, ilerici güçlerin ABD Komünist Partisi'ne verdiği destekten sevinç duyuyor. Amerikan komünistleri ile dayanışmalarını dile getiriyorlar.

Değerli Gus Hall yoldaş,

Size 70. doğum yıldönümünüzde sağlık, esenlik ve uzun ömürler, çetin savaşımızda ve sorumlu görevinizde büyük başarılar dileriz.

*Komünist selâmlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

8 Ekim 1980

TÜSTAV

İtalyan Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi ve tüm Türkiye komünistleri İtalyan Komünist Partisi başkanı Luigi Longo yoldaşın ölümüyle duyduğunuz derin acıyı paylaşır.

Luigi Longo yoldaşın ölümüyle İtalyan Komünist Partisi ve uluslararası komünist hareket değerli bir savaşerini yitirdi. Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin yüce fikirlerinden esinlenen Luigi Longo yoldaş onyıllarca işçi sınıfının davası, komünizm ülküleri için yılmadan savaştı. Cumhuriyetçi İspanya'nın savunulması ve İtalya'nın faşizmden kurtulması savaşında seçkin bir rol oynadı. Türkiye komünistleri ve tüm ilerici güçleri Luigi Longo yoldaşa kararlı bir enternasyonalist ve sosyalizmin korkusuz bir savaşçısı olarak her zaman büyük bir değer biçtiler.

Türkiye Komünist Partisi Luigi Longo yoldaşı her zaman saygıyla anacaktır.

*Komünist selâmlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

17 Ekim 1980

Mısır Komünist Partisi I. Ulusal Konferansına

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, tüm Türkiye komünistleri ve Türkiye işçi sınıfı adına Mısır Komünist Partisi'nin I. Ulusal Konferansı'na devrimci savaş selâmlarını gönderir.

Ulusal Konferansınız, emperyalizmin dünya barışına karşı girişimlerini yoğunlaştırdığı, sosyalist ülkelerle çatışma politikasına yöneldiği, ulusal kurtuluş hareketine karşı çok yönlü saldırıya geçtiği bir dönemde toplanıyor. Emperyalizm, Yakın ve Orta Doğu'da yitirdiği konularını geri almak amacıyla bölgemizde, askersel karışma da içinde olmak üzere, çok yönlü manevralar yürütüyor. Arap halklarının ve bölge halklarının ulusal ve sosyal kurtuluş savaşlarını boğmak için Camp David komplosuna yeni yeni halkalar eklemek, bölgede emperyalizm yanlısı rejimlerden gerici bir cephe oluşturmak istiyor.

ABD emperyalizminin ve siyonizmin hizmetindeki gerici Sedat kligi, Mısır işçi sınıfına, emekçilerine karşı saldırılarını, baskı ve terörünü tüm şiddetiyle sürdürüyor. Mısır emekçilerinin ekonomik, demokratik, sosyal ve politik hakları için, Mısır halkının ulusal bağımsızlığı uğruna, bölge ve dünya barışı için Mısır Komünist Partisi'nin illegal koşullar altında yılmadan verdiği ardıcıl savaşımı yakından izliyoruz. Türkiye Komünist Partisi, ülkemiz komünistleri, Mısır Komünist Partisi'nin böylesi çetin koşullar altında gelişip güçlenmesinden, Mısır işçi sınıfı ve Mısır halkı arasında etkinliğini artırmasından büyük bir sevinç duyuyor. Konferansınız, bu gelişmenin en güçlü kanıtıdır.

12 Eylül 1980'de Türkiye'de açık bir askersel diktatörlük kuruldu. Emperyalizm, bu Amerikancı, NATO'cu cuntayı, Sovyetler Birliği'ne, Yakın ve Orta Doğu halklarına karşı kullanmak için çabalarını yoğunlaştırıyor. Öte yandan cunta, saldırılarının sivri ucunu Türkiye işçi sınıfına, ülkemiz demokrasi hareketine yöneltti. Türkiye Komünist Partisi, ülkemizdeki tüm demokrasi ve ilerleme güçlerini cuntaya karşı birleştirmek, tüm ulusal demokratik güçlerin eylem ve cephe birliğini örmek için vargücüyle savaşıyor.

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi, Mısır Komünist Partisi ile Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temeli üzerinde kardeşçe bağlarla bağlıdır. Çetin savaşınızla tam bir dayanışma içinde olduğumuzu bildirir, Ulusal Konferansınıza büyük başarılar dileriz.

Yaşasın Mısır Komünist Partisi!

Yaşasın Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi!

*Komünist selâmlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

Ekim 1980

TÜSTAV

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Sevgili yoldaşlar,

Partimiz tarafından en sert biçimde protesto edilen ve ABD emperyalizmi tarafından yönlendirilen ülkenizdeki askersel hükümet devirmesi nedeniyle Alman Komünist Partisi'nin Türkiye Komünist Partisi'yle, ülkenizin tüm demokratik ve anti-emperyalist güçleriyle, tüm emekçi halkınızla ve onun terör ve takip yoluyla ezilen örgütleriyle güçlü ve koparılmaz dayanışmasını bildiririz.

Ülkenizdeki demokratik eylem birliği yolunda çalışan tüm güçlere yönelik baskı ve ezginin olağanüstü keskinleşmesi, emperyalizmin tüm bir halka karşı insan haklarını zorbaca ayaklar altına alması girişimlerinden birisidir.

Askersel devirme, aynı zamanda NATO'nun Türkiye'yi Sovyetler Birliği ve tüm sosyalist kampa karşı emperyalist saldırıların bir ileri karakolu yapmadaki halk düşmanı rolünü ortaya koyuyor. Federal Almanya tekelinin ve hükümetinin ekonomik ve askersel yardımlar yaparak, Türkiyeli işçilere yönelik artan kışkırtmalara ses çıkarmayarak, faşist örgütlerin yasaklanmasını reddederek, bilerek ya da bilmeyerek, generalleri bu darbeye teşvik etmelerini tepkiyle ve utançla karşılıyoruz.

Sevgili yoldaşlar,

Alman Komünist Partisi Yürütme Kurulu Başkanlığı adına başbakan ve dışişleri bakanına gönderdiğim bir telgrafta, partimizin Türkiye'deki askersel devirmeye, yığınsal tutuklama ve takiplere, emekçi halkın sendikal ve diğer örgütlerinin yasaklanması ve ezilmesine ve sıkıyönetimin tüm ülkeye yayılmasına karşı enerjik protestosunu bildirdim.

Partimiz Federal Almanya hükümetinden şunları istiyor:

- Askersel darbe derhal protesto edilmelidir
- Darbeci generallere her türlü yardım kesilmelidir
- Başta «Bozkurtlar» olmak üzere Federal Almanya'daki tüm faşist örgütler kapatılmalıdır
- Vatanlarında en temel insan haklarını savundukları için takip ve tehdit edilen tüm Türkiyeli demokratlara politik sığınma hakkı verilmelidir.

Ülkemizdeki demokratik ve anti-emperyalist güçlerin Türkiye halkı ve Türkiyeli demokratlarla dayanışma içinde olmalarına inanıyoruz.

Sevgili yoldaşlar, Alman Komünist Partisi, her zaman Sizin Türkiye'deki

demokrasi, özgürlük ve toplumsal ilerleme savaşınızla dayanışma içinde olacaktır.

Herbert Mies
Alman Komünist Partisi Başkanı

12. 9. 1980

TÜSTAV

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini ve TKP'nin diğer yayınlarını, listesini yayınladığımız kitapçılardan satın alabilirler.

1. «Yeni Çağ» 1,— DM
2. «Atılım» 0,50 DM
3. L. I. Brejnev, «Lenin'in 100. yıldönümü, SBKP'nin
XXIV. Kongresi, SSCB'nin 50. yılı» 5,— DM
4. Nazım Hikmet, Bütün Eserleri (8 cilt) ciddi 7,50 DM
5. Bilimsel komünizm 7,— DM
6. Lenin (biyografisi) 5,— DM
7. Sovyetler Birliği Komünist Partisinin Programı 3,— DM
8. Büyük Oktobr 50 yaşında 3,— DM
9. S. Üstüngel, «Savaş Yolu» 10,— DM
10. S. Üstüngel, «Günümüzde TKP» 5,— DM
11. S. Üstüngel, «Güneşli Dünya» 5,— DM
12. S. Üstüngel, «Türkiye Olayları — 1973» 1,— DM
13. A. Saydan, «Sınıf savaşında yeni aşama» 5,— DM
14. A. Saydan, «Alman Demokratik Cumhuriyeti» 3,— DM
15. A. Saydan, «Yedi Sosyalist Ülkede Dün-Bugün-Yarın» , , 3,— DM
16. A. Saydan, «Sovyetler Birliğinde 12 Gün» 2,— DM

Ayrıca dergimize abone olmak ve TKP'nin diğer yayınlarını edinmek isteyenler aşağıdaki adrese başvurabilirler:

Yeni Çağ — Stredisko pro rozšírování tisku
Praha 6
Thakurova 3
Czechoslovakia

«YENİ ÇAĞ» I
OKU
VE
OKUT!

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
A. Kirilenko: Gelişmiş sosyalizm ve bilimsel-teknik ilerleme	809
W. Kashtan: «Olanaklı olanın en çoğu»	822
Y. Vardar: Sağlam temeller	832
S. A. Keştmand: Afganistan devriminin ikinci aşaması	839
P. Auersperg: Yumuşamayı baltalayanlar ve savunanlar	850
xx: Kapitalizm yeni sarsıntılar eşiğinde	858
S. Behak: Faşizmin karanlık gecesinde kahramanlık ve iyimserlik	884
İ. Kapitonov: Gelişmiş sosyalizm döneminde SBKP'nin kadrolara ilişkin çalışmaları	890
xx: Sınıfsal bağlaşımlar ve politik bloklar	902
B. Grön: Anti-sovyetizm anti-komünizmin özüdür	916
F. Rodriges: Faşizm gericiğin son kozudur	925
W. Loach: Pekin nasıl ve kime karşı silâhlanıyor	931
xx: Eylem birliğinin amaçları, deneyimler, güçlükler	936

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın TKP'nin 60. kuruluş yıldönümü nedeniyle düzenlenen toplantıda yaptığı konuşma	947
xx: TKP'nin 60. kuruluş yıldönümü nedeniyle TKP Merkez Komitesine kardeş partilerden gelen kutlama mesajları	959-986
xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi	987
xx: TKP Merkez Komitesinin çağırısı	989
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın kardeş partilere gönderdiği mesajlar	991-998